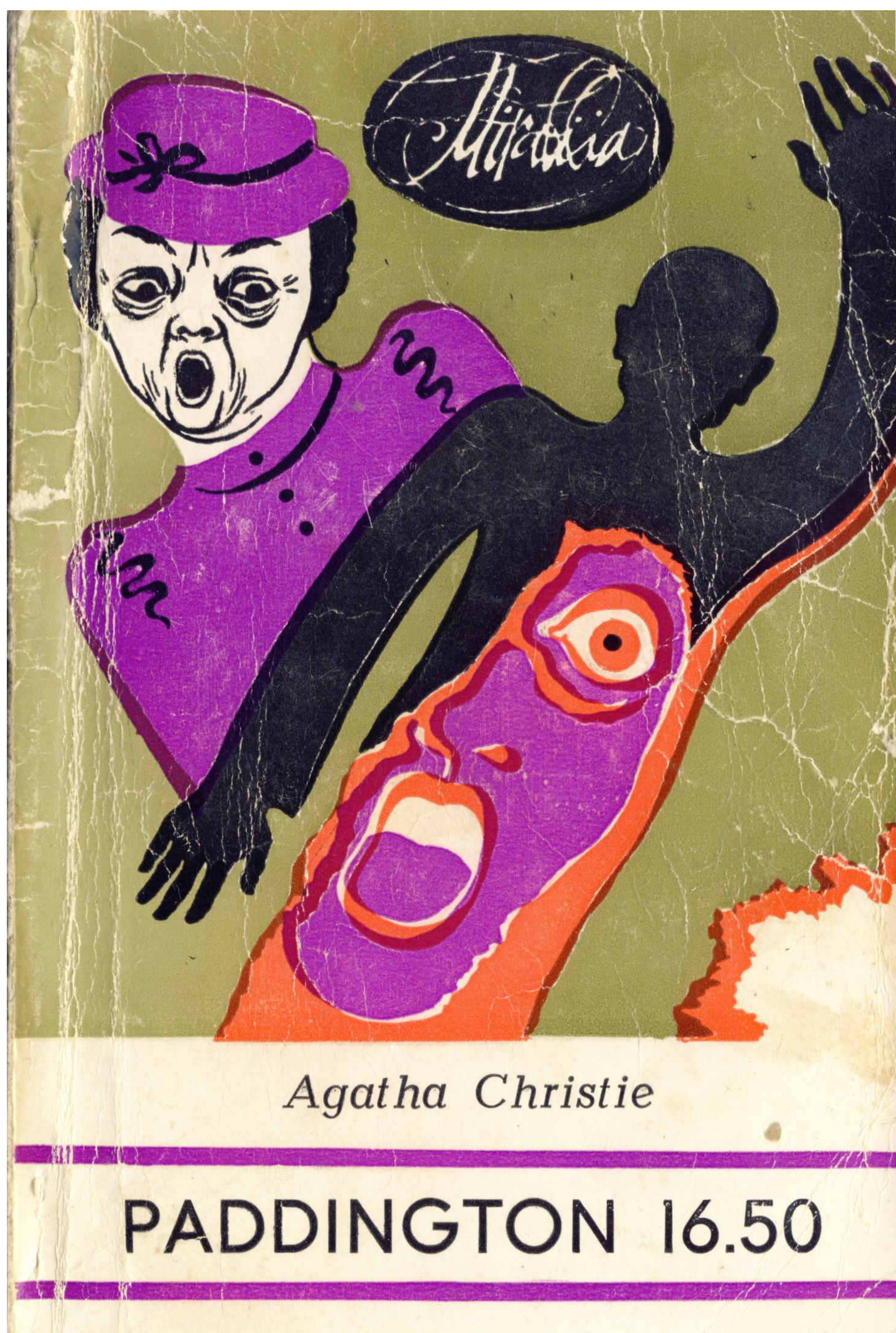

Agatha Christie_PADDINGTON 16.50

Inglise keelest tõlkinud Maik Sinisoo

Kirjastus «Eesti Raamat» Tallinn 1976

T(Inglise) C50

Originaali tiitel: Agatha Christie 4.50 FROM PADDINGTON
William Collins Sons & Co Ltd.,
Glasgow
Fontana Books
Third Impression, Oct. 1961
First Published 1957
Kunstiliselt kujundanud Endel Palmiste ja Müvi Tori
c 70304—403
M901(16) —76 TL—5—11—76

1. peatükk.

Mrs. McGillicuddy tõttas hingeldades tema kohvrit tassiva pakikandja kiiluvees mööda platvormi edasi. Mrs. McGillicuddy oli väike ja tüse, pakikandja pikk ja reipa sammuga. Jõulueelse sisseostupäeva tulemusena oli mrs. McGillicuddyl lisaks ka palju pakke. Seepärast polnud võidujooks aus. Kui pakikandja oli jõudnud platvormi otsa käänakule, läbis mrs. McGillicuddy alles sirget.

Esimesel platvormil polnud rahvast eriti palju, sest rong oli äsja väljunud, kuid taamal eikellegimaal sagis tunglev rahvajõuk igas suunas, küll metroost sisse ja välja, küll pakiruumide, puhvetite, teadetebüroode ja informat-sioonitabloode juurde ning tagasi, küll läbi kahe välismaailmaga ühendava käigu — sisse- ja väljapääsu.

Mrs. McGillicuddy ja ta pakid said mükse siit ja sealt, kuid lõpuks jõudis ta kolmanda platvormi värava ette ja pani ühe paki enda kõrvale maha, et otsida käekotist piletit, mis võimaldaks talle möödapääsu rangest, mundrit kandvast väravakontrolörist.

Sel hetkel vallandus äkki ta pea kohal kähe, kuid rafineeritud hääl.

«Kell 16.50 väljub kolmanda platvormi juurest rong Brackhamptoni, Milchesteri, Wavertoni, Carvil Junctioni, Roxeteri ja vahepealsete jaamade kaudu Chadmouthi. Brackhamptoni ja Milchesteri vagunid on rongi lõpus. Vanequay'sse sõitjatel tuleb Roxeteris ümber istuda.» Hääl jäi klõpsatusega vait ja alustas siis uuesti juttu, et teatada Birminghami ja Wolverhamptoni rongi saabumisest üheksanda platvormi äärde kell 16.35.

Mrs. McGillicuddy leidis pileti üles ja esitas dfeelle. Ametnik mulgustas pileti ja ühmas: «Paremat kätt, lõpus.»

Mrs. McGillicuddy tatsas mööda platvormi edasi ja leidis oma pakikandja ühe kolmanda klassi vaguni ukse juures seismas ning tülpinud näoga taevasse vahtimas.

3

«Olge lahked, proua,» ütles pakikandja.

«Mina reisin esimese klassi vagunis,» vastas mrs. McGiilicuddy.

«Seda te mulle ei ütelnud,» torises pakikandja, kelle halvustav pilk üle mrs. McGillicuddy maskuliinse lõikega musta- ja hallikirju tviidkostüümi libises.

Mrs. McGiilicuddy, kes siiski oli seda ütelnud, vastu vaidlema ei hakanud. Temal oli võhm väljas.

Pakikandja võttis uuesti kohvri ja astus sellega kõrvalvagunisse, kus mrs. McGiilicuddy asus luksuslikku oma-etteolemisse. 16.50-ne rong suuremat kasutamist ei leidnud, sest esimese klassi reisijad eelistasid kas kiiremat hommikust ekspressi või

18.40-st, milles oli restoranvagun. Mrs. McGiilicuddy ulatas pakikandjale jootraha, kes selle pettunult vastu võttis, seda ilmselt pigem kolmanda kui esimese klassi reisijale vastavaks pidades. Mrs. McGiilicuddy, kes küll valmis oli pärast öist sõitu Põhja-Inglismaalt ja askeldusrohket sisseostupäeva reisimugavustele raha kulutama, polnud siiski mõni ekstravagantne jootrahade jagaja.

Ohkega vajus ta plüüšpolstrisse ja avas ajakirja. Viie minuti pärast kõlasid viled ja rong hakkas liikuma. Ajakiri libises mrs. McGillicuddyl käest ja pea vajus õlale. Kolm minutit hiljem ta magas — magas kolmkümmend viis minutit ja ärkas väljapuhanult. Kohendanud viltuvajunud kübara kohale, nõjatus ta ettepoole ja vaatas — nii palju kui näha sai — akna taga möödalendavaid maakohti. Oli morn, udune detsembripäev — jõuluni oli jäänud vaid viis päeva — ning juba päris pime. London oli olnud hämar ja sünge ning maal polnud ka parem, ainult siis, kui rong linnadest ja jaamadest läbi kihutas, elustas maastikku katkematu tuledekobar.

«Teed pakun viimast korda,» hüüdis vagunisaatja, kes avas ukse ootamatult nagu ilmutis. Mrs. McGiilicuddy oli ühes suures kaubamajas teed juba joonud. Nüüdseks oli ta söömast küllastunud. Vagunisaatja läks oma ühetoonilist hüüet korrates mööda koridori edasi. Rahuldust ilmutava pilguga vaatas mrs. McGiilicuddy üles pakivõrku, kus ta arvukad pakid lebasid. Käterätikud olid suurepärased — just see, mida Margaret vajas. Kosmonaudipüstol Robbyle ja jänku Jeanile olid ülimalt kohased-ostud, ning too pidulik jakk oli täpselt see, mida tal endal tarvis läks, soe, kuid peen. Samuti Hectori pullover ... Ta tundis oma ostude otstarbekusest sisemist rahuldust.

4

Ta mõnulev pilk siirdus taas aknale. Vastutulev rong kihutas huilates mööda, pani aknad vabisema ja sundis teda võpatama. Pöörangutel kolistades sõitis rong jaamast läbi.

Siis hakkas kiirus äkki vähenema, arvatavasti mõne signaali peale. Paari minuti jooksul sõitis rong aeglaselt edasi, peatus ja hakkas uuesti liikuma. Teine vastutulev rong möödus, aga väiksema hooga kui esimene. Rong lisas jälle kiirust. Sel hetkel jõudis teine, samas suunas liikuv rong korraks otse hirmutekitavalt lähedale. Mõlemad rongid sõitsid veidi aega kõrvuti, kord jõudis natuke ette üks, kord teine. Mrs. McGiilicuddy vaatas oma aknast naa-berrongi akendesse. Katted olid enamikus alla tõmmatud, kuid mõnikord paistis vagunitest ka reisijaid. Teine rong polnud eriti täis, mitmed vagunid olid isegi tühjad.

Sel silmapilgul, mil tundus, nagu seisaksid mõlemad rongid paigal, rullus ühe vaguni aknakate napsatades üles. Mrs. McGiilicuddy nägi esimese klassi valgustatud vagunisse, mis oli vaid paar jalga eemal. Ta ahmis järsku õhku ja tõusis istmelt pooleldi püsti. Seljaga tema ja akna poole seisis keegi mees. Mehe käed olid naisel ümber kõri, naise nägu akna poole, ja mees kägistas teda aeglaselt ning halastamatult. Naise silmad olid koobastest välja tungimas, nägu tumepunane ja verest puudunud. Samal ajal, kui mrs. McGiilicuddy nagu hüpnotiseeritult pealt vaatas, saabus lõpp; keha mehe käte vahel muutus lõdvaks ja vajus kokku.

Samal momendil vähendas mrs. McGillicuddy rong kiirust ja teine rong lisas seda, jõudis neist ette ning oli mõne hetke pärast silmist kadunud.

Mrs. McGillicuddy käsi tõusis peaaegu masinlikult kellanööri poole ja tardus siis kõheldes. Mis mõte oli anda sig-
naali selles rongis, kus tema sõitis? Nii lähedalt nähtud vaatepildi õudus ja sündmuse ebatavalisus halvasid teda,

Otsekohe tuli midagi teha, aga mida?
Kupeeuks avanes ja piletikontrolör ütles:

«Pilet, palun!»

Mrs. McGiilicuddy pöördus energiliselt tema poole:

«Kägistati naine — teises rongis. Mina nägin!»

Piletikontrolör silmitses teda umbusklikult.

«Palun vabandust, madam?»

«Mees kägistas naise! Rongis. Ma nägin — siit!»

Mrs. McGiilicuddy osutas aknale.

Piletikontrolör näis tugevasti kahtlevat.

«Kägistas?» kordas ta uskumatult.

5

«Jah, kägistas! Kuulake mind, ma nägin. Te peate otsekohe midagi ette võtma!»

Piletikontrolör köhatas vabandavalt.

«Madam, kas te ei arva, et jäite tukkuma ja hm ...» Ta jättis lause viisakusest lõpetamata.

«Ma suigatasin, jah, aga kui te mõtlete, et ma und nägin, siis te eksite. Ma nägin ilmsi, ütlen ma teile!»

Piletikontrolöri pilk langes istmel lebavale avatud ajakirjale. Ajakiri oli lahti kohast, kus keegi kägistas tütarlast, uksel aga seisis mees, kes sihtis mõlemat revolvriga.

«Kas viimaks polnud nii, madam, et lugesite erutavat juttu ja lihtsalt tukastasite, siis aga ärkasite natuke uimasena,» püüdis kontrolör teda veenda.

Mrs. McGillicuddy katkestas meest:

«M a nägin seda, olin niisama ärkvel kui teie praegu. Ja vaatasin oma aknast kõrvalsõitva rongi aknasse, seal kägistas keegi mees kedagi naist. Ja ma tahan teada, mis te sel puhul ette võtate!»

«Kuulge, madam . . .»

«M i d a g i te ju ette võtate, ma loodan?»

Piletikontrolör ohkas alistunult ja vaatas kella.

«Täpselt seitsme minuti pärast oleme Brackhamptonis. Teie seletuse kannan ma ette. Mis suunas liikus rong, millest juttu on?»

«Samas suunas muidugi! Ega te ometi ei arva, et ma oleksin seda kõike näha võinud, kui rong oleks mööda vilksatanud vastassuunas?»

Piletikontrolöri näoilme lubas oletada, et tema meelest oli mrs. McGillicuddy suuteline kus tahes ja mida tahes nägema, kui tal selleks aga vaid tuju oli. Ent ta oli endiselt viisakas.

«Te võite minu peale lootma jääda, madam,» ütles ta. «Ma kannan teie seletuse ette. Vahest annate mulle oma nime ja aadressi — lihtsalt igaks juhuks ...»

Mrs. McGillicuddy andis talle aadressi, kus ta kavatses veeta paar järgmist päeva, ja oma koduse, Šotimaa aadressi, ning piletikontrolör kirjutas need üles. Seejärel lahkus ta nagu mees, kes oli täitnud oma kohuse ja reisijaskonna tüütu esindajaga edukalt toime tulnud.

Mrs. McGillicuddy kortsutas ebamäärasest rahulolematusest kulmu. Kas piletikontrolör ikka teeb tema jutust ettekande? Või ainult rahustas teda? Ta oletas, et palju pidi olema ringireisivaid vanemaid daame, kes olid kindlalt veendunud, et nad on paljastanud kommunistide

vandenõu või et neid tahetakse mõrvata, või kes olid näinud lendavaid taldrikuid ja salajasi kosmosesõidukeid ning andsid üles mõrvu, mis polnud kunagi aset leidnud. Kui too mees jättis ta jutu tähele panemata kui samuti seesuguste hulka kuuluva ...?

Nüüd vähendas rong kiirust, sõitis üle pöörangute ja liikus edasi suure linna tulede keskel.

Mrs. McGillicuddy avas käekoti, aga kõik, mis ta sealt leida suutis, oli makstud arve. Ta kirjutas pastapliiatsiga selle tagaküljele lühikese sõnumi, asetas sedeli tühja ümb-rikusse, mis tal õnneks kaasas oli, kleepis selle kinni ja kirjutas midagi peale. Rong sõitis aeglaselt rahvarohke platvormi äärde. Tavaline, kõikjalt kostev hääl kuulutas: «Praegu esimese platvormi juurde saabuv rong väljub kell 17.38 Milchesteri, Wavertoni, Roxeten ja vahepealsete jaamade kaudu Chadmouthi. Market Basingisse sõitjatel tuleb ümber istuda kolmanda platvormi juures ootavasse rongi, esimesest tupikust väljub rong Carburysse, peatudes kõigis jaamades.»

Mrs. McGillicuddy silmitses platvormi ärevusega. Nii palju reisijaid ja nii vähe pakikandjaid! Ah, seal oli üks! Ta viipas käskivalt.

«Pakikandja! Palun viige see otsekohe jaamaülemale!» Ta ulatas pakikandjale ümbriku ja sellega koos šillingi. Kergendusohkega nõjatus ta istmele tagasi. Noh, ta oli teinud kõik, mida suutis. Kahjutundega peatusid ta mõtted korraks šillingil.. . Kuuepennilisest oleks küllalt olnud ...

Uuesti kerkis ta vaimusilma ette vaatepilt, mille tunnistajaks ta oli olnud. Õudne, täiesti õudne ... Ta oli tugevate närvidega naisterahvas, aga üle selja jooksid tal judinad. Kui ebatavaline, fantastiline juhtum, just temaga — Els-peth McGillicuddyga! Kui aknakate poleks üles rullunud . . . aga see oli muidugi saatus.

Saatus oli määranud, et tema, Elspeth McGillicuddy, pidi mõrva pealtnägija olema. Ta surus hambad kokku.

Kostsid hüüded, kõlasid viled, uksed mürtsatasid kinni. 17.38-ne rong sõitis aeglaselt Brackhamptoni jaamast välja. Tunni ja viie minuti pärast peatus rong Milchesteris.

Mrs. McGillicuddy kogus oma pakid ja kohvri kokku ning väljus. Platvormil vaatas ta mõlemale poole. Mõttes kordas ta varem langetatud otsust: liiga vähe pakikandjaid! Need pakikandjad, kes kohal olid, näisid ametis olevat postikottide ja pagasivagunite juures. Nüüdsel ajal eeldatakse, et reisijad kannavad oma pakke ise. Olgu, aga

kõike, kohvrit, vihmavarju ja pakke, ta üksi kanda ei suuda. Tal tuli oodata. Mõninga aja möödudes hankis ta pakikandja.

«Kas taksole?» küsis pakikandja.

«Mul ollakse arvatavasti vastas,» ütles mrs. McGilli-cuddy.

Milchesteri jaama taga astus nende juurde taksojuht, kes oli väljapääsu silmas pidanud. Kohalikus pehmekõla-lises murrakus lausus ta:

«Kas teie olete mrs. McGillicuddy? Sõidate St. Mary Meadi?»

Mrs. McGillicuddy esitles ennast. Pakikandjale tasuti — piisavalt, aga mitte heldelt. Auto koos mrs. McGillicuddy, ta kohvri ja pakkidega vuras ööpimedusse. Sõita oli üheksa miili. Tikksirgelt autos istudes polnud mrs. McGillicuddy! võimalust lõdvestumiseks. Ta tunded nõudsid tungivalt väljapääsu. Lõpuks sõitis takso mööda tuttavat alevitänavat ja jõudis pärale; mrs. McGillicuddy astus välja ja sammus mööda teiliskivisillutisega jalgteed ukse juurde. Kui aastates teenija ukse oli avanud, toimetas

autojuht pakid sisse. Mrs. McGillicuddy läks otsejoones läbi eeskoja elutoa poole, kus teda ootas perenaine, habras vanem daam.

«Elspeth!»

«Jane!»

Nad suudlesid ja ilma sissejuhatuse ning ilukõneta pahvatas mrs. McGillicuddy:

«Oh, Jane! Just praegu nägin pealt mõrva!» Ta nuuksatas.

2. peatükk.

Ustavana emalt ja vanaemalt saadud õpetusele — ja nimelt: tõeline daam ei kohku ega üllatu iialgi — kergitas miss Marple vaid pead vangutades kulmu, lausudes:

«Kui erakordselt ebameeldiv, Elspeth, ja enesest-mõista ülimalt harukordne! Kõige parem, kui mulle kõik ühe hingega ära räägid!»

See oli täpselt see, mida mrs. McGillicuddy teha oli soovinud. Andes oma perenaisele aega kaminatulele lähemale asuda, võttis ta istet, tõmbas kindad käest ja sukeldus üle-elatu värvikasse kirjeldamisse.

Miss Marple kuulas pingsa tähelepanuga. Kui mrs. Mc-QUicuddy lõpuks hingetõmbepausi tegi, ütles miss Marple otsustavalt:

«Mu kallis, ma arvan, oleks kõige parem, kui sa üles läheksid, kübara peast ära võtaksid ja ennast peseksid. gjis sööme õhtust — sinna juurde me seda lugu üldse ei aruta. Pärast õhtusööki võime põhjalikult süveneda ja asja igast küljest vaadelda.»

Selle ettepanekuga mrs. McGillicuddy nõustus. Daamid sõid õhtust ja arutasid mitmesuguseid elujuhtumeid, mis St. Mary Meadi alevis ette olid tulnud. Miss Marple arutas uue köstri vastu tekkinud üldist umbusaldust, jutustas rohukaupmehe proua äsjasest skandaalist ning puudutas koolipreili ja alevirahva vahel valitsevat vaenu. Siis võeti arutluse alla miss Marple'i ja mrs. McGillicuddy iluaed.

«Pojengid on äärmiselt tujukad,» ütles miss Marple lauast tõustes. «Nad kas hakkavad kasvama või ei hakka üldse. Aga kui nad juured tõesti alla võtavad, siis jäävad nad nii-öelda eluksajaks — just praeguse aja kõige ilusamad sordid.»

Nad võtsid jälle kamina ees istet ja miss Marple tõi nurgakapist kaks vanaaegset Waterfordi veiniklaasi ning teisest kapist pudeli.

«Täna sulle, Elspeth, kohvi ei anta,» ütles ta. «Oled niikuinii liiga erutatud (pole imestada!), kindlasti ei saa sa magada. Ma tohterdan sind klaasikese omatehtud nurme-nukuveiniga ja hiljem ehk kummeliteega.»

Mrs. McGillicuddy nõustus nende ettekirjutustega ja miss Marple valas klaasidesse veini.

«Jane,» ütles mrs. McGillicuddy veini lugupidavalt maitstes, «ega sina ometi ei arva, et ma und nägin või kõike endale ette kujutasin?»

«Muidugi mitte!» lausus miss Marple soojalt.

Mrs. McGillicuddy ohkas kergendustundega.

«Piletikontrolör aga arvas nii. Oli küll viisakas, aga ikkagi...» ütles ta.

«Minu arust oli see antud juhul päris loomulik, Elspeth. Lugu kõlas äärmiselt ebatõepärasena ja küllap ta seda oligi. Sina olid talle ju täiesti võõras. Ei, mina ei kahtle üldse, et sa kõike, mida sa mulle jutustasid, tõesti ka nägid. See on väga erakordne, aga

sugugi mitte võimatu. Tuleb meelde, kuidas ma ise huviga võisin tähele panna, et siis, kui teine rong sõitis kõrvu rongiga, kus mina olin, sain

9

selge ja vahetu pildi kõigest, mis seal paaris vagunis toimus. Meenub, kuidas ükskord väike tüdruk, kes mängis karuga, viskas sellega nurgas magavat paksu meest ja kuidas mees püsti kargas ning äärmiselt nördinud oli, teistele reisijatele aga tegi see nalja. Nägin neid kõiki päris hästi Oleksin hiljem võinud täpselt kirjeldada, kuidas nad välja nägid ja mis neil seljas oli.»

Mrs. McGillicuddy noogutas tänulikult.

«Just nii see oli.»

«Mees oli sinu poole seljaga, nagu väidad. Ta nägu sa ei näinud?»

«Ei.»

«Aga naine, kas sa toda võid kirjeldada? Noor või vana?»

«Noor. Umbes kolmekümne — kolmekümne viie vahel. Täpsemalt ei oska öelda.»

«Ilus?»

«Ka seda ei oska öelda. Ta nägu oli üleni moondunud, mõistad, ja ...»

«Jajah, ma taipan,» ütles miss Marple kähku. «Kuidas ta riides oli?»

«Seljas oli tal mingisugune heledast karusnahast kasukas. Kübarat ei olnud. Juuksed olid blondid.»

«Ega mehel polnud midagi silmatorkavat, mis meelde oleks jäänud?»

Mrs. McGillicuddy andis endale enne vastamist mõtlemisaega.

«Ta oli pikemat kasvu ja vist tõmmu. Seljas oli tal paks mantel, seepärast ei oska ma ütelda, millise kehaehitusega ta oli.» Meelt heites lisas ta: «Seda on vähe, millest ma lähtuda võiksin.»

«Midagi on,» ütles miss Marple. Ta tegi pausi, enne kui küsis:

«Kas sa oled ikka kindel, et neiu surma... sai?»

«Sai küll, see on kindel. Keel oli suust väljas ja... Ma parem ei räägi sellest...»

«Muidugi mitte, muidugi mitte,» kostis miss Marple kähku. «Ma arvan, hommikul saame rohkem teada.»

«Hommikul?»

«Võib arvata, et asi on hommikustes ajalehtedes sees. Kui mees tollele naisele kallale tungis ja ta tappis, jäi tema kätte laip. Mis ta siis tegi? Arvatavasti läks järgmises jaamas ruttu rongilt maha — muuseas, kas mäletad, kas sellel vagunil oli koridor?»

«Vist ei olnud.»

«Siis polnud see ilmselt pikamaarong. Muidugi peatus rong Brackhamptonis. Oletagem, et ta läks Brackhampto-njS maha, seadnud enne laiba pinginurka istuma, nägu kasukakrae varju peidetud, et avastamist edasi lükata. Jah, küllap ta nii talitaski. Aga muidugi leitakse laip õige pea, ja ma arvan, et uudised rongis mõrvatud naisest on hommikustes ajalehtedes. Saame näha.»

II

Ent hommikustes ajalehtedes polnud midagi.

Kui miss Marple ja mrs. McGillicuddy selle kindlaks olid teinud, lõpetasid nad oma hommikueine vaikides. Mõlemad olid mõttes.

Pärast einet tegid nad ringi aias. See, mis tavaliselt köitev ajaviide oli olnud, jäi seekord kuidagi poolikuks. Miss Marple juhtis küll tähelepanu uutele haruldastele taime-liikidele, mis kiviktaimla jaoks hangitud olid, kuid tegi seda hajameelselt. Ja mrs. McGillicuddy ei läinud oma äsja hangitud taimede loeteluga vasturünnakule nagu tava-liselt.

«Mu aed ei näe selline välja, nagu ta peaks olema,» ütles miss Marple, kelle mõtted ikka veel mujal rändasid, «doktor Haydock on mulle küürutamise ja põlvitamise abso-luutselt ära keelanud, ja tõepoolest, mida siin ilma küüru-tamata või põlvitamata teha saaks? Muidugi, mul on veel vana Edwards, aga tema on nii jonnakas. Ja kogu see kõrvalteenistustega jahtimine on töömeestele nõnda pahad kombed külge harjutanud, igal pool pakutakse tass teed ja lastakse palju logelda — õiget töötegemist pole üldse.»

«Jah, nii see on,» oli mrs. McGillicuddy nõus. «Muidugi, sellest pole juttugi, et mina ei tohiks küürutada, aga tegelikult tulevad mul kõrvetised, eriti pärast sööki, ja ma olen juurde võtnud» — ta hindas pilguga oma lopsakat figuuri.

Tekkis vaikus. Siis jäi mrs. McGillicuddy seisma, võüis otsustava hoiaku ja pöördus sõbratari poole.

«Noh?» küsis ta. ...

See on väike ja väheütlev sõna, aga mrs. McGillicuddy hääletoon andis sellele täie tähenduse ning miss Marple mõistis sõna mõtet täpselt.

«Saan aru,» vastas ta.

Mõlemad daamid vaatasid teineteisele otsa.

«Ma arvan,» ütles miss Marple, «et me võiksime jalutada politseijaoskonda ja rääkida seersant Cornishiga Tema on taibukas ja üsna kannatlik, tunnen teda hästi ja tema teab mind. Ma arvan, ta kuulab meid ära ja kannah tarvilikus kohas ette.»

Seetõttu olidki miss Marple ja mrs. McGillicuddy kolm veerand tundi hiljem noorusliku näo ja tõsise olekuga kolme-neljakümneaastase mehe jutul, kes tähelepanelikuit kõik ära kuulas, mis daamidel ütelda oli.

Frank Cornish võttis miss Marple'it vastu südamlikult ja koguni aupaklikult. Ta tõi daamidele toolid ja küsis: «Ja mida ma teie heaks võin teha, miss Marple?»

«Ma soovin, et te mu sõbratari mrs. McGillicuddy loo ära kuulaksite,» vastas miss Marple.

Ja seda seersant Cornish tegi. Jutu lõpul oli ta silmapilguks vait.

«See on väga ebatavaline lugu,» lausus ta siis. Tasapisi oli ta mrs. McGillicuddyt sellal takseerinud, kui too jutustas.

Üldiselt jäi seersandil temast hea mulje. Arukas daam, kes suudab selgesti väljenduda, ja niipalju kui võis otsustada, ei liigse fantaasiaga ega hüsteerik. Rohkemgi, tundus, et ka miss Marple oli veendunud oma sõbratari loo tõelevastavuses, aga miss Marple'it tundis ta läbi ja läbi. St. Mary Meadis tundsid miss Marple'it kõik: pealtnäha saamatu ja kohmetu, aga sisemiselt nii terane ja kaval, kui üldse võib olla.

Seersant seletas kurku ja lausus:

«Muidugi, te võisite eksida — ma ei ütle, et eksisite, aga küllap võisite. Praegusel ajal tehakse palju ulakust — vahest polnudki lugu tõsine ja saatuslik.»

«Ma tean, mida nägin,» ütles mrs. McGillicuddy kibestunult.

«Ja oma sõnadest ei tagane,» lisas Frank Cornish mõttes, «pean ütlema, et usu või ära usu, õigus võib tal ju olla.»

Kuuldavalt jätkas ta: «Te kandsite sellest ette Taudteeametnikule ja mullegi. See on asjade õige käik. Võite kindel olla, et uurimist alustatakse.»

Miss Marple noogutas rahuldatuna vaevumärgatavalt pead. Mrs. McGillicuddy oli vähem rahul, aga tema ei öelnud midagi. Seersant Cornish pöördus miss Marple'i poole,

mitte sellepärast, et ta tema ideesid oleks vajanud, vaid selleks, et kuulda, mida ta vastab.

«Oletades, et faktid paika peavad, — mida teie arvate, mis laibaga juhtus?» küsis ta.

«paistab ainult kaks võimalust olevat,» vastas miss Marple kõhklematult. «Tõenäolisem on muidugi, et laip jäeti rongi, aga nüüd näib see küsitav, sest laiba oleks leidnud millalgi eile õhtul kas mõni reisija või raudteelane rongi lõppjaamas.»

Frank Cornish noogutas.

«Ainuke mõrvarile jäänud võimalus olnuks laiba välja^ heitmine rongist raudteele. Ma arvan, et laip on veel praegugi kuskil raudteetammil ja üles leidmata, ehkki see tundub veidi ebausutav. Niipalju kui mina mõistan, ei peaks muid võimalusi olema.»

«On loetud reisikirstudesse peidetud laipadest,» ütles mrs. McGillicuddy, «aga praegusel ajal ei reisi keegi suure kirstuga, ainult kohvritega, kohvrisse aga laipa panna ei saa.»

«Jah,» vastas Cornish, «olen te mõlemaga nõus. Laip, kui see on olemas, peaks praeguseks olema avastatud või varsti avastatama. Ma teatan teile igast tulemusest, mis me saame, ehkki julgen öelda, et loete selle kohta lehest. On muidugi võimalik, et naine, hoolimata toorest elukal-lalekippumisest, tegelikult ei surnudki. Ta võis rongist omal jalal maha minna.»

«Ilma abita vaevalt,» ütles miss Marple. «Ja kui see nii oleks olnud, oleks seda ka märgatud. Meest, kes aitab naist, kelle ta ütleb haige olevat.»

«Jah, oleks märgatud,» nõustus Cornish. «Ja kui vagunist oleks leitud teadvusetu või haige naine ja haiglasse viidud, oleks see samuti teada. Arvatavasti kuulete sellest kõik õige pea.»

Aga päev möödus ja järgmine samuti. Siis sai miss Marple seersant Cornishilt õhtul sõnumi:

«Küsimuses, milles te minu poole pöördusite, korraldati põhjalik juurdlus, aga see jäi tagajärjetuks. Mingit naise laipa leitud ei ole. Üheski haiglas pole teie kirjeldatud naisele abi antud ja ühtki haigestunud, šokiseisundis ega mehe toetusel jaamast lahkunud naist pole märgatud. Võite kindel olla, et juurdlus oli äärmiselt põhjalik. Julgen arvata, et teie sõbratar võis niisugust vaatepilti, nagu ta kirjeldas, küll näha, kuid asi oli märksa vähem tõsine, kui talle tundus.»

3. peatükk.

«Vähem tõsine? Lollus!» hüüdis mrs. McGillicudch, «See oli mõrv!»

Ta vaatas miss Marple'ile väljakutsuvalt otsa ja mi; Marple temale.

«Jätka, Jane,» sõnas mrs. McGillicuddy. «Ütle, et kõik oli eksitus! Ütle, et kogu lugu oli minu ette kujutatud Seda sa nüüd arvad, eks ole?»

«Eksida võib igaüks,» seletas miss Marple lahkelt. «Igaüks, Elspeth, isegi sina. Seda peame silmas pidama Aga tead sa, ma siiski mõtlen, et üsna tõenäoliselt sa ei eksinud... Sa loed küll prillidega, aga kaugele näed sa väga hästi — ja see, mida sa nägid, jättis sinusse sügav jälje. Polnud kahtlust, et siia jõudes olid sa lausa šok äärel.»

«See on juhtum, mis mul ilmaski meelest ei lähe,» ütle mrs. McGillicuddy judinaga. «Häda on selles, et ma ei taipa mida ma sedapuhku ette saaksin võtta!»

«Ma ei usu,» ütles miss Marple kaalutlevalt, «et sin< veel midagi ette saaksid võtta.» (Kui mrs. McGillicudd; oleks taibanud oma sõbratari intonatsiooni tähele panna oleks ta märganud, et «sina» oli kergelt rõhutatud.) «Kõik mida sa nägid, andsid sa ka raudteeametnikele ja politseile teada. Ei, enam pole midagi, mida sa veel teha saaksid.»

«Mõnes mõttes teeb see südame kergeks,» ütles mrs. McGillicuddy. «Nagu tead, sõidan ma otsekohe pärast jõule Tseilonile Rodericki juurde ja mul pole mingit soovi seda külaskäiku edasi lükata, olen seda ju nii väga oodanud. Aga ma lükkaksin selle edasi, kui see mu kohus oleks,» lisas ta täis teadlikkust.

«Sa lükkaksid kindlasti edasi, Elspeth, aga nagu ma ütlesin, oled sa minu meelest teinud kõik, mida iganes teha saad.»

«Kõik sõltub politseist,» ütles mrs. McGillicuddy. «Ja kui politsei peab paremaks lolli mängida ...»

Miss Marple raputas otsustavalt pead.

«Oh ei,» ütles ta, «politsei pole rumal. See ongi asja huvitav külg, eks?»

Mrs. McGillicuddy vaatas talle taipamatult otsa ja miss Marple'i arvamus sõbratarist kui üllaste põhimõtetega, aga fantaasiavaesest inimesest sai uut kinnitust.

«Ma tahaksin teada,» lausus miss Marple, «mis seal tegelikult juhtus!»

«Ta tapeti.»

«Jah, aga kes ta tappis ja miks, ja mis sai laibast? Kus see praegu on?»

«Politsei asi on see välja uurida.»

«Jah, aga nad pole seda välja uurinud. Tähendab, mees oli tark, väga tark, eks ole? Ma ei suuda endale ette kujutada,» ütles miss Marple kulmu kortsutades, «kuidas ta laiba kõrvaldas. Kui sa tapad naise raevuhoos ... See tegu pidi olema ettekavatsematu, sest niisuguses olukorras ei hakka keegi teist ettekavatsetult tapma, just mõni minut enne suurt jaama. Ei, seal pidi olema riid — armukadedus või midagi taolist. Kägistad ära ja, nagu ma ütlesin, sulle jääb kätte laip, aga rong on suurde jaama jõudmas. Mis siis muud teha kui seda, mida ma ennist ütlesin: panna laip nurka istuma, nagu magaks ta, nägu peidus, ja siis ise rongi pealt nii ruttu maha minna kui saab. Teisi võimalusi ma ei näe, aga ometi pidi üks olema ...»

Miss Marple jäi mõttesse.

Mrs. McGillicuddy kõnetas teda enne kaks korda, kui miss Marple vastas. «Jane, sa hakkad kurdiks jääma.»

«Vahest ainult tsipa. Mul on tunne, et inimesed ei häälda praegu sõnu nii selgesti kui varem. Aga põhjus polnud selles, et ma sind ei kuulnud. Ma arvan, ma ei pannud tähele.»

«Ma küsisin, kuidas homsete Londoni rongidega on. Kas pärastlõunane rong sobib? Ma lähen Margareti juurde, aga enne ta mind ei oota kui teeajaks.»

«Ma mõtlen, Elspeth, ega sul midagi selle vastu ei ole, kui läheme 12.15-sega? Oodet võtta võiksime varem.»

«Muidugi, ja . . .»

«. . . ja ma mõtlen ka, et Margaret ei pahanda, kui sa teeajaks ei jõua, vaid saabud umbes seitsme paiku,» jätkas miss Marple oma sõbratarile vahele rääkides.

Mrs. McGillicuddv silmitses oma sõbratari uudishimulikult.

«Jane, mis plaanid sul on?»

«Panen ette reisida Londonisse koos ja tulla selle roniga, millega sina siis sõitsid, tagasi Brackhamptonisse. Sina lähed seejärel Brackhamptonist uuesti Londonisse ja Mina sõidan edasi siia, nagu sina tegid. Sõiduraha maksan enesestki-mõista kinni mina,» rõhutas miss Marple otsustavalt.

15

Mrs. McGillicuddy jättis asja rahalise külje tähele panemata.

«Mis imet, Jane, sa küll ootad?» küsis ta. «Kas teisi mõrva?»

«Muidugi mitte,» vastas miss Marple kohkunult. «Aga ma möönan, et tahan sinu juhatuse all oma silmaga näha —ee — õiget sõna on tõesti väga raske leida — roima tallermaad.»

Nii leidsid miss Marple ja mrs. McGillicuddy end järgmisel päeval Paddingtonist 16.50 väljuva rongi esimese klassi vaguni kupeenurgas vastakuti istumas ja Londonis: kiiresti kaugenemas. Paddingtoni jaam oli inimestest isegi rohkem tulvil olnud kui eelmisel reedel, sest nüüd oh jõuludeni jäänud ainult kaks päeva, kuid 16.50-ne rong oli suhteliselt tühi, igatahes olid seda viimased vagunid.

Sel korral ei sõitnud nende kõrval ühtki rongi ja nemad samuti mitte teise rongi kõrval. Aeg-ajalt vilksatasid mööda Londoni poole liikuvad rongid. Kahel korral tormasid mööda suure kiirusega samas suunas sõitvad rongid. Mrs. McGillicuddy vaatas kahtlevalt oma kella.

«Raske ütelda, millal see just oli, — mäletan, et olime äsja ühest jaamast läbi sõitnud...» Kuid jaamadest sõitsid nad kogu aja läbi.

«Viie minuti pärast oleme Brackhamptonis,» ütles miss Marple.

Ukse vahele ilmus piletikontrolör. Miss Marple vaatas mrs. McGillicuddyle küsivalt otsa, ent too raputas pead. See polnud sama piletikontrolör. Ta mulgustas piletid ja läks kergelt tuikudes edasi, sest rong läbis pikka kurvi, vähendades ühtlasi kiirust.

«Kohe olemegi Brackhamptonis,» ütles mrs. McGillicuddy.

«Praegu on vist eeslinn,» sõnas miss Marple.

Väljas vilksatasid mööda tuled ja majad, mõnikord paistis tänavaid ja tramme. Rongi kiirus vähenes veelgi. Sõideti üle pöörangute.

«Minuti pärast oleme kohal,» ütles mrs. McGillicuddy, «ja ma ei taipa, mis kasu sellest sõidust üldse oli. Kas see reis andis sulle midagi, Jane?»

«Ma kardan, et mitte,» kostis miss Marple kaunis ebakindlal toonil.

«Hulk kallist raha maha visatud,» ütles mrs. McGillicuddy pisema pahameelega kui oleks öelnud sel puhul,

16

kui tal enesel oleks tulnud oma pileti eest maksta. Selles küsimuses oli miss Marple raudselt järeleandmatu olnud.

«Igatahes tahab inimene oma silmaga näha, kus miski asi toimus,» ütles miss Marple. «Rong hilineb paar minutit. Kas sinu rong oli reedel täpne?»

«Minu meelest küll. Ma tõesti ei pannud tähele.»

Rong sõitis aeglaselt sisse Brackhamptoni jaama, kus kogu perrooni pikkuses valitses elevus. Valjuhääldid teadustasid kähedalt, uksed avanesid ja sulgusid, inimesed tulid peale ja läksid maha, sagisid mööda platvormi edasi-tagasi. Vaatepilt oli rahvarohke ja kirju.

«Kerge oli mõrvaril sellesse rahvahulka kaduda,» mõtles miss Marple, «minna jaamast väljatrügivate inimeste summas või isegi teine vagun otsida ja sama rongiga edasi sõita kuhu tahes — sinna, mis oli ta lõplik sihtkoht. Kerge on olla üks meesreisija paljude hulgas. Kuid pole nii kerge lasta laipa olematuks haihtuda. See laip peab ju kuskil olema.»

Mrs. McGillicuddy oli rongilt maha tulnud. Platvormilt hüüdis ta läbi lahtise vaguniakna:

«Hoia ennast, Jane, ära külmeta! Aastaaeg on halb ja petlik, sina aga pole enam nii noor kui varem,»

«Ma tean,» vastas miss Marple.

«Ja ärgem rohkem muretsegem. Oleme kõik teinud, mis me võimuses.» Miss Marple noogutas ja vastas:

«Ära seisa külma käes, Elspeth. Muidu oled sina see, kes külmetab. Mine joo einelauas hea tassitäis tulist teed. Sinu rongini, mis linna tagasi läheb, on kaksteist minutit aega.»

«Tõepoolest, ehk joongi. Jumalaga, Jane!»

«Jumalaga, Elspeth! Häid jõulupühi sulle! Loodan, et Margaret on terve. Mingu sul Tseilonil hästi ja tervita minu poolt Rodericki — kui ta mind üldse mäletab, aga ma kahtlen selles.»

«Ta mäletab sind päris kindlasti. Sa aitasid teda mingil moel, kui ta koolis käis — ühenduses rahaga, mida riietusruumist alalõpmata kadus —, ta pole seda kunagi unustanud.»

«Oh, too lugu!» ütles miss Marple.

Mrs. McGillicuddy pöördus minekule, kõlas vile ja rong hakkas liikuma. Miss Marple jälgis, kuidas ta sõbratari tugev, jässakas kuju kaugenes. Elspeth võis puhta

südametunnistusega Tseilonile sõita - ta oli oma kohuse täitnud ja edaspidistest kohustustest vaba.

Kui rong kiirust lisas, ei nõjatunud miss Marple vastu seljatuge. Selle asemel istus ta tikksirgena ja pühendus tõsisele ajutööle. Ehkki miss Marple väljendus kõnes ebamääraselt ja segaselt, oli ta mõttekäik terane ning selge. Tal tuli lahendada küsimus, kuidas edasi talitada, ja kummaline küll, ta esitas küsimuse samuti nagu, mrs. McGillicuddy — kohusetäitmise seisukohalt.

Mrs. McGillicuddy oli öelnud, et kõik, mida teha sai, olid nad mõlemad teinud. Mrs. McGillicuddy suhtes vastas see tõele, aga mis temasse endasse puutus, selles polnud miss Marple nii kindel.

Küsimust tuli vahel kaaluda oma erilise vaimuande. rakendamise seisukohalt... Kas ta polnud endast liiga heal arvamusel? Lõppude-lõpuks, mida suudaks tema teha? Talle meenusid sõbratari sõnad: «Sa pole enam nii noor kui varem...»

Nagu sõjalist operatsiooni ettevalmistav kindral või äritehingut ette läbiarvutav raamatupidaja, kaalus miss Marple mõttes külmalt edaspidiste ettevõtmiste poolt ja vastu olevaid asjaolusid.

Kreediti poolel oli järgmine:

1. Mu arvukad elukogemused ja hea inimesetundmine.

2. Sir Henry Clithering ja ta ristipoeg, kes minu teada praegu teenib Scotland Yardis ja kes nii vastutulelik oli Little Paddocksi* juhtumi ajal.

3. Mu õepoja Raymondi teine poeg David, kes töötab minu teada Briti raudteel.

4. Griselda poeg Leonard, kes on suur asjatundja maakaartide küsimuses.

Miss Marple vaatas oma aktiva üle ja jäi rahule. Kõik punktid olid väga vajalikud, et üles kaaluda deebeti poolele kantud nõrku kohti, täpsemalt — omaenda füüsilist nõrkust.

«Oleks narr arvata,» mõtiskles miss Marple, «nagu suudaksin ma ise igal pool ringi käia, andmeid koguda ja kõike välja nuhkida.»

Jah, selles peituski peamine vastuväide, tema enda aastates ja nõtruses. Ehkki tal oma ea kohta oli hea tervis, vana ta muidugi oli. Ja kui dr. Haydock oli talle rangelt keelanud töö aias, siis vaevalt oleks ta lubanud tal hakata

* Vihje A. Chrislie teosele '(Teadustan, et sooritatakse mõrv» («A Muider is Announced»). Tlk.

18

mõrvari jälgi ajama. Aga see'p see oli, mida ta ette võtta kavatses, ja selleks oli avanenud ülisoodne juhus. Kui varem oli mõrv talle nii-öelda kaela määritud, siis käes-oleval juhul hakkab ta mõrva ise teadlikult uurima. Ent ta polnud kindel, kas see ta tahtmine oligi... Ta oli vana — vana ja väsinud. Nüüd, väsitava päeva lõpul, tundis ta tugevat vastumeelsust alustada mistahes üritust. Ta ei tahtnud siin ilmas midagi muud kui koju jõuda, kaminatule paistel istuda, põlvedel kandik meelepärase õhtueinega, ja seejärel voodisse minna ning järgmisel päeval aias askeldada, siit-sealt midagi kergelt nippides-näppides, väikestviisi korrastades, kummardumata, ennast pingutamata ...

«Uuteks seiklusteks olen ma liiga väsinud,» ütles miss Marple endale ja silmitses hajameelselt läbi akna teetammi käänukõverust.

Kurv...

Nüüd hakkas ta midagi aimama . .. Just pärast seda, kui piletikontrolör nende pileteid oli kontrollinud ...

Siit inspireerus idee. Ainult idee. Täiesti uudne . .. Miss Marple'i nägu lõi õrnalt õhetama. Äkki ei tundnud ta üldse väsimust!

«Homme hommikul kirjutan Davidile,» kinnitas ta endale.

Ja samal ajal turgates pähe veel üks väärtuslik aktiva-punkt.

«Muidugi! Mu truu Florence!»

II

Miss Marple alustas oma operatsiooniplaani elluviimist süsteemikindlalt, pidades silmas jõulupühi, mis enesestmõistetavalt olid aeglustavaks asjaoluks.

Ta kirjutas õepoja pojale David Westile ning ühendas jõulutervitused tungiva palvega informatsiooni saamiseks.

Nagu eelmistelgi aastatel, kutsuti teda õnneks esimesel pühal kiriklasse lõunale ja seal avanes tal võimalus kasutada maakaartide küsimuses noore Leonardi ab4 kes pühade puhul kodus viibis.

Igasugused kaardid olid Leonardi huviala. Põhjus, miks vana daam teatud piirkonna üksikasjalist kaarti taga nõudis, ei äratanud temas imestust. Ta pidas sorava loengu

19

maakaartidest üldse ja kirjutas välja, millised kaardid miss Marple'i tarbeks kõige kohasemad olid. Tegelikult tegi ta veel rohkem ära. Leidnud oma kollektsioonis vajaliku kaardi, laenas ta selle miss Marplelle, kui viimane oli lubanud seda väga hoolikalt hoida ja õigel ajal tagastada.

III

«Maakaart?» imestas Leonardi ema Griselda, kes oma täiskasvanud pojast hoolimata ikka veel seletamatult noor ja liiga õitsev näis elamaks vanas, lagunevas kiriklas. «Mis ta maakaartidega teeb? See tähendab, milleks ta neid vajab?»

«Kust mina tean,» vastas noor Leonard, «ma ei mäleta, et ta lähemalt oleks seletanud.»

«Ma tõesti imestan.. .» ütles Griselda. «See tundub mulle väga kahtlane ... Tema aastates vana inimene ei peaks selliste asjadega enam tegemist tegema.»

Leonard küsis, milliste asjadega, ja Griselda vastas põiklevalt:

«Ah, mis ta topib oma nina igale poole! Aga ma tõepoolest imestan, milleks need maakaardi d?»

Mõne päeva pärast sai miss Marple oma õepoja pojalt David Westilt kirja. Selle toon oli soe:

«Kallis tädi Jane, mis sul küll käsil on? Sain andmed, mida soovisid. On ainult kaks rongi, mis võiksid sobida: 16.33 ja 17.00. Esimene on aeglane rong, mis peatub Haling Broadways, Barwell Heathis, Brackhamptonis ja edasi kõigis jaamades kuni Market Basingini. Kella 17-nene on Welshi ekspress, mis läheb Cardiffi, Newporti ja Swan-seasse. Kuskil võis 16.33-sest rongist mööduda 16.50-nene rong, kuigi esimene peaks Brackhamptonisse jõudma viis minutit varem. 17-nene rong möödub 16.50-sest veidi enne Brackhamptonit.

Kas siin lõhnab paraja, aleviskandaali järele? Kui tulid linnast kauplusi ründamast, kas siis nägid oma 16.50-se aknast mööduvas rongis linnapea prouat sanitaarinspek-tori kaenlas või? Aga miks see sulle tähtis on, milline rong see oli? Ehk veetsid nad nädalavahetuse Porthcawlis? Tänan pulloveri eest. Just seda oli mul vaja. Mis su aed teeb? Praegusel aastaajal pole ta vist eriti haljas. Ikka sinu David.»

Miss Marple naeratas põgusalt ja analüüsis siis kirjaga

20

saadud informatsiooni. Mrs. McGillicuddy oli kindla sõnaga öelnud, et vagunil polnud pikikoridori. Järelikult polnud see Swansea ekspress, kõik viitas 16.33-sele ron-gile.

Näis, et taas oli mõningane sõit vältimatu. Miss Marple ohkas, kuid seadis tegevuskava kokku.

Ta sõitis Londonisse nagu varemgi, 12.15-sega, aga tagasi ei tulnud 16.50-sega, vaid 16.33-sega — Brackhamptonini. Reis oli sündmustevaene, ent mõningaid üksikasju pani ta tähele. Rong polnud täis — 16.33 väljus enne tipptundi. Esimese klassi vagunitest leidus reisija vaid ühes: see oli väga vana härra, kes luges «New Statesman’i». Miss Marple viibis tühjas kupees ning kummardus aknast välja vaatama kahes peatuses, Haling Broadways ja Barwell Heathis, nägemaks pealetulevaid ja mahaminevaid reisijaid.

Haling Broadways tulid peale mõned kolmanda klassi reisijad. Barwell Heathis väljus mitu kolmanda klassi reisijat. Esimese klassi vagunisse ei tulnud kedagi ega läinud keegi ka maha, välja arvatud vanahärra oma «New Š/atesmaruga».

Kui rong kurvi läbides Brackhamptoni poole kihutas, tõusis miss Marple püsti ja seisis katseks seljaga vastu akent, mille katte ta enne alla oli tõmmanud.

«Jah,» otsustas ta, «raudtee järsk käänak ja pidurdamine võis inimeselt tasakaalu röövida ja ta vastu akent paisata, ja kate võis seejärel iseenesest väga kergesti üles rulluda.» Miss Marple piilus välja pimedusse. Oli valgem kui tollal, mil mrs. McGillicuddy sõitis; alles äsja oli pimedaks läinud, kuid näha polnud palju. Vaatluse sooritamiseks pidi ta ette võtma päevase reisi.

Järgmisel päeval sõitis ta linna varahommikuse rongiga, ostis neli linast padjapüüri (hinna peale vilistades!), et sel moel ühendada juurdlust ja majapidamistarvete hankimist, ja asus koduteele rongiga, mis väljus Paddingtonist kell 12.15. Esimese klassi vagunis oli ta jälle üksi.

«Maksukoorem,» arutas miss Marple, «see'p see ongi. Keegi ei või endale lubada reisimist esimeses klassis, välja arvatud ärimehed tipptundidel. Ilmselt ka ainult selle-pärast, et saavad kulud kirjutada firma arvele.»

Umbes veerand tundi enne rongi saabumist Brackhamptonisse võttis miss Marple välja Leonardilt saadud kaardi Ja hakkas maastikku silmitsema. Ta oli kaarti varem väga hoolikalt uurinud, sestap suutis ta, kui ta jaama nime ära Oh näinud, veel enne, kui rong kurvi eel kiirust kahandas,

21

määrata, kus nad parajasti viibisid. Kurv oli tõesti võimas. Nina vastu akent surutud, uuris miss Marple pingutatud tähelepanuga (rong sõitis üpris kõrgel tammil) allpool laiuvat maapinda. Ta jagas oma tähelepanu aknataguse maastiku ja kaardi vahel seni, kuni rong lõpuks Brack-hamptonisse jõudis.

Samal õhtul kirjutas ta valmis ja pani posti kirja miss Florence Hillile, Madison Road nr. 4, Brackhampton . .. Järgmisel hommikul uuris ta krahvkonna raamatukogus Brackhamptoni aadressraamatut ja kohanimede registrit ning krahvkonna ajalugu.

Seni polnud midagi, mis talle päheturgatanud väga ähmase ja visandliku ideega vastuolus oleks olnud. See, mida ta oli oletanud, tundus võimalik olevat. Kaugemaid järeldusi ta endal teha ei lubanud.

Aga järgmine samm oli seotud tegutsemisega — agara tegutsemisega, sellisega, milleks tal endal füüsilisi võimeid ei olnud. Kui ta oma teooriat jäägitult tahtis tõestada või ümber lükata, pidi keegi teine teda selles aitama. Kerkis küsimus — kes? Mõttes kaalus miss Marple mitmeid nimesid ja võimalusi ja heitis kõik tusase pearaputusega kõrvale. Kõik intelligentsed inimesed, kelle arukust võis usaldada, olid liiga hõivatud. Ikka töötasid nad mõnel tähtsal ametikohal, samuti oli nende vaba aeg tavaliselt kaugele ette ära plaanitud. «Ebaintelligentsed inimesed, kellel aega küllalt, lihtsalt ei kõlba,» otsustas miss Marple.

Üha tusasemalt ja murelikumalt murdis ta pead.

Järsku ta ilme selgines. Valjusti ütles ta endale ühe nime:

«Muidugi! Lucy Eyelesbarrow!»

4. peatükk.

Mõningates ringkondades Lucy Eyelesbarrow' nime juba iunti.

Lucy Eyelesbarrow oli kolmekümne kahe aastane. Ta oli lõpetanud kiitusega Oxfordi ülikooli matemaatika alal, tunnustatud kui «helge pea», ja sosistati, et teda ootab ees tähelepanuväärne akadeemiline karjäär.

Kuid Lucy Eyelesbarrow'l oli peale särava hariduse ka tubli portsjon kainet praktilist meelt. Talle ei saanud jääda märkamatuks, et akadeemilisi elualasid iseäranis halvasti

22

hüvitati. Tal polnud üldse mingit soovi loenguid lugeda, ja kokkupuude temast endast märksa vähem lahtiste peadega pakkus talle lõbu. Lühidalt, ta pidas lugu läbikäimisest inimestega, igasuguste inimestega — ja mitte ühtede ja samadega. Kui olla täiesti aus, pidas ta ka rahast lugu. Raha saamiseks aga tuli teenida defitsiidilt.

Lucy Eyelesbarrow tabas korralikult ära valusa kitsas-koha — igasuguste väljaõppinud majateenijate puuduse. Oma sõprade ja kaasvõitlejate hämmastuseks asus Lucy Eyelesbarrow kodumajapidamisalale.

Ta edu oli silmapilkne ja veenev. Nüüdseks, mil sellest Rammust olid juba möödunud mõned aastad, tunti teda Briti saartel kõikjal. Oli päris harilik asi, et pereemad oma abikaasadele rõõmsalt ütlesid: «Nüüd on kõik korras. Ma saan sinuga koos Ühendriikidesse tulla. Sain meile Lucy Eyelesbarrow!» Asja tuum seisis selles, et Lucy Eyelesbarrow' majjatulek viis perenaiselt mure, hoole ja raske töö. Lucy Eyelesbarrow tegi kõik, korraldas kõik, hoolitses iga asja eest. Ta oli uskumatult kompetentne igal alal. Ta hoolitses eakate vanavanemate eest, võttis oma hoole alla pisikesed lapsed, põetas haigeid, keetis jumalikult, sai hästi läbi kõikide vanade, põliste teenijatega, kui neid juhtus olema (tavaliselt neid ei olnud), käitus võimatute inimestega viisakalt, taltsutas kroonilisi alkohoolikuid, oli suur sõber koertega. Kõige parem oli see, et tal polnud kunagi sellest lugu, mida ta tegi. Ta kuuris köögipõrandat, kaevas aias maad, koristas koera tagant mustust ja tassis sütt.

Üheks ta põhimõtteks oli mitte iialgi kohta pikemaks ajaks vastu võtta. Kaks nädalat oli tema jaoks tavaline — erakordsetel juhtudel kõige rohkem üks kuu. Aga selle kahe nädala eest tuli talle põrgulikult maksta! Ometi oli te elu selle kahe nädala jooksul taevalik. Te võisite täielikult lõõgastuda, välismaale sõita või kodus viibida, teha, mida süda kutsus, ning muretu olla, teades, et kodurindel on asjad Lucy Eyelesbarrow' võimekais kätes.

Muidugi oli ta teenuste järele kohutav nõudmine. Kui ta ainult oleks tahtnud, oleks ta võinud ennast kolmeks aastaks ette ära lubada. Talle oli ülisuuri summasidjpaku-tud, et ta kohale alaliseks jääks. Kuid selleks polnud Lucyl mingit tahtmist ja ta ei lubanud ennast ette kauemaks ära kui kuueks kuuks. Ja ärplevate klientide teadmata jättis ta endale sellesse perioodi mõningaid vaheaegu, mis võimaldasid tal minna lühikeseks ajaks luksuslikule puhku-

23

sele (sest muul ajal tal kulusid ei olnud ja tal oli rikkalik palk pluss ülalpidamine) või päevapealt vastu võtta koha, mis juhtus talle meele järgi olema kas omapära poolest või kena pererahva tõttu. Kuna tal nüüd oli voli üksteist pakkumisega ületrumpavate taotlejate hulgast võtta ja valida, juhindus ta väga sageli isiklikust sümpaatiast. Palja raha

eest Lucy Eyelesbarrow' teenuseid osta ei saanud. Ta võis valida, ja ta valis. Talle pakkus ta amet palju lõbu ja ta avastas selles lakkamatu naudingute allika.

Lucy Eyelesbarrow luges ikka jälle miss Marple'i kirja. Miss Marple'iga oli ta tutvunud kahe aasta eest, mil teda oli palganud kirjanik Raymond West, et Lucy elaks tema vana tädi juures ja hoolitseks tema eest, sest viimane oli paranemas kopsupõletikust. Lucy oli koha vastu võtnud ja St. Mary Meadi sõitnud. Mis puutus miss Marple'isse, siis oli too, kui oli oma magamistoa aknast korra näinud, et Lucy Eyelesbarrow tõesti õigesti lillherneid muldas, ker-gendusohkega tagasi patjadele vajunud, Lucy Eyelesbarrow' toodud kergeid hõrke eineid söönud ja meeldiva üllatusega oma kergestihaavuva eaka teenija jutte kuulanud, kuidas «ma sellele miss Eyelesbarrow'le heegeldusmustri selgeks õpetasin, millest ta kunagi polnud kuulnudki. Ta oli tõepoolest tänulik». Ja oli oma paranemise kiirusega arsti üllatanud.

Miss Marple kirjutas, et küsida, kas miss Eyelesbarrow võiks enda peale teatava ülesande võtta — igatahes üsna ebatavalise. Võib-olla miss Eyelesbarrow võiks korraldada kokkusaamise, kus nad asja arutada saaksid.

Miss Eyelesbarrow kortsutas järele kaaludes kulmu, õigust-öelda oli ta täiesti kinni. Aga väljend «ebatavaline» ja mälestus sellest, missugune inimene oli miss Marple, said võitu ja ta helistas miss Marple'ile otsekohe, teatades, et ta ei saa tulla St. Mary Meadi, sest tal on parajasti koht, aga et järgmisel õhtupoolikul on ta kahest neljani vaba ja võib miss Marplelga kohtuda Londonis ükskõik kus. Ta tegi ettepaneku kokku saada tema klubis, mis polnud millegi poolest silmapaistev asutus, kuid millel oli see hea omadus, et seal leidus mitu hämarat kabinetti, mis tavaliselt olid vabad.

Miss Marple võttis ettepaneku vastu ja kohtumine leidiski järgmisel päeval aset.

Teretati vastastikku, Lucy Eyelesbarrow juhatas oma külalise kõige hämaramasse kabinetti ja ütles: «Kardan, et

24

olen praegu väga kinni, aga vahest räägite mulle, mis see on, mida ma tegema peaksin.»

«See on tõesti väga lihtne,» ütles miss Marple. «Ebatavaline, kuid lihtne. Ma tahan, et te ühe laiba üles otsiksite.»

Korraks käis Lucyl peast läbi mõte, et miss Marple on kaotanud mõistuse, aga siis jättis ta selle kõrvale. Miss Marple'i mõistus oli ülimal määral selge. Ta oli mõelnud täpselt seda, mida oli ütelnud.

«Mis laiba?» küsis Lucy Eyelesbarrow imetletava enesevalitsemisega.

«Naise laiba,» vastas miss Marple. «Rongis mõrvatud, täpsemalt — kägistatud naise laiba.» Lucy kulmud kerkisid veidi.

«No ebatavaline on see küll. Palun jutustage mulle.»

Miss Marple jutustas. Lucy Eyelesbarrow kuulas tähelepanelikult, teda katkestamata. Lõpuks lausus ta:

«Kõik põhineb sellel, mida te sõbratar nägi või arvas nägevat...?»

Ta jättis lause küsivalt lõpetamata.

«Elspeth McGillicuddy ei fantaseeri,» ütles miss Marple. «Seepärast toetungi ma sellele, mida ta rääkis. Kuulge, kui tema asemel oleks olnud Dorothy Cartwright, oleks olukord hoopis teine olnud! Dorothyl on alati midagi huvitavat rääkida, ja sageli usub ta ka ise oma juttu ja mingi tõepõhi sellel all ka on, kuid tavaliselt on see ka kõik. Seevastu

Elspeth on inimene, kellel on väga raske ennast uskuma panna, et võiks juhtuda midagi võimatut või ebatavalist. Ta on täiesti mõjutamatu nagu kivitükk.»

«Mõistan,» ütles Lucy mõttessevajunult. «Olgu, oletagem, et kõik on tõsi. Kus mina mängu tulen?»

«Mul jäi teist tookord sügav mulje,» ütles miss Marple, «ja te näete, mul pole enam sellist jaksu ringi liikuda ja tegutseda.»

«Kas soovite, et hakkaksin andmeid koguma? Või midagi selletaolist? Aga kas politsei pole seda kõike juba teinud? Või arvate, et nad olid lihtsalt pealiskaudsed?»

«Oh ei!» ütles miss Marple. «Nad ei olnud pealiskaudsed! Asi on selles, et mul on oma teooria, mis naise laibast sai. See peab ju kuskil olema. Rongist seda ei leitud, järelikult pidi ta aknast välja visatama või tõuga-tama, kuid raudteel laipa ei olnud. Seepärast sõitsin sama teed, et vaadata, kas kuskil leidub koht, kus laiba rongist yalja saaks visata ja kus seda raudtee pealt ei leitaks, — Ja selline koht oli olemas. Enne Brackhamptonit teeb raud-

tee kõrgel tammil suure kaare. Kui laip seal välja heita ajal, mil rong parajasti kurvi võtab, siis veereks see tammilt otse alla.»

«Aga ikkagi — ka sealt oleks laip leitud!»

«Oh jaa. Laiba oleks pidanud ära viima ... Aga jõuame selle juurde kohe. Koht on siin — selle kaardi peal.»

Lucy kummardus uurima kohta, kuhu miss Marple'j sõrm osutas.

«Praegu on see päris Brackhamptoni eeslinn,» ütles miss Marple, «kuid varem oli see maamõis suure pargi ja mõisamaadega, ja nüüdki on ta puutumata jäänud — ümberringi on ehituskrundid ja väikesed äärelinnamajad. Koba nimi on Rutherford Hali. Ehitas selle 1884. aastal Crackenthorpe'i-nimeline väga rikas tööstur. Seal elab veel praegugi koos oma tütrega vana Crackenthorpe'i poeg, kes on aastates mees. Raudtee teeb kaare ümber poole krundi.»

«Ja mida ma teie arust peaksin tegema?»

Miss Marple vastas otsekohe:

«Peaksite endale sinna koha võtma. Tublisid koduabilisi on kõigil hädasti vaja, seetõttu ei kujuta ma ette, et selles suhtes raskusi võiks tulla.»

«Jah, ma ei arva, et sinna oleks raske kohta saada.»

«Olen kuulnud, et kohalikud inimesed peavad mr. Cra-ckenthorpel väheke kitsiks. Kui oleksite nõus väiksema palgaga, lisaksin mina omalt poolt juurde, et kokku tuleks õige summa, mis oletatavasti vahest kõrgem peaks olema kui tavaline taks.»

'«Kas töö raskuse pärast?»

«Mitte niivõrd raskuse kui hädaohtlikkuse pärast. Mõistate, see võib hädaohtlik olla. Päris kohane on teid selles suhtes hoiatada.»

«Ma ei usu,» lausus Lucy mõtlikult, «et hädaohu hõng mind peletaks.»

«Mina ka mitte,» ütles miss Marple. «Te pole selline inimene.»

«Pigem ütleksin, et teie arvates see mind isegi tõmbab. Mina olen oma elus hädaohuga väga vähe kokku puutunud. Kas te tõesti arvate, et see on hädaohtlik?»

«Keegi on sooritanud väga kordaläinud mõrva,» tähendas miss Marple. «Polnud ei kisa-kära ega tõelisi kahtlustusi. Kaks vanemat daami jutustasid ebausutava loo, seda uuris politsei ega leidnud midagi. Nõnda on kõik vait ja vakka. Ma ei usu, et see «keegi», kes ta ka ei oleks, head

meelt tunneks, kui asja hakatakse välja nuhkima, — eriti juhul, kui teil edu on.»
«Mida ma nimelt pean otsima?»

«Mistahes jälgi raudteetammil, riidetükke, vigastatud põõsaid — kõiki seesuguseid asju.» Lucy noogutas pead.

«Ja edasi?»

«Ma olen päris lähedal, kohe kõrval,» ütles miss Marple. «üks minu vana teenija, truu Florence, elab Brackhamp-tonis. Ta hoolitses palju aastaid oma eakate vanemate eest. Nüüd on nad mõlemad surnud ja tal on üürilised — kõik väga auväärsed inimesed. Ta leppis minuga kokku, et saan elada tema juures. Ta hoolitseks minu eest äärmise andumusega, ja ma tunnen, et mul on vaja käepärast olla. Soovitaksin teil nimetada, et lähedal elab teie vana tädi ja et tahate saada töökoha tema naabruses. Tingimuseks tehke küllaldane hulk vaba aega, et teda tihti vaatamas käia.»

Lucy noogutas jälle.

«Ma pidin ülehomme Taorminasse sõitma,» ütles ta. «Puhkus võib oodata. Aga ma saan teile lubada ainult kolm nädalat. Pärast seda olen ma kinni.»

«Kolmest nädalast on küllalt,» sõnas miss Marple. «Kui me kolme nädalaga midagi avastada ei suuda, võime kogu asja kui mõttetu tuuletallamise sinnapaika jätta.»

Miss Marple lahkus ja pärast lühikest järelemõtlemist helistas Lucy Brackhamptoni tööbörsile, mille juhatajat ta väga hästi tundis. Ta seletas, et vajab kohta ümbruskonnas, olemaks oma tädi läheduses. Kui Lucy mõningate raskustega ja paraja leidlikkusega paarist soodsamast kohast oli keeldunud, nimetati Rutherford Halli.

«See kõlab täpselt sedamoodi, mida ma soovin,» ütles Lucy kindlalt.

Tööbörsilt helistati miss Crackenthorpe'ile, miss Crackenthorpe helistas Lucyle.

Kahe päeva pärast asus Lucy Londonist Rutherford Halli poole teele.

II

Ise oma väikese auto rooli taga istudes sõitis Lucy sisse glasuurest imposantsest kahepoolsest raudväravast. Otse värava taga oli ennevanasti olnud väike vahimaja, mis

praegu aga täiesti lagunenud paistis olevat — kas sõja, purustuste või hoolimatuse tagajärjel, seda oli raske ütelda. Pikk looklev sissesõidutee viis suurte süngete rododendronipuhmaste vahelt maja ette. Lucy tõmbas jahmatusega hinge, kui nägi hoonet, mis oli omamoodi väike Windsori loss. Peasissekäigu kivitrepp oleks vajanud hoolitsevat kätt ja kruusatatud majaesine rohetas umbrohus!

Ta tõmbas vanaaegset sepistatud kella, mille helin majast vastu kajas. Põlle külge käsi pühkiv räpakas naine avas ukse ja vaatas talle umbusklikult otsa.

«Teid vist oodati, miss?» lausus ta. «Miss miskisugune barrow, ütles proua.»

«Täpselt nii,» vastas Lucy.

Maja oli meeletult külm. Teejuht juhatas teda mööda hämarat halli edasi ja avas paremat kätt ukse. Lucy üllatuseks oli see päris mugav elutuba raamatute ja sitsriidega ületõmmatud tugitoolidega.

«Ma teatan prouale,» ütles naine ja väljus ust sulgedes, heitnud enne Lucyle hingepõhjast sallimatu pilgu.

Mõne minuti pärast avanes uks uuesti. Esimesest pilgust oli Lucyle selge, et Emma Crackenthorpe talle meeldib.

See oli keskealine daam, kelles polnud midagi silmatorkavat, kes polnud ei ilus ega inetu, kes kandis praktilist tviidkostüümi ja pulloveri, kel olid tumedad, üle pea kammitud juuksed, pruunid silmad ja väga meeldiv hääl.

«Miss Eyelesbarrow?» küsis ta ja ulatas käe.

Siis näis ta kõhklevat.

«Ma ei tea,» sõnas ta, «kas see koht on selline, mida teie otsite. Mõistate, ma ei vaja majapidajat, kes töid juhiks, vaid inimest, kes töö ära teeks.»

Lucy ütles, et seda vajab enamik perekondi.

«Teate, nii paljud arvavad, et on küllalt, kui lapiga kergelt üle mööbli käivad,» lausus Emma Crackenthorpe vabandavalt, «aga just tolle tolmupühkimisega tulen ma ise toime.»

«Mõistan,» sõnas Lucy. «Teie juures tuleb keeta, nõusid pesta, maja puhas pidada ja keskküttekatelt kütta. Sellega on kõik korras. See kuulub minu töö hulka. Mina tööd ei karda.»

«Maja on suur ja ebamugav. Me elame ainult maja ühes osas — see tähendab, minu isa ja mina. Ta on invaliid. Me elame üpris tagasihoidlikult, ent köök on meil elektriga. Mul on mitu venda, kuid nad ei ole siin eriti tihti. Käivad kaks passijat, mrs. Kidder hommikuti ja

mrs Hart kolm korda nädalas, puhastavad messingit ja teevad muid selletaolisi töid. Kas teil oma auto on?»

«Jah. See võib väljas lagedal seista, kui seda pole kuhugi panna. Ta on seal alailma.»

«Oh, meil on vanu talle niipalju kui kulub. Selles suhtes muret ei ole.» Ta kortsutas kulmu ja ütles siis: «Eyelesbarrow — see nimi on küllaltki ebatavaline. Ühed minu tuttavad — vist Kennedyd — rääkisid mulle kord kellestki Lucy Eyelesbarrow'st.»

«Jah, ma olin nende pool North Devonis, kui mrs. Kennedyl laps sündis.»

Emma Crackenthorpe naeratas:

«Nad ütlesid, et neil pole kunagi nii head elu olnud kui siis, kui teie seal kõige eest hoolt kandsite. Aga ma kujutasin ette, et olete kohutavalt kallis. Summa, mida mina mainisin...»

«Sellega on kõik korras,» ütles Lucy. «Nimelt tahan ma Brackhamptoni lähedal olla. Mul elab siin eakas tädi, kelle tervis on kriitilises seisukorras, ja ma soovin tema ligidal olla. Seepärast tuleb palk mul arvesse teises järjekorras. Ma ei saa endale lubada päris ilma tööta olla. Kas ma võiksin kindel olla, et saan veidi vaba aega iga päev?»

«Oh muidugi. Pärastlõunati kuni kuueni, kui soovite?»

«See sobib suurepäraselt.»

Miss Crackenthorpe kõhkles hetke, enne kui ütles: «Minu isa on juba vana inimene ja mõnikord veidi võimatu . . . Talle on kokkuhoid hirmus tähtis ja teinekord ütleb ta asju, mis inimestel tuju rikuvad. Mulle ei meeldiks ...»

Lucy katkestas teda kähku: «Olen harjunud igasuguste vanade inimestega ja mul on alati korda läinud nendega hästi läbi saada.»

Emma Crackenthorpe näis kergendust tundvat.

«Raskused isaga,» pani Lucy diagnoosi. «Võin kihla vedada, et see on üks vana põikpea.»

Ta sai endale suure hämara magamistoa väikese elektriahjuga, mis andis ruumi soojendamiseks oma parima, kuid jäi ebapiisavaks, ning talle näidati maja — vägevat mõisahoonet. Kui nad esikus ühest uksest möödusid, müristas tallegi hääl:

«Emma, sina? Kas uus tüdruk on seal? Kutsu ta sisse, •öa tahan teda näha!»

Emma punastas ja vaatas Lucyle vabandust paludes otsa. Mõlemad naised astusid tuppa. See oli tumeda sametiga

29

rikkalikult drapeeritud, kitsad aknad lasid valgust sisse liiga kasinalt ning tuba oli täis massiivset Victoria-aegsei mahagonimööblit.

Vana mr. Crackenthorpe istus ratastoolis, kõrval hõbe-käepidemega kepp.

Ta oli suur kõhetu mees, kellel nahk voltidena lotendas Tal oli riiakalt ettetungiva lõuaga buldoginägu, tihedad hallisegused tumedad juuksed ning väikesed kahtlustaval] silmad.

«Las ma vaatan teid, noor daam!»

Naeratades astus Lucy rahulikult lähemale.

«Kõik on korras, kui te ühe asja algusest peale endale selgeks teete. Et me elame suures majas, ei tähenda vee! et me rikkad oleme. Me ei ole rikkad. Me elame tagasi hoidlikult — kas panite tähele? — tagasihoidlikult Teie suurejoonelisi kavasid pole meile tarvis! Tursk on igaks päevaks niisama hea kala kui lest, ärge seda unus tage! Raiskamist ma ei salli! Ma elan siin, sest mu isa ehi tas selle maja, ja see maja meeldib mulle. Pärast mini surma võivad nad maja maha müüa, kui tahavad, ja mi usun, et nad seda teevad. Neil pole perekonnatunnet. See maja on hästi ehitatud, tugev ja maja ümber on meie maa Lubab meil omaette olla. Saaks ilusa summa, kui see ehi tuskruntideks maha müüa, aga mitte seni, kui mina vee elus olen. Siit majast te mind muidu välja ei saa, kui jalat ees.»

Ta jõllitas Lucyle otsa.

«Teie kodu on teie kindlus,» vastas Lucy.

«Kas te irvitate mu üle?»

«Muidugi mitte. Minu arvates on see väga põnev, kui kellelgi keset linna tõeline maakoht on.»

«Täiesti õige. Siit ei paista ühtki teist maja, ega? Karjamaad lehmadega — otse Brackhamptoni südames. Kui tuul on sealtpoolt, kuuleb veidi tänavakära, aga muidu olem' just nagu maal.»

Pausi tegemata ja samal toonil lisas ta tütre poole pöördudes:

«Helista sellele neetud jaburale arstile. Ütle, et ta viimane rohi ei kõlvanud kuhugi.»

Lucy ja Emma lahkusid. Ta hüüdis neile järele:

«Seda neetud eite, kes tolmu nuusutamas käib, ei tohi siia lasta. Ta on mu raamatud segi ajanud.»

«Kas mr. Crackenthorpe on juba kaua invaliid?» küsi Lucy.

30

«Oh, aastaid juba ...» vastas Emma kuidagi põiklevalt. «Köök on siin.»

Köök oli tohutu. Vägev pliit seisis külmana ja mahajäetuna. Häbelikult oli ta kõrval rootsi elektripliit.

Lucy küsis, millal söögiajad on, ja inspekteeris sahvrit. Siis ütles ta Emma Crackenthoipe'ile reipalt:

«Ma tean nüüd kõik. Ärge muretsege. Jätke kõik minu hooleks.»

Sel õhtul voodisse minnes ohkas Emma Crackenthorpe kergendatult.

«Kennedytel oli täiesti õigus,» ütles ta, «Lucy on võrratu.»

Lucy tõusis järgmisel hommikul kell kuus. Ta koristas toad, puhastas aedvilja, kattis laua, tegi hommikueine ja serveeris selle. Koos mrs. Kidderiga korrastas ta voodid, ja kell üksteist istusid nad köögis ning jõid kanget teed kuivikutega. Rahunenud sellest, et Lucy polnud nina püsti ajanud, ning ühtlasi kange ja magusa tee mõjul hakkas mrs. Kidder ajaviiteks keelt peksma.

Ta oli väike, kõhetu naine torkiva pilgu ja terava keelega.

«Vana on otsast lõpuni kitsipung. Mis küll tütrel läbi on tulnd elada! Sellest hoolimata ei saa ütelda, et tütar tema pilli järgi tantsiks. Seisab oma õiguse eest, kui tarvis on, Kui härrad külla tulevad, siis ta hoolitseb, et midagi korralikku lauale oleks panna.»

«Härrad?»

«Jah. Perekond oli suur. Kõige vanem, mr. Edmund, sai sõjas surma, siis on veel mr. Cedric, kes elab kuskil välismaal. Tema põle abielus, maalib võõral maal pilte. Mr. Harald töötab Citys, elab Londonis — abiellus krahvitütrega. Veel on mr. Alfred, kena inime, aga tema on teatud mõttes must lammas, temal on paar korda sekeldusi olnd, ja veel on miss Edithi mees, mr. Bryan, kes on alati nii sõbralik, muuseas, proua suri tal paari aasta eest, aga tema on alati perekonda kuulund, ja veel on noorhärra Alexander, miss Edithi väike poeg. Too käib koolis, tuleb koolivaheaegadel meile, miss Emma hoiab teda kohutavalt.»

Oma informatsiooniallikale ühtelugu teed valades seedis ^ucy saadud andmeid. Lõpuks tõusis mrs. Kidder vastu tahtmist püsti.

«Küll aga saime täna hommikul kostitada,» ütles ta hämmastunult. «Kullake, kas te võiks mind aidata kartuleid koorida?»

31

«Kartulid on kõik kooritud.»

«Oi, kuda teie käes töö läheb! Nüüd võiks ma siis ise kah astuma hakata, näib, et enam põle midagi teha.»

Mrs. Kidder lahkus, ja Lucy, kellel tööd olid tehtud, hat kas köögilauda küürima. Ta oli seda.juba varem teha taht-nud, kuid ikka edasi lükanud, et mitte solvata mrs. Kidderit, kelle töö see õieti oli. Siis puhastas ta hõbedat, kuni see särama hakkas. Ta valmistas lantši, koristas laua, pesi nõud ja oli kella poole kolme ajal valmis uurimisretkele minema. Ta oli teeserviisi kandikule pannud, võileivad, leiva ja või aga niiske salvrätiku alla, et need ei kui-vaks.

Ta jalutas aias ringi. Siin-seal köögiviljapeenardel kasvas ka aedvili. Kasvuhooned olid lagunenud, teerajad kõikjal umbrohtunud. Maja lähedal oli lillepeenar, ainuke rohust puhastatud ja heakorrastatud maalapp, ning Lucy oletas, et siin oli tegev olnud Emma käsi. Aednik, kes tööd tegi ainult näiliselt, oli väga vana ja pisut kurt. Lucy vestles temaga sõbralikult. Aednik elas suure talli lähedal majas.

Tallidevahelisest õuest viis rada mõlemalt poolt teest taraga eraldatud pargist läbi ja raudteeviadukti alt väikesele kõrvaltänavale.

Iga paari minuti järel mürises rong mööda raudteema-gistraali üle viadukti. Lucy jälgis, kuidas rongid järsul kurvil, mis tegi kaare ümber Crackenthorpe'i krundi, kiirust vähendasid. Ta läks viadukti alt läbi kitsale kõrvaltänavale. Näis, et seda teed kasutati harva. Ühel pool oli raudteetamm, teisel pool tugev müür, mis kõrgeid tehasehooneid

piiras. Lucy läks mööda kõrvaltänavat edasi, kuni jõudis tänavale, mille ääres olid väikesed majad. Sinna kostis lähedase peatänava äge liiklusmüra. Ta vaatas kella. Sealsamas väljus majast keegi naine ja Lucy peatas teda:

«Vabandage, kas te võite ütelda, kus siin lähim telefoni-kõnepunkt on?»

«Postkontoris otse tänavanurgal.»

Lucy tänas teda ja jalutas edasi kuni postkontorini, mis tegelikult oli postkontor ja kauplus ühekorraga. Ühes seinas asus telefonikabiin. Lucy astus sinna sisse ja valis numbri. Ta soovis kõnelda miss Marple'iga. Vastas käre naisehääl.

«Ta puhkab! Ja teda segama ma ei hakka! Tal on vaja puhata — ta on vana inimene! Keda ma võin edasi öelda?»

32

«Miss Eyelesbarrow. Pole vaja teda häirida, ütelge talle ainult, et jõudsin pärale ja kõik läheb hästi. Kui mul mingeid uudiseid on, teatan talle.»

Ta riputas toru hargile ja asus tagasiteele Rutherford Halli-

5. peatükk.

«Ma loodan, et selle vastu pole kellelgi midagi, kui ma pargis harjutuseks paar golfilööki teen?» küsis Lucy.

«Oh ei, muidugi mitte. Kas teile meeldib golfi mängida?»

«Ma ei ole eriti hea mängija, aga tahan ennast vormis hoida. Golf on meeldivam kehaline harrastus kui niisama jalutamine.»

«Väljaspool meie krunti pole kuskil jalutada,» mõmises mr. Crackenthorpe. «Ainult tänavakivid ja väikesed viletsad majad nagu karbid. Tahavad minu maad endale saada ja neid veel juurde ehitada! Aga enne minu surma nad seda ei saa! Ja ma ei kavatse teiste meeleheaks surra! Seda ma teile ütlen! Mitte k e 11 e g i meeleheaks!»

«Jäta nüüd, isa!» lausus Emma Crackenthorpe leebelt.

«Ma tean, mida nad mõtlevad ja ootavad! Nad kõik! Cedric ja see lakutud näoga kaval rebane Harold. Mis Alfredisse puutub, siis on mul kahtlus, kas ta ei katsunud kord mind ise teise ilma saata. Ma pole kindel, kas ta ei proovinudki — jõulude ajal! See minu haigushoog oli väga imelik. Hämmastas vana Quimperit, Esitas mulle hulga kaudseid küsimusi.»

«Isa, igaühel on aeg-ajalt seedimisrikked.»

«Olgu, olgu, sa ütle mulle otse näkku, et ma sõin liiga palju! Ja m i k s ma liiga palju sõin? Sest laual oli ülearu palju süüa, ülearu palju. Raiskamine ja pillamine! Ja see meenutab mulle, et teie, noor daam, panite lõunaks lauale viis kartulit, pealegi suurt. Kahest kartulist jätkub meile küllalt. Ärge edaspidi lauale rohkem pange kui kaks kartulit! See, mis täna üle jäi, läks raisku!»

«Ei läinud raisku, mr. Crackenthorpe. Ma kavatsesin selle õhtul hispaania omleti sisse panna.»

«Mprhh!» Kui Lucy kohvinõude ja kandikuga uksest välja läks, kuulis ta mr. Crackenthorpe'! ütlevat: «See on kaval neiu, tal on alati vastus valmis. Süüa oskab ta siiski teha, ja ilus tüdruk on ta kah.»

33

Lucy Eyelesbarrow võttis spetsiaalselt kaasatoodud golfikeppide komplektist ühe kergema, ja roninud üle tara, lonkis sellega parki.

Ta alustas rea löökidega järjest. Umbes viie minuti pärast läks üks pall lausa võssa ja veeres raudteetammi nõlvale. Lucy läks sinna ja hakkas palli otsima. Ta vaatas tagasi maja poole. Maja oli kaugel ja keegi polnud tema tegevusest vähimalgi määral huvitatud. Ta jätkas palli otsimist. Aeg-ajalt lõi ta mõne palli tammilt alla rohu sisse. Pärastlõuna jooksul otsis ta läbi umbes kolmandiku raudteetammist. Ei leidnud midagi. Ta lõi palli tagasi maja suunas.

Aga järgmisel päeval oli tal õnne. Tammi kesknõlval kasvanud kibuvitsapõõsas oli maha tallatud. Oksi lebas lähedal rohus. Lucy uuris põõsast ennast. Üks okas oli haaranud rebestunud karusnahatuti, mis oli helepruun, peaaegu sama värvi kui oks. Lucy silmitses seda hetke, võttis siis taskust käärid ja lõikas karvatuti hoolikalt pooleks. Äsja lõigatud poole pani ta taskust võetud ümbrikusse. Ta läks mööda järsku nõlva alla ja otsis edasi. Tähelepanelikult uuris ta karedat rohtu maapinnal. Talle tundus, nagu oleks seal mingi rada, mis oli tekkinud sellest, et keegi oli läbi kõrge rohu kõndinud. Kuid rada oli väga ebamäärane, kaugeltki mitte nii märgatav kui see, mille olid jätnud tema jalad. Rada pidi olema tekkinud mõne aja eest ning oli nii ebaselge, et ta ei saanud kindel olla, kas see polnud lihtsalt tema ettekujutuses.

Ta hakkas kahlama rohus, mis kasvas tammi jalamil, mahamurtud põõsast allpool. Lõpuks oli ta vaev tasutud. Ta leidis puudritoosi, väikese odava emailitud toote. Lucy pakkis selle taskurätti ja pani taskusse. Ta otsis küll edasi, kuid ei leidnud enam midagi.

Järgmise päeva pärastlõunal istus ta oma autosse ja sõitis haiget tädi vaatama. Emma Crackenlhorpe oli vastutulelikult öelnud: «Ärge tagasitulekuga rutake. Enne lõunasööki me teid ei vaja.»

«Tänan, ma tulen tagasi hiljemalt kella kuueks.»

Madison Road nr. 4 oli väike luitunud maja, mis asus kitsal ilmetul tänaval. Majal olid väga puhtad nottinghami pitskardinad, säravalt valge läveesine ja kenasti läikima hõõrutud messingist uksekäepide.

Ukse avas musta rõivastatud ja suure terashalli juukse-krunni ning kibestunud näoga pikka kasvu naine, kes Lucyt umbusklikult uuris, kui teda miss Marple'i juurde juhatas.

Miss Marple viibis taga elutoas, mille aknad olid väikese hoolitsetud aialapi poole. Tuba oma hulga vaibakeste, linikute, portselankujukeste, vägeva, Jamesi-aegse mööbli ja kahe sõnajalapotiga oli piinlikult puhas. Miss Marple istus kaminatule lähedal tugitoolis ja oli usinasti ametis heegeldamisega.

Lucy astus sisse ja sulges ukse. Ta istus miss Marple'i vastu tugitooli.

«Nojah,» ütles ta, «näib, et teil oli ikkagi õigus.»

Ta näitas oma leide ja rääkis nende leidmisega seotud asjaoludest. Kordaminek tõi miss Marple'i näole õrna õhetuse.

«Võib-olla pole õige rahuldust tunda,» ütles ta, «aga püstitada teooria ja siis tõestada, et teooria on õige, pakub puhast mõnu.»

Ta näppis väikest karusnahatutti. «Elspeth ütles, et naisel oli seljas hele karusnahkne kasukas. Arvan, et toos oli kasuka taskus ja kukkus välja, kui laip mööda nõlva alla veeres. See toos pole küll midagi erilist, aga ta võib kasulikuks osutuda. Kas võtsite kogu karusnahatüki?»

«Ei, poole jätsin kibuvitsapõõsasse.»

Miss Marple noogutas heakskiitvalt.

«Täiesti õieti tehtud. Te olete väga taibukas, mu kallis. Politsei tahab ju täpselt järele kontrollida.»

«Kas lähete nende asjadega politseisse?»

«Noh, veel mitte...» Miss Marple kaalus: «Ma usun, oleks parem, kui me enne laiba leiaksime. Eks ole?»

«Jah, aga kas see pole palju soovitud? Kui oletada, et teie arvamus on õige. Mõrvar heitis laiba rongist välja ja läks ise arvatavasti Brackhamptonis maha, ja kunagi — võib-olla samal õhtul — käis seal ja viis laiba ära. Ja mis seejärel juhtus? Ta võis laiba viia kuhu tahes.»

«Mitte kuhu tahes,» ütles miss Marple. «Ma ei usu, et teie, mu kallis miss Eyelesbarrow, loogiliste järeldustega lõpuni olete jõudnud.»

«Palun öelge mulle Lucy! Miks mitte kuhu tahes?»

«Sest kui see nii oleks olnud, oleks ta võinud tüdruku tappa mõnes üksildases paigas ja laiba sealt ära viia. Te pole õigesti hinnanud ...»

«Kas tahate väita — kas te mõtlete, et see oli ettekavatsetud roim?» katkestas Lucy ta juttu.

«Algul ma seda ei arvanud,» vastas miss Marple. «Loomulikult poleks saanudki arvata. Näis, nagu oleks olnud riid, mispuhul mees kaotas enesevalitsemise ja kägistas

tüdruku ja siis oli tal probleem vaja lahendada minuti-paariga. Aga tegelikult on kokkusattumusi liiga paljut ta tapab tüdruku vihahoos ja vaatab siis aknast välja ning avastab, et rong on parajasti kurvil, täpselt seesugusel kohal, kus ta saab laiba välja heita ning võib kindel olla, et leiab koha hiljem üles ja saab laiba ära viia! Kui ta oleks laiba juhuslikus kohas välja visanud, poleks ta laibaga enam midagi ette saanud võtta ja see oleks juba ammu leitud.»

Ta vaikis. Lucy vaatas teda üksisilmi.

«Teate,» ütles miss Marple mõtlikult, «see oli tõesti päris kaval viis mõrva ette kavatseda, ja ma arvan, et mõrv oli väga hoolikalt läbi mõeldud. Rong on ikka kuidagi nii anonüümne paik. Kui ta oleks tapnud naise seal, kus viimane elas või lühemat aega peatus, oleks keegi võinud ta tulekut või minekut märgata. Või kui ta oleks sõidutanud naise kuhugi maale, oleks mõni võinud märgata autot, selle numbrit ja marki. Aga rong on täis võhivõõraid, kes tulevad ja lähevad. Ilma koridorita vagunis, naisega täiesti üksi, oli see päris lihtne, eriti siis, kui arvestada, et ta täpselt teadis, mida ta hiljem ette võtta kavatseb. Ta tundis, pidi tundma Rutherford Halli, selle asukohta, see tähendab — saart, mida ümbritsevad raudteeliinid, selle omapärast isoleeritust.»

«Täpselt niisugune see koht on,» ütles Lucy. «See on anakronism. Ümberringi keeb linnaelu, aga neid see ei puuduta. Hommikuti toovad kauplused kauba neile koju kätte ja sellega kõik piirdubki.»

«Järelikult tuleb oletada, et mõrvar käis sel õhtul Rutherford Hallis. Kui laip välja heideti, oli juba pime ja polnud karta, et keegi selle enne järgmist päeva avastab.»

«Muidugi mitte.»

«Aga kuidas mõrvar tuli — kuidas? Kas autoga? Mis teed mööda?»

Lucy jäi mõttesse.

«Piki vabriku müüri kulgeb sillutamata kõrvaltänav. Arvatavasti läks ta sealtkaudu, pööras viadukti alt läbi ja tuli mööda tagateed. Siis võis ta üle aia ronida, minna mööda raudteetammi alumist serva, laiba üles otsida ja autosse kanda.»

«Ja siis tõi ta laiba varem väljavaadatud kohta,» jätkas miss Marple. «Kõik oli hoolikalt läbi mõeldud, küllap vist. Ja ma ei usu, et ta laiba Rutherford Hallist välja viis, kui

36

aga viis, siis mitte kaugele. Oleks loogiline arvata, et ta laiba kuhugi maha mattis.» Ta vaatas Lucyle küsivalt otsa.

«Mina usun ka,» ütles Lucy kaalutledes. «Aga seda on jjhtsam ütelda kui teha.» Miss Marple nõustus.

«Parki poleks ta saanud teda matta. Liiga suur vaev ja pealegi silmatorkav. Ehk kuhugi, kus maa juba üles oli kaevatud?»

«Juurviljaaeda vahest, aga see on väga aedniku maja lähedal. Aednik on küll vana ja kurt, aga sellegipoolest olnuks asi riskantne.»

«Kas neil koera on?»

«Ei.»

«Siis kuhugi kuuri või kõrvalhoonesse?»

«See oleks lihtsam ja kiirem ... Neil on palju vähekasutatavaid vanu hooneid, lagunenud sealautu, tõllakuure ja töökodasid, kuhu keegi jalgagi ei tõsta. Ta võis laiba ka rododendronipõõsastesse või võssa panna.»

Miss Marple noogutas.

«Jah, ma usun, et see on p a 1 j u tõenäolisem.» Uksele koputati ja sisse astus kibestunud Florence, kandik käes.

«Hea, et teil on külaline,» ütles ta miss Marple'ile. «Ma tegin neid oma kukleid, mis teile kunagi väga maitsesid.»

«Florence küpsetas alati kõige maitsvamaid teesaiu,» ütles miss Marple.

Kiitusega tänatud Florence venitas oma näokurrud täiesti ootamatuks naeratuseks ja lahkus toast.

«Teate, kullake,» sõnas miss Marple, «ärme teed juues mõrvast enam räägime. See on nii ebameeldiv kõneaine!»

II

Pärast teejoomist tõusis Lucy püsti.

«Ma hakkan tagasi minema,» ütles ta. «Nagu juba rääkisin, ei ela Rutherford Hallis tegelikult kedagi, kes meie otsitud mees võiks olla. Seal on ainult üks vanataat, kesk-ealine naine ning elatanud kurt aednik.»

«Ma ei öelnud, et ta tegelikult seal elab,» täpsustas toiss Marple. «Ma tahtsin öelda, et mõrvar on mees, kes väga hästi Rutherford Halli tunneb. Aga seda võime arutada seejärel, kui laip leitud on.»

5 37

3

«Te nähtavasti usute päris kindlalt, et ma laiba 1 e i a n,» kostis Lucy. «Mina pole pooltki nii optimistlik.»

«Olen kindel, mu kallis Lucy, et see teil õnnestub. Te olete nii tubli.»

«Mõnes asjas küll, aga laiba otsimises pole mul mingeid kogemusi.»

«Ma kahtlen, kas selleks on vaja midagi muud kui veidi kainet mõistust,» ütles miss Marple julgustavalt.

Lucy vaatas talle otsa ja puhkes naerma. Miss Marple naeratas talle vastu.

Järgmisel pärastlõunal hakkas Lucy süsteemikindlalt tegutsema.

Ta hulkus ringi kõrvalhoonetes, sörkis sigala varemeis vohavates hiidkanarbikes ja piilus kasvuhoone alla katlamajja. Siis kuulis ta kuiva köhatust, pöördus ning kohtas aedniku, vana Hillmani laitvat pilku.

«Preili, vaadake ette, et te ennast vigaseks ei kuku,» hoiatas ta. «Astmed on lagunenud, ja praegu käisite ülal lakas, aga seal on põrand samuti pehkinud.»

Lucy varjas hoolikalt piinlikkustunnet.

«Küllap peate mind väga uudishimulikuks,» ütles ta reipalt. «Ma pidasin just aru, kas selles paigas ei saaks midagi kasulikku teha — kasvatada müügiks seeni või muud taolist. Paistab, et kõik on lastud hirmsasti käest ära minna.»

«Peremees on siin süüdi, tema jah. Ei taha pennigi kulutada. Tuleks pidada kahte töömeest ja üht poissi, et kohta korras hoida, seda ütlen minagi, aga ta ei võta kuulda, mitte ei võta. Pidin lausa nahast välja ronima, et keelitada teda mootoriga rohuniitjat ostma. Tahtis, et ma kogu majaesise rohu käsitsi maha niidaksin, seda ta tahtis, jah.»

«Aga koha saaks pärast mõningat kohendamist panna end ära tasuma?»

«Sellist kohta end ära tasuma ei pane, liiga käest ära lastud teine. Ja temal pole selleks ka hoolimist. Ainult kokkuhoiu peale on ta väljas. Teab väga hästi, mis siis tuleb, kui ta läinud on: noorhärrad müüvad koha maha nii kähku kui jaksavad. Ootavad ainult, kunas ta silmad kinni paneb, seda jah. Saavad suure hulga raha, kui ta sureb, nii räägitakse.»

«Ma arvan, ta on pururikas,» lausus Lucy.

««Crackenthorpe'i Delikatessid» kuulub ju neile. Äri rajas vanahärra, mr. Crackenthorpel isa. Tema oli väga osav, iga kandi pealt. Ajas raha kokku ja ehitas selle maja. Kõva kui kivi ja solvamist ei unustanud kunagi. Aga

38

sellest hoolimata oli lahtise käega. Koonerdaja ta polnud, põlemas pojas oli ta pettunud, nii räägitakse. Pani nad kooli — Oxfordi ja igale poole mujale. Aga nemad pidasid endid äritsemiseks liiga suurteks härradeks. Noorem äbiellus näitlejaga ja sõitis siis purjuspäi enda autoga surnuks. Vanemast pojast, kes nüüd meil siin on, ei hoolinud isa eales kuigi palju. Too oli sageli välismaal, seal ta käis, ostis hulga paganakujusid ja saatis need koju. Kui ta noor oli, polnud ta rahaga nii kitsi, see tuli keskeas, siis see tuli. gi, omavahel ei saanud nad isaga kunagi läbi, nii nad räägivad.»

Lucy seedis kuuldut, näol huvi tundev ilme. Vanamees nõjatus seina najale ja oli valmis perekonnasaagat jätkama. Jutuajamine meeldis talle töötegemisest rohkem.

«Enne sõda vanahärra suri. Oli tema aga äkiline. Ega temale võinud midagi ninakalt ütelda, seda ta ei kannatanud.»

«Ja kui ta suri, tuli siia praegune mr. Crackenthorpe ja jäigi siia elama?»

«Tema ja ta pere, jah. Olid tookord alles täisealiseks saanud.»

«Aga kuidas. .. Oh, taipan, te mõtlesite 1914. aasta sõda.»

«Ei mõtelnud. Ta suri 1928-ndal, tahtsin ma öelda.»

Lucy leidis, et ütlemine «enne sõda» võis küll käia 1928. aasta kohta, ainult ise poleks ta küll nii väljendunud.

«Nojah, ma arvan, et tahate nüüd oma tööd edasi teha,» leidis Lucy. «Ärge laske ennast segada!»

«Äh,» ütles Hillman ilma vaimustuseta, «ega nii hilja enam midagi teha saa. On liiga pime.»

Lucy läks majja tagasi, aga peatus teel, et uurida kahtlustäratavat salu, kus kasvasid kased ja asalead.

Ta leidis Emma Crackenthorpe'i esikus seismas ja kirja lugemas. Pärastlõunane post oli just tulnud.

«Minu õepoeg saabub homme siia koos oma koolivennaga. Alexanderi tuba on see, mis jääb sissekäigu peale. Tolle kõrval asuv tuba sobib James Stoddart-Westile. Nende kasutada on vannituba, kohe üle koridori.»

«Jah, miss Crackenthorpe. Ma vaatan, et toad korras
oleksid.»

«Nad tulevad homme enne lantši.» Ta kõhkles. «Küllap nad on näljased.»

«Seda muidugi,» ütles Lucy. «Teen rostbiifi, mis teie arvate? Ja vahest siirupikooki?»

39

«Alexander armastab seda väga.»

Poisid saabusid järgmisel hommikul. Neil olid mõlemal korralikult kammitud juuksed, kahtlustäratavalt lapselikult süütud näod ja laitmatud kombed. Alexander Eastley'l olid heledad juuksed ja sinised silmad, Stoddart. Westil tumedad juuksed ning prillid.

Lantšilauas arutasid nad surmtõsiselt spordisündmusi, tehes üksikuid kõrvalepõikeid kosmosefantastika valdkonda. Nad käitusid nagu professorid, kes räägivad vanema kiviaja tarbeesemetest. Nendega võrreldes tundis Lucy eür lausa noore inimesena.

Loomafilee kadus silmapilkselt ja siirupikook söödi viimase raasuni ära.

«Teie kaks sööte mu paljaks!» urises mr. Crackenthorpe

Etteheitva paipoisipilguga vaatas Alexander talle otsa

«Me söörne juustu-leiba, vanaisa, kui sa liha ei jõua osta.»

«Ei jõua osta?! Mina jõuan. Ainult ma ei salli raiskamist!»

«Me pole midagi raisku lasknud minna, sir,» ütles Stod-dart-West, vaadates enda ette taldrikule, mis öeldut tõestas.

«Teie, poisid, sööte kaks korda rohkem kui mina.»

«Me oleme kasvueas,» seletas Alexander. «Me peame palju valke saama.»

Vanamees mühatas.

Kui poisid lauast tõusid, kuulis Lucy, kuidas Alexander oma sõbrale vabandavalt sõnas:

«Ära pane mu vanaisa tähele. Ta on dieedil või mõne muu kuuri peal ja päris veidrikuks läinud. Ta on ka väga kitsi. Minu meelest on tal mingi kompleks.»

Stoddart-West vastas mõistvalt:

«Mul oli tädi, kes kogu aeg arvas, et ta on pankroti lävel. Tegelikult oli tal raha jalaga segada. «Patoloogiline,» ütles arst. Alex, kas sul on jalgpall kaasas?»

Kui Lucy oli laua ära koristanud ja nõud üle loputanud, läks ta välja. Eemalt muruväljakult oli poiste hüüdeid kuulda. Ta ise sammus vastupidises suunas, piki sissesõiduteed edasi ja siis põiki — rododendronipuhmastikku. Lehti kõrvale lükates hakkas ta hoolikalt puhmaste alla piiluma ja otsima. Kavakindlalt liikus ta ühe puhma juurest teise juurde ja sörkis neid golfikepiga. Siis pani Alexander Eastley viisakas hääl ta võpatama.

«Kas teil on midagi kadunud, miss Eyelesbarrow?»

«Golfipall,» kostis Lucy kõhklematult. «Täpsemalt, mitmed golfipallid. Olen igal õhtupoolikul golfilööke harjutanud ja õige palju palle kaotanud. Mõtlesin, et täna pean tõesti paar tükki üles otsima.»
«Me aitame teid,» ütles Alexander abipakkuvalt.
«See on teist väga kena. Ma arvasin, et mängite jalgpalli?»
«Ei saa kogu aja vutti taguda,» seletas Stoddart-West. «Võtab naha märjaks. Kas te mängite sageli golfi?»
«Mulle meeldib golf väga. Aga mul pole erilisi võimalusi golfi mängida.»
«Nähtavasti mitte. Teie keedate siin süüa, eks?»
«Jah.»
«Kas teie tegite tänase lantši?»
«Jah. Kas maitses?»
«Lihtsalt oivaline,» ütles Alexander. «Koolis antakse meile niisugust jubedat, kuiva liha. Ma armastan loomaliha, mis on seest punane ja mahlakas. See siirupikook oli samuti jalustrabav.»
«Te peate mulle ütlema, mis teile kõige rohkem maitseb.»
«Kas me võiksime mõni päev õunabubertit saada? See on mu lemmikroog!»
«Aga muidugi.»
Alexander õhkas õnnelikult.
«Golfivarustus on trepi all,» ütles ta. «Me võiksime kõik murule valmis panna ja hakata palle pesasse lööma. Mis sa arvad, Stodders?»
«Hüva-ah!» ütles Stoddart-West austraalia aktsendiga.
«Ega ta päris austraallane ei ole,» seletas Alexander viisakalt. «Aga ta harjutab ennast nõnda rääkima, juhuks, kui vanemad peaksid ta tuleval aastal kaasa võtma golfi-finaali vaatama.»
Lucy õhutusel läksid nad golfivarustust tooma. Hiljem, kui Lucy majast tagasi tuli, leidis ta poisid muruväljakul mängu valmis panemas ja vaidlemas, kuhu numbrid asetada.*
«Me ei taha kellakujuliselt,» ütles Stoddart-West. «See on laste mäng. Me tahame golfiraja teha. Pikkade ja lühikeste pesa vahedega. Kahju, et numbrid nii roostes on. Hädavaevalt paistavad.»
«Nad tahavad tsipa valget värvi saada,» ütles Lucy. «Te võksite seda homseks hankida ja nad üle värvida.»

4Juttu on golli lihtsustatud variandist, mis lepib väiksema väljaga. Tlk.

«Hea mõte!» Alexanderi nägu lõi särama. «Kuulge, pikkrehe all on kindlasti mõned vanad värvipotid — maalrid jätsid viimase koolivaheka ajal. Kas vaatame järele?»
«Mis see pikkrehi on?» küsis Lucy.
Alexander osutas pikale kivihoonele maja lähedal taga, tee ääres.
«See on päris vana,» ütles ta. «Vanaisa nimetab seda pehkreheks ja kinnitab, see olevat Elizabethi-aegne, aga ta ainult kelgib. See käis selle talu juurde, mis siin enne oli. Mu vanaisa isa lammutas talu ära ja ehitas tolle koleda maja asemele.»
«Suurem osa vanaisa kollektsioonist on rehe all,» lisas ta. «Asjad, mis ta välismaalt koju lasi saata, kui noor oli Enamik asju on päris jubedad kah. Pikkrehes peetakse vahel

vistiõhtuid ja muud sellist. Naisteklubi õhtuid. Ja konservatiivide heaks väljamüüke. Lähme vaatame.»

Lucy läks nendega meelsasti kaasa.

Rehel oli suur raudnaastudega tammepuust uks.

Alexander sirutas käe välja ja võttis võtme naela otsast, mis oli paremat kätt ukse kohal luuderohuväätide all. Ta keeras võtit, lükkas ukse lahti ja nad astusid sisse.

Esimesel pilgul näis Lucyle, et nad on sattunud ainulaacl selt armetusse muuseumi. Talle jõllitasid otsa kaks Roonic keisrite marmorpead; veel oli seal määratu suur, Kreeka Rooma langusajast pärit sarkofaag; pjedestaali otsas seisi; oma allavajuvat riidevoldistikku kramplikult kinnihoidev totakalt naeratav Venus. Peale nende kunstitööde oli ruumis paar pukkidele toetuvat lauda, mõned toolivirnad ja muud kaadervärki, nagu roostes muruniitja, kaks pange paar koidest puretud autoistet ning roheliseks värvitud rauast pargipink, mis oli kaotanud ühe jala.

«Ma usun, et nägin värvi seal,» ütles Alexander ebakind lalt. Ta läks nurka, mida varjas räbaldunud eesriie, ja tõmbas selle eemale.

Nad leidsid paar värvipotti ja mõned kivikõvaks kui vanud pintslid.

«Teil läheks natuke tärpentini vaja,» ütles Lucy.

Aga tärpentini ei leidnud nad kuskilt. Poisid tegid ettepaneku minna jalgrattaga tärpentini järele ja Lucy toeta: seda innukalt. «Golfipesade numbrite värvimine pakuks neile mõneks ajaks lõbu,» leidis ta.

Poisid asutasid ära minema, jättes ta rehe alla. «Siin kuluks küll suurpuhastus ära,» oli Lucy veel endamisi pomisenud.

42

«Pole mõtet vaeva näha,» soovitas Alexander. «Kui ruumi millekski vaja läheb, siis ka kraamitakse, aga praegusel aastaajal ei kasutata teda õieti ilmaski.»

«Kas ma riputan võtme jälle ukse taha üles? Kas see käibki seal?»

«Jah. Nagu näete, pole siit midagi näpata. Keegi ei taha neid koledaid marmorirahne, pealegi kaaluvad nad terve tonni.»

Lucy nõustus temaga. Ta ei suutnud mr. Crackenthorpe'i kunstimaitset küllalt imeks panna. Näis, et mehel oli eksimatu vaist valida igast ajajärgust kõige halvem näidis.

Ta seisis ringi vaadates, kuni poisid silmist kadunud olid. Ta pilk sattus sarkofaagile ja ta jäi seda vahtima.

Too sarkofaag ...

Õhk oli läppunud, nagu poleks rehealust kaua aega tuulutatud. Ta astus sarkofaagile lähemale. Sellel oli raske hermeetiline kaas. Lucy silmitses seda kaalutledes.

Siis lahkus ta rehe alt, läks kööki, leidis tugeva raudkangi ja tuli tagasi.

Ülesanne polnud kerge, kuid Lucy pingutas visalt.

Kaas hakkas raudkangi sunnil aeglaselt kerkima.

Kerkis sedavõrd, et Lucy nägi, mis sarkofaagis oli.. .

6. peatükk.

Mõni minut hiljem lahkus Lucy üpris kahvatuna rehe alt, keeras ukse lukku ja riputas võtme naela otsa tagasi.

Ta läks ruttu talli, tõi oma auto välja ja sõitis mööda tagateed ära. Tänava lõpus peatus ta postkontori ees, astus telefonikabiini, lasi mündi aparaati ja valis numbri.

«Ma soovin miss Marple'iga rääkida.»

«Ta puhkab, preili. Ega mitte miss Eyelesbarrow?»
«Jah, mina.»
«Ma ei hakka teda häirima, ja jutul lõpp. Ta on vana inimene ja peab puhkama.» «Te peate ta üles ajama. Asi on tähtis.»
«Ma ei...»
«Palun tehke silmapilk, nagu teile öeldakse.»
Soovi korral võis Lucy oma häälele terase kindluse anda. Kui Florence võimu tunnetas, respekteeris ta seda. Peagi kõlas telefonis miss Marp!e'i hääl. «Jah, Lucy?»
Lucy tõmbas sügavasti hinge.

«Teil oli täiesti õigus,» ütles ta. «Leidsin ta!»
«Naise laiba?»
«Jah. Naise karusnahkses kasukas. Laip on kivisarkofaagis mingis iidses rehealuses maja lähedal. Mida te soovitate mul ette võtta? Ilmselt pean politseile teatama.»
«Jah. Te peate politseile teatama. Viivitamatult.»
«Aga kuidas jääb kõige muuga? Teiega? Nad küsivad mult otsekohe, miks ma ilma mingi ilmse põhjuseta seda tonne kaaluvat kaant kangutama hakkasin. Kas peaksin mõne põhjuse leiutama? Seda suudan ma küll.»
«Ei. Minu meelest on ainuke õige tegu sulaselget tõtt rääkida,» ütles miss Marple leebe ja tõsise häälega.
«Kas teie kohta?»
«Kõigest.»
Ootamatu muie levis üle Lucy kahvatu näo.
«Seda on mul üsna lihtne teha,» ütles ta, «aga minu arust on neil mind üsna raske uskuda!»
Ta riputas toru hargile, ootas hetke ja valis siis uue numbri. Vastas politseijaoskond.
«Ma leidsin praegu Rutherford Hallis pikkrehe alt sarkofaagist surnukeha.»
«Mis te räägite?»
Lucy kordas öeldut ning järgmist küsimust ennetades teatas oma nime.
Ta sõitis tagasi, pani auto ära ja astus majja.
Hetke seisatas ta hallis mõtteid kogudes.
Siis noogutas ta järsu nõksatusega pead ja läks lugemistuppa, kus istus miss Crackenthorpe, kes aitas oma isal lahendada «Timesi» ristsõnu.
«Kas ma võiksin korraks teiega kõnelda, miss Crackenthorpe?»
Emma vaatas üles, näol halva sõnumi eelaimus. «Tema kartused käivad koduste asjade kohta,» mõtles Lucy. «Selliste sõnadega teatab vaevaga leitud teenija koha silma-pilksest ülesütlemisest.»
«Noh, laske kuulda, neiu, laske kuulda,» sõnas vana mr. Crackenthorpe pahaselt.
«Ma sooviksin kõnelda teiega üksi, palun,» ütles Lucy Emmale.
«Lollus,» sõnas mr. Crackenthorpe. «Te öelge siin otsekohe välja, mis teil ütelda on.»
«Üks hetk, isa.» Emma tõusis ja astus ukse poole.
«Lollus! Sellega võib oodata,» lausus vanamees vihaselt.
«Ma kardan, et ei või,» ütles Lucy.

«Küll on häbematus!» torises mr. Crackenthorpe.
Emma läbis halli, Lucy järgnes talle ja sulges nende taga ukse.

«Jah?» küsis Emma. «Mis viga? Kui arvate, et nüüd, mil poisid siin on, tööd liiga palju tuleb, siis ma võin teid aidata ja...»

«Asi pole selles,» ütles Lucy. «Ma ei tahtnud teie isa ees rääkida, sest ta on invaliid ja see võiks teda ehmatada. Teate, äsja leidsin ma pikkrehe alt sarkofaagist mõrvatud naise laiba.»

Emma Crackenthorpe tunnistas teda pärani silmi. «Sarkofaagis? Mõrvatud naine? See on võimatu!»

«Kardan, et siiski tõsi. Ma kutsusin politsei. Nad on iga netk siin.»

Emma põsed lõid kergelt õhetama.

«Enne kui politseisse teatasite, oleksite kõigepealt pidanud mulle ütlema.»

«Vabandage,» lausus Lucy.

«Ma ei kuulnud, kuidas te helistasite...» Emma pilk libises hallis laual asetsevale telefonile.

«Ma helistasin tänava teisest otsast postkontorist.»

«Äärmiselt imelik! Miks mitte siit?» Lucy mõte töötas kiiresti.

«Ma kartsin, järsku on poisid kuskil lähedal — nad oleksid võinud kuulda, kui ma siit hallist oleksin helistanud.»

«Mõistan ... jah ... mõistan ... Tullakse — ilmselt ongi juba politsei.»

«Nad on kohal,» ütles Lucy, kui esiukse ees pidurite kriiksudes peatus auto ja kellahelin läbi maja kajas.

II

«Mul on kahju, väga kahju, et pidin teid paluma,» ütles inspektor Bacon.

Toetades Emma Crackenthorpe'! kaenla alt, aitas inspektor ta rehe alt välja. Emma nägu oli väga kahvatu, tal oli !laige ilme, kuid ta kõndis sirge rühiga.

«Olen täiesti kindel, et pole seda naist kunagi oma elus näinud.»

«Miss Crackenthorpe, me oleme teile väga tänulikud. See on kõik, mida ma tahtsin teada. Võib-olla soovite pikali heita?»

«Ma pean oma isa juurde minema. Otsekohe, kui ma sellest kuulsin, helistasin dr. Quimperile ja praegu on arst tema juures.»

Kui nad läbisid halli, tuli dr. Quimper lugemistoast välje. Ta oli pikka kasvu sõbralik küünik, kelle hooletut, sundi matut käitumist ta patsiendid väga ergutavaks pidasid. . Arst ja inspektor noogutasid teineteisele tervituseks.

«Miss Crackenthorpe tuli ebameeldiva ülesandega väg; vapralt toime,» lausus Bacon.

«Tubli, Emma,» ütles doktor Emmale õlale patsutades «Te suudate vapper olla. Ma olen seda alati teadnud. Isaga on kõik korras. Astuge ainult sisse ja öelge talle paar sõna, siis minge söögituppa ja võtke klaas konjakit. See on arstimi eest.»

Emma naeratas talle tänulikult ning läks lugemistuppa,

«See naine on maa sool,» sõnas arst talle järele vaadates «Tuline kahju, et ta abielus ei ole. Kui ollakse perekonna ainuke naine meeste keskel, tuleb seda hinda maksta. Teine õde lasi kodunt jalga ja abiellus seitsmeteistkümneselt Emma on õigupoolest päris ilus naine. Ta oleks hea abi kaasa ja ema olnud.»

«Minu meelest liiga oma isa küljes kinni,» ütles inspektor Bacon.

«See pole just kiindumus, pigem alateadlik soov ome meespere õnnelikuks teha nagu naistel ikka. Ta näeb, ei isa tahab invaliidi mängida, ja laseb teda tembutada Vendade vastu on ta samasugune. Cedric peab ennasi heaks kunstnikuks, see — mis ta nimi ongi — Harold teab kuidas Emma ta praktilist meelt usaldab, Alfred aga vapustab teda juttudega oma kavalatest äritehingutest. Oojaa ta on tark naine — pole rumalate killast. On teil mind millekski vaja? Kas tahate, et ma nüüd, mil Johnstom oma töö on teinud, teie laibale pilgu heidaksin» — John stone oli kohtuarst — «ja vaataksin, ega pole tegemist mõne mu meditsiinilise eksituse ohvriga?»

«Jah, doktor, ma näeksin meeleldi, et ka teie laiba ült vaataksite. Me tahaksime ta isiku kindlaks teha. Aga ka; vanal mr. Crackenthorpe'il oleks võimalik vaatamas käia! Või mõjub see liiga pingutavalt?»

«Pingutavalt? Jama puha. Ta ei annaks teile ega mulle iialgi andeks, kui te tal seda näha ei laseks. Tema on elus uudishimu ise. Kõige põnevam asi, mis talle viimase viieteistkümne aasta sees on juhtunud, — ja maksma ei 1 ä h e see talle krossigi.»

46

«Tal ei ole siis eriti midagi viga?»

«Ta on seitsmekümne kahe aastane,» ütles arst. «See on kõik, mis tal tõeliselt viga on. Hooti on tal reumaaülised valuhood, aga kellel neid ei ole? Seda nimetab ta artriidiks. Tal on pärast sööki südamekloppimine — see on samuti arusaadav, aga ta kirjutab selle oma nõndanimetatud südamevea arvele. Ometi on tal jõudu teha kõike, mis talle meeldib! Mul on temataolisi patsiente palju. Need, kes tõepoolest haiged on, kinnitavad tavaliselt mee-leheitlikult, et on täiesti terved. Hei, läki vaadakem seda teie laipa. Jälk, ma usun?»

«Johnstone'i arvates on ta kaks kuni kolm nädalat surnud olnud.»

«Tähendab, juba üpris jälk.»

Doktor seisis sarkofaagi ääres ja vaatas siira uudishimuga ning elukutse tõttu ükskõikselt seda, mida ta jälkuseks oli nimetanud.

«Pole seda naist kunagi varem näinud. Ei ole minu patsient. Mulle ei meenu, et oleksin millalgi teda Brackhamp-tonis näinud. Omal ajal võis ta päris ilus naine olla, hm, kellelgi oli tema vastu midagi soolas.»

Nad läksid jälle välja värskesse õhku. Doktor Quimperi pilk rändas hoonele.

«Leitud, kuidas nad seda nimetavad, pikkrehe alt sarkofaagist! Fantastiline! Kes ta leidis?»

«Miss Lucy Eyelesbarrow.»

«Ah see viimane naisabiline? Mis temal küll teoksil oli, et ta mööda sarkofaage tuhnis?»

«Seda ma just hakkangi temalt pärima,» ütles inspektor Bacon karmilt. «Nüüd mr. Crackenthorpe'i suhtes. Kas te ei võiks ...?»

«Ma toon ta kohale.»

Pleedidesse mässitud mr. Crackenthorpe tuli reipal sammul arsti enda kõrval.

«Häbiväärt,» ütles ta. «Absoluutselt häbiväärne! Ma tõin selle sarkofaagi Firenzest kaasa aastal — las ma mõtlen — see pidi olema 1908 või 1909?»

«Olge nüüd tasa,» hoiatas teda arst. «Ega te midagi ilusat näha ei saa, võite isegi arvata.»

«Hoolimata sellest, kui haige ma olen, tuleb mul oma kohust täita, eks ju?»

Väga lühikesest käigust pikkrehe alla oli talle rohkem tui küllalt. Mr. Crackenthorpe komberdas hämmastava kiirusega uuesti värske õhu kätte.

47

«Pole teda oma elus varem näinud!» ütles ta. «Mida see tähendab? Absoluutselt häbiväärne. See polnud Firenze, nüüd tuli mul meelde —, vaid Naapoli. Väga tore eksemplar. Ja ühel hullul naisel oli vaja tulla ja lasta ennast sinna sisse ära tappa!»

Ta haaras oma vasakust mantlihõlmast.

«See oli mulle liig... Mu süda ... Kus Emma on? Doktor ...»

Doktor Quimper haaras ta käevangu. «Teiega on kõik korras,» ütles ta. «Ma annan kerget ergutusvahendit. Konjakit.» Nad läksid koos maja suunas. «Sir! Palun, sir!»

Inspektor Bacon pöördus ringi. Mõlemad poisid olid jalgratastel hingetult kohale saabunud. Nende nägudel oli paluv ilme.

«Sir, palun, kas me võime laipa näha?»

«Ei, ei või,» ütles inspektor Bacon.

«Oh, sir, palume, sir. Ei või ette teada. Me võime tunda, kes ta oli. Oh, palume, sir, olge täitsa. See pole aus. Mõrv otse meie oma rehe all! Teist sellist juhust enam ei tule, Sir, olge täitsa!»

«Kes te mõlemad olete?»

«Mina olen Alexander Eastley ja see on mu sõber James Stoddart-West.»

«Kas olete siin ümbruskonnas kohanud blondi naist, seljas hele värvitud oravanahkne kasukas?»

«Oh, täpselt ei mäleta,» ütles Alexander kavalalt. «Kui me näha saaksime ...»

«Sanders, vii nad sisse,» käsutas Bacon konstaablit, kes reheukse kõrval seisis. «Noor ollakse vaid ükskord!»

«Oh, sir, täname väga, sir!» hüüdsid mõlemad poisid valjusti. «See on teist väga lahke, sir.»

Bacon suundus maja poole.

«Ja nüüd,» ütles ta enesele karmilt, «on miss Lucy Eyelesbarrow' kord!»

III

Juhatanud politsei pikkrehe alla ja esitanud oma tegudest lühiaruande, oli Lucy tagaplaanile tõmbunud, aga ta ei lootnudki, et politsei temaga lõpetanud on.

Õhtul, kui ta parajasti praadimiseks kartuleid tükeldas

48

toodi sõna, et inspektor Bacon soovib temaga rääkida. Pannud kõrvale suure kausi külma soolase veega, milles kartuliviilud ligunesid, läks Lucy politseiniku kannul inspektori juurde. Ta võttis istet ja jäi rahulikult küsimusi ootama.

Öelnud oma nime ja Londoni-aadressi, lisas ta:

«Kui soovite minust kõike teada saada, annan teile mõned nimed ja aadressid, kuhu pöörduda.»

Nimed olid väga auväärsed. Üks sõjalaevastiku admiral, Üks Oxfordi kolledži prorektor, üks Briti impeeriumi ordeniga autasustatud daam. Vastu inspektori tahtmist avaldasid need nimed talle mõju,

«Niisiis, miss Eyelesbarrow, te läksite pikkrehe alla värvi otsima. Kas see vastab tõele? Ja kui olite värvi leidnud, võtsite raudkangi, kangutasite sarkofaagi kaane üles ning avastasite laiba. Mida te sarkofaagist otsisite?»

«Laipa,» vastas Lucy. 1 «Te otsisite laipa ja leidsitegi laiba! Kas see jutt ei tundu teile natuke imelik?»
«Jah, see lugu on väga imelik. Võib-olla lubate mul pikemalt rääkida?»
«Usun tõesti, et teil oleks kõige õigem nii teha.»
Lucy kirjeldas talle täpselt sündmusi, mis ta sensatsioonilise avastuseni olid viinud.
Inspektor tegi solvunud häälel kokkuvõtte.
«Üks vana daam palkas teid siia endale kohta võtma, et te saaksite majast ja maja ümbrusest surnukeha otsida? Kas nii?»
«Jah.»
«Kes see vana daam oli?»
«Miss Jane Marple. Praegu elab ta Madison Roadil majas number neli.»
Inspektor kirjutas selle üles.
«Kas te usute, et ma seda lugu tõeks pean?»
«Ei, enne vahest mitte, kui olete miss Marple'iga rääkinud ja temalt kinnitust saanud,» vastas Lucy leebelt.
«Ma räägin temaga kindlasti. Ta peab põrunud olema.»
Lucy hoidus märkimast, et kui inimesel juhtub õigus olema, siis pole see tõesti vaimuvaesuse tõend. Selle asemel sõnas ta:
«Mida te miss Crackenthorpelle ütelda kavatsete? Minu suhtes, see tähendab?»
«Miks te seda küsite?»
«Noh, mis miss Marple'isse puutub, siis on mu töö teh-
49
tud. Ma leidsin laiba, mida ta leida soovis. Aga esiteks olen ma veel miss Crackenthorpe'i teenistuses, teiseks on majas kaks ablast poissi ja kolmandaks saabub ilmselt selle vapustava sündmuse peale varsti kohale teisigi perekonnaliikmeid. Tal on majapidamises abi vaja. Kui lähete ja ütlete, et ma võtsin selle koha surnukeha otsimiseks, viskab ta mu arvatavasti välja. Vastasel korral saan ma kohta edasi pidada ja kasulik olla.»
Inspektor vaatas talle tõsiselt otsa.
«Praegu ei kavatse ma kellelegi midagi rääkida,» ütles ta. «Ma pole teie seletust veel kontrollinud. Selle põhjal, mis mulle teada on, olete võinud ka kõik välja mõelda.»
Lucy tõusis.
«Tänan teid. Ma lähen siis kööki tagasi ja jätkan oma tööd.»

7. peatükk.

«Parem oleks Yard appi kutsuda, mis teie arvate, Bacon?»
Peakonstaabel vaatas inspektor Baconile küsivalt otsa. Inspektor oli suur tüse mees ja ta ilme väljendas absoluutset tülgastust kõikide ligimeste vastu.
«Naine polnud kohalik, sir,» ütles ta. «Ta ihupesu põhjal on alust arvata, et ta võis muulane olla. Muidugi,» lisas inspektor Bacon kähku, «ma ei tee seda praegu veel teatavaks. Me jätame selle enda teada, kuni kohtu eeluuri-misistung möödas on.»
Peakonstaabel noogutas.
«Eeluurimisistung on vist puht vormitäiteks?»
«Jah, sir. Ma nägin kroonikohtunikku.»
«Ja mis ajaks istung on määratud?»

«Homseks. Kuulsin, et selleks puhuks tulevad kohale ka teised Crackenthorpe'ide perekonna liikmed. Võib-olla üks neist saab kadunu isiku kindlaks teha. Tulevad nad kõik siia?»

Ta vaatas nimekirjast, mida käes hoidis.

«Harold Crackenthorpe — tema on Citys mingi asjamees, päris tähtis kuju, kuulukse. Alfred — millega tema tegeleb, seda ma täpselt ei teagi. Cedric, too elab välismaal. Maalib!» Viimane sõna kõlas inspektori suus üpris pahaendeliselt. Peakonstaabli vurrud kerkisid.

50

«Kas on põhjust arvata, et Crackenthorpe'ide perekond on roimaga kuidagi seotud?» küsis ta.

«Mitte muidu kui ainult selle asjaolu tõttu, et laip leiti nende juurest,» ütles inspektor Bacon. «Ja on ka võimalik, et järsku suudab kunstnikust perekonnaliige ta isiku kindlaks teha. Mis mind ummikusse ajab, on see jabur jutt tolle rongi kohta.»

«Ah jaa, te käisite sel vanal daamil külas, sellel — ee —» (ta vaatas laual lebavasse meelespeasse) «— miss Marple'il?»

«Jah, sir. Ta on asjas kindel ja kõigutamatu. Kas ta on ohmu või ei, ma ei tea, aga ta raiub nagu rauda: sõbratar nägi ja kõik muu takkaotsa. Julgeksin väita, et see on puha udu, mida vanad naised ikka kokku keeravad, — neil on taga aias lendavad taldrikud ja linnaraamatukogus vene salakuulajad. Aga paistab päris selge olevat, et ta tõesti palkas selle noore daami, koduabilise, ja käskis teda laipa otsida, mida see ka tegi.»

«Ja leidiski ühe,» nentis peakonstaabel. «Hästi, kogu lugu on väga tähelepanuväärne, Marple, miss Jane Marple — see nimi on kuidagi tuttav ... Igatahes astun ma Yardiga ühendusse. Usun, et teil on õigus — see pole kohalik afäär, ehkki me seda fakti just kohe kuulutama ei lähe. Praegu räägime ajakirjandusele nii vähe kui võimalik.»

II

Eeluurimisistung oli puhtformaalne toiming. Ei leidunud kedagi, kes oleks suutnud surnud naise isikut kindlaks teha. Lucy kutsuti ette tunnistust andma laiba leidmisest. Esitati meditsiiniline tõendusmaterjal surma põhjuse — kägistamise kohta. Edaspidine arutamine lükati edasi.

Oli külm tuuline ilm, kui Crackenthorpe'ide pere tuli välja saalist, kus eeluurimisistungit oli peetud. Neid oli kokku viis, nimelt Emma, Cedric, Harold, Alfred ja Bryan Eastley, kadunud Edithi mees. Oli ka mr. Wimborne, Cra-ckenthorpe'ide juriidilise asjaajamisega tegeleva advokaadifirma vanim osanik. Hoolimata ülimast hõivatusest oli ta Londonist eriti selleks kohale sõitnud, et eeluurimis-istungist osa võtta. Külmast lõdisedes peatuti hetkeks sõiduteel. Oli kogunenud kenake rahvahulk: Londoni ja kohalik ajakirjandus olid põhjalikult kirjeldanud nii laipa sarkofaagis kui ka loo pikantseid üksikasju.

51

Rahvasummas levis kahin: «Need nad ongi...»

«Lähme ära!» ütles Emma järsult.

Suur üüri-«Daimler» sõitis ette, Emma astus sisse ja viipas Lucyt. Järgnesid mr. Wimborne, Cedric ja Harold. Bryan Eastley ütles: «Ma viin Alfredi oma väikese lok-suga.» Juht sulges ukse ja «Daimler» valmistus ära sõitma.

«Oh, pidage!» hüüdis Emma. «Poisid!»

Solvunud protestidest hoolimata olid poisid Rutherfprd Halli maha jäetud, kuid nüüd olid nad itsitades platsis.

«Me tulime jalgratastega,» ütles Stoddart-West. «Politseinik oli väga vastutulelik ja lasi meid tagauksest saali sisse. Ma loodan, te ei pahanda, miss Crackenthorpe,» lisas ta aupaklikult.

«Temal pole selle vastu midagi,» kostis Cedric õe eest. «Noor ollakse vaid ükskord. See on te esimene eeluurimis-istung või?»

«See oli õudne pettumus,» ütles Alexander. «Kõik lõppes nii ruttu.»

«Me ei saa siia rääkima jääda,» lausus Harold ärritunult. «Siin on rahvast juba murdu. Ja kõik need kaameramehed.»

Tema märguande peale sõitis juht kõnnitee äärest eemale. Poisid lehvitasid reipalt.

«Kõik lõppes nii ruttu!» kordas Cedric. «Seda need noored tobud arvavad. Kõik alles algab!»

«See on väga kahetsusväärne lugu. Äärmiselt kahetsusväärne,» sõnas Harold. «Ma usun ...»

Ta vaatas otsa mr. Wimborne'ile, kes oma õhukesed huuled kokku surus ja laitvalt pead vangutas.

«Ma loodan, et õige pea kõik rahuldavalt selgitatakse,» lausus viimane moraliseerivalt. «Politsei töötab väga tõhusalt. Aga ikkagi, nagu Harold ütles, on kogu lugu äärmiselt kahetsusväärne.»

Rääkides mõõtis ta silmadega Lucyt ja ta pilgus oli sulaselge hukkamõist. «Ilma selle noore daamita,» näisid ta silmad ütlevat, «kes käis nuuskimas seal, kus tal üldse asja polnud, poleks midagi taolist juhtunud.»

Sama mõtte või sellega väga sarnase sõnastas Harold Crackenthorpe:

«Muuseas, — ee — miss — ee — ee — Eyelesbarrow, mis täpselt sundis teid sinna sarkofaagi vaatama?»

Lucy oli juba endamisi imeks pannud, millal mõnele perekonnaliikmele see küsimus ometi pähe tuleb. Ta tea-

dis, et politsei pärib seda kõigepealt, teda aga üllatas et seniajani polnud kellelgi teisel meelde tulnud seda küsida.

Cedric, Emma, Harold ja mr. Wimborne vaatasid kõik talle otsa.

Tema vastus, oli sellel kaalu või ei, oli muidugi ammu ette valmis mõeldud.

«Tõesti...» sõnas ta ebalevalt, «ma ei oska seda isegi ütelda ... Mul oli tunne, et kogu rehealune vajaks põhjalikku koristamist ja puhastamist. Ja seal oli» — ta kõhkles — «väga iseäralik ja vastik lehk.»

Ta oli arvestanud õigesti, et mõte sellisest jälkusest võtab igaühelt tahtmise pärida.

«Jajah, muidugi,» mõmises mr. Wimborne, «umbes kolm nädalat, leidis kohtuarst... Arvan, et peame ennast kokku võtma ja mitte laskma endid sellest loost häirida.» Ta naeratas julgustavalt Emmale, kes oli väga kahvatuks läinud. «Pidage meeles,» ütles ta, «sel armetul noorel naisel polnud kellegagi meist mingit tegemist.»

«Ah, selles ei saa te ometi kindel olla!» ütles Cedric.

Lucy Eyelesbarrow silmitses teda huviga. Kolme venna vaheline üllatav erinevus pani teda imestama. Cedric oli karmi ja päevitunud näoga, sugemata tumedate juustega ja lSbusa olekuga suurt kasvu mees. Lennujaamast oli ta saabunud ajamata habemega, ja ehkki ta selle enne eeluuri-misistungit maha oli ajanud, olid tal seljas veel needsamad riided mis tulles: hallid kantud flanellpüksid ning paigatud ja kulunud kottis pintsak, nähtavasti olid need tal ka ainukesed. Ta oli nagu elutruu boheemlane teatrilavalt ja ise selle peale uhke.

Tema vend Harold aga oli City härrasmehe ja tähtsa aktsiaseltsi direktori kehastus — pikka kasvu, kena, sirge rühiga, tal olid tumedad juuksed, mis otsmikul veidi olid hõrenenud, ja väikesed mustad vurrud, ning ta oli laitmatult rõivastatud — kandis tumedat healõikelist ülikonda ja pärlhalli lipsu. Välimuse järgi võis teda pidada selleks, kes ta oli — nutikaks ja edukaks ärimeheks.

«Tõesti, Cedric, see märkus oli ülimalt ebasünnis,» lausus ta jäigalt.

«Ma ei taipa, mispärast. Oli ta ju ikkagi meie rehealuses. Mis tal sealt vaja oli?»

Mr. Wimborne köhatas ning sõnas:

«Võib-olla mingi — ee — randevuu. Nagu ma aru sain, teati ümbruskonnas, et võti väljas naela otsas ripub?»

53.

Ta hääletoonist võis välja lugeda pahameelt sellise ettevaatamatu teguviisi üle. See oli nii selgesti tajutav, et Emma vabanduseks sõna võttis.

«Me hoidsime võtit seal juba sõja ajal. Õhukaitse-valvemeeste jaoks. Neil oli seal väike piirituslamp, millel nad endale kuuma kakaod keetsid. Ja pärast, kuna seal tõesti polnud midagi sellist, mida keegi oleks võinud soovida omastada, jätsime võtme välja rippuma. Naisteklubi rahvale oli see samuti hästi käepärane. Kui oleksime võtit toas hoidnud, oleks võinud rumalasti välja kukkuda — vahel pole kedagi kodus neile võtit andmas, kui nad ruumi korda tahavad teha. Kui on ainult passijad ja alalisi teenijaid ei ole ...»

Ta hääl vaibus kuuldamatuks. Ta oh rääkinud otsekui üleskeeratult, ja jäi mulje, nagu oleksid ta mõtted selle paljusõnalise seletuse ajal mujal viibinud. Cedric heitis talle kärme uuriva pilgu. «Sa oled mures, õde. Mis südant vaevab?»

«Sa veel küsid, Cedric!» lausus Harold ärritunult. «Jah, ma küsin. Lähtudes sellest, et tundmatu noor naine laseb end Rutherford Halli rehealuses ära tappa (kõlab nagu Victoria-aegne melodraama), ja lähtudes sellest, et see käesoleval juhul Emmat vapustas — aga Emma on alati olnud kaine aruga naine —, ei taipa ma, miks ta praegu ikka veel mures on. Tühja kah, inimene harjub kõigega.»

«Mõnel inimesel on mõrvadega veidi raskem harjuda kui sinul,» salvas Harold. «Võib arvata, et Majorcal on hinge-võtt käkitegu ...»

«Ivizal, mitte Majorcal.»

«Ükspuha.»

«Üldse mitte — see on hoopis teine saar.»

«Ma tahtsin märkida,» jätkas Harold, «et kuigi sinu meelest, kes sa elad keevaverelise ladina rahva hulgas, on mõrv igapäevane asi, siis Inglismaal suhtume meie seesugusesse seika tõsiselt.» Kasvava meelepahaga lisas ta: «Ja sina, Cedric, tuled sääraste riietega avalikule'kohtuistungile ...»

«Mis mu riietel viga on? Nad on väga mugavad.»

«Nad on kohatud.»

«Noh, igatahes on need ainsad rõivad, mis ma kaasa võtsin. Ma ei pakkinud oma garderoobikohvrit, kui ülepeakaela koju tormasin, et koos teiega seda suppi helpida. Ma olen maalikunstnik ja maalikunstnikud armastavad kanda riideid, milles nad ennast mõnusasti tunnevad.»

54

«Kas sa üritad ikka veel maalida?»

«Kuule, Harold, kui sa ütled, «üritad maalida...»»

Autoriteetselt köhatas mr. Wimborne oma hääle selgeks.

, «See vaidlus on kasutu,» ütles ta hukkamõistvalt. «Mu kallis Emma, loodan, et te ütlete mulle, kas ma saan veel mingil moel enne linna tagasiminekut teile kasulik olla?»

Laitusel oli mõju. Emma Crackenthorpe kostis kärmesti:

«Teist oli äärmiselt kena kohale sõita.»

«Pole kõne väärt. Oli vaja, et keegi oleks kohtus ja jälgiks asjaarutamist perekonna nimel. Jutuajamise suhtes jneil kodus leppisin ma inspektoriga varem kokku. Pole kahtlust, et ebameeldivustest hoolimata tehakse olukord peagi klaariks. Minu arvates pole selles, mis tegelikult toimus, erilist kahtlust. Nagu Emma meile jutustas) teati ümbruskonnas, et pikkrehe võti väljas ukse kõrval ripub. On ülimalt tõenäoline, et kohalikud paarikesed käisid seal talvel kohtamas. Ilmselt tekkis neil riid ja noormees kaotas enesevalitsemise. Oma teost kohutatud, märkas ta sarkofaagi ja taipas, et sellest saab suurepärane peidik.»

«Jah, see kõlab äärmiselt usutavalt,» mõtles Lucy. «Just nii võidakse arvata.»

«Kohalik paarike,» osatas Cedric, «aga keegi kohalikest pole naise isikut kindlaks suutnud teha.»

«Pole veel kuigi palju aega läinud. Ei ole kahtlust, et ta isik õige pea identifitseeritakse. Ja on muidugi võimalik, et küsimuses olev mees oli siinne, aga tüdruk tuli mujalt, võib-olla mõnest teisest Brackhamptoni piirkonnast. Brackhampton on suur linn — viimase kahekümne aastaga tohutult kasvanud.»

«Kui mina tüdruk oleksin ja oma noormehega kohtama läheksin, poleks ma nõus minema mitme miili taha mingisugusesse jääkülma sarasse,» vaidles Cedric vastu. «Mina eelistaksin ilusat amelemist kinos, kas teie ka, miss Eyelesbarrow?»

«Kas me peame seda kõike arutama?» küsis Harold virilalt.

Samal hetkel sõitis auto Rutherford Halli peaukse ette ja nad astusid kõik välja.

55

8. peatükk.

Lugemistuppa sisenenud, tõmbas mr. Wimborne silmad pilukile. Ta vana rebasepilk libises inspektor Bacomlt, keda ta juba tundis, meeldiva välimusega blondile mehele, kes inspektorist tagapool seisis.

«Kriminaalinspektor Craddock New Scotland Yardist,» esitles inspektor.

«New Scotland Yard, hm,» kerkisid mr. Wimborne'i kulmud kõrgele.

Dermot Craddock sekkus sundimatult kõnelusse.

«Mr. Wimborne, meid on kutsutud asja uurima,» ütles ta. «Kuna te esindate Crackenthorpe'ide perekonda, on teile mõningase salajase informatsiooni andmine kõigiti õigustatud.»

Keegi peale Craddocki poleks suutnud seda väikest tõe-raasu serveerida nii, et jäi mulje, nagu toodaks lagedale kogu tõde.

«Olen kindel, et inspektor Bacon on sellega nõus,» lisas ta oma kolleegile otsa vaadates.

Inspektor Bacon soostus asjakohase tõsidusega, aga mitte nõnda, nagu oleks selles varem kokku lepitud.

«Ilmselt on lugu järgmine,» ütles Craddock. «Meie hangitud andmetele toetudes on põhjust arvata, et surnud naine pole pärit siitkandist, vaid tuli siia Londonist, kuhu hiljuti saabus välismaalt. Arvatavasti Prantsusmaalt, aga me pole selles kindlad.»

Mr. Wimborne kergitas uuesti kulmu.

«Tõepoolest,» ütles ta. «Tõepoolest?»

«Et asjaolud on säärased,» seletas inspektor Bacon, «on Yardil peakonstaabli arvates paremad võimalused juhtumit uurida.»

«Mul jääb ainult loota,» ütles mr. Wimborne, «et juhtum lahendatakse ruttu. Nagu te kahtlemata mõistate, on kogu afäär perekonnale palju sekeldusi põhjustanud. Ehkki nad isiklikult asjasse mingil moel segatud ei ole, on nad...»

Ta vaikis sekundiks, kuid inspektor Craddock täitis pausi kähku:

«Pole eriti meeldiv leida oma valdustest mõrvatud naist? Meie arvamused ei saaks rohkem ühtida. Nüüd sooviksin ma mõne perekonnaliikmega paar sõna rääkida ...»

«Ma ei taipa ...»

«... mida nad saaksid mulle ütelda? Arvatavasti mitte

56

midagi huvipakkuvat, aga ei või ette teada. Julgen loota, et suurema osa vajaminevatest andmetest saan ma teilt, sir. Andmeid selle maja ja perekonna kohta.»

«Ja kuidas võiks sellel üldse tegemist olla tundmatu noore naisega, kes tuli siia välismaalt ja lasi enda siin ära tappa?»

«Jah, selles ongi asja tuum,» ütles Craddock. «M i k s ta siia tuli? Kas teda sidus kunagi selle majaga miski? Kas ta oli siin millalgi teenijaks? Toaneitsiks võib-olla? Või käis ta siin mõne Rutherford Halli endise elanikuga kohtamas?»

Mr. Wimborne sõnas külmalt, et Rutherford Hall on Crackenthorpe'ide käes olnud sest ajast peale, kui Josiah Crackenthorpe selle 1884. aastal ehitas.

«See on iseenesest huvitav,» ütles Craddock. «Kas annaksite mulle lühikese ülevaate perekonna ajaloost?»

Mr. Wimborne kehitas õlgu.

«Jutustada on väga vähe. Josiah Crackenthorpe tootis magusaid, täidisega küpsiseid, pikantseid kastmeid, marinaade jne. Ta ajas kokku tohutu varanduse. Ehitas selle maja. Tema poeg Luther Crackenthorpe elab siin praegu.»

«Poegi oli rohkem?»

«Üks poeg, Henry, sai 1911. aastal autoõnnetusel surma.»

«Kas praegune mr. Crackenthorpe pole kunagi mõelnud maja maha müüa?»

«Teda ei luba seda teha isa testamendiklauslid,» kostis advokaat kuivalt.

«Kas te vahest jutustaksite mulle testamendist?»

«Miks ma seda peaksin tegema?»

Inspektor Craddock muigas.

«Ma võin ju Somerset House'is ka ise järele vaadata.»

Mr. Wimborne naeratas vastutahtmist, kitsilt ja hapult.

«Teil on õigus, inspektor. Ma protestisin lihtsalt sellepärast, et andmed, mida te nõuate, ei puutu asjasse! Josiah Crackenthorpe'i testamendiga on kõik klaar. Ta jättis oma üsna märkimisväärse varanduse hooldajate kätte, sissetulek pidi minema tema pojale Lutherile kuni selle surmani, pärast Lutheri surma aga peab kapital võrdselt jagatama Lutheri laste Edmundi, Cedric'i, Haroldi, Alfredi, Emma ja Edithi vahel. Edmund hukkus sõjas ja Edith suri nelja aasta eest, niisiis jagatakse Luther Crackenthorpe'i surma puhul raha Cedric'i, Haroldi, Alfredi, Emma ja Edithi poja Alexander Eastley vahel.»

57

«Ja maja?»

«See läheb Luther Crackenthorpe'i vanimale elus olevale pojale või tema järglastele.»

«Kas Edmund Crackenthorpe oli abielus?»

«Ei.»

«Siis saab kinnisvara tegelikult.. .»

«Järgmine poeg, Cedric.»

«Kas mr. Luther Crackenthorpe ise ei saa seda võõrandada?»

«Ei.»

«Ja ta ei saa kapitali käsutada?»

«Ei.»

«Kas see pole veidi imelik? Ta vist polnud oma isa meele järgi,» otsustas inspektor Craddock.

«Te arvate õigesti,» ütles mr. Wimborne. «Vana Josiah oli pettunud, et tema vanem poeg perekonna äriettevõtte vastu ega mingisuguse äri vastu üldse huvi ei tundnud. Luther veetis aega reisimisega välismaal ja objects d'art kollektsioneerimisega. Vana Josiah oli niisuguste asjade suhtes väga sallimatu. Sestap panigi ta oma raha järgmise sugupõlve tarvis hoiule.»

«Aga vahepeal on too järgmine põlvkond olnud vähimagi sissetulekuta, välja arvatud see, mis nad ise teenivad või isa neile annab, ja nende isal on nimetamisväärsed sissetulekud, kuid pole võimu põhikapitali võõrandada.»

«Täpselt. Aga kuidas see võõramaise päritoluga tundmatu noore daami mõrvamisse puutub, seda ma küll endale ette ei kujuta!»

«Paistab, et sellel ei ole mõrvaga midagi tegemist,» nõustus Craddock kõhklematult. «Ma ainult tahtsin kõik asjaolud endale selgeks teha.»

Mr. Wimborne vaatas talle puurivalt otsa ja ilmselt oma vaatluse tulemustega rahule jäädes tõusis püsti.

«Ma kavatsen nüüd Londonisse tagasi sõita,» ütles ta. «Muidugi siis, kui te ei soovi midagi täiendavat teada saada?»

Ta pilk rändas ühelt mehelt teisele. «Ei, tänan teid, sir.»

Hallist kaikus kõrvulukustav gongilöök. «Taevane aeg!» hüüatas mr. Wimborne. «Kardan, et üks poistest tembutab!»

Inspektor Craddock kõrgendas häält, et see kõminast üle kostaks, ja ütles:

58

«Me jätame pere rahus lantši võtma, kuid pärast sööki, Ütleme kell kaks viisteist, tuleksime inspektor Bacon ja mina meeleldi veel kord ja vestleksime lühidalt iga perekonnaliikmega.»

«Kas arvate, et see on vajalik?»

«Nojah...» kehitas inspektor Craddock õlgu. «See oleks nii igaks juhuks. Järsku tuleb kellelgi meelde midagi sellist, mis annaks võtme naise isiku kindlakstegemiseks.»

«Selles ma kahtlen, inspektor. Vägagi. Aga soovin teile edu. Nagu ütlesin — mida rutem see vastik' lugu selgitatakse, seda parem kõigile.»

Pead vangutades sammus ta aeglaselt toast välja.

II

Pärast eeluurimisistungi lõppu oli Lucy kohe kööki läinud ning oli ametis lantši valmistamisega, kui Bryan East-ley pea ukse vahelt sisse pistis.

«Kas saan teid kuidagi aidata?» küsis ta. «Mul on majapidamises kogemusi.»

Hajameelselt vaatas Lucy korraks talle otsa. Bryan oli oma väikese spordiautoga otse kohtuistungile sõitnud ja Lucyl polnud aega olnud temast arvamust kujundada.

See, mida ta nägi, oli küllaltki meeldiv, Eastley oli sõbraliku olemisega, üle kolmekümne aasta vanune pruunide juustega noor mees, kellel olid nukrad sinised silmad ja vägevad heledad vurrud.

«Poisid pole veel tagasi jõudnud,» ütles ta edasi astudes ja köögilaua otsale istudes. «Jalgrattaga tulles kulub neil selleks veel oma kakskümmend minutit.»

Lucy naeratas.

«Nad on kindlalt otsustanud kõik kaasa teha.»

«Ega neid saa süüdistada. See oli esimene kohtuistung nende noores elus, ja nii-öelda otse perekonnas.»

«Kas te ei vabastaks laua, mr. Eastley? Pean siia küpse-tusvormi panema.»

Bryan kuuletus.

«Uh, missugune tuline rasv! Mida te selle sees kavatsete teha?»

«Jorkširi pudingit.»

«Vana hea inglise rostbiif — kas selline ongi tänane menüü?»

«Jah.»

«Tõeline peiepraad. Lõhn on hea.» Ta hingas seda mõnuga sisse. «Kas mu lobisemine segab teid?»

«Kui siia mulle appi tulite, siis vahest ehk aitate kah?» Lucy tõmbas ahjust teise panni. «Näete, keerake kartulitel teine külg, siis pruunistuvad nad ka teiselt poolt...»

Bryan kuulas innukalt sõna.

«Kas kõik need asjad särisesid siin sel ajal tulel, kui me istungil olime? Aga kui nad ära oleksid kõrbenud?» «Peaaegu võimatu. Ahjul on regulaator.» «Nagu arvutusmasin, eks? Kas ütlesin õieti?» Lucy vaatas talle vilksamisi otsa.

«Ütlesite küll. Nüüd pange pann ahju. Siin on lapp. Alumisse vahesse — ülemine jääb mulle jorkširi pudingi jaoks.»

Bryan täitis käsu, kuid ei suutnud maha suruda kerget karjatust.

«Saite kõrvetada?»

«Natuke. Pole viga. Küll see toidutegemine on alles ohtlik harrastus!»

«Võib arvata, et te ei tee endale kunagi ise süüa?»

«Kui tõtt öelda, siis teen, ja päris tihti. Aga mitte selliseid roogi. Ma oskan mune keeta — kui ei unusta kella vaatamast. Ja ma oskan praadida mune koos peekoniga. Ja liha grillida ja supikonserve avada. Mul on kodus väike elektrigrill.»

«Kas te elate Londonis?»

«Kui seda eluks võib nimetada, siis jah.»

Ta toonis oli rusutust. Ta jälgis, kuidas Lucy pistis ahju vormi jorkširi pudingiga.

«Oh, kui jube vahva,» ütles Bryan ja ohkas.

Kiiremad askeldused möödas, silmitses Lucy teda lähemalt.

«Mis on vahva, kas see köök?»

«Jah. Meenutab kööki minu kodus, kui ma veel väike poiss olin.»

Järsku Lucy taipas, et Bryan Eastley on kuidagi kummaliselt hüljatud. Lähemal vaatlusel mõistis Lucy, et Bryan on vanem kui talle algul oli paistnud. Ta pidi olema ligi nelikümmend. Raske oli teda Alexanderi isana ette kujutada. Bryan meenutas talle loendamatuid noori lendureid, keda ta oli tundnud sõjapäevil, kui oli muljetele vastuvõtlikus eas, neljateistkümne aastane. Ta oli ajaga kaasa läinud ja saanud täiskasvanuks sõjajärgses maailmas, kuid talle tundus, et Bryanit polnud need aastad puudutanud.

Bryani järgnevad sõnad kinnitasid seda. Ta nõjatus jälle köögilauale.

«Maailmas on raske toime tulla. Seal oma kohta leida. Seda pole mulle õpetatud, mõistate.» Lucyle meenus, mida ta Emmalt oli kuulnud. «Kas te polnud mitte hävituslendur?» küsis ta. «Ja saite jendurimedali?»

«Seesugused asjad tulevad ainult kahjuks. Sul on mingi plekitükk rinnas ja seepärast tahetakse sulle teed tasandada. Antakse töökoht ja tullakse muidu vastu. Väga kena. Aga see on juhtiv töö ja mulle see lihtsalt ei istu. Laua taga küürutada ja arvude kallal pead murda! Mul 0n olnud omad kavad ja mõnda vigurit olen ka proovinud. Aga ei ole kapitali, ja ma ei leia rahamehi, kes osanikuks tuleksid ja oma raha mängu paneksid. Kui mul oleks natuke endal...» Ta jäi süngelt põrnitsema.

«Ega te Edie't ei tundnud? Minu naist? Ei, muidugi itte. Ta oli kogu sellest kambast erinev. Üks asi — ta oli kõige noorem. Tema oli lennuväe abiteenistuses. Edie ütles alati, et tema taat on põrunud. On tõesti, ise näete. Rahaga kitsi nagu kurat. Nagu võtaks selle hauda kaasa. Kui ta sureb, läheb raha jagamisele. Edie osa kuulub muidugi Alexanderile. Raha ei saa ta siiski enne kätte, kui on kakskümmend üks täis.»

«Vabandage, ehk vabastaksite uuesti laua? Mul on vaja toit vaagnale panna ja kastet teha.»

Samal hetkel jõudsid hingetuina ja õhetavate nägudega kohale Alexander ja Stoddart-West.

«Hallo, Bryan,» sõnas Alexander isale sõbralikult. «Siis siin sa oledki! Vaata, missugune vägev lihakäntsakas! Kas see on jorkširi puding?» «Jah, on küll.»

«Missugust jubedat jorkširi pudingit meile koolis antakse — üleni nätske ja vedel.»

«Minge mul jalust,» ütles Lucy. «Ma tahan kastet teha.»

«Tehke seda hästi palju! Kas me võime kaks kannutäit saada?»

«Jah.»

«Hüva-ah,» ütles Stoddart-West, seda sõna hoolega häälides.

«Mulle maitseb kaste ainult siis, kui ta on pruun,» sõnas alexander murelikult. «Teeme siis pruuni kaste.»

«Ta on kõva kokk,» ütles Alexander isale.

Hetkeks jäi Lucyle mulje, ec nende osad on vahetatud. Alexander rääkis nagu oma pojaga, isalikult ja lahkelt.

«Miss Eyelesbarrow, kas me saame teid aidata?» küsis Stoddart-West teenistusvalmilt.

«Jah, saate küll. Alexander, mine ja löö gongi. James, palun vii sina kandik söögituppa. Mr. Eastley, teie ehk võtate prae? Mina toon kartulid ja pudingi.»

«Scotland Yardi mees on siin,» ütles Alexander. «Mis te arvate, kas ta sööb koos meiega?»

«Sõltub sellest, kuidas su tädi asja korraldab.»

«Ma ei usu, et Emmal midagi selle vastu oleks ... Ta on väga külalislahke. Aga ma kardan, et see ei meeldiks onu Haroldile. Tema on mõrva tõttu hästi turris.» Alexandet läks kandikuga uksest välja, neid veel üle õla informeeri des: «Mr. Wimborne ja Scotland Yardi mees on lugemis-toas. Aga lantšile mr. Wimborne ei jää. Ütles, et pea Londoni tagasi minema. Läki, Stodders. Ah, ta läks ju gongi lööma.»

Kohe kõmataski gong. Stoddart-West oli artist. Ta pani välja viimase, ning igasugune edaspidine jutt oli võimatu.

Bryan kandis praadi ja Lucy järgnes talle aedviljaga ning läks siis tagasi kööki kahe triiki täis kastmekannu järele.

Kui Emma kiiruga trepist alla tuli, seisis mr. Wimborn parajasti hallis ja tõmbas kindaid kätte.

«Kas te tõesti ei jää lantšiks, mr. Wimborne? Kõik on juba valmis.»

«Ei. Mul seisab Londonis ees tähtis kohtumine. Rongis on restoran vagun.»

«Oli teist väga kena, et te kohale sõitsite,» ütles Emma tänulikult.

Lugemistoast ilmusid mõlemad politseiametnikud.

Mr. Wimborne haaras Emma käe.

«Ärge, mu kallis, millegi pärast muret tundke,» lausus ta. «See on New Scotland Yardi kriminaalinspektor Craddock, kes tuli siia juurdlust juhtima. Kell kaks viisteist tuleb ta tagasi, et saada teilt fakte, mis aitaksid tal juurdlust edasi viia. Aga muretsemiseks pole põhjust, nagu ma juba ütlesin.» Ta pöördus Craddocki poole. «Kas ma tohin miss Crackenthorpe'ile korrata, mida te mulle rääkisite

«Muidugi, sir.»

«Inspektor Craddock ütles mulle äsja, et peaaegu päris

62

kindlasti polnud see kohalik roim. Arvatakse, et tapetud naine oli tulnud Londonist ja on välismaalane.»

«Välismaalane?» küsis Emma Crackenthorpe järsku. «Kas prantslanna?»

Mr. Wimborne oli ilmselt oma teate rahustava mõju peale lootnud. Ta näis nüüd veidi jahmunud olevat. Dermot Craddocki pilk põikas ruttu mr. Wimborne'i näolt Emma omale.

Ta imestas, miks Emma oli ootamatule järeldusele tulnud, et tapetud naine oli prantslanna, ja miks see järeldus teda nii roopast välja viis.

9. peatükk.

Ainsad, kes Lucy valmistatud laitmatut lantši vääriliselt hindasid, olid mõlemad poisid ja Cedric Crackenthorpe, keda näisid külmaks jätvat asjaolud, mis teda Inglismaale tagasi olid toonud. Tundus koguni, et tema meelest oli see vahva, ehkki jubedavõitu nali.

«Seesugune suhtumine,» otsustas Lucy, «on täiesti vastuvõtmatu Cedric'i vennale Haroldile.» Too näis mõrvas nägevat Crackenthorpe'ide perekonna isiklikku solvamist ja ta nördimus oli nii valdav, et ta toitu vaevalt puudutas. Emma paistis murelik ja õnnetu olevat ega söönud samuti midagi. Alfred oli takerdunud omaenda mõtetesse ja rääkis vähe. Ta oli kitsa tõmmu näoga ja vahest liiga lähestikku asetsevate silmadega, muidu päris kena välimusega mees.

Pärast lantši tulid politseiametnikud tagasi ja küsisid viisakalt, kas nad võivad vahetada mõne sõna mr. Cedric Crackenthorpe'iga.

Inspektor Craddock oli väga lahke ja sõbralik.

«Võtke istet, mr. Crackenthorpe. Ma kuulsin, et olete asja naasnud Baleaari saartelt? Kas te elate seal?»

«Olen viimased kuus aastat elanud Ivizal. Seal on mul Parem kui siinsel süngel maal.»

«Päikesepaistet saate te tublisti rohkem kui meie,» nõustus inspektor Craddock leplikult. «Te käisite kodus üsna hiljuti, kuuldavasti jõulude ajal, kui täpne olla. Mis sundis teid nii ruttu tagasi tulema?»

Cedric muigas.

«Sain oma õelt Emmalt telegrammi. Meie katuse all pole kunagi varem mõrva olnud. Ei tahtnud millestki ilma jääda, sestap tulingi.»

«Kas teid huvitab kriminalistika?»

«Oh, ärgem kasutagem nii teaduslikke termineid! Mulle mõrvad lihtsalt meeldivad — probleem, kes tappis, ja kõik muu! Kui nüüd mõrvamõistatus otse oma perekonna läve ette maha pandi, siis tundus mulle, et seesugust juhust elus enam ette ei tule. Peale selle arvasin, et vanataadi, politsei ja üldse kogu värgiga toimetulemiseks vajab Em, vaeseke, tsipa abi.»

«Taipan. See siis äratas teie spordivaimu ja samuti perekondlikud tunded. Pole kahtlust, et õde on teile väga tänulik, hoolimata sellest et ka mõlemad teised vennad talle seltsiks on tulnud.»

«Kuid mitte julgustama ega lohutama,» vastas Cedric, «Harold on konutavalt vaost väljas. City magnaadil ei kõlba kahtlase naisterahva mõrvaloosse segatud olla.»

Craddocki kulmud kerkisid kergelt.

«Kas ta oli siis kahtlane naisterahvas?»

«Nojah, selles küsimuses olete teie asjatundlikum. Faktid nagu räägiksid selle poolt.»

oli.»

«Ma arvasin, et teie ehk võite oletusi teha, kes see naine oli.»

«Noh, kuulge nüüd, inspektor, te ju teate juba või te kolleegid ütlevad teile, et mina tema isikut kindlaks ei suutnud teha.»

«Ma ütlesin: oletusi teha, mr. Crackenthorpe. Te ei tarvitse seda naist mitte kunagi näinud olla, kuid võibolla mõistate arvata, kes ta oli.» Cedric raputas pead.

«Te olete valejälgedel. Mul pole absoluutselt mingit aimu. Ma oletan, te tahate öelda, et võib-olla tuli ta pikk-rehe alla kohtuma kellegagi meie hulgast. Aga meist ei ela ükski siin. Ainsad inimesed majas on naine ja vana mees. Ega te ometi tõsiselt ei usu, et too naine tuli siia trehvama mu kõrgestiaustatud taadiga?»

«Meie seisukoht on — inspektor Bacon nõustub selles minuga —, et tol naisel võis majaga kunagi mingi side olla. See võis olla hea hulk aastaid tagasi. Meenutage minevikku, mr. Crackenthorpe!»

Cedric mõtles mõne hetke ja raputas siis pead.

«Meil on aeg-ajalt välismaalastest teenijaid olnud nagu enamikul inimestel, aga mingit tõepärast lahendust mulle pähe ei tule. Parem küsige teistelt, nemad teavad minustrohkem.»

«Seda me muidugi teeme.»

64

Craddock nõjatus vastu tooli seljatuge ja jätkas: «Nagu te kohtuistungil kuulsite, ei suuda meditsiiniline tõendusmaterjal mõrvahetke eriti täpselt kindlaks määrata. Rohkem kui kaks, aga vähem kui neli nädalat — mis viitab jõulupühadele. Te rääkisite, et käisite jõulude ajal kodus. Millal te Inglismaale saabusite ja millal lahkusite?» Cedric tuletas meelde.

«Las ma mõtlen... Ma tulin lennukiga. Jõudsin siia jõulueelsel laupäeval, see on kahekümne esimesel.» «Kas lendasite Majorcalt otse?»

«Jah. Kell viis hommikul lendasin välja ja lõunaks olin siin.»

' «Ja lahkusite siit?»

«Lendasin tagasi järgmisel reedel, 27-ndal.»

«Tänan teid.»

Cedric muigas.

«Kahjuks jään ilusti ajavahemikku. Aga tõesti, inspektor, noorte daamide kägistamine pole just mu lemmik-ajaviide jõulude ajal.»

«Seda minagi loodan, mr. Crackenthorpe.»

Inspektor Bacon heitis talle laitva pilgu.

«Selline tegu näitaks vaid, et maa peal pole üldse rahu ega inimestest headmeelt, kas nõustute minuga?»

Cedric adresseeris küsimuse inspektor Baconile, kes üksnes mõmises vastuseks. Inspektor Craddock lausus viisakalt:

«Hästi, tänan teid, mr. Crackenthorpe. See on kõik.» «Ja mis sa temast arvad?» küsis Craddock, kui Cedric enda järel ukse oli sulgenud. Bacon mõmises jälle.

«Kõigeks küllalt ennast täis,» ütles ta. «Mulle isiklikult sellised tüübid ei meeldi. Need kunstnikud on lodevate elukommetega kamp, ja poleks midagi imestada, kui nad läbi käiksid halvas kuulsuses naistega.»

Craddock muigas.

«Samuti ei meeldi mulle, kuidas ta riides käib,» jätkas Bacon. «Ei mingit respekti — tulla selliselt kohtusse. Kõige räpasemad püksid, mida ma iganes olen näinud. Ja kas te ta lipsu vaatasite? Näib, nagu oleks see tehtud värvitud nöörist. Kui minu arvamist küsida, siis on ta selline, kes kägistab naisi nagu muu seas ega pilguta sealjuures silmagi.»

«Noh, seda ühte ta ju ei kägistanud — kui ta Majorcalt

65

just enne 21. ei lahkunud. Ja see on fakt, mida me väga lihtsalt järele võime kontrollida.» Bacon heitis talle salvava pilgu.

«Ma näen, et te ei näita veel oma trumpi — aega, mil mõrv tegelikult toimus.»

«Ei, jätame selle praegu veel küsitavaks. Mulle meeldib alati mängu alguses mõni kaart käisesse varuks jätta.» Bacon noogutas täieliku nõustumise märgiks. «Kui aeg on küps, rabame neid sellega,» ütles ta. «Niisugune plaan on parim.»

«Ja nüüd,» lausus Craddock, «vaatame, mis me laitmatul City härrasmehel loo kohta ütelda on.»

Sõnaahtral Harold Crackenthorpe'il oli öelda väga vähe. See lugu oli ääretult ebameeldiv — õnnetu vahejuhtum. Ajalehed, võis karta ... Ajakirjanikud olid kuuldavasti juba intervjuusid palunud ... Muud sedasorti intsidendid .. . Äärmiselt kahetsusväärne ...

Siis tuli lõpp nendelegi Haroldi katkendlikele lausetele. Ta nõjatus oma tugitoolis tagasi inimese ilmega, kelle nina haistab halba lehka. Inspektoripoolne pinnasondeerimme ei andnud mingeid tulemusi. Ei, temal polnud aimugi, kes see naine oli või võis olla. Jah, jõulupühade ajal oli ta Rutherford Hallis. Ta polnud saanud enne jõuluõhtut tulla, aga oli jäänud kuni järgmise nädalalõpuni, see kaasa arvatud.

«Niisugused on siis lood,» ütles inspektor Craddock, teda uute küsimustega rohkem vaevamata. Tal oli jübä selge, et Harold Crackenthorpe ei kavatse neid aidata.

Järgmiseks võttis ta käsile Alfredi, kes astus tuppa külmaverelisusega, mis näis olevat veidi üle pakutud. Craddock silmitses Alfred Crackenthorpel pilguga, milles oli väike annus äratundmist. Kas polnud ta seda konkreetset perekonnavõsu kuskil varem näinud? Või oli ta pilt lehes olnud? Äratundmisega seostus midagi diskrediteeri-vat. Ta päris Alfredilt tema tegevusala järele, aga Alfredi

vastus oli põiklev.

«Tegutsen praegusel hetkel kindlustuse alal. Kuni viimase ajani olin tegev uut tüüpi fonograafi turustamisega. Pööret tekitav leiutis. Kui aus olla, siis teenisin selle pealt hästi.»

Inspektor Craddock näis Alfredisse suhtuvat lugupidamisega ja keegi poleks ligilähedaltki võinud mõttele tulla, et mõttes vaagis ta hindavalt Alfredi ülikonna näilist elegantsi, mõistes, kui odav see tegelikult on. Cedric'i rii-

ded polnud respekti äratanud, aga ehkki kulunud, olid need kunagi olnud healõikelised ja parimast materjalist. See siin aga oli odav elegants, mis rääkis ise enda eest. Craddock läks lahedalt üle oma tavalistele küsimustele. Need pakkusid Alfredile huvi — ajasid teda isegi veidi naerma.

«Täiesti mõeldav, et see naine võis siin kunagi teeninud pila. Mitte toaneitsina — ma kahtlen, kas meil üldse on . niisuguseid olnud... Ei usu, et nüüdsel ajal enam kellelgi dn. Aga tõesti, välismaalastest majateenijaid triivib küllalt ringi. Meil on olnud poolatare ja paar särtsakat sakslannat. Ent kuna Emma päris kindlasti seda naist ei tundnud, siis langeb sellega teie idee üle parda, inspektor. Emmal pn nägude peale väga hea mälu. Ei, see naine tuli Londonist ... Muide, mis annab teile põhjust arvata, et ta Londonist tuli?»

Küsimus libises ta huulilt nagu muu seas, aga ta pilk oli valvas ja reetis põnevust. Inspektor Craddock raputas naeratades pead. Alfred silmitses teda teraselt.

«Ei ütle või? Vahest oli mantlitaskus tagasisõidupilet, mis?»

«Võib ju olla, mr. Crackenthorpe.»

«Kui oletada, et ta sõitis siia Londonist, siis pidi too sell, kellega ta kohtuma tuli, teadma, et pikkrehi oleks käratuks mõrvaks paras koht. Ilmselt tundis ta siinseid olusid. Kui mina teie asemel oleksin, inspektor, siis otsiksin just t e d a.»

«Teda me otsimegi,» kostis inspektor Craddock, lastes neil kolmel sõnal kõlada leebelt, kuid veenvalt.

Craddock tänas Alfredit ja lasi ta minema.

«Teate,» pöördus ta inspektor Baconi poole. «Seda venda olen ma kuskil näinud ...»

Inspektor Bacon langetas oma otsuse.

«Vahe vennike. Nii vahe, et vahel veristab ennastki.»

II

«Ma ei arva, et te mind näha tahate,» ütles Bryan Eastley tuppa sisse astudes vabandavalt ja jäi lävel kõheldes seisma. «Päriselt ma ju perekonda ei kuulu...»

«Oot-oot, te olete mr. Bryan Eastley, viie aasta eest surnud miss Edith Crackenthorpe! mees?»

67

«Õige.»

«Hüva, see on teist, mr. Eastley, väga lahke, eriti kui teate midagi sellist, mis teie arvates meid kuidagi aidata võiks?»

«Aga ma ei tea. Sooviksin, et teaksin. Kogu lugu tundub neetult veidrana, eks? Tulla siia ja kohtuda kellegi selliga südatalvel vanas tuulises rehealuses! Mulle oleks see päris vastukarva.»

«See on muidugi hämmastav,» nõustus inspektor Craddock.

«Kas see on tõsi, et ta oli välismaalane? Jutud nagu liiguvad.»

«Ütleb see fakt teile midagi?» Inspektor silmitses teda puurivalt, kuid Bjyani pilk paistis siiralt tühi olevat. «Kui aus olla, siis mitte.»

«Võib-olla oli ta prantslanna?» küsis inspektor Bacon sünge kahtlusevarj undiga.

Bryanit valdas kerge elevus. Ta sinistes silmades ärkas huvi ja ta näppis oma lopsakat heledat vurru.

«Tõesti? Lõbusast Pariisist?» Ta raputas pead. «Üldkokkuvõttes teeb see loo veelgi kahtlasemaks — rehe all kolamise mõttes. Ega teil teisi sarkofaagimõrvu pole ette tulnud? Mõni selline kompleksidega tegelane? Peab ennast Caligulaks või kellekski muuks taoliseks?»

Inspektor Craddock ei võtnud isegi vaevaks seda oletust ümber lükata. Selle asemel küsis ta nagu muu seas:

«Ega teie teada pole kellelgi perekonnas prantslastega sidemeid või. . . või suhteid?»

Bryan ütles, et Crackenthorpe'id pole kuigi kergemeelne rahvas.

«Harold on soliidselt abielus,» lisas ta. «Kalasilmadega naine, mingi vaesunud peeri tütar. Ei usu, et Alfred naistest palju hooliks — tal kulub aeg tumedate äritehingute peale, mis lõpuks tavaliselt nurjuvad. Julgeksin arvata, et Cedric'il on Ivizal mõned hispaania senjoriitad, keda ta läbi rõnga laseb hüpata. Naised langevad kergesti ta võrku. Habet ajab ta harva ja paistab, nagu ei peseks ta ennast kunagi. Ma ei taipa, mis selles naistele veetlevat on, kuid nähtavasti midagi ikka on. No näete, minust pole teile suuremat abi!»

Ta muigas.

«Parem pange noor Alexander asja uurima. Tema ja James otsivad innuga jälgi. Vean kihla, et nad midagi ka leiavad.»

68

Inspektor Craddock avaldas lootust, et nii see läheb, iis tänas ta Bryan Eastley't ja lausus, et sooviks nüüd ves-elda miss Emma Crackenthorpe'iga.

III

Emma Crackenthorpe'i silmitses inspektor Craddock uurema tähelepanuga kui varem. Teda pani ikka veel mõtlema ilme, mille ta sõnad enne lantši naise näole olid kutsunud.

Tasakaalukas naine. Ja mitte rumal, kuid mitte ka silmapaistvalt tark. Uks seesuguseid mõnusaid, meeldivaid olendeid, keda mehed kalduvad võtma nii, nagu nad on, ja kes vaikuse ning rahuliku õhkkonna loomisega eluruume koduseks oskavad muuta. «Nende hulka,» mõtles ta, «kuulub ka Emma Crackenthorpe.

Sageli juhtub, et selliseid naisi alahinnatakse. Nende rahuliku oleku taga peitub tahtejõud, nendega tuleb arvestada. Võib-olla on sarkofaagist leitud surnud naise saladuse võti varjul Emma ajusopis,» mõtiskles ta.

Samal ajal, kui need mõtted ta peas rändasid, esitas Craddock mitmesuguseid vähetähtsaid küsimusi. k «Ma ei usu, et leiduks veel sellist, mida te pole inspektor Baconile rääkinud,» ütles Craddock. «Nii ei olegi mul vaja teid küsimustelaviiniga tülitada.» «Palun küsige mult kõike, mida soovite.» «Nagu mr. Wimborne teile ütles, oleme jõudnud järeldusele, et surnud naine polnud pärit siitkandist. See võib olla teile kergenduseks — mr. Wimborne näib arvavat, et on —, kuid meile tekitab see suuremaid raskusi. Tema isikut on palju raskem kindlaks teha.»

«Aga kas tal polnud midagi, käekotti näiteks? Dokumente?»

Craddock raputas pead. «Ei käekotti ega midagi taskus.»

«Ja teil pole aimu, mis ta nimi oli või kust ta tuli, — ei mingit ettekujutust?»

«Ta tahab teada, ta tahab väga tungivalt teada, kes see naine oli,» mõtles Craddock endamisi. «Huvitav, kas tal kogu aja see soov on olnud? Baconi jutust mulle seda muljet nagu ei jäänud, ja tema on ometi nutikas sell...»

«Me ei tea temast midagi,» ütles inspektor. «Sellepärast oligi meil lootus, et keegi teist saab meid aidata. Kas olete

69

kindel, et teie ei saa? Isegi kui te teda ei tundnud — kas suudate ette kujutada, kes ta saaks olla?»

Talle näis, kuid võib-olla oli see ka paljas kujutlus, et vastusele eelnes põgus paus.

«Mul pole absoluutselt mingit aimu,» kostis Emma,. . Inspektor Craddocki käitumine muutus vaevumärgatavalt. Seda ei olnud märgata muust kui kalkusenoodist ta hääles.

«Kui mr. Wimborne teile ütles, et see naine on välismaalane, miks te siis järeldasite, et ta prantslanna on?»

Emma ei sattunud segadusse. Ta kergitas kergelt kulmu.

«Kas järeldasin? Jah, vist küll. Täpselt ei teagi, miks, võib-olla sellepärast, et enne, kui selgub, mis rahvusest keegi on, kaldutakse meil ikka arvama, et tegemist on prantslasega. Enamik välismaalasi on ju prantslased, eks?»

«Oh, seda ma nüüd küll ei ütleks, miss Crackenthorpe. Mitte meie päevil. Meil on siin nii palju teisest rahvusest inimesi — itaallasi, sakslasi, austerlasi, Skandinaaviamaadest tulnuid...»

«Jah, ilmselt on teil õigus.»

«Kas teil oli mingi eriline põhjus arvata, et see naine on prantslanna?»

Emma ei kiirustanud eitavat vastust andma. Ta mõtles hetke ja raputas peaaegu kahetsedes pead.

«Ei,» ütles ta. «Päris kindlasti mitte.»

Nende pilgud kohtusid põiklemata ja rahulikult. Crad-dock vaatas inspektor Baconi poole. Viimane kummardus lähemale ja tõi nähtavale väikese emailitud puudri-toosi.

«Kas see on teile tuttav, miss Crackenthorpe?»

Naine võttis puudritoosi ja uuris seda.

«Ei. Minu oma see küll ei ole.» v

«Ega te ei tea ka, kelle oma see võiks olla?»

«Ei.»

«Siis ma arvan, et meil pole vaja teid rohkem tülitada, vähemalt praegu mitte.»

«Tänan teid.»

Ta naeratas neile põgusalt, tõusis püsti ja lahkus toast. Jällegi, see võis ju tema ettekujutus olla, kuid Craddockile tundus, et ta läks üpris kiirel sammul, otsekui kannustanuks teda kergendustunne.

«Kas usute, et ta midagi teab?» küsis Bacon.

Inspektor Craddock vastas nukralt:

«Teatud staadiumis kipud uskuma, et igaüks teab natuke rohkem kui on valmis sulle rääkima.»

«Küllap nad tavaliselt ka teavad,» ütles Bacon oma kogemustele toetudes. «Ainult väga sageli pole sellel mingit t|gemist tolle looga, mis parajasti käsil,» lisas ta, «see on mõni perekonnapatuke või tobe kimbatus, mida inimesed kardavad päevavalgele tuua.»

«Jah, tean. Nojah, vähemalt...»

Ent mida inspektor Craddock ka poleks öelda kavatsenud, see jäi tal igaveseks ütlemata, sest uks paisati lahti Ja sisse komberdas vana mr. Crackenthorpe —.ülimalt nördinud.

«Ilus lugu küll, kui Scotland Yard tuleb kohale ja tal .pole küllalt viisakust rääkida esmalt perekonnapeaga! Ma tahan teada, kes siin majas peremees on? Vastake mulle! Kes siin peremees on?»

«Muidugi teie, mr. Crackenthorpe,» sõnas Craddock Rahustavalt ja tõusis püsti. «Aga me arvasime, et olete inspektor Baconile kõik, mida teate, juba ära rääkinud, ja arvestades asjaoluga, et teie tervis pole kõige parem, ei tuleks seda liialt proovile panna. Doktor Quimper ütles, et — »

«Nii see on. Nii see on. Tugev ma ei ole... Mis dr. Quimperisse puutub, siis tema on nagu ehtne vana naine — kui arst on ta väga hea, minu haigust tunneb, aga kipub mind vati sees hoidma. Sööma koha pealt on ta 'nupust nikastanud. Pinnis mind jõulu ajal, kui mul väike hoog oli, et mida ma sõin. Millal? Kes söögi tegi? Kes lauale tõi? Tühjast tüli ja riid! Aga kuigi mu tervis võib põdur olla, olen ma küllalt terve, et aidata teid nii, nagu mu võimuses on. Mõrv mu omas kodus või igatahes — mu oma rehe all! See on huvitav hoone. Elizabethi-aegne. Kohalik arhitekt ütleb, et ei ole, aga see sõber ei tea, mis ta

räägib. Mitte päevagi võrra hilisemast ajast kui 1580! Aga küsimus polnud meil selles. Mida te teada tahate? Mis te praegune teooria on?»

«Teooriate jaoks on praegu natuke liiga vara, mr. Crackenthorpe. Me püüame ikka veel välja selgitada, kes too naine on.»

«Välismaalane, väidate teie?»

«Me arvame nii.».

«Vaenlase salakuulaja?»

«Ebatõenäoline, ütleksin ma.»

«Ütleksite teie, ütleksite teie! Selliseid inimesi on kõikjal.

71

Muudkui poevad sisse! Miks siseministeerium neil tulla lubab, käib mul üle mõistuse. Nuusivad tehnilisi saladusi, vean kihla. Just seda see naine siin tegi.» «Brackhamptonis?»

«Kõikjal tehased. Üks mu oma krundi taga.» Craddock heitis küsiva pilgu Baconile, kes ka vastas: «Plekktaara.»

«Kust teie teate, mida nad tegelikult toodavad? Ärge uskuge pimesi, mida need tegelased teile räägivad. Olgu, kui ta salakuulaja ei olnud, kes ta siis teie meelest oli? Arvate, et tal oli mõne mu kalli pojaga pistmist? Kui jah, siis Alfrediga. Mitte Haroldiga, tema on liiga ettevaatlik. Ja Cedric ei alanda ennast niikaugele, et siin maal elaks. Olgu siis, järelikult oli ta Alfredi linnuke. Ja keegi püsti viha täis tegelane tuli talle siia järele, mõtles, et ta läheb Alfrediga kohtuma, ja tegi talle otsa peale. Kas see sobib?»

Inspektor Craddock väitis diplomaatiliselt, et see on kindlasti üks võimalikke teooriaid. Kuid mr. Alfred Cra-ckenthorpe polnud tema teada naist ära tundnud.

«Puh! Kardab, ja kõik! Alfred on alati argpüks olnud. Ta on luiskaja, pidage meeles, alati on selline olnud! Valetab, nii et suu suitseb! Minu poistest pole kellestki asja. Raisakullide kari, kes mu surma ootavad, neile on see ainsaks elumõtteks!» Ta kihistas naerda. «Ning oodata nad saavad. Nende rõõmuks ma surema ei hakka! Kui see on kõik, mis ma teie heaks teha saan... Ma olen väsinud. Pean puhkama.»

Ta komberdas minema.

«Alfredi linnuke?» lausus Bacon juurdlevalt. «Minu meelest mõtles vanamees selle küll välja.» Ta vaikis kõheldes. «Isiklikult minu arust on Alfrediga kõik korras — võib-olla mõnes mõttes on ta libe sell, aga mitte see, keda me praegu otsime. Pange tähele — minus äratab just see lenduripoiss kahtlust.»

«Bryan Eastley?»

«Jah. Temasarnastega olen mõnedki korrad kokku sattunud. Nad triivivad mööda maailma ringi, sest ülearu noortena said tunda hädaohtu, surma ja põnevust. Nüüd on elu nende meelest liiga seiklustevaene. Seikluste-vaene ega paku rahuldust. Teatud mõttes oleme nende suhtes ülekohtuselt käitunud. Ma küll tõesti ei tea, kuidas me asja parandada saaksime. Aga olemas nad on, jäägitult minevikus ja tulevikku neil nii-öelda ei ole. Ja nad on sedasorti, et neil pole midagi riskile väljaminemise

72

vastu, — tavalised inimesed mängivad instinktiivselt kindla peale, lähtudes pigem ettenägelikkusest kui moraalist. Aga need tegelased hirmu ei tunne — ettevaatus on peile tundmatu. Kui Eastley'1 olid ühe naisega suhted ja ta naist tahtis tappa .. .» Ta vaikis ja lõi lootusetult käega. «Aga miks pidi ta tahtma teda tappa? Ja kui sa naise tapad, miks sa ta siis oma äia sarkofaagi toimetad? Ei, kui minult küsitaks, siis sellest kambast pole

kellelgi mõrvaga pistmist. Kui oleks olnud, poleks nad vaeva näinud laiba sokutamisega nii-öelda omaenda köögiukse taha.»

Craddock nõustus, et vaevalt oleks sellel mõtet olnud.

«Kas te soovite siin veel midagi ette võtta?»

«Ei,» ütles Craddock.

Bacon tegi ettepaneku tagasi Brackhamptonisse minna ja tass teed juua, kuid inspektor Craddock ütles, et ta peab ühele oma vanale tuttavale külla minema.

10. peatükk.

Miss Marple, kes tikksirgena istus portselankoerakeste ja Margate'i suveniiride taustal, naeratas inspektor Craddockile lahkelt.

«Mul on nii hea meel,» ütles miss Marple, «et teid on määratud juurdlust juhtima. Seda ma lootsingi.»

«Kui ma teie kirja sain,» ütles Craddock, «viisin selle otsekohe ülema asetäitja kätte. Juhtus nii, et ta oli Brack-hamptoni meeste appikutsest juba teadlik. Need paistsid arvavat, et see pole kohalik roim. Ülema asetäitjal oli kange tahtmine kuulda, mida ma talle teist pajatada tean. Ta oli vist mu ristiisa kaudu teist kuulnud.»

«Armas sir Henry,» kudrutas miss Marple südamlikult.

«Ta lasi mind endale jutustada Little Paddocksi loo. Kas tahate teada, mis ta siis ütles?»

«Ütelge, palun, kui te sellega tema usaldust ei kuritar-vita.»

«Ta ütles: «Kuna see tundub olevat päris pöörane lugu, mille haudusid välja need kaks vana daami, kellel vasljf igasugust tõenäosust nähtavasti on õigus, ja kuna sina ühte daami tunned, siis oled sina see, kelle ma kohapeale asja uurima saadan.» Ja siin ma olen. Aga mis nüüd edasi saab, mu kallis miss Marple? See pole, nagu te arvatavasti taipate, ametlik külastus. Ma ei võtnud oma käealuseid

kaasa. Arvasin, et meil tuleks enne natuke omavahel aru pidada.» Miss Marple naeratas talle.

«Ma olen kindel,» ütles ta, «et need, kes teid on üksnes ametiasjus tundma õppinud, ei või eales arvata, et te nii inimlik oskate olla ja nägusam välja näete kui kunagi varem — ärge punastage. Mis siis teile seni nimelt teatavaks on tehtud?»

«Ma arvan, et kõik. Teie sõbratari mrs. McGillicuddy esialgne avaldus St. Mary Meadi politseile, piletikontrolöri tõendus ta avalduse kohta, sedel Brackhamptoni jaamaülemale. Võin kinnitada, et kõik asjasse puutuvad isikud — Raudteelased ja politseinikud — tegid vajalikud järelepärimised. Ja pole ka kahtlust, et teie nad oma ülimalt fantastiliste nupuvõtetega üle trumpasite.»

«Mitte nupuvõtetega,» ütles miss Marple. «Pealegi on mul suur eelis. Mina tunnen Elspeth McGillicuddyt. Teised keegi mitte. Tema jutt ei leidnud käegakatsutavat kinnitust, ja kuna ühtki naisterahvast kadunuks ei kuulutatud, siis arvasid nad muidugi, et Elspeth on lihtsalt säärane vanem daam, kes ise lugusid välja mõtleb — nagu vanad daamid tihti teevad, aga seda Elspeth McGillicuddy ei tee.»

«Elspeth McGillicuddy pole selline,» nõustus inspektor. «Võtke teatavaks, et ma loodan teda näha. Sooviksin, et ta oleks Tseilonile minemata jätnud. Muide, me korraldame ta ülekuulamise seal.»

«Minu mõttekäik polnud õieti originaalne,» ütles miss Marple. «See pärineb Mark Twainilt. Poiss, kes leidis üles hobuse. Ta lihtsalt kujutas ette, kuhu ta oleks läinud, kui ta hobune oleks olnud, ja ta läks sinna, ja seal hobune oligi.»

«Teie kujutlesite, mis te oleksite teinud, kui te julm, külmavereline mõrvar oleksite olnud?» küsis Craddock ja silmitses mõtlikult miss Marple'i õrnajumelist, kitsaks jäänud eidenägu. «Tõepoolest, teie mõttemaailm ...»

««... on nagu mustaveeauk,» oli kombeks öelda mu õepojal Raymondil,» nõustus miss Marple energilise peanoogutusega. «Aga ma ütlesin talle alati, et mustaveeauk on koduses majapidamises väga vajalik ning hügieeniliselt otstarbekas asi.»

«Kas te suudaksite veel veidi mõrvari olukorda asetuda ja ütelda, kus ta praegu on?»

Miss Marple ohkas.

74

«Ma tahaksin, et suudaksin. Mul pole aimugi — õrna aimugi. Aga ta peab olema keegi, kes on elanud Rutherford Hallis või tunneb Rutherford Halli põhjalikult.»

«Olen nõus. Kuid see teeb meie tööpõllu väga laiaks, passijaid on seal töötanud terve rodu. Ja veel naisteklubi ning enne neid nood õhukaitselased. Nad kõik teadsid pikkrehte ja sarkofaagi ja kohta, kus võtit hoiti. Kogu siinne värk on kohalikel inimestel hästi teada. Ümbruskonna inimestest võis igaühel mõte tulla, et rehealune oleks paras paik tema plaanide jaoks.» B «Jah, muidugi. Tõepoolest, ma mõistan teie raskusi.»

«Enne tapetu isiku kindlakstegemist me paigast ei nihku,» ütles Craddock.

«Ja kas see võiks samuti raske olla?»

«Oh, küllap tuleme toime — lõpuks. Me vaatame läbi kõik selles vanuses ja väljanägemisega naiste kadumis-juhud, mis meile üles on antud. Praegu ei hakka silma kedagi, kes kirjeldusele vastaks. Kohtuarst kirjeldab teda kui umbes kolmekümne viie aastast, tervet, arvatavasti abielus naist, kellel on olnud vähemalt üks laps. Ta kasukas on odav, ostetud mõnest Londoni kaubamajast. Viimase kolme kuu jooksul on müüdud sadasid selliseid kasukaid, neist umbes kuuskümmend protsenti blondiinidele. Müüjatest ei suutnud keegi surnud naist fotol ära tunda, mis on ka loomulik, kui ost tehti otse enne jõule. Muud i riided näivad välismaise päritoluga olevat, enamikus Pariisist ostetud. Inglise pesumajade märke ei leidu. Me võtsime ühenduse Pariisiga ja nemad kontrollisid seal meie ülesandel järele. Varem või hiljem teatab mõni oma kadunud sugulasest või üürilisest. See on vaid aja küsimus.»

«Kas puudritoosist oli midagi kasu?»

«Kahjuks mitte. Rue de Rivolil müüakse selliseid sadade viisi, odav kaup. Muuseas, te oleksite pidanud selle otsekohe politseile üle andma, või õieti oleks pidanud seda tegema miss Eyelesbarrow.»

Miss Marple raputas pead.

«Aga sel momendil polnud sooritatud kuritööst ju juttugi,» tähendas ta. «Kui golfilööke harjutav noor daam leiab maast kõrge rohu seest erilise väärtuseta puudritoosi, siis ilmselt ei torma ta sellega otsejoones politseisse?» Miss Marple vaikis ja lisas siis kindlalt: «Hoopis tähtsamaks pidasin ma kohest laiba ülesleidmist.»

Inspektor Craddockile kippus naer peale.

75

«Teil ei paistnud üldse kahtlust olevat, et laip leitakse?»
«Ma olin kindel, et see leitakse. Lucy Eyelesbarrow ön äärmiselt asjalik ja arukas inimene.»
«Seda ütlen minagi! Ta on nii kohutavalt asjalik, et ajab mulle kabuhirmu peale. Selle tüdrukuga ei julge ükski mees abielluda.»
«Kuula mul nüüd, mina nõnda ei arvaks... See peaks muidugi vastavat sorti mees olema.» Miss Marple haudus seda mõtet veel hetke takkajärele. «Kuidas ta Rutherford Hallis toime tuleb?»
«Niipalju kui mina näen, on nad temast täielikult sõltuvad. Söövad tal peost — sõna tõsises mõttes, võiks öelda. Muuseas, nad ei tea midagi tema sidemetest teiega. Me oleme seda varjanud.»
«Praegu pole ta minuga seotud. Ta on teinud, mis ma teda teha palusin.»
«Kui ta sooviks, võiks ta koha üles öelda ja minna?»
«Jah.»
«Aga ta jääb edasi. Miks?»
«Ta ei ole oma põhjusi mulle nimetanud. Ta on väga arukas tüdruk. Ma usun, et tal tärkas huvi.»
«Probleemi vastu? Või perekonna vastu?»
«Võib ju olla,» ütles miss Marple, «et neid kahte on kaunis raske lahutada.»
Craddock silmitses teda teraselt.
«Oh ei — oh, taevane aeg, ei!»
«Kas teil on midagi erilist mõttes?»
«Ma usun, et teil on.»
Miss Marple raputas pead.
Dermot Craddock ohkas. «Niisiis, ainus, mis mulle jääb, on juurdlust jätkata, kui kasutada protokollikeelt. Politseiniku elu on igav!»
«Olen kindel, et saavutate tulemusi.»
«On teil mulle ideesid välja pakkuda? Uusi taevast antud vaimuvälgatusi?»
«Mulle turgatasid pähe sellised asjad nagu teatritrupid,» ütles miss Marple pisut ebalevalt. «Reisivad paigast teise ja võib-olla pole neil koduga õiget kontakti. Nemad noon daame nii kergesti kadunuks ei kuuluta.»
«Jah. Võib-olla on selles oma mõte. Me peame seda võimalust eriliselt silmas. Mille üle te muigate?»
«Mõtlesin parajasti, millise näo Elspeth McGillicuddy küll teeks, kui ta kuuleks, et me laiba üles leidsime!» ütles miss Marple.

II

«Sa heldus!» ütles mrs. McGillicuddy. «Sa heldus küll!» Tal polnud sõnu. Ta vaatas otsa viisaka jutuga meeldivale noormehele, kes teda ametiasjus üles oli otsinud, ja silmitses siis tema kätte antud fotosid.
«See on tema, täiesti kindlasti!» ütles ta. «Jah, tema see on. Vaeseke! Nojah, tuleb ütelda, et mul on hea meel, et te ta laiba üles leidsite. Ainustki mu sõna keegi ei uskunud! Ei politsei ega raudteelased ega keegi muu! Küll on valus, kui sind ei usuta! Nüüd igatahes ei saa keegi ütelda, nagu poleks ma teinud kõike, mis mu võimuses on.»
Sümpaatne noormees pomises kaastundlikult ja heakskiitvalt.

«Kus te ütlesite, et laip leiti?»
«Rutherford Halli nimelise mõisa rehealusest, otse Brackhamptoni külje alt.»
«Esimest korda kuulen seda nime. Kuidas ta sinna sai, tahaksin ma teada?»
Noormees ei vastanud.
«Arvan, et Jane Marple leidis ta. Jane'i peale võib loota!»
«Laiba leidis keegi miss Lucy Eyelesbarrow,» sõnas noormees mingeid märkmeid vaadates.
«Ka seda nime kuulen ma esimest korda,» ütles mrs. McCillicuddy. «Siiski arvan, et mängus oli Jane Marple'i käsi.»
«Olgu peale, mrs. McCillicuddy, te ju tundsite sel pildil eksimatult ära naise, keda rongis nägite?»
«Keda mees kägistas. Jah, tundsin küll.»
«Kas te oskaksite seda meest kirjeldada?»
«Ta oli pikka kasvu,» ütles mrs. McCillicuddy.
«Jah?»
«Ja tumedate juustega.»
«Jah?»
«See on kõik, mis ma teile võin ütelda,» sõnas mrs. McCillicuddy. «Tal oli selg minu poole. Nägu ma ei näinud.»
«Kui te teda näeksite, kas suudaksite ta uuesti ära tunda?»
«Muidugi mitte! Tal oli selg minu poole. Ta nägu ei näinud ma kordagi.»
«Kas teil pole mingit ettekujutust, kui vana ta oli?»
77
Mrs. McGillicuddy mõtles järele:
«Ei, päriselt mitte. See tähendab, ma ei tea.,. Aga olen peaaegu kindel, et ta polnud eriti noor. Paistis teine olevat — noh, kühmus, kui mõistate, mis ma mõtlen.» Noormees noogutas. «Kolmekümne ringis või vanem, täpsemalt ei suuda ütelda. See polnud tema, keda ma tegelikult vaatasin, saage aru. See oli naine — mehe käed ümber ta kõri ja nägu üleni sinine ... Teate, veel praegu näen seda vahel unes...»
«See pidi olema vapustav üleelamine,» lausus noormees kaastundlikult.
Ta sulges märkmiku ja küsis:
«Millal te tagasi Inglismaale sõidate?»
«Mitte enne kolme nädalat. Mul pole ju vaja kohe sõita, ega?»
Noormees rahustas teda sedamaid. «Oh ei. Praegu poleks teist mingit kasu. Muidugi, kui me mõrvari areteerime...»
Nii jäigi.
Jõudis kohale miss Marple'i kiri oma sõbratarile. Käekiri oli kribu ja ilustuste ning vägevate allakriipsutustega. Tänu pikaajalisele praktikale oli mrs. McGillicuddyl seda kerge dešifreerida. Miss Marple oli kirjutanud väga põhjaliku aruande oma sõbratarile, kes suure mõnuga igat selle sõna nautis.
Tema ja Jane olid teistele alles näidanud, ja see oli neile paras!

11. peatükk.

«Ma lihtsalt ei mõista teid,» ütles Cedric Crackenthorpe.

Ta kehitas end istuma pika lagunenud sigala müüri-varele ja silmitses Lucy Eyelesbarrow'd ainitiselt.

«Mida te nimelt ei mõista?»

«Mida te siin õieti teete?»

«Teenin endale leiba.»

«Ümmardajana?» küsis teine põlastavalt.

«Te olete ajast maha jäänud,» ütles Lucy. «Või ümmardajana! Ma olen koduabiline, diplomeeritud majapidajanna, taeva kingitus — peamiselt viimane.»

«See kõik, mis teil teha tuleb, ei saa ju teile meeltmööda olla — süüa teha, asemeid kohendada ja sulgpühkmikuga,

78

või mis ta nimi ongi, ringi tuuseldada või küünarnukkideni nõudepesuvees solistada.»

Lucy naeris.

«Mu loovaid instinkte rahuldab tervikuna pigem kokakunst kui üksikud operatsioonid, ja mul on tõesti soont korratuse likvideerimisest suurt mõnu tunda.»

«Minu ümber on kogu aja üks suur tohuvabohu,» ütles Cedric. «Minule jälle meeldib nii,» lisas ta jonnakalt.

«Seda on te välimusest näha.»

«Minu suvilas Ivizal käib majapidamine lihtsalt. Kolm taldrikut, kaks tassi alustassidega, säng, laud ja paar tooli. Igal pool on tolm, värvipritsmed ja kivipuru — peale maalimise olen ka kujuraidur —, ja keegi ei tohi ühtki asja liigutada. Ma ei laseks ühtki naist lähedale.»

«Kellena ta ka ei esineks?»

«Mida te selle all mõtlete?»

«Ma oletasin, et niisugusel kunstnikukalduvustega mehel on ka mõnesuguseid armusuhteid.»

«Minu armusuhted, nagu teie neid nimetate, on mu isiklik asi,» ütles Cedric väärikalt. «See, mida ma ei kannata, on tüütud kamandajad tolmupühkijad naised!»

«Oh, kuidas mulle meeldiks teie suvila kallal oma võimeid proovida,» ütles Lucy, «see alles oleks tõeline ülesanne!»

«Seda võimalust teil ei tule.»

«Vist mitte.»

Sigala seinast varises paar tellist. Cedric pöördus ja heitis pilgu nõgestest vohavasse süvendisse.

«Vana tore Madge,» ütles ta. «Mäletan teda hästi. Kõige armastusväärsema iseloomuga emis ja produktiivne ema: Mulle meenub, et viimases pesakonnas oli seitseteist põrsast. Kui ilm oli ilus, käisime õhtupoolikuti siin Madge'il kepiga selga sügamas. See talle meeldis.»

«Miks on kogu koht niisugusesse seisukorda lastud minna, nagu ta praegu on? Põhjus ei saanud ainult sõjas olla?»

«Küllap hakkaksite ka siin korda looma! Milline tüütu naisterahvas te olete! Nüüd ma alles taipan, miks teie pidite olema see, kes laiba avastas. Te ei või isegi ühele antiiksele sarkofaagile rahu anda!» Ta vaikis ja jätkas siis: «Ei, põhjus polnud ainult sõjas. Põhjuseks oli mu isa. Muide, mida te temast arvate?»

«Mul pole kuigi palju aega olnud selle üle mõtelda.»

«Ärge puigelge. Ta on kitsi nagu kurat ja minu arvates
79
samal ajal natuke põrunud. Meid kõiki ta muidugi vihkab — vahest Emma välja arvatud. Põhjuseks on mu vanaisa testament.» Lucy pilgus oli küsimus.

«Minu vanaisa oligi see mees, kes rahad kokku kraapis. Krõbuskite, kuivikute ja suhkrupräänikutega. Igasuguse pärastlõunatee-kõrvasega, ja nagu tulevikku ette nähes läks ta enne teisi üle juustuküpsistele ning soolastele suupistetele, nõnda me siis praegugi kokteiliõhtute pealt ränka raha teenime. Jah, tuli aeg, mil isa mõista andis, et tema hingelend on krõbuskitest kõrgemal. Ta rändas ringi Itaalias, Balkanil ja Kreekas ning proovis võimeid kunstnikuna. Vanaisa ajas karvad turri. Ta leidis, et mu isa pole suurem asi ärimees, kunstiharrastajana aga on hoopis vilets, ja mõlemas suhtes oli tal õigus, seepärast jättis ta kogu raha oma lastelaste nimele hooldajate kätte. Isa sai eluaegse sissetuleku, kuid kapitali ta puutuda ei tohi. Kas te teate, mida ta tegi? Ta lakkas raha kulutamast! Tuli siia ja kukkus koonerdama. Ma usun, et praeguseks on ta säästnud niisama palju küi mu vanaisa järele jättis. Ja vahepeal pole meist keegi, ei Harold, mina, Alfred ega Emma, vanaisa rahast pennigi näinud. Mina olen pankrotis kunstnik. Harold siirdus ärialale ja on nüüd Citys tähtis nina, tema on selline, kellel on rahategemisannet, ehkki meieni on ulatunud kuuldused, nagu hakkaks ta põhja kõrbema. Alfred — noh, Alfredit hüütakse perekonnaringis tavaliselt Suli-Alf iks ...»

«Miks?»

«Mida te ka kõik teada ei taha! Vastus kõlaks nii, et Alf on meie pere must lammas. Lausa vanglas pole ta veel istunud, aga palju sellest puudu pole olnud. Sõja ajal oli ta varustusministeeriumis, aga tuli sealt kahtlaselt äkki ära. Järgnesid mõned tumedad tehingud puuviljakonservi-dega ja sekeldused munaäriga. Mitte midagi vägevat, ainult mõned kahtlased kõrvaltehingud.»

«Kas see pole järelemõtlematu tegu kõike seda võõrastele rääkida?»

«Miks? Olete nuhk või?»

«Võin ju olla.»

«Ei usu. Te orjasite siin juba enne, kui me politsei huvi äratasime. Ma ütleksin...»

Ta jäi vait, sest köögiviljaaia väravast tuli ta õde Emma.

«Hallo, Em? Sa näid millegipärast mures olevat!» «Olen küll. Ma tahan sinuga rääkida, Cedric.»
80
«Ma pean tuppa tagasi minema,» sõnas Lucy taktitundeliselt.

«Ärge lahkuge,» ütles Cedric. «Mõrv on teist nagu perekonnaliikme teinud.»

«Mul on palju tegemist,» lausus Lucy. «Tulin ainult peterselli võtma.»

Ta põgenes kähku köögiviljaaeda. Cedric'i pilk jälgis teda.

«Nägus tüdruk,» ütles ta. «Kes ta õieti on?»

«Oh, teda tuntakse laialt,» vastas Emma. «Ta on oma ametist endale eriala teinud. Aga jäta, Cedric, Lucy Eyelesbarrow. Ma olen kohutavalt mures. Politsei mõtleb ilmselt, et surnud naine oli välismaalane, võib-olla prantslanna. Cedric, kas sa ei arva, et see oli äkki — M a r t i n e?»

II

Mõne hetke vaatas Cedric talle nii otsa, nagu ei saaks a aru.

«Martine? Aga kes, põrgu päralt, on — ah, tahad öelda, et Martine?»

«Jah. Kas sa ei arva ...»

«Miks peab see, kurat võtaks, Martine olema?»

«Noh, kui natuke mõtelda, tundub imelik, et ta telegrammi saatis. Aeg pidi umbes sama olema... Kas sa ei rva, et ta lõpuks siiski siia tuli ja ...»

«Lollus. Miks pidi Martine siia tulema ja pikkrehe alla inema? Milleks? See tundub mulle pööraselt ebatõepärasena.»

«Kas sa ei leia, et ma vahest peaksin rääkima inspektor Baconile . .. või sellele teisele?»

«Millest rääkima?»

«Noh, Martine'ist. Ja ta kirjast.»

«Kuule, õeke, ära hakka hulga kõrvaliste seikade ilmsikstegemisega asju keeruliseks ajama, neil pole selle kõigega üldse pistmist. Mina pole seda Martine'i kirja igatahes kunagi õigeks pidanud.»

«Mina küll.»

«Sina, tüdruk, oled alati käbe olnud võimatuid asju kuma. Mina annan sulle nõu: istu vakka ja pea suu kinni. Politsei ülesanne on oma armsale laibale nimi panna. Ja vean kihla, et Harold ütleks samad sõnad.»

81

«Oh, ma tean. Ja ka Alfred ütleks sama. Aga mina olen mures, Cedric. Olen tõesti mures. Ma ei tea, mis teha.»

«Ei midagi,» vastas Cedric kõhklemata. «Sa, Emma, pea suu kinni. Ära mine iialgi endale ise muret otsima, niisugune on minu moto.» Emma Crackenthorpe ohkas. Rusutult jalutas ta majja tagasi.

Kui ta sissesõiduteele oli jõudnud, väljus majast doktor Quimper ja avas Oma logiseva «Austini» ukse. Emmat nähes peatus ta ja astus talle auto juurest vastu.

«Noh, Emma,» ütles ta. «Teie isa on suurepärases vormis. Mõrv istub talle. Andis tagasi elumõtte. Ma pean seda ka oma teistele patsientidele soovitama.»

Emma naeratas masinlikult. Doktor Quimper oli alati kärme reageeringuid märkama.

«Kas on midagi erilist juhtunud?» küsis ta.

Emma vaatas talle otsa. Arsti vastutulelikkus ja osavõtlikkus olid talle suureks abiks. Doktorist oli saanud sõber, kellele sai toetuda, kes polnud ainult arstiabi andja. Arsti tagamõtteline hoolimatus teda ei petnud — selle varjul tajus ta peituvat hoolitsust.

«Jah, ma olen mures,» möönis Emma.

«Kas tahaksite mulle ära rääkida? Kui mitte, siis pole vaja.»

«Tahaksin küll. Üht-teist te juba teate. Küsimus seisab selles, et ma ei tea, mida teha.»

«Mina ütleksin, et tavaliselt on teie otsused äärmiselt hästi läbi kaalutud. Mis teid vaevab?»

«Kas mäletate — võib-olla te ei mäleta —, mida ma kord leile oma vennast rääkisin — sellest, kes sõjas surma sai?»

«Kas seda, et ta oli abiellunud või tahtnud abielluda prantslannaga? Midagi selletaolist?»

«Jah. Peaaegu kohe pärast seda, kui see kiri mulle tuli, sai ta surma. Me pole tollest tüdrukust rohkem midagi kuulnud ega teda näinud. Ainuke, mida me temast tegelikult teadsime, oli ta eesnimi. Kogu aeg lootsime, et ta kas kirjutab või tuleb ise, aga ei. Me ei kuulnud temast midagi, enne kui umbes kuu aega tagasi, jõulude eeh.»

«Mäletan. Te saite kirja, eks?»
«Jah. Kirjutas, et ta on Inglismaal ja soovib tulla meid vaatama. Kõiges oli kokku lepitud, ja siis, viimasel hetkel, saatis ta telegrammi, et peab ootamatult Prantsusmaale tagasi sõitma.»
«Ja siis?»
82
«Politsei arvab, et tapetud naine on prantslanna.»
«Arvab? Kas tõesti? Mulle paistis ta rohkem inglanna moodi, aga seda ei saa täpselt ütelda. See, mis teile siis tegelikult muret teeb, on võimalus, et äkki oli surnud naine teie venna kallim?»
«Jah.»
«Minu meelest on see ülimalt ebatõenäoline,» ütles dr. Quimper ja lisas: «Sellest hoolimata saan ma aru, mida te tunnete.»
«Ma kahtlen, kas ma ei peaks sellest politseile rääkima — kogu loo. Cedric ja teised leiavad, et see on tarbetu. Mida teie arvate?»
«Hm ...» Dr. Quimper ajas huuled prunti. Sügavasti mõt-,tš&, vaikis ta mõne hetke. Siis ütles ta otsekui vastutahtmist: «Muidugi oleks palju lihtsam, kui te sõnagi ei räägiks. Ma mõistan, kuidas te vennad sellesse suhtuvad. Aga ikkagi...»
«Jah?»
,. Quimper vaatas talle otsa, silmis südamlik sädelus.
«Mina läheksin ja räägiksin neile ära,» ütles ta. «Kui] te seda ei tee, siis te oma murest lahti ei saa, tunnen teid.»
Emma punastas õrnalt. i- «Võib-olla olen ma rumal.»
«Talitage nii, kullake, nagu te õigeks peate — ja ärge muust perest hoolige. Ma toetan teie otsust nende ees millal tahes.»

12. peatükk.

«Tüdruk! Kuulge, tüdruk! Tulge siia sisse!»
Lucy vaatas üllatunult ringi. Vana mr. Crackenthorpe . seisis ukselävel ja viipas teda energiliselt.
«Kas te vajate mind, mr. Crackenthorpe?»
«Ärge nii palju lobisege. Astuge sisse.»
Lucy tegi, nagu käskiv viibe osutas. Vana mr. Crackenthorpe haaras tal käest, tõmbas ta üle läve ning sulges ukse.
«Tahan teile midagi näidata,» ütles ta.
Lucy vaatas ringi. Ta viibis väikeses toas, mis ilmselt oli ette nähtud töötoaks, kuid mida niisama ilmselt polnud selleks otstarbeks väga pikka aega kasutatud. Kirjutuslaual seisid tolmunud paberite virnad ja toanurkades rip-
83

pusid laest alla ämblikuvõrkudest vanikud. Õhk oli rõske ning läppunud.
«Kas te soovite, et ma selle toa korda teeksin?» küsis Lucy.
Vana mr. Crackenthorpe raputas ägedalt pead.

«Ei, seda ei tohi! Seda tuba hoian ma lukus. Emma tahaks siin ringi tuulata, aga ma ei lase teda siia. See on minu tuba. Kas te näete neid kive? Need on geoloogilised kivimiproovid.»

Lucy silmitses kollektsiooni kaheteistkümnest-neljateist-kümnest kivimitükist, mõned poleeritud, mõned tahumata.

«Toredad!» sõnas Lucy soojalt. «Äärmiselt huvitavad!»

«Teil on õigus. Huvitavad on nad küll. Te olete arukas tüdruk. Igaühele ma neid ei näita. Teile näitan muidki asju.»

«See on teist väga lahke, aga pean minema poolelijäänud tööd lõpetama. Nüüd, mil majas on kuus inimest...»

«Söövad mu paljaks... Ainult seda nad oskavad, kui siia tulevad! Süüa! Selle eest, mis söövad, raha nad mulle muidugi ei paku! Vereimejad! Kõik nad ootavad mu surma! No-oh, surema ma veel ei hakka, nende meeleheaks igatahes mitte. Mul on palju rohkem jõudu kui isegi Emma aimata oskab.»

«Olen selles kindel.»

«Ja nii vana ma ka ei ole. Emma arvab, et ma olen vana, ja kohtleb mind nagu tudi. Ega teie mind vanaks ei pea, ega?»

«Muidugi mitte,» kostis Lucy. «Mõistlik tüdruk. Vaadake siia!»

Ta osutas suurele pleekinud joonisele, mis seinal rippus. Lucy nägi, et see oli sugupuu; osa sellest oli nii peene kirjaga, et nimede lugemiseks oleks luupi vaja läinud. Kauged esiisad seevastu olid kirjutatud suurte toretsevate tähtedega, kroonid nimede kohal.

«Kuningate soost,» ütles mr. Crackenthorpe. «See on mu ema sugupuu, mitte isa oma. Isa oli mats! Labane vanamees! Mind ei sallinud. Mina olin temast alati kõrgemal —-emasse. Minul on kunstiarmastus ja kiindumus antiik-skulptuuridesse kaasa sündinud — tema ei pidanud seda millekski, tobu! Oma ema ma ei mäleta — suri, kui olin kahe aastane. Viimane oma suguvõsas. Neil läks vara haamri alla ja ta abiellus minu isaga. Kuid vaadake siia — Edward Tunnistleja, Ethelred Kõhkleja — neid on terve

hulk. Ja nemad olid juba enne normannide tulekut. Enne normanne, see on juba midagi, eks?»

«Jah, on tõesti.»

«Nüüd näitan teile midagi muud.» Ta talutas Lucy üle toa hiiglasuure tumedast tammepuust mööblieseme juurde. Vastumeelsusega tunnetas Lucy ta kätt hoidvate sõrmede tugevat pitsitust. Vanast mr. Crackenthorpe'ist ei paistnud ta jõuetus nüüd küll kuidagi välja. «Näete seda? Lushing-toništ pärit — see oli mu ema suguvõsa päruskoht. See on Elizabethi-aegne. Alles neli meest jaksavad seda liigutada. Ega teie ei tea, mida ma seal sees hoian? Kas soovite, et ma teile näitan?»

«Palun näidake — kas te ei näitaks mulle,» palus Lucy viisakalt.

«Uudishimulik olete, eks? Kõik naised on uudishimulikud.» Ta võttis taskust võtme ja keeras kapi alumise ukse lukust lahti. Sealt võttis ta üllatavalt uue väljanägemisega rahalaeka ja avas ka selle luku.

«Kullake, heitke pilk siia. Kas teate, mis asjad need on?»

Ta võttis välja väikese, paberisse pakitud silindri ja harutas paberi ühest otsast lahti. Peopesale veeresid mündid.

«Vaadake neid, noor daam. Vaadake neid, võtke pihku, katsuge! Kas teate, mis asjad need on? Vean kihla, et te ei tea. Te olete liiga noor. Sovereign'id — vanad head kuldnaelsterlingid! Mis olid meil käibel enne, kui need närused paberilipakad tulid. Palju rohkem väärt kui see idiootlik paberipahn. Kogusin need ammu. Selles laekas on mul teisigi asju. Siia on palju asju kõrvale pandud. Kõik tulevaste aegade jaoks valmis. Emma ei tea, keegi ei tea. See on meie omavaheline saladus, mõistate, tüdruk? Kas teate, miks ma seda kõike teile räägin ja näitan?» «Miks siis?»

«Kuna ma ei taha, et te arvaksite, nagu oleksin ma allakäinud vanamees. Vanades huntides on veel palju särtsu alles. Minu naine on juba kaua aega surnud. Alati vaidles ta kõigele vastu, oli juba selline. Ei meeldinud talle nimed, mis ma oma lastele panin, toredad anglosaksi nimed — teda see sugupuu ei huvitanud. Ehkki ma kunagi sellele tähelepanu ei pööranud, mis ta rääkis, andis ta alati järele, oli ta ju ara verega. Teie olete särtsakas tüdruk, tõesti väga tore, särtsakas tüdruk. Ma annan teile head nõu. Ärge raisake ennast mõne noore mehe peale! Noored

85

on tobud. Hoolitsege oma tuleviku eest! Oodake...» Ta sõrmed klammerdusid ümber Lucy käsivarre. Ta kummardus Lucy kõrva juurde. «Ma ei ütle rohkem midagi. Oodake. Need lollid tobud usuvad, et ma varsti suren. Ei sure! Ma ei imestaks, kui ma kogu sellest kambast kauem elaksin. Ja siis vaatame! Oh, ja siis me vaatame! Haroldil lapsi ei ole. Ei Cedric ega Alfred pole abielus. Emma — Emma ei abiellu nüüd enam iialgi. Ta on veidi armunud Quimperisse, kuid Quimperil ei tuleks rmaski mõttesse Emmaga abielluda. Jah, on veel Alexander.. . Aga teate, Alexander mulle meeldib... Jah, see on imelik .... Alexander mulle meeldib.» Ta vaikis hetke, kortsutas kulmu ja küsis: «Noh, tüdruk, kuidas siis jääb? Kuidas siis jääb?»

«Miss Eyelesbarrow...»

Emma hääl kostis vaevukuuldavalt läbi suletud töötoa-ukse. Tänulikult haaras Lucy võimalusest kinni.

«Miss Crackenthorpe hüüab mind. Ma pean minema. Tänan teid väga, et te mulle kõike näitasite. ..»

«Ärge ... meie saladust unustage ...»

«Ei ma unusta,» ütles Lucy ja kiirustas halli, taipamata, kas talle oli tehtud tinglik abieluettepanek või ei.

II

Dermot Craddock istus New Scotland Yardis oma toas laua taga. Ta lesis mugavalt poolküliti ja rääkis telefonitorusse, mida hoidis küünarnukki lauale toetades. la kõneles prantsuse keeles, mida valdas küllaldaselt.

«See on ju ainult idee, saage aru,» ütles ta.

«Aga kindla peale on see idee,» vastas hääl traadi teises otsas, Pariisi politseiprefektuuris. «Olen neis ringkondades juba järelepärimised käima pannud. Mu agent teatab, et paar-kolm lootustäratavat teed on lahti. Kui neil pole mingit perekonnaelu või kallimat, siis kaovad niisugused naised väga hõlpsasti silmist ja keegi ei tunne nende pärast muret. Nad kas lähevad ringreisile või kerkib silmapiirile mõni uus mees, küsida pole kellelgi äsja. Üpris kahju, et foto järgi, mille te mulle saatsite, ta nii raskesti äratuntav on. Vaevalt, et kägistamine kedagi ilusamaks teeb. Aga pole midagi parata. Ma

lähen uurin nüüd oma agentide viimaseid ettekandeid selles küsimuses. Võibolla leidub seal midagi. Au ievoir, mon cher.»

86

Kui Craddock jumalaga jätusõnu lausus, pandi ta ette lauale sedel. Sellele oli kirjutatud:

Miss Emma Crackenthorpe.

Kriminaalinspektor Craddocki jutule.

Rutherford Halli juhtum.

Ta asetas toru hargile ja ütles politseinikule: «Juhatage miss Crackenthorpe üles.»

Ooteajal sirutas ta istudes selga ja mõtles.

Niisiis polnud ta eksinud — Emma Crackenthorpe teadis siiski midagi — võib-olla mitte just midagi erilist, kuid midagi siiski. Ja ta oli otsustanud seda talle rääkida.

Kui Emma sisse juhatati, tõusis ta püsti, teretas teda kAttpidi, pakkus istet ja sigaretti, aga viimasest keelduti. Tekkis hetkeline vaikus. Craddock kummardus ettepoole.

«Te tulite mulle midagi ütlema, miss Crackenthorpe? Kas ma saan teid aidata? Teil on mingi mure, eks? Vahest mõni pisiasi, mis teie arvates nagu pole looga seotud, kuid samal ajal võiks nagu olla ka. Te tulite seda mulle ära rääkima, eks ole? Või puudutab see surnud naise isiku kindlakstegemist? Kas arvate, et teate, kes ta oli?»

«Ei, ei, mitte päris seda. Minu arvates on mu lugu täiesti ebatõepärane. Aga...»

«Aga on mingi võimalik variant, mis teile muret teeb. Pajrem rääkige see mulle ära, vahest saame teie murest jagu.»

Emma vaikis mõne hetke, enne kui alustas. Siis lausus: «Minu vendadest olete kolme näinud. Mul oli veel üks vend, Edmund, kes sõjas surma sai. Veidi enne seda saatis ta mulle Prantsusmaalt kirja.»

Ta avas käekoti ning võttis välja kortsunud ja kustunud tekstiga kirja. Sealt luges ta ette:

«Ma loodan, Emmie, et ma sind ei ehmata, — ma abiellun prantslannaga. Kõik toimus väga kiiresti, kuid ma tean, et Martine sulle meeldiks ja et sa tema eest hoolitseksid, kui minuga midagi juhtuks, üksikasjadest kirjutan järgmises kirjas, selle aja peale olen juba abielus. Vanataadile teata ettevaatlikult, eks? Tema arvatavasti plahvatab.»

Inspektor Craddock sirutas käe välja. Emma algul kõhkles, kuid ulatas siis kirja. Tõttamisi jätkas ta:

«Kaks päeva pärast selle kirja saabumist saime telegrammi, kus seisis, et Edmund on teadmata kadunud,

87

oletatavasti langenud. Hiljem tulid kindlad teated tema langemisest. See oli just enne Dunquerque'i — suure segaduse ajal. Niipalju kui mina kindlaks sain teha, polnud sõjaväekantselei paberite hulgas dokumente ta abiellumise kohta, aga see oli segane aeg, nagu öeldud. Ma ei ole sellest tüdrukust enam midagi kuulnud. Pärast sõda proovisin veidi andmeid koguda, kuid ma teadsin ju ainult ta eesnime, pealegi oli see osa Prantsusmaast sakslaste okupatsiooni all olnud, ja ilma tüdruku perekonnanime ning muude andmeteta oli raske midagi teada saada. Lõpuks tulin järeldusele, et abielu polnud kunagi sõlmitudki, ning arvatavasti oli tütarlaps enne sõja lõppu kellegi teisega abiellunud või vahest ka surma saanud.» Inspektor Craddock noogutas. Emma jätkas:

«Kujutlege mu üllatust, kui ma umbes kuu aega tagasi kirja sain — Martine Crackenthorpe'i allkirjaga,» «On teil kiri kaasas?»

Emma võttis kirja käekotist ja ulatas selle inspektorile. Craddock luges kirja huviga. See oli kirjutatud prantsuse keeles — haritud inimese kaldkirjaga.

Kallis mademoiselle,

ma loodan, ot see kiri Teid ei ehmata. Ma isegi ei tea, kas Teie vend Edmund teatas Teile, et abiellusime. Ta ütles, et kavatseb seda teha. Ta sai surma kohe mõni päev pärast meie abiellumist ja samal ajal okupeerisid sakslased mu koduküla. Pärast sõja lõppu otsustasin, et ei kirjuta Teile ega pöördu Teie poole, kuigi Edmund oli käskinud nii teha. Selleks ajaks olin uut elu alustanud ja vastavat vajadust enam polnud. Kuid praegu on olukord teine. Kirjutan selle kirja oma poja huvides. Ta on, Te mõistate, Teie venna poeg, mina aga ei suuda talle enam neid hüvesid võimaldada, mis tal peaksid olema. Saabun järgmise nädala alguses Inglismaale. Vahest teatate mulle, kas ma tohin tulla Teid vaatama? Minu postiaadress on 126 ElversCrescent, N. 10. Avaldan veel kord lootust, et see kiri Teid ei ehmata.

Lubage mul Teile kinnitada oma suurimat lugupidamist,

Martine Crackenthorpe.

Craddock oli mõne hetke vait. Enne tagasiandmist luges ta kirja uuesti tähelepanelikult läbi.

«Mida te pärast selle kirja saamist ette võtsite, miss Crackenthorpe?»

88

«Parajasti oli mu õemees Bryan Eastley minu pool külas ja ma rääkisin talle kirjast. Siis helistasin Londonisse oma vennale Haroldile ja pidasin temaga nõu. Harold oli kogu asja suhtes umbusklik ja soovitas äärmiselt ettevaatlik olla. Tema ütles, et peame selle naise dokumente hoolikalt uurima.» Emma tegi pausi ja jätkas siis:

«See oli enesestki-mõista vaid kaine suhtumine ja ma olin täiesti nõus. Aga kui too tüdruk või naine oli tõesti see Martine, kellest Edmund mulle kirjutas, siis oleks meil minu arvates tulnud teda avasüli vastu võtta. Kirjutasin kirjas olnud aadressil ja kutsusin teda meiega Rutherford Halli kohtuma. Mõni päev hiljem sain Londonist telegrammi: K a h e t s e n väga sunnitud ootamatult Prantsusmaale naasma. Martine. Sellele ei järgnenud ei kirju ega mingeid uudiseid.»

«Ja millal see kõik toimus?»

Emma kortsutas kulmu.

«Ma tean, et see oli natuke enne jõule, sest ma tahtsin talle ettepaneku teha veeta jõulud meie pool, aga mu isa ei võtnud seda kuuldagi, ja siis tegin talle ettepaneku, et ta tuleks jõuludejärgseks nädalalõpuks, mil perekond veel kohal on. See telegramm teatega ta tagasisõidust Prantsusmaale saabus tegelikult vist mõni päev enne jõule.»

«Ja te arvate, et naine, kelle laip sarkofaagist leiti, võiks olla Martine?»

«Ei, muidugi mitte. Aga kui te ütlesite, et ilmselt oli ta välismaalane ... nojah, ma hakkasin vastu enda tahtmist kahtlema ... et viimaks ...»

Ta hääl vaibus sosinaks.

«Te talitasite päris õigesti, et mulle sellest rääkisite,» lausus Craddock kärmesti ja julgustavalt. «Me uurime järele. Minu meelest on vaevalt põhjust kahelda, kas naine, kes teile kirjutas, tõesti Prantsusmaale tagasi läks ning seal on, elus ja terve. Teisest küljest on teatav ajaline ühtelangevus olemas, seda olite ise küllalt taiplik märkama. Nagu te kohtus kuulsite, pidi vastavalt kohtuarsti tunnistusele naise surm aset leidnud olema

umbes kolme või nelja nädala eest. Ärge muretsege, miss Crackenthorpe, jätke kõik lihtsalt meie hooleks.» Nagu muu seas lisas ta: «Te pidasite mr. Harold Crackenthor-Pe'iga nõu. Aga isa ja teiste vendadega?»

«Isale pidin ma muidugi rääkima. Ta läks hirmsasti ähmi täis.» Emma muigas kergelt. «Ta arvas, et kogu lugu on

89

kelmus meilt raha väljapetmiseks. Raha pärast ärritab isa ennast väga. Ta usub või teeskleb uskuvat, et on vaene mees ning peab iga penni kokku hoidma nagu suudab. Vanematel inimestel tuleb vist mõnikord niisugune maania peale. Selleks pole muidugi alust, ta sissetulekud (Jm väga suured ja ta ei kuluta sellest tegelikult veeranditki või ei kulutanud vähemalt enne praegust kõrget tulumaksu. Tal on muidugi suur säästusumma kõrvale pandud.» Emma vaikis ning jätkas siis: «Oma teistele venda-;dele rääkisin ma samuti. Alfred näis seda pigem naljaks pidavat, kuigi ta seda ühtlasi peaaegu kindlalt pettuseks pidas. Cedric lihtsalt ei tundnud huvi — temal on kalduvus ainult omadest asjadest huvitatud olla. Meie kava oli selline, et perekond võtab Martine'i vastu ja me advokaat mr. Wimborne kutsutakse samuti kohale.» «Mida mr. Wimborne asjast arvas?» «Me ei jõudnudki niikaugele, et mr. Wimborne'ile asjast rääkinud oleksime. Parajasti kavatsesime seda teha, kui Martine'i telegramm saabus.» «Ja muid samme te ei astunud?»

«Astusin küll. Ma kirjutasin Londoni aadressil, lisades ümbrikule märkuse «Palun järele saata», aga ei saanud mingit vastust.»

«Päris veider lugu ... Hm . ..»

Inspektor vaatas Emma Crackenthorpe'ile uurivalt otsa. «Mida te ise sellest arvate?»

«Ma ei tea, mida arvata.»

«Kuidas te tol korral reageerisite? Kas pidasite kirja ehtsaks või nõustusite isa ja vendadega? Muuseas, kuidas tele õemees asjasse suhtus, mida tema arvas?»

«Ah, Bryan arvas, et kiri on ehtne.»

«Ja teie?»

«Mina ... ma polnud just kindel.»

«Ja kuidas te tunded olid — eeldades, et see neiu oleks teie venna Edmundi lesk olnud?»

Emma näoilme leebus.

«Ma armastasin Edmundit väga. Ta oli mu kõige armsam vend. Kiri paistis mulle täpselt selline olevat, nagu Martine'i-taoline tüdruk mainitud asjaolude sunnil kirjutaks. Tema kirjeldatud asjade käik oli täiesti loomulik. Oletasin, et selleks ajaks, kui sõda lõppes, oli ta kas uuesti abiellunud või oli tal sõber, kes tema ja ta lapse eest hoolitses. Seejärel oli mees kas surnud või tema juurest ära läinud, ja talle tundus, et on õige aeg pöörduda Edmundi

90

perekonna poole, nagu ka Edmund ise oli soovinud. Kiri tundus mulle ehtne ja enesestmõistetav olevat, aga nagu Harold osutas, võis pettur, kelleks võis olla mõni naine, kes Martine'i oli tundnud ja kõiki asjaolusid teadis, samuti täiesti usutava kirja kirjutada. Pidin möönma, et see oli võimalik, aga ikkagi...» Ta vaikis.

«Te soovisite, et kiri oleks õige olnud?»

Ta vaatas inspektorile tänulikult otsa. E«jah, ma tahtsin, et kiri oleks osutunud ehtsaks. Mul oleks nii hea meel olnud, kui Edmundist oleks poeg jäänud.»

Craddock noogutas.

«Nagu te väidate, paistab kiri sisu järgi otsustades ehtne olevat. See, mis üllatab, on järg: Martine Crackenthorpe'i ootamatu tagasisõit Pariisi ja fakt, et te temast rohkem midagi pole kuulnud. Teie vastasite talle abivalmilt ja olite nõus teda lahkelt vastu võtma. Miks ta teile enam ei kirjutanud, isegi kui ta sunnitud oli Pariisi tagasi sõitma? Muidugi oletades, et ta on õige isik. Kui see oli pettur, on asja loomulikult kergem seletada. Ma arvasin, et vahest saite mr. Wimborne'iga nõu pidada ja tema võis lasta järelepärimisi teha, mis naist hoiatasid. Nagu te väidate, polnud see nii. Aga on ikkagi võimalik, et teie vendadest üks või teine midagi taolist tegi. On võimalik, et sellel Martine'il oli niisugune minevik, mis uurimist kartis. Võib-olla oli ta arvanud, et tal tuleb tegemist teha vaid Edmundi armsa õega, mitte kainelt kaalutlevate, umbusklike ärimeestega. Võib-õlIa lootis ta, et saab teilt lapse jaoks — vaevalt enam laps, arvatavasti viieteistkümne-: kuueteistkümneaastane poiss — kena summa raha, ilma et tarvitseks hulgale küsimustele vastata. Aga selle asemel avastas ta, et tal seisab ees hoopis midagi muud. Lõpuks — kujutan ma endale ette — oleksid tekkinud tõsised juriidilised probleemid. Kui Edmund Crackenthorpe'ist oleks maha jäänud seaduslik laps, oleks ta olnud üks vanaisa varanduse pärijaid?»

Emma noogutas.

«Veelgi enam, selle põhjal, mis mulle on räägitud, päriks ta kord Rutherford Halli koos ümbritseva krundiga — praegusel ajal ilmselt üpris hinnalise ehituskrundiga.»

Emma näis kergelt jahmunud olevat.

«Jah, selle peale pole ma mõtelnud.»

«Hästi, ma ei teeks endale muret,» ütles inspektor

91

Craddock. «Te talitasite päris õigesti, et mulle rääkisite. Ma. kogun andmeid, aga mulle tundub väga tõenäoline, et naisel, kes kirja kirjutas (ja kes arvatavasti püüdis pettusega raha teenida), pole mingit seost naisega, kelle laip leiti sarkofaagist.»

Kergendustundega tõusis Emma püsti.

«Mul on nii hea meel, et teiega rääkida sain. Te olite nii vastutulelik.»

Craddock saatis teda ukseni.

Siis kutsus ta sisse politseiseersant Wetherhalli.

«Bob, mul on sulle ülesanne. Mine aadressil 126 Elvers Crescent. Võta selle Rutherford Halli naise fotod kaasa, Vaata, mis sul õnnestub teada saada naisest, kes nimetas end mrs. Crackenthorpe'iks, mrs. Martine Crackenthor-pe'iks ja kes kas elas seal või käis kirjade järel, ütleme, detsembri viieteistkümnendast kuni kuu lõpuni.»

«Saab tehtud, sir.»

Craddock tegeles mitmesuguste teiste asjadega, mis ta kirjutuslaual ootasid ja tähelepanu nõudsid. Pärastlõunal läks ta külla sõbrale, ühele teatriagendile. Tema uurimised polnud viljakad.

Hiljem õhtul, kui ta oma ametiruumi tagasi läks, leidis ta laual telegrammi Pariisist.

Teie antud andmed võivad sobida Anna Stravinskaga Maritski balletitrupist.

Teen ettepaneku kohale tulla. Dessin,

prefektuur.

Craddock tõi kuuldavale sügava kergendusohke ja ta murekortsud tasandusid.

Lõpuks! «Sellega,» mõtles ta, «on lõpp Martine Crackenthorpe'i jahtimisel.» Ta otsustas Pariisi sõita, kasutades öist praami.

13. peatükk.

«See on teist äraräākimata kena kutsuda mind enda poole teed jooma,» ütles miss Marple Emma Crackenthoi-pe'ile.

Miss Marple nägi välja eriti ebalev ja kohmetu — nagu armas vana daam lasteraamatust. Särava näoga vaatas ta ringi, nägi Harold Crackenthorpe'i healõikelises tumedas ülikonnas, võluva naeratusega talle sandvitše ulatavat

92

Alfredit ja kulunud tviidpintsakus Cedric'it kamina ääres, kes teisi perekonnaliikmeid vihaselt põrnitses.

«Meil on väga hea meel, et te tulla saite,» sõnas Emma viisakalt.

Miski ei viidanud stseenile, mis oli aset leidnud päeval pärast lantši, kui Emma oli hüüatanud: «Kallis aeg, ma unustasin hoopis! Ütlesin miss Eyelesbarrow'le, et ta võiks kutsuda oma vana tädi täna meie poole teed jooma.»

«Ütle talle ära,» nähvas Harold. «Meil on veel palju omavahel arutada. Võõraid pole meile siia vaja.»

«Las ta joob tüdrukuga teed köögis või kuskil mujal,» leidis Alfred.

«Oh ei, seda ei või ma lubada,» ütles Emma kindlalt. «See oleks väga ebaviisakas.»

«Ah, las tuleb,» ütles Cedric. «Me võime temast midagi meie võrratu Lucy kohta välja pigistada. Pean ütlema, et minul oleks himu sellest tüdrukust rohkem teada saada. Ma ei ole kindel, kas teda võib usaldada. Ta on liiga kaval.»

«Tal on väga head sidemed ja see, kelle ta väidab end olevat, ta ka on,» ütles Harold. «Ma võtsin endale kohuseks seda kindlaks teha. Tahtsin veendunud olla. Nühkis ringi ja leidis laiba, nägite ju ise.»

«Kui me ainult teaksime, kes see neetud naine on,» ütles Alfred.

Harold aga lisas vihaselt:

«Ma pean ütlema, Emma, et minu arvates olid sa arust ära, kui politseisse läksid ja mõista andsid, et surnud naine võis olla Edmundi prantslannast armuke. See sunnib neid uskuma, et tema tuligi siia, aga keegi meist, ükskõik kes, tappis ta ära.»

«Oh ei, Harold. Ära liialda.»

«Haroldil on täiesti õigus,» ütles Alfred. «Ma ei tea, mis sulle sisse läks. Mul on tunne, et kuhu ma ka läheksin, igal pool käivad mul erariides mehed kannul.»

«Ma ütlesin talle, et ta ei läheks,» ütles Cedric. «Siis aga õhutas teda Quimper.»

«See pole Quimperi asi,» sõnas Harold vihaselt. «Las tegeleb oma pillide, pulbrite ja haigekassadega.»

«Ah, jätke tüli,» ütles Emma tülpinult. «Mul on hea meel, et see vana miss mis-ta-nimi-oligi teed jooma tuleb. Meile kõigile on kasuks, kui siia tuleb võõras, kes ei lase meid kogu aeg ühtesid ja samu asju mäluda. Pean minema ennast veidi korda seadma.»

93

Ta lahkus toast.

«See Lucy Eyelesbarrow,» alustas Harold ja jäi vait. «Nagu Cedric väidab, on tõesti imelik, et ta rehe all nuuskis ja sarkofaagi avama hakkas — tõesti, Heraklese vägitöö! Võib-olla tuleks meil midagi ette võtta? Tema käitumine lantši ajal oli minu meelest täiesti ebasõbralik...»

«Jäta ta minu hooleks,» ütles Alfred. «Mina avastan õige pea, kui ta midagi plaanitseb.»

«Ma küsin, miks ta selle sarkofaagi avas?»

«Võib-olla pole ta üldse mitte Lucy Eyelesbarrow,» vihjas Cedric.

«Aga mis mõte sellel on?» Harold näis ausalt rabatud olevat. «Oh, neetud!»

Murelike hägudega vaatasid nad üksteisele otsa.

«Ja nüüd tuleb see kärnane vanamoor teed jooma. Just siis, kui meil on vaja mõtelda.»

«Arutame asjad õhtul läbi,» ütles Alfred. «Vahepeal pumpame vanatädilt Lucy kohta andmeid.»

Sedasi tõigi Lucy miss Marple'i nagu kord ja kohus kohale ning pani ta kaminatule paistele istuma, kus miss Marple talle võileibu pakkuvale Alfredile soojalt naeratas — nagu nägusatele meestele ikka.

«Tänan teid väga ... Kas te ei ulataks ...? Ah, munaga ja sardiiniga, jah, see on väga hea. Ma kardan, et teed juues tekib mul alati meeletu isu. Kui inimene vanaks jääb, teate ... Ja muidugi, õhtuti luban endale ainult väga kerget einet võtta... Ma pean ettevaatlik olema.» Ta pöördus uuesti Emma poole. «Kui ilus kodu teil on! Ja nii palju ilusaid asju! Need pronksfiguurid meenutavad mulle samasuguseid, mis minu isa Pariisi maailmanäituselt ostis. Tõesti, teie vanaisa ostis need ka sealt? Nad on ju klassitsistlikus stiilis, eks? Väga ilusad. Eks teil ole hea, et teie vennad teiega koos on! Perekonnad on nii tihti laiali paisatud — kes Indias, kuigi arvan, et see aeg on nüüd möödas —, kes Aafrika läänerannikul, kus on nii halb kliima.»

«Minu kaks venda elavad Londonis.»

«Kui kena neist.»

«Vend Cedric aga on maalikunstnik ja elab Ivizal, see on üks Baleaari saari.»

«Kunstnikud armastavad ju saari väga, eks ole?» ütles miss Marple. «Kas Chopin ei elanud Majorcal, mis? Ah. ta oli ju helilooja! See oli siis Gauguin, keda ma mõtlesin.

94

Kuib elu — nurjunud elu, nagu mulle tundub. Pärismaalannade portreed pole mulle kunagi tõeliselt meeldinud, ja kuigi ma tean, et temast väga lugu peetakse, ei kannata ma ta õudset sinepikarva tooni. Tema piltide vaatamine jausa imeb sapi suhu.»

Ta kergelt hukkamõistev pilk riivas Cedric'it.

«Jutustage meile Lucyst, kui ta veel väike oli,» palus Cedric.

«Lucy oli alati väga tark,» ütles ta. «Jah, olid küll, kallis, ära sega nüüd vahele. Aritmeetikas täiesti väljapaistev. Nojaa, ma mäletan, kui lihunik mult veise seljatüki eest rohkem sisse kasseeris ...»

Miss Marple sööstis täie auruga meenutama Lucy lapsepõlve ja sealt edasi omaenda elujuhtumeid alevimiljöös.

Mälestustevoo katkestas Bryani ja innukast kuriteojälgede otsimisest kenakesti märgade ning poriste poiste ilmumine. Serveeriti tee, ja koos teega saabus dr. Quimper, kes pärast seda, kui teda vanale daamile oli tutvustatud, pilgul toas ringi lasi käia.

«Ma loodan, et te isa end pahasti ei tunne, Emma?»

«Oh ei, see tähendab, täna oli ta pärast lõunat ainult veidi väsinud ...»

«Peidab end külaliste eest, arvan ma,» ütles miss Marple kelmika naeratusega. «Mulle meenub mu oma armas kallis isa. «Tuleb jälle kari vanaeitesid?» oli tal kombeks emalt küsida. «Too mulle tee minu töötuppa.» See oli temast tõepoolest siivutu.»

«Ärge, palun, arvake...» alustas Emma, kuid Cedric katkestas.

«Kui armsad pojad külla tulevad, juuakse alati teed oma toas. Psühholoogiliselt põhjendatud, doktor, mh?»

'Dr. Quimper, kes nautis võileibu ja kohvikooki inimese siira heameelega, kellel tavaliselt on liiga vähe aega söömise peale kulutada, ütles:

, «Psühholoogia on nii kaua hea asi, kuni ta psühholoogide kätte jääb. Häda on selles, et praegusel ajal on kõik isehakanud psühholoogid. Minu patsiendid ütlevad mulle täpselt, millised kompleksid ja neuroosid neil on, ilma et mulle võimalust antaks seda neile öelda. Tänan, Emma, Palun veel üks tassitäis. Lantši jaoks polnud täna aega.»

«Arsti elu, olen ma alati mõelnud, on nii üllas ja ennastohverdav,» ütles miss Marple.

«Te tunnete arste vähe,» kostis dr. Quimper. «Neid tavatseti kutsuda vereimejateks ja päris tihti nad seda ka

95

on! Praegusel ajal meile meie töö eest vähemalt makstakse, selle eest hoolitseb riik. Pole enam arvete esitamist, millest tead, et neid iialgi ei tasuta. Häda seisab selles, et kõik su patsiendid on nõuks võtnud saada riigi käest kõik, ja kui siis väike Jenny öösel kaks korda köhatab või väike Tommy paar rohelist õuna on söönud, tuleb vaesel arstil keset ööd kohale tulla. Nojah, nii see on! Kook on võrratu, Emma! Milline hea kokk te olete!» «Mitte mina. Miss Eyelesbarrow.»

«Teie teete täpselt niisama head kooki,» jäi Quimper Emmale truuks.

«Ehk läheksime ja vaataksime isa?»

Emma tõusis ja arst järgnes talle. Miss Marple jälgis, kuidas nad toast lahkusid.

«Ma näen, miss-Crackenthorpe on hea tütar,» märkis ta.

«Mina küll ei suuda ette kujutada, kuidas ta vanameest välja kannatab,» ütles avameelne Cedric.

«Tal on siin mugav kodu ja isa ripub väga tema küljes,» lausus Harold kärmesti.

«Em on täitsa,» ütles Cedric. «Otse sündinud vanapiigaks.»

Miss Marple'i silmades välgatas naeru, kui ta lausus: «Oo, kas teie arvate nii?»

«Vend ei ütelnud «vanapiiga» halvustavas mõttes, miss Marple,» kostis Harold kiiresti.

«Ega ma ei solvunudki,» ütles miss Marple. «Ma ainult kahtlesin, kas tal on õigus. Mina ei julgeks öelda, et miss Crackenthorpe vanapiigaks jääb. Ma arvan, tema on seda tüüpi, kes abiellub hilja, aga saavutab abielus mõndagi.»

«Siin elades on see küll vähe tõenäoline,» sõnas Cedric. «Ta ei näe siin kedagi, kellega abielluda.»

Kurd miss Marplel suunurgas oli veel kõnekam kui enne.

«Vaimulikke ja arste on kõikjal.»

Ta leebe ning kelmikas pilk rändas ühelt näolt teisele.

Oli selge, et ta oli vihjanud millelegi, mille peale nad varem kunagi polnud mõtelnud ja millest nad erilist head-meelt ei tundnud.

Miss Marple tõusis, pillates maha mitu villast salli ja käekoti.

Kolm venda olid kärmed asju üles tõstma.

«Kui kena teist,» heietas miss Marple. «Ah jaa, mu väike sinine sall. Jah, nagu ma ütlesin, nõnda meeldiv, et mind kutsusite. Teate, olen püüdnud endale ette kujutada,

96

missugune teie kodu on, et vaimus näha, kuidas kallis Lucy siin töötab.»

«Eeskujulikud olmetingimused, mõrv pealekauba,» pilas Cedric.

«Cedric!» Haroldi toon oli vihane. Miss Marple naeratas Cedric'ile.

«Kas teate, keda te mulle meenutate? Meie pangajuha-taja poega, noort Thomas Eade'i. Alati valmis teisi šokee-rima. Pangaametnikul nii muidugi teha ei kõlba, seepärast läks ta Läär.e-India saartele... Kui isa suri, tuli ta koju ja sai päranduseks kena hulga raha. Kuidas tal vedas! Ta oli alati suurem meister raha kulutama kui seda teenima.»

II

Lucy sõidutas miss Marple'i koju. Hetkel, mil Lucy tagasi maja taha viivale kõrvalteele pööras, ilmus pimedusest kellegi kogu ning peatus autotulede vihus. Tulija tõstis käe, ja Lucy tundis ära Alfred Crackenthorpe'i. j; «Mul vedas,» konstateeris see autosse ronides. «Prr, küll on külm! Mõtlesin, et väike värskendav jalutuskäik teeks head. Ei teinud. Viisite vana daami ilusti koju?»

«Jah. Tema jäi külaskäiguga väga rahule.»

«Võib arvata. Veider, kuidas vanad daamid seltskonnast lugu peavad, olgu see nii igav kui tahes. Ja tõesti, Rutherford Hallist ei saa kuskil igavam olla. Kaks päeva siinolemist on kõik, mis mina välja kannatan. Kuidas teie, Lucy, siin olla suudate? Ega teil midagi selle vastu ei ole, kui ma teid Lucyks kutsun?»

«Üldse mitte. Minul siin igav ei ole. Muidugi, mina pole siin ka igavesti.»

«Olen teid jälginud — teie, Lucy, olete tark tüdruk. Liiga tark, et ennast keetmise ja koristamise peale raisata.»

«Tänan teid, aga kontoritööle eelistan ma keetmist ja koristamist.»

«Seda minagi. Kuid on ka muid teenistusvõimalusi. Te võiksite vabakutseliseks hakata.»

«Ma olen.»

«Mitte niiviisi. Ma tahan öelda — enda jaoks töötades, oma nupukust teistega rammukatsumiseks kasutades...»

«Kellega?»

«Eksisteerivate võimudega! Kõikide tobedate riukaliste reeglite ja määrustega, mis praegusel ajal meile kõigile on kammitsaks jalus. Huvitav, et alati leidub tee nendest möödahiilimiseks, — kui ollakse vaid küllalt tark seda leidma. Ja teie olete tark. Noh, kas selline mõte meeldib?»

«Võib ka olla.»

Lucy manööverdas auto talli.

«Te ei seo ennast lubadusega?»

«Ma pean rohkem teada saama.»

«Mu kallis tüdruk, ütlen ausalt, ma saaksin teid kasutada. Teil on oskust käituda nii, et äratate usaldust, ja see on hindamatu oskus.»

«Kas tahate mind appi kullakange müütama?»

«Ei millekski nii riskantseks. Ainult väike seadusest möödahiilimine, muud midagi.» Ta käsi nihkus Lucy käsivarrel kõrgemale. «Lucy, te olete neetult võluv tüdruk. Ma tahaksin teid oma partneriks.»

«Olen meelitatud.»

«Tähendab, me ei saa kaubale? Mõtelge järele. Mõelge lõbu, naudingu peale, mida teile valmistaks igasuguste tähenärijate ületrumpamine. Häda on selles, et läheb kapitali vaja.»
«Ma kardan, minul ei ole seda.»
«Nüüd ei tabanud te märki! Ei kulu kaua, kui mul kapital käes on. Mu aulik papa, vana kitsi tõbras, ei jää siia maa peale igaveseks. Kui ta kõngeb, saan ilusa rahapataka. Kuidas jääb, Lucy?»
«Millised on tingimused?»
«Abielu, kui te sellest hoolite. Naised nähtavasti hoolivad, neile ei loe see, kui kaugele jõudnud ja iseseisvad nad on. Muuseas, abielunaist ei saa sundida oma mehe vastu kohtus tunnistama.»
«Ma ei ole eriti meelitatud.»
«Jätke nüüd, Lucy. Kas te ei taipa, et olen teisse armunud?»
Enda üllatuseks tundis Lucy, et on kummaliselt võlutud. Alfredil oli mingi omalaadne sarm, mille vahest palja animaalse magnetismi arvele võis kirjutada. Lucy puhkes naerma ja vabastas enda Alfredi käevangust.
«Praegu pole aega flirtida. Peab hakkama lõunasöögi peale mõtlema.»
«Küllap vist, Lucy, ja teie olete vaimustav kokk. Mis lõunaks on?»

«Oodake, siis näete! Te pole poistest parem.»
Nad astusid majja ja Lucy ruttas kööki. Tema suureks üllatuseks katkestas ta toimingud Harold Crackenthorpe.
«Miss Eyelesbarrow, kas ma tohiksin teiega ühest küsimusest rääkida?»
«Kas hiljem ei saaks, mr. Crackenthorpe? Olen omadega jännis.»
«Muidugi, muidugi. Pärast lõunat?» «Jah, nii sobiks.»
Lõuna serveeriti ja pälvis teenitud kiituse. Lucy lõpetas nõude pesemise, ning astunud halli, leidis Harold Crackenthorpe'! teda ootamas.
«Jah, mr. Crackenthorpe?»
«Kas me ei astuks siia?» Ta avas elutoa ukse ja läks ees sisse. Lucy järel sulges ta ukse.
«Ma sõidan hommikul vara minema, kuid enne tahaksin teile ütelda, kuidas teie võimed mind hämmastavad,» teatas ta.
«Tänan teid,» ütles Lucy üllatunult. «Mul on tunne, et raiskate siin oma andeid — selles pole kahtlust.»
«Kas tõesti? Mina nii ei arva.»
«Igatahes tema minu kätt ei palu,» mõtles Lucy. «Temal juba naine on.»
«Teen teile ettepaneku, et nüüd, mil olete meid sellest kahetsusväärsest kriisist nii lahkelt üle aidanud, Londonis minu poolt läbi tuleksite. Jätan oma sekretärile korraldused juhuks, kui soovite helistada ja aja suhtes eelnevalt >kokku leppida. Kui tõtt öelda, võiks meie firma teiesugust väljapaistvate wümetega inimest kasutada. Siis arutaksime põhjalikult, millisel alal teie anded kõige otstarbekamat rakendust leiaksid. Miss Eyelesbarrow, ma võin pakkuda "teile väga head palka koos hiilgavate tulevikuväljavaadetega. Usun, et oleksite meeldivalt üllatatud.»
Ta naeratas suuremeelselt.
«Tänan teid, mr. Crackenthorpe,» vastas Lucy tagasihoidlikult. «Ma mõtlen järele.»

«Ärge liiga kaua oodake. Noor naine, kes siin ilmas midagi saavutada tahab, ei peaks selliseid võimalusi kasutamata jätma.»
Ta naeratas hammaste välkudes.
«Head ööd, miss Eyelesbarrow, magage hästi.»
«Nojah,» ütles Lucy endamisi, «nojah... see on kõik väga huvitav.»
99

Teisele korrusele magamistuppa minnes kohtas ta trepil Cedric'it.
«Kuulge, Lucy, mul on teile midagi ütelda.» «Ega ometi teie mind endale naiseks ei taha, et ma Ivi-zale teid ümmardama tuleksin?» Cedric näis rabatud olevat, ta koguni nagu ehmus. «Mulle pole sellist asja pähegi tulnud.» «Vabandage. Minu eksitus.»
«Ma tahtsin teada, kas teil siin majas sõiduplaani on?»
«Ja see on kõik? Ühe leiate hallis laualt.»
«Teate,» ütles Cedric manitsevalt, «ärge kogu aeg arvake, et igaüks teiega abielluda tahab. Te olete ju kaunis kena tüdruk, aga nii ilus siiski mitte. See on tuntud lugu — harjute niiviisi mõtlema ja see rikub teid ära. Tegelikult olete teie see viimane, keda ma endale naiseks tahaksin. Kõige viimane!»
«Tõesti?» ütles Lucy. «Teil pole seda vaja mulle nina alla hõõruda. Võib-olla eelistate mind oma kasuemana näha?»
«Misasi?» Cedric põrnitses teda juhmilt. «Kuulsite ju, mida ma ütlesin,» lausus Lucy, läks oma tuppa ja sulges ukse.

14. peatükk.

Dermot Craddock ja Armand Dessin Pariisi politseiprefektuurist olid vennastumas. Mõlemad mehed olid varem paaril korral kohtunud ja sobisid omavahel hästi. Et Craddock kõneles ladusalt prantsuse keelt, käis vestlus enamasti selles keeles,
«See on ainult idee,» hoiatas teda Dessin, «Vaadake seda balletitrupi fotot, seal ta on, vasakult neljas — ega see teile midagi ei ütle, ah?»
Inspektor Craddock vastas eitavalt. Pildi järgi polnud noort kägistatud daami kerge ära tunda, seda enam et kõik noored daamid pildil tugevasti grimeeritud olid ja ekstravagantseid linnusulgedega soenguid kandsid.
«Võiks ju ka olla,» lausus ta. «Rohkem ma öelda ei saa. Kes ta oli? Mida te temast teate?»
«Peaaegu üldse mitte midagi,» kõlas reibas vastus. «Ta oli täiesti silmapaistmatu, nagu kogu Maritski trupp
100
Silmapaistmatu on. Esineb äärelinnateatrires ja käib ringreisidel, pole nende hulgas suuri nimesid, staare ega baleriine. Kuid ma viin teid madame Joliet' jutule kes on trupi juht.»
Madame Joliet oli elavaloomuline, kavala pilguga, asjalik prantslanna, kellel ülahuulel olid karvaudemed ning kehal paras jagu polstrit.
«Mina politseid ei kannata!» salvas ta, varjamata oma vastumeelsust nende külaskäigu vastu. «Alati, kui võimalik, põhjustab politsei mulle ebameeldivusi.»

«Ei, madame, nii pole teil õigust rääkida,» lausus Dessin, melanhoolse olekuga pikk, kõhetu mees. «Millal ma teile Varem ebameeldivusi olen põhjustanud?»

«Selle väikese tobu pärast, kes karbolhapet jõi,» oli madame Joliet'1 vastus valmis. «Jõi ta aga sellepärast, et oli armunud orkestri juhti, kes naistest ei hoolinud ja kellel olid muud huvid. Kuid teie tegite sellest suure trara-raa! See ei tule mu ilusale trupile kasuks!»

«Just vastupidi, see oli vägev reklaamitrikk,» ütles Dessin. «Pealegi sündis see kolme aasta eest. Ärge olge pika vihaga. Ja nüüd too tüdruk — Anna Stravinska.»

«Nojah, ja nimelt?» küsis madame ettevaatlikult.

«On ta venelanna?»

«Muidugi mitte. Kas arvate nii tema nime pärast? Ah, need tüdrukud võtavad kõik endale seesugused nimed. Ta oli tühine, ei tantsinud hästi, ei olnud eriti ilus. Elle était assez bien, c'est tout. Trupis tantsima ta kõlbas, aga solistiks mitte.»

«Oli ta prantslanna?»

«Võib-olla. Tal oli Prantsuse pass. Aga ükskord ütles ta mulle, et oli abielus olnud inglasega.»

«Ta rääkis teile, et oli abielus olnud inglasega? On see elus või surnud?»

«Kas suri või jättis ta maha. Kust mina tean! Neid tüdrukuid küll, alati on neil meestega ebameeldivusi...»

«Millal te teda viimati nägite?»

«Olin oma trupiga kuus nädalat Londonis. Me esinesime Torquay's, Bournemouthis, Eastbourne'is, siis veel ühes kohas, mille nime ma olen unustanud, ja Hammersmithis. Seejärel tulime Prantsusmaale tagasi, aga Anna mitt« Ta Saatis vaid teate, et lahkub trupist ja hakkab elama oma mehe omaste juures ning muud selletaolist loba. Mõtlesin kohe, et ega see nii ei ole. On märksa tõepärasem, et ta leidis mõne mehe, mõistate?»

101

Inspektor Craddock noogutas. Ta taipas, et madame Joliet räägib iga kord nii.

«See polnud mulle mõni kaotus. Mul ükskõik. Ma saan niisama häid ja paremaidki tüdrukuid meile tantsima. Miks ma peaksingi muretsema? Need tüdrukud on kõik ühe-sugused — hullud meeste järele.»

«Mis kuupäeval see juhtus?»

«Kui ma Prantsusmaale tagasi tulin? See oli, jah, pühapäeval enne jõule. Ja tema lahkus kaks — või oli see kolm — päeva varem. Mul ei ole täpselt meeles ... Aga Hammersmithis tuli meil nädalalõpul ilma temata tantsida — see tähendas ümberkorraldusi... See oli temast väga inetu — oh, neid tüdrukuid küll! Niipea kui nad meest näevad, on nad nagu ühe vitsaga löödud. Aga ma ütlesin neile kõigile: «Pidage meeles, teda ma tagasi ei võta, mitte ei võta.»»

«Väga tülikas lugu teile.»

«Ah mulle või — mul ükskõik. Küllap veedab jõulupühi mõne mehega, kes ta õnge läks. Ei ole minu asi. Leian uued tüdrukud — sellised, kes kõhklematult kinni haaravad võimalusest Maritski trupis tantsida ja kes tantsivad niisama hästi või pareminigi kui Anna.»

Madame Joliet vaikis ja küsis siis ootamatu huvipurs-kega:

«Miks teil vaja on teda leida? On ta rikkaks saanud?»

«Ei hoopiski,» ütles inspektor Craddock taktitundeliselt, «Me kardame, et ta on mõrvatud.»

Madame Joliet langes tagasi apaatiasse.

«Ça se peut! Juhtub ka seda. Nojah, hea küll. Ta oli tõsi-katoliiklane. Pühapäeviti käis messil ja ilmselt ka pihil.»

«Kas ta rääkis teile oma pojast, madame?»

«Pojast? Kas tahate ütelda, et tal oli laps? Seda peaksin ma tõesti üpris võimatuks. Need tüdrukud teavad kõik kohta, kust abi saada. Seda võib monsieui Dessin teile niisama hästi öelda kui mina.»

«Tal võis olla laps enne, kui ta lavale tuli,» ütles Craddock. «Näiteks sõjapäevil.»

«Ah! Dans la guerre. See on alati võimalik. Kui see nii oli, siis ei tea ma sellest midagi.»

«Kes tüdrukutest tema lähimad sõbrad olid?»

«Ma võin ju teile paar-kolm nime anda, aga ta ei sõbrustanud eriti kellegagi.»

Midagi muud kasulikku ei suutnud nad madame Joliet’lt enam teada saada.

162

Kui talle puudritoosi näidati, ütles ta, et Annal oli niisugune olnud, aga niisugused puudritoosid olid enamikul tüdrukutest. Võib-olla oli Anna Londonis kasuka ostnud, tema sellest ei teadnud. «Mina — minu kaelas oh proovid, la va valgustus, kogu ettevõtte asjaajamine. Minul pole aega tähele panna, mida mu artistid seljas kannavad.»

Pärast vestlust madame Joliefga küsitlesid nad tüdrukuid, kelle nimed madame neile oli andnud. Mõned olid Annat päris hästi tundnud, aga kõik kinnitasid, et Anna polnud niisugune, kes oleks enesest palju rääkinud, ja nagu üks ütles, oli sellestki enamik välja mõeldud.

«Talle meeldis lugusid luuletada — et oli suurvürsti või tähtsa inglise rahatuusa armuke, et oli sõja ajal vastupanuliikumisest osa võtnud. Isegi seda, et oli Hollywoodis staar olnud.»

Teine lisas:

«Minu arust oli tal väga labane kodanlik päritolu. Talle meeldis balletitruppi kuuluda, sest seda pidas ta romantiliseks, aga hea tantsija ta ei olnud. Mõistate, kui ta oleks öelnud: «Mu isa oli riidekaupmees Amiens'is,» poleks selles midagi romantilist olnud. Selle asemel mõtles ta ise lugusid välja.»

«Veel Londonis,» jätkas esimene tüdruk, «andis ta mõista, et üks väga rikas mees, kellele tä autoõnnetusel surmasaanud tütart meenutavat, viib ta laevaga ümbermaailmareisile. Quelle blague!»

«Mulle ütles ta, et läheb Šotimaale kellegi rikka lordi juurde,» lisas teine tüdruk. «Hirvejahile.»

Kõigest sellest polnud midagi kasu. Ainus, mis järelduvat näis, oli asjaolu, et Anna Stravinska oli vilunud luiskaja. Enesestmõistetavalt polnud ta Šotimaal peeriga hirvi küttimas, niisama ebatõepärane tundus ta viibimine ümbermaailmareisil oleva liinilaeva päevitustekil. Kuid samuti polnud õiget alust arvata, nagu oleks see tema laip, mis sarkofaagist Rutherford Hallis leiti. Laiba identifitseerimisel olid tüdrukud ja madame Joliet olnud väga ebalevad ning kõhklevad. Välimuse poolest kuidagi Anna moodi, sellega nõustusid nad kõik. Aga laip oli üleni tursunud ja see võis olla kes tahes!

Ainus kindlaks tehtud fakt seisnes selles, et 19. detsembril oli Anna Stravinska otsustanud Prantsusmaale tagasi tulemata jääda, 20. detsembril aga oli keegi temaga sarnane naine 16.33-ses Brackhamptoni rongis ära kägistatud.

Kui naine sarkofaagist polnud Anna Stravinska, kus siis viimane praegu oli? Sellele oli madame Joliet'1 lihtne ja loomulik vastus: «Kellegi mehega!»

«Ja see vastus on arvatavasti õige,» mõlgutles Crad-dock nukralt.

Tuli ka arvestada teise võimalusega, mille näitas kätte Anna kunagine vihje oma inglasest abikaasale.

Kas see abikaasa oligi olnud Edmund Crackenthorpe? Arvestades nende antud kirjeldusega, kes Annat olid tundnud, paistis see ebatõenäoline. Märksa rohkem võis uskuda, et Anna oli kunagi küllalt lähedalt tundnud neiu Martine'i, et olla tuttav tarvilike üksikasjadega. See võis ju olla Anna, kes kirjutas tolle kirja Emma Crackenthor-pe'ile, kui aga nii, siis oleks ta vähimagi järeleuurimise kartusel ilmselt kohe araks löönud. Võib-olla pidas ta isegi mõistlikuks katkestada sidemed Maritski balletitrupiga? Ja ikkagi, kus ta nüüd oli?

Polnud parata, madame Joliet' vastus tundus kõige tõepärasem.

Mõne mehega ...

II

Enne Pariisist lahkumist arutas Craddock Dessiniga Mar-tine'i-nimelise naise küsimust. Dessin oli oma inglise kolleegiga ühel meelel selles, et nähtavasti polnud kogu lool mingit ühendust naisega sarkofaagis. Sellest hoolimata oli vaja asja uurida, nõustus ta.

Ta kinnitas Craddockile, et Surete teeb kõik võimaliku tuvastamaks, kas leidub mingeid dokumente Southshire'i rügemendi leitnandi Edmund Crackenthorpe'i ja Martine'i-nimelise prantslanna abielu sõlmimise kohta. Abiellumise aeg oleks sel juhul otse enne Dunkerque'i langemist.

Dessin siiski hoitas Craddockit, et lõpliku vastuse saamises võib kahelda. Vähe sellest, et kõne alla tulev piirkond oli noil päevil Saksa okupatsiooni alla jäänud, invasi-oonipäevil oli ta ka rängalt purustada saanud. Palju hooneid ja arhiive oli hävinud.

«Aga olge rahulik, kulla kolleeg, me teeme, mida suudame.»

Nende sõnadega läksid nad lahku.

104

III

Kui Craddock tagas, jõudis, ootas teda seersant Wetherall   kes sünge mõnuga ette kandis: «Elvers Craint nr. 126 on peiteaadress. Soliidne paik, muud mldaJi »

«Kas ta tunti ara?»

«Ei, keegi ei osanud ütelda, et fotol olev naine oleks olnud see, kes kirjadel järel käis, ja ma kardan, et tuvastamine oleks samuti üpris raske olnud, sest kõik sündis peaaegu täpselt kuu aega tagasi ja seda paika kasutab päris hulk inimesi. Tegelikult on see üliõpilaste pansionaat.»

«Ta võis seal ka teise nime all elada?»

«Kui see nii oli, siis ei tundnud nad naises fotolt teda ära.»

«Me tegime hotellides ringküsitluse,» lisas ta, «kuskil polnud keegi ennast Martine Crackenthorpe'ina registreerinud. Teie telefonikõne peale Pariisist kontrollisime ka Anna Stravinska suhtes. Tema elas koos trupi muude liikmetega ühes odavas hotellis Brook

Greeni kandis. Seal on peamiselt teatrirahvas. Neljapäeva, üheksateistkümnenda õhtul lasi ta pärast etendust jalga. Edaspidise kohta andmed puuduvad.»

Craddock noogutas. Ta tegi ettepanekuid edasisteks uurimisteks, kuigi tal oli vähe lootust nende edus.

Pärast mõningat järelemõtlemist helistas ta «Wimborne, Henderson & Carstairsile» ning palus võimalust mr. Wimborne'iga kohtuda.

Kokkulepitud ajal juhatati ta iseäranis umbsesse tuppa, kus mr. Wimborne istus tolmunud paberite virnadega kaetud suure, vanamoelise kirjutuslaua taga. Mitmesugused aktikapid siltidega, nagu: sir John Houldes, surn., leedi Derrin, George Rowbotham, kaunistasid seinu; inspektor ei teadnud, kas nad olid ammuste aegade reliikviad või osalesid oleviku juriidilistes afäärides.

Mr. Wimborne silmitses oma külalist perekonnaadvo-kaadi iseloomuliku ettevaatusega politsei suhtes.

«Mida ma teie heaks võin teha, inspektor?»

«See kiri...» Craddock libistas Martine'i kirja teisele poole lauda. Mr. Wimborne puudutas kirja vastumeelselt näpuotsaga, kuid enda kätte ei võtnud. Ta lõi vaevumär-gatavalt õhetama ja surus hambad kokku.

«Just nii,» ütles ta, «just nii. Eile hommikul sain ma miss Emma Crackenthorpe'ilt kirja, milles ta mulle teatas

105

oma visiidist Scotland Yardi ja ... hm ... kõigist asjaoludest. Pean ütlema, et mul puudub arusaamine, lihtsalt puudub arusaamine, miks selle kirja saabumise järel minuga nõu ei peetud! Äärmiselt ebatavaline! Mulle oleks pidanud otsekohe teatavaks tehtama ...»

Inspektor Craddock kordas rahustades konventsionaalsust mis paistsid olevat kõige kohasemad mr. Wimborne'i tagasitoomiseks seisundisse, kus ta oma tegude eest vastutav oleks.

«Mul polnud aimu, et kunagi üldse oleks tekkinud küsimust, kas Edmund on abiellunud,» ütles mr. Wimborne solvunud toonil.

Inspektor Craddock vihjas kuidagi sõjaajale ja jättis lause ebamääraselt lõpetamata.

«Sõjaaeg!» salvas mr. Wimborne tigedalt nagu herilane. «Jah, tõesti, sõja puhkemisel olime Lincoln's Inn Fieldsis, kõrvalmaja sai otsetabamuse ja suur osa meie arhiivist hävines. Muidugi mitte eriti tähtsad dokumendid — need olid maale kindlasse kohta viidud. Aga see põhjustas ilusa segaduse. Sel ajal olid Crackenthorpe'ide asjad muidugi minu isa hooldada. Ta suri kuue aasta eest. Julgeksin väita, et temale võidi sellest Edmundi nõndanimetatud abielust rääkida, aga faktide põhjal paistab nii, et too abielu, isegi kui seda kavatseti, ei saanud kunagi teoks, ja kahtlemata sellepärast ei omistanud mu isa loole mingit tähtsust. Pean ütlema, et see kõlab kõik äärmiselt kahtlasena. Too väljailmumine pärast kõiki neid aastaid, ja abielu ning seadusliku poja õiguste nõudmine. Tõesti, väga kahtlustäratav. Millised tõendid tal olid, ma tahaksin teada?»

«Teil on õigus,» nõustus Craddock. «Milliseks tema või ta poja seisund kujuneks?»

«Oletan, et tal tuli mõte lasta Crackenthorpe'idel teda ja ta poega ülal pidada.»

«Jah, aga ma tahtsin küsida, millele temal ja ta pojal juriidilisest seisukohast õigus oleks — kui ta oma õigusi tõestada suudaks?»

«Ah, taipan.» Mr. Wimborne võttis prillid, mis ta ärritushoos kõrvale oli pannud, pani nad ette ja vahtis inspektor Craddockile läbi klaaside kavala, tähelepaneliku pilguga otsa.

«Noh, antud hetkel — mitte millelegi. Aga kui ta suudaks tõestada, et poiss on Edmund Crackenthorpe'i seaduslikust abielust sündinud poeg, siis oleks poisil Luther Crackenthorpe'i surma puhul õigus osale Josiah Crackenthorpe'i

hooldajate kätte jäetud pärandusest. Veelgi enam, ta päriks Rutherford Halli, sest on vanima poja poeg.»

«Kas keegi võiks seda maja päranduseks ihaldada?»

«Et seal elada? Ma ütleksin, et kindlasti mitte. Aga kinnisvara on väärt üpris nimetamisväärse summa raha. Väga nimetamisväärse summa. Maa läheks tööstus- ja ehituskruntide alla. Krundid otse Brackhamptoni südames! Oh jaa, vägagi nimetamisväärne pärandus.»

«Ma nagu mäletan, te ütlesite mulle, et kui Luther Crackenthorpe sureb, läheb see Cedric'ile?»

«Tema pärib kinnisvara kui elusolevatest poegadest vanim.»

«Cedric Crackenthorpe aga, nagu mulle mõista on antud, rahast huvitatud ei ole?»

Mr. Wimborne heitis Craddockile põlgliku pilgu.

«Tõesti? Mina kaldun sedaliiki avaldusi võtma veidi ülesoolatuina, kui nii ütelda lubate. Kahtlemata leidub teatavaid ebamaterialistlikke inimesi, kes raha vastu üks-kõiksed on. Mina isiklikult pole selliseid kunagi kohanud. »

Mr. Wimborne'ile tegi ta märkus ilmselt nalja.

Inspektor Craddock ruttas seda päikesepaistelist hetke enda huvides ära kasutama.

«Harold ja Alfred Crackenthorpe'i viis selle kirja saabumine vist küll vaost välja?» läks inspektor Craddock riskile.

«Küllap see nii oli,» nõustus mr. Wimborne, «küllap see nii oli.»

«See vähendaks nende saada olevat pärandust?»

«Muidugi. Edmund Crackenthorpe'i poeg — kui oletada, et tal oli poeg — omandaks õiguse viiendikule hooldajate valduses olevast rahast.»

«See kaotus ei paista küll liiga tõsine olevat?»

Mr. Wimborne heitis talle kavala pilgu.

«Mõrva põhjuseks täiesti ebapiisav, kui te seda ütelda tahtsite.»

«Arvan siiski, et nad mõlemad on päris tõsistes rahalistes raskustes,» ümises Craddock.

Wimborne'i terase pilgu kannatas ta rahulikult välja.^ ..

«Ah! Või politsei on andmeid kogunud! Jah, Alfred ^n peaaegu pidevalt kuival. Ajuti on tal lühikest aega raha-uputus, aga peagi on kõik läinud. Haroldi jalgealune, nagu te nähtavasti olete avastanud, on praegu mõnevõrra kõikuv.»

«Hoolimata ta äri näilisest õitsengust?»

«Fassaad. Puha fassaad. Pooled City firmadest isegi ei tea, kas nad on maksuvõimelised või ei ole. Bilansiaruande saab teha nii, et see võhiku silmis väliselt täiesti korras on. Aga kui kirjapandud aktivad polegi päris aktivad — kui need aktivad värisevad pankroti lävel, mis seisukorras te siis oleksite?»

«Samasuguses, millises arvatavasti on Harold Cracken-thorpe, nimelt teravas rahapuuduses.»

«Hea küll, aga oma venna lese ärakägistamine poleks talle ammugi raha sisse toonud,» ütles mr. Wimborne. «Ja keegi pole mõrvanud Luther Crackenthorpe'i — see on

ainuke mõrv, millest perekonnal mingit kasu oleks. Niisiis tõepoolest, inspektor, ma ei taipa, kuhu teie ideed teid välja viivad?»

«Kõige hullem on,» mõtles inspektor Craddock, «et kindla peale ei tea ma seda ka ise.»

15. peatükk.

Inspektor Craddock oli Harold Crackenthorpe'iga kokku leppinud kohtuda viimase bürоos, kuhu ta koos seersant Wetheralliga ka minutipealt saabus. Büroo asus Citys ühe suure kontorihoone viiendal korrusel. Kõik andis seal tunnistust jõukusest ja kaasaegse bisnesstiili tipust.

Nägus noor daam küsis nende nimesid, kõneles telefoniga tasa ja tagasihoidlikult, ja püsti tõusnud, juhatas nad Harold Crackenthorpel kabinetti.

Harold istus suure nahkpealisega kirjutuslaua taga, välimus niisama laitmatu ning enesekindel nagu alati. Kui ta pankroti lävel oli, nagu inspektori erainformatsioon seda oletada lubas, siis välja ei paistnud sellest raasugi.

Siira külalislahkuse ja huviga vaatas ta neile otsa.

«Tere hommikust, inspektor Craddock. Ma loodan, te külaskäik tähendab, et lõpuks on teil meile tähtsaid uudiseid?»

«Ma kardan, et vaevalt, mr. Crackenthorpe. Külaskäigu põhjuseks on ainult soov esitada mõned täiendavad küsimused.»

«Täiendavad küsimused? Selle aja peale oleme kindlasti jõudnud kõigile võimalikele küsimustele vastata.»

«Julgen öelda, et niisugune muljevõib teile jäänud olla, mr Crackenthorpe, kuid tegemist on kõige tavalisema formaalsusega.»

«Noh, ja mis see nüüd siis oleks?» Ta toon oli kärsitu.

«Mul oleks hea meel, kui te mulle täpselt ütelda saaksite, mida te 20. detsembri pärastlõunal ja õhtul tegite, ütleme — kella kolmest pärastlõunal kuni kesköönі.»

Harold Crackenthorpe tõmbus vihast punalillaks.

«Küsimus, mille te mulle esitasite, on erakordselt ebatavaline! Mis selle taga peitub, tahaksin ma teada?»

Craddock naeratas leebelt.

«Selie taga peitub soov saada teada, kus te viibisite reede, 20. detsembri pärastlõunal kella kolmest kuni kesköönі.»

«Miks?»

«See ahendaks meie tööpõldu.»

«Ahendaks? Teil on siis uusi andmeid?»

«Me loodame, sir, et oleme veidi edasi nihkunud.»

«Ma pole päris kindel, kas ma ikka pean te küsimusele vastama. See tähendab, ilma et mu advokaat juures oleks.»

«See on muidugi täiesti teie enda otsustada,» lausus Craddock. «Te pole mingitele küsimustele kohustatud vastama ja teil on täielik õigus selleks advokaat kohale kutsuda.»

«Ega te — las ma ütlen otse välja — ee — mulle hoiatust ei esitanud?»

«Oh ei, sir!» Inspektor Craddock paistis päris kohkunud olevat. «Ei midagi selletaolist. Need küsimused, mis ma teile esitan, esitan ma ühtlasi ka mitmele teisele inimesele. Midagi otseselt teie isikuga seotut selles ei ole. Üksnes tarvilik elimineerimine.»

«Olgu, siis muidugi. Ma tahaksin tõesti kõigiti abiks olla, kuidas iganes suudan. Las ma mõtlen. Sellisele küsimusele on raske paugupealt vastata, aga meil on siin väga range kord. Loodan, et miss Ellis saab aidata.»

Ta kasutas üht oma laual asetsevat telefoni lühikeseks kõneluseks ja peaaegu silmapilk astus tuppa hästi-istuvas mustas kostüümis sihvakas noor neiu, märkmik käes.

«Miss Ellis, minu sekretär, inspektor Craddock. Teatee, miss Ellis, inspektor sooviks kuulda, mida ma tegin pärast lõunat ja õhtul — mis kuupäev see oligi?»

«Reede, 20. detsember.»

109

«Reedel, 20. detsembril. Ma usun, et teil on mingeid ülestähendusi.»

«Oh jaa.» Miss Ellis lahkus toast ja tuli tagasi büroo-laua-meelespeaga, mida ta lehitses.

«20-nda hommikul olite büroos. Teil oli mr. Goldie'ga nõupidamine Cromartie' firmaga ühinemise asjus, lantši sõite Berkeley restoranis koos lord Forthville'iga ...»

«Ah, see oli see päev, jah!»

«Umbes kell 3 tulite büroosse tagasi ja dikteerisite pool tosinat kirja. Siis sõitsite Sotheby oksjonisaali, kus teid huvitasid mõned haruldased käsikirjad, mis sel päeval müügile läksid. Büroosse te enam tagasi ei tulnud, aga mul oli märge teile meenutamaks, et läheksite õhtul Restoraatorite klubisse lõunale.» Ta tõstis küsivalt pilgu.

«Tänan teid, miss Ellis.»

Miss Ellis hõljus ruumist välja.

«Mul on kõik päris selgesti meeles,» ütles Harold. «Läksin sel päeval pärast lõunat Sotheby oksjonile, aga asjad, mida ma soovisin, müüdi liiga kõrge hinna eest. Mingis väikeses kohas Jermyn Streefil jõin teed, vist Russelli juures. Pooleks tunniks või nii astusin sisse ühte kroonikafilmide kinno, siis sõitsin koju — ma elan Cardigan Garde-nis nr. 43. Restoraatorite klubi lõunasöök toimus kell 19.30 Restoraatorite Kojas, selle järel läksin koju magama. Sellega on teie küsimus vist vastatud.»

«Kõik oli väga selge, mr. Crackenthorpe. Mis kell oli, kui te koju tagasi ümber riietuma läksite?»

«Kardan, et ei suuda täpset aega meenutada. Küllap õige pea pärast kuut.»

«Ja pärast lõunasööki?»

«Kell oli umbes pool kaksteist, kui koju jõudsin.»

«Kas teie teener lasi teid sisse? Või ehk leedi Alice Crackenthorpe . . .?»

«Minu abikaasa leedi Alice on detsembri algusest peale ära Lõuna-Prantsusmaal. Avasin ukse oma sneppervõt-mega.»

«Seega ei ole kedagi, kes kinnitaks, et tulite koju ajal, mil te väidate?»

Harold põrnitses teda jäiselt.

«Usutavasti kuulsid mu tulekut teenijad, meil on üks abielupaar. Aga tõesti, inspektor ...»

«Palun, mr. Crackenthorpe, ma tean, et selletaolised küsimused on tüütud, aga ma olen kohe valmis. Kas teil on oma auto?»

«Jah, «Humber Hawk».»

«Kas te juhite ise?»

«Jah. Aga ma ei kasuta oma autot eriti tihti, välja arvatud nädalavahetused. Nüüdsel ajal on Londonis päris võimatu autoga sõita.»

«Ma oletan, et siis, kui te Brackhamptönisse isa ja õe poole külla lähete, kasutate oma autot?»

«Üksnes siis, kui mul on kavas sinna natuke pikemaks ajaks jääda. Kui lähen ainult üheks ööks — näiteks tookord kohtuistungile —, sõidan alati rongiga. Sinna on suurepärane rongiühendus ja saab palju kiiremini kui autoga. Mu õe üüriauto käib mul jaamas vastas.»

«Kus teie auto seisab?»

«Mul on üüritud garaaž Cardigan Gardeni taga, ühes siseõuega majadeblokis. Kas on veel küsimusi?»

«Selleks korraks on kõik,» ütles inspektor Craddock naeratades ja tõusis püsti. «Vabandan väga, et teid tülitama pidin.»

Seersant Wetherall, mees, kelles elas umbusk kõige ja kõigi vastu, mainis tähendusrikkalt, kui nad välja olid jõudnud:

«Temale need küsimused ei meeldinud, mitte põrmugi kohe! Küll ta oli pahane!»

«Kui te pole mõrvanud, siis teid muidugi pahandaks, kui keegi paistab arvavat, nagu oleksite mõrva sooritanud,» ütles inspektor Craddock leebelt. «Eriti pahandaks see Harold Crackenthorpe'i taolist üliauväärset meest. Aga sellest pole midagi. Järgmine, mis me välja peame uurima, on see, kas keegi pärast lõunat nägi oksjonil Harold Crackenthorpe'!, ja sama maksab ka tolle teemaja kohta. Ta võis hõlpsasti sõita 16.33-ses rongis, paisata naise rongist välja ja jõuda Londonisse minevale rongile, et õigeks ajaks lõunasöögile ilmuda. Niisama edukalt võis ta oma autoga kohale sõita, laiba sarkofaagi paigutada ja uuesti tagasi sõita. Uurige garaažist järele!»

«Jah, sir. Kas te usute, et ta niiviisi talitaski?»

«Kust mina võin teada?» küsis inspektor Craddock. «Tema on pikk ja tumedate juustega. Ta võis rongis olla ja temal on sidemed Rutherford Halliga. Ta on selle afääri võimalik kahtlusalune. Nüüd on Alfredist venna kord.»

111

II

Alfred Crackenthorpe'il oli West Hampsteadis korter suures moodsas, veidi liga-loga ehitatud majas, millel oli avar õu, kus majaelanikud teistega arvestamata oma autosid parkisid.

Korter oli moodne, selline, kus kõik on sisse ehitatud ja ilmselt möbleerituna üüritud. Seal oli seina küljest alla-lastav vineerist laud, diivanvoodi ja peale selle mitmesugused võimatute proportsioonidega tugitoolid.

Alfred Crackenthorpe tervitas neid köitva sõbralikkusega, kuid oli inspektori arvates närviline.

«Olen põnevil,» ütles ta. «Kas võin teile midagi joodavat pakkuda, inspektor Craddock?» Pakkuvalt kergitas ta mitmesuguseid pudeleid.

«Ei, tänan, mr. Crackenthorpe.»

«Kas lood on juba nii kehvad?» Ta naeris ise oma väikest nalja ja küsis siis, milles asi seisab.

Inspektor Craddock esitas oma küsimused.

«Mida ma tegin 20-ndal detsembril pärast lõunat ja õhtul? Kust mina seda tean? Kuulge, sellest on — tohoh — üle kolme nädala möödas.»

«Teie vend Harold suutis meile väga täpselt ütelda.»

«Vend Harold vahest küll, vend Alfred aga mitte.» Mingi kõrvaltooniga, võimalik, et tigeda kadedusega, lisas ta: «Harold on edasijõudev perekonnavõsu, toimekas, tubli, pidevalt tegevuses — iga asja jaoks oma aeg, ja kõik ettenähtud ajal. Isegi kui tal näiteks mõrv toime tuleks panna, siis oleks see tehtud hoolikalt valitud ajal ja täpselt.»

«Kas teil on mingeid põhjusi sellist näidet tuua?»

«Oh ei. See tuli mul lihtsalt pähe, ülimalt absurdne.»

«Nüüd rääkige endast.» Alfred lahutas käsi.

«Asjad on nii, nagu ma teile räägin: mul pole aja- ega kohamälu. Kui te nüüd esimese jõulupüha kohta küsiksite, siis peaksin suutma teile vastata — on tugipunkt, kust lähtuda. Ma tean, kus ma esimesel jõulupühal olin. Me pühitseme seda Brackhamptonis, isa pool. Ma tõesti ei tea, miks. Ta uriseb kulude pärast, mis me talle teeme, aga kui me jõuluks sinna ei läheks, uriseks ta, et me ei tõsta jal-gagi tema poole. Me käime seal õieti ainult sellepärast, et õele rõõmu valmistada.»

«Ja tegite nii ka sel aastal?»

112

«Jah.»

«Kuid isa jäi kahjuks haigeks, eks ole?»

Craddock, keda juhtis mingi sisemine hääl, mida ta oma erialal tõotades tihti kuulas, kaldus sihilikult teemast kõrvale.

«Ta jäi haigeks. Kokkuhoiu ülla eesmärgi nimel oli ta elanud nagu varblane, seetõttu oli järsul täissöömisel ja -joomisel oma tagajärg.»

«See on kõik, mis juhtus?»

«Muidugi. Mis veel?»

«Mul jäi mulje, et arst oli... mures olnud.»

«Ah, see vana tobu Quimper,» ütles Alfred rutakalt ja halvakspanuga. «Teda pole küll mõtet kuulda võtta, inspektor. Tema on kõige hullemat sorti pabistaja.»

«Tõesti? Mulle paistis ta kaunis mõistlik mees olevat.»

«Ta on täielik tobu. Isa pole tegelikult invaliid, ta südamel pole midagi viga, aga Quimperit veab ta osavasti alt. Loomulikult, kui isa ennast tõesti haigena tundis, tegi ta kohutavat kisa, pani Quimperi sinna-tänna jooksma, küsimusi esitama ja põhjalikult kõike uurima, mida ta oli söönud ja joonud. Kogu lugu oli naeruväärt!» Alfred kõneles ebatavalise hooga.

Craddock oli paar hetke mõjukalt vait. Alfred niheles, heitis talle vargsi pilgu ja ütles siis kärsitult:

«Noh, mis see kõik tähendab? Miks te tahate teada, kus ma ühel teatud reedesel päeval kolme või nelja nädala eest olin?»

«Siis teile tuli meelde, et see oli reede?»

«Ma usun, et seda ütlesite teie.»

«Võib-olla küll,» vastas inspektor Craddock. «Igatahes reede, kahekümnes on see päev, mille kohta ma küsisin.»

«Miks?»
«Vormitäiteks.»
«Rumal jutt. Kas olete sellest naisest midagi rohkem teada saanud? Kust ta pärit oli?»
«Meie andmed pole veel täielikud.» Alfred puuris teda pilguga.
«Ma loodan, et teid pole rappa viinud Emma pöörane teooria, nagu võiks see naine mu venna Edmundi lesk olla. See on küll täielik tobedus.»
«Too Martine ei pöördunud teie poole kunagi?»
«Minu poole? Armas jumal, ei! See oleks alles nali olnud!»
113
«Märksa tõenäolisemalt oleks ta teie venna Haroldi juurde läinud?»
«Palju tõenäolisemalt. Tema nimi on tihti ajalehtedes. Ta on jõukas. Temalt pumbata proovimine mind ei üllataks. Ega ma ei arva, et ta midagi saaks, — Harold on niisama kitsi nagu vanamees ise. Muidugi, meie perest on pehme süda Emmal, tema oli Edmundi kõige armsam õde. Sellest hoolimata pole Emma kergeusklik. Ta oli päris teadlik võimalusest, et see naine võis petis olla. Ta tegi kõik ettevalmistused, et kohal oleks kogu perekond ja ühtlasi ka kaine mõistusega advokaat.»
«Väga arukas,» ütles Craddock. «Kas selleks kohtumiseks oli kindel aeg määratud?»
«See pidi toimuma varsti pärast jõule — nädalavahetusel, 27-ndal...» Ta jäi vait.
«Ahah,» ütles Craddock lahkelt. «Nagu ma näen, on mõnel kuupäeval teie jaoks oma sisu.»
«Ma ju ütlesin teile, kindlat aega polnud määratud.»
«Kuid sellest oli teil juttu — millal?»
«Ma ei suuda tõesti meenutada.»
«Ja teie ei suuda ütelda, mida te ise tegite reedel, 20. detsembril?»
«Vabandage, mu pea on täiesti tühi.»
«Te ei kasuta meelespead?»
«Ei, ma ei salli neid asju silmaotsaski.»
«Jõulueelne reede — see ei peaks liiga raske olema?»
«Ükspäev mängisin oma tulevase äripartneriga golfi.» Alfred raputas pead. «Ei, see oli nädal varem. Arvatavasti logelesin ma niisama ringi. Ma veedan küllaltki palju aega sel moel. Olen avastanud, et äriasju aetakse rohkem baarides kui kuskil mujal.»
«Võib-olla siinsed inimesed või mõni teie sõber saaks aidata?»
«Võib-olla. Ma küsin neilt. Teen, mis suudan.»
Alfred oli nüüd endas märksa kindlam.
«Ma ei suuda ütelda, mis ma tol päeval tegin,» kinnitas ta, «aga ma võin öelda, mida ma ei teinud. Pikkrehe all ei mõrvanud ma kedagi.»
«Miks te seda peaksite väitma, mr. Crackenthorpe?»
«Jätke nüüd, kulla inspektor. Te ju uurite seda mõrva, eks? Ja kui hakkate küsima: «Kus te olite sel ja sel päeval ja sel ja sel ajal?», siis tõmbate ringi koomale. Ma tahaksin väga meelsasti teada, miks te sihite reede, 20-nda — mis ajavahemik see oligi — lantši ja kesköö
114
vahele? Meditsiiniline ekspertiis põhjuseks olla ei saa, nii pika aja möödumisel igatahes mitte. Kas keegi nägi kadunut sel pärastlõunal sinna küüni hiilimas? Läks küll sisse, välja aga ei tulnud enam üldse, ja nii edasi? Kas ma arvasin õieti?»

Tumedate silmade terav pilk jälgis inspektorit teraselt, aga Craddock oli liiga vana kala sel moel sisse kukku- -maks.

«Ma kardan, et peame jätma teid ise ära arvama,» ütles ta vastutulelikult.

«Politsei teeb igast asjast saladuse.»

«Mitte üksnes politsei. Ma usun, et kui te proovite, mr. Crackenthorpe, siis suudate meenutada, mida tol reedel tegite. Teil võivad muidugi põhjused olla, miks te meenutada ei soovi...»

«Sel moel te mind ei püüa, inspektor. See on muidugi väga kahtlane, et ma meenutada ei suuda, — aga nüüd on käes! Oodake üks hetk! Läksin tol nädalal Leedsi, peatusin hotellis raekoja lähedal — selle nimi ei tule meelde, aga te leiate selle küll päris hõlpsasti. See võis olla reedel.»

«Me kontrollime järele,» ütles inspektor kergelt.

Ta tõusis. «Mul on kahju, et te meid rohkem aidata ei saanud, mr. Crackenthorpe.»

«See on mulle suur õnnetus! Vaadake, Cedric'il on kindel Iviza alibi, ja Haroldil on kahtlemata iga tund äriasjade ning pidulike lõunasöökide põhjal kontrollitav, aga siin ma olen — ei üldse mingit alibit! Väga kurb. Ja nii tobe! Ütlesin teile juba, et ma inimesi ei tapa. Ja miks pidin ma tundmatu naise mõrvama? Mille pärast? Isegi, kui laip ongi Edmundi lese oma, miks pidi meist keegi tahtma teda kõrvaldada? Kui ta oleks sõja ajal abiellunud H a r o 1 d i g a ja siis järsku välja ilmunud, auväärsele Haroldile oleks see täbar lugu olnud — mitmenaisepidamine ja nii edasi! Aga Edmund! Kuulge, meil kõigil oleks hea meel olnud isa natuke kukrut kergendama panna — naisele ülalpidamist maksma ja poissi korralikku kooli saatma. Isa oleks marus olnud, aga sündsuse piire ületamata poleks ta saanud abist keelduda. Kas te enne minekut midagi juua ei soovi, inspektor? Olete kigdel? Kahju, et ma teid aidata ei saanud!»

115

III

«Sir, kuulge, teate uudist?»

Inspektor Craddock silmitses erutatud seersanti.

«Jah, Wetherall, mis on?»

«Meelde tuli, sir. See vennas. Kogu aeg proovisin teda paika panna ja järsku õnnestus! Ta oli koos Dicky Rogersiga sellesse konserviafääri segatud. Me ei suutnud tema vastu midagi tõestada, ta oli liiga osav. Ja ta on mestis olnud ühe või mitme Soho jõuguga. Kellad ja Itaalia kuldmüntide lugu.»

Muidugi! Nüüd Craddock taipas, miks Alfredi nägu algusest peale kummaliselt tuttav oli tundunud. Kõik olid pisikelmused olnud — kunagi polnud suudetud midagi tõestada. Alfred oli alati püsinud afääri piirimaadel, kaasas süütu seletus, miks tal üldse asjaga tegemist oli. Kuid politsei oli päris veendunud, et ta sai väikest regulaarset kasumit.

«See heidab loole veidi valgust,» ütles Craddock. «Arvate, et tema on süüdi?»

«Ma ei ütleks, et tema selline tüüp oleks, kes mõrvab. Aga teisi küsimusi see selgitab, nimelt põhjust, miks tal alibit välja polnud pakkuda.»

«Jah, selle poolest on temaga kehvasti.»

«Mitte lausa,» ütles Craddock. «See on päris kaval taktika — kindlalt väita, et ei tule meelde. Paljud inimesed ei suuda isegi nädal hiljem meenutada, mida tegid ja kus olid. See on iseäranis kasulik siis, kui ei taheta erilist tähelepanu pöörata sellele, kuidas oma

aega kulutatakse, näiteks huviäratavaile kohtumistele veoautode parkimisplatsidel Dicky Rogersi kambaga.»

«Arvate siis, et ta on puhas poiss?»

«Ma pole veel valmis kedagi puhtaks poisiks pidama,» ütles inspektor Craddock. «Wetherall, teil tuleb asja kallal vaeva näha!»

Istunud tagasi oma laua taha, tegi Craddock kulmu kortsutades enda ees lebavasse kirjaplokki lühikesi ülestähendusi.

Mõrvar (kirjutas ta) . . . Pikk tumedajuukseline mees!!

Ohver? ... võis olla Martine, Edmund Crackenthorpe'i pruut või lesk.

Või:

Võis olla Anna Stravinska. Kadus silmapiirilt sobival

115

ajal, sobiv vanus, välimus, rõivastus jne. Niipalju kui teada on, sidet Rutherford Halliga pole.

Võis olla Haroldi esimene naine! Mitmenaisepidamine!

«   «   armuke. Väljapressimine?

Kui seotud Alfrediga, võis see olla väljapressimine. Oli tal andmeid, mis oleksid võinud Alfredi trellide taha viia?

Kui Cedric: võis Cedric'iga seotud olla välismaal

Pariisis? Baleaari saartel? Või:

Ohver võis olla Martine'ina esinev Anna S. Või:

Ohver on tundmatu mõrvari tapetud tundmatu naine!

«Ja kõige tõenäolisemalt viimane,» lausus Craddock kuuldavalt. Nukralt vaagis ta olukorda. Juurdlusega ei jõuta -enne edasi, kuni on käes kuriteo motiiv. Kõik senini pakutud motiivid olid kas ebapiisavad või liiga kunstlikud.

Kui too mõrvatu ainult vana mr. Crackenthorpe oleks olnud ... Siin oli motiive külluses .., Tal turgatas midagi pähe. Ta tegi kirjaplokki uusi ülestähendusi. Küsida dr. Q. käest jõuluaegse haigestumise kohta. Cedric'i alibi.

Konsulteerida miss M-ga viimaste kuulujuttude suhtes.

16. peatükk.

Kui Craddock jõudis majja nr. 4 Madison Roadil, leidis ta miss Marple'i juurest ees Lucy Eyelesbarrow'.

Hetke oli ta oma rünnakuplaani suhtes kahevahel ja otsustas siis, et Lucy Eyelesbarrow'st võiks saada väärtusliku liitlase.

Tervitanud, võttis ta pühalikult välja rahatasku, tõi nähtavale kolm naelast rahatähte, lisas kolm šillingit ja lükkas need üle laua miss Marple'i ette.

«Mis see on, inspektor?»

«Konsultatsioonihonorar. Teie olete eriarst — mõrva-spetsialist! Pulss, temperatuur, lokaalsed reaktsioonid, mainitud mõrva võimalikud sügavad juured. Mina olen vaid vaene, vintsutatud rajooniarst.»

Miss Marple vaatas talle otsa, naeruvälgatus pilgus. Inspektor

117

muheles talle vastu. Lucy Eyelesbarrow turtsatas ja hakkas siis naerma.

«Kuulge, inspektor Craddock, kõigest hoolimata olete te päris inimlik.»

«Noh olgu, rangelt võttes pole ma täna õhtul teenistuses.»

«Ma rääkisin teile, et me oleme vanad tuttavad,» ütles miss Marple Lucyle. «Sir Henry Clithering, mu väga vana sõber, on tema ristiisa.»

«Miss Eyelesbarrow, kas te ei tahaks teada, mida mu ristiisa miss Marple'i kohta ütles, kui ma teda esimest korda nägin? Ta iseloomustas teda kui kõige paremat detektiivi, kelle jumal eales on loonud, kes geeniuseks on sündinud ja õiges pinnases üles kasvanud. Ta pani mulle südamele, et ma ealeski ei alahindaks...» — Dermot Craddock vaikis viivu, otsides «vanamoori» sünonüümi, — «... vanemaid daame. Lisas, et harilikult oskavad nad ütelda, mis oleks võinud juhtuda, mis peab juhtuma, ja isegi seda, mis tegelikult juhtus! Ja miks kõik juhtus. Ja kinnitas, et nimelt see — eh — vanem daam siin on pärl omasuguste seas.»

«Noh,» ütles Lucy, «see kõlab nagu päris kiidukõne.»

Miss Marple õhetas, oli segaduses ja näis kohmetum olevat kui tavaliselt.

«Sir Henry on alati nii kena, kullake,» pomises miss Marple. «Tegelikult pole ma üldse tark, võib-olla ainult vähekese tunnen inimesi — teate, kui alevis elatakse ...»

Ja lisas siis enesekindlamalt:

«Muidugi, veidike on mulle takistuseks see, et ma ise kohapeal ei ole. Alati tunnen, kui palju abi on sellest, et üks inimene meenutab mulle teist, — inimtüübid on igal pool ühesugused, ja see on nii väärtuslik juhis.»

Lucy nägu reetis kimbatust, kuid Craddock noogutas mõistvalt.

«Aga te käisite ju seal teeõhtul, eks?» küsis Craddock.

«Jah, tõepoolest. Äärmiselt meeldiv. Olin veidi pettunud, et ma ei näinud vanahärra Crackenthorpe'i, aga ega kõike saa ühekorraga.»

«Kas arvate, et kui te näeksite inimest, kes selle mõrva toime pani, ta siis ära tunneksite?» küsis Lucy.

«Oh, kallis, seda ma ei saaks. Inimene püüab alati ära mõistatada, aga mõistatamine oleks väga vale, kui küsimuses

on nii tõsine asi, nagu mõrv. Ainuke, mida võib teha, on jälgida asjasse segatud inimesi või neid, kes võivad olla asjasse segatud, ning vaadata, keda nad sulle meenutavad.»

«Nagu Cedric pangajuhatajat.»

Miss Marple parandas teda:

«Pangajuhataja poega, kallis. Mr. Eade ise oli hoopis rohkem Haroldi moodi — väga vanamoeline inimene —, vahest liigagi raha küljes kinni, samuti sedaliiki mees! kes on kõigeks valmis, ainult et skandaali vältida.» Craddock naeratas ja küsis: «Aga Alfred?»

«Nagu automehaanik Jenkins,» vastas miss Marple kõhklematult. «Tööriistu ta just lausa ei näpanud, aga tal oli kombeks vahetada oma katkine või kehvem tungraud hea vastu. Ja mul on tunne, et ta tegi natuke akudega sohki, ehkki ma neist asjadest eriti palju ei taipa. Ma tean, et Raymond jättis temaga kaubad katki ja läks auto-remonditöökotta Milchesteri maanteel. Mis Emmasse puutub, siis tema meenutab mulle väga Geraldine Webbi — alati nii tagasihoidlik, peaaegu räbalasti riides, ja ema käpa all. Kui ema ootamatult suri ja Geraldine'ile jäi ilus summa raha, oli kõigile päris üllatuseks, kui ta oma juuksed ära lasi lõigata ning lokkida, merereisile läks ja tagasi tuli väga kena vandeadvokaadi naisena. Neil oli kaks last.» Paralleelid olid küllaltki selged.

«Kas te leiate, et seda, mis te Emma abiellumise kohta ütlesite, tuli tingimata ütelda ...?» küsis Lucy kaunis kohmetult. «Näis, et see vendi ärritas.»

«Jah,» vastas miss Marple. «See on nii meeste moodi — neil pole silmi, et näha, mis otse nende nina all toimub. Ma ei usu, et isegi teie seda tähele panite.»

«Ei,» möönis Lucy. «Ma pole kunagi midagi niisugust mõtelnud. Mulle paistsid nad mõlemad...»

«... nii vanad?» ütles miss Marple kergelt muiates. «Ma arvan, et dr. Quimper pole palju üle neljakümne, kuigi tal meelekohad halliks lähevad, ja on selge, et mingil moel igatseb ta perekonnaelu järele, Emma Crackenthorpe aga on alla neljakümne — mitte liiga vana abielluma ja perekonda soetama. Arsti abikaasa surnud sünnitamisel päris noorena, olen kuulnud.»

«Suri jah. Emma rääkis kord hiljuti midagi selletaolist.»

119

«Küllap ta kannatab üksinduse all,» ütles miss Marple. «Usinale, tööd murdvale arstile on naist vaja — kedagi osavõtlikku, mitte liiga noort.»

«Kuulge, armas,» ütles Lucy. «Meil on ometi käsil mõrva-juurdlus, mitte kosjasobitamine!»

Miss Marple'il lõid silmad särama.

«Kardan, et mul on üsna romantiline iseloom. Võib-olla sellepärast, et ma vanapiiga olen. Lucy, te teate, et minu vastu olete oma kohustuse täitnud. Kui te tõesti enne järgmisele töökohale minemist soovite lühikest puhkust välismaal, on teil väikese reisi jaoks veel aega.»

«Rutherford Hallist lahkuda? Ei tule kõne allagi! Ma olen nüüd läbinisti nuuskur! Peaaegu niisama pöörane kui poisid. Nad kulutavad kogu oma aja kuriteo jälgede otsimisele. Eile tuhnisid kõik paberikorvid läbi. Äärmiselt tülgastav — ja neil polnud tõesti vähimatki aimu, mida nad otsisid. Teate, inspektor Craddock, kui nad võidurõõmsalt teie juurde tulevad, käes katkine paberitükk kirjaga: Martine, kui su elu sulle armas on, hoidu pikkrehest eemale!, siis teadke, et mul hakkas poistest kahju ja ma peitsin selle sigalasse.»

«Miks sigalasse, kallis?» küsis miss Marple huviga. «Kas nad peavad sigu?»

«Oh ei, mitte praegu. Ma ainult... käin seal mõnikord.»

Lucy läks millegipärast näost punaseks. Miss Marple silmitses teda kasvava huviga.

«Kes neist praegu kodus on?» küsis Craddock.

«Cedric on kohal, ja Bryan tuli nädalavahetuseks. Harold ja Alfred tulevad homme. Nad helistasid täna hommikul. Mul on tunne, inspektor Craddock, et te olete kepi sipelgapessa torganud.»

Craddock muigas.

«Ma õrritasin neid vähekese. Palusin neid aru anda oma käikudest reedel, 20. detsembril.»

«Kas nad suutsid?»

«Harold suutis. Alfred ei suutnud — või ei tahtnud,»

«Usun, et alibid on kohutavalt tülikad asjad,» ütles Lucy. «Kellaajad, kohad ja kuupäevad. Ja nende kontrollimine on vist üsna raske?»

«Nõuab aega ja kannatust, aga küllap saame hakkama.» Ta vaatas kella. «Ma lähen nüüd Rutherford Halli vestlema Cedric'iga, aga kõigepealt tahan dr. Quimperi kätte saada.»

«Praegu on just õige aeg. Kell kuus on tal haigete vastuvõtt

120

ja umbes poole seitsmeks on ta tavaliselt valmis. Ma pean tagasi minema lõunat tegema.»

«Sooviksin kuulda teie arvamust ühes asjas, miss Eyelesbarrow. Kuidas suhtub pere Martine'i afääri — isekeskis?»

Lucy vastas kõhklematult.

«Nad on kõik Emma peale maruvihased, et see teie jutul käis, ja ka dr. Quimperi peale, kes Emmat nähtavasti õhutas. Harold ja Alfred arvavad, et see oli petmiskatse, muud midagi. Emma pole selles kindel. Cedric arvab ka, et asi oli võlts, kuid tema pole nii kindel nagu teised kaks. Seevastu Bryan usub ilmselt, et see polnud pettus.»

«Huvitav, miks?»

«Nojah, Bryan on selline. Võtab asju lihtsalt nii, nagu nad esialgu paistavad. Ta usub, et see oli Edmundi naine — või pigem lesk — ja et ta pidi ootamatult Prantsusmaale tagasi minema ja et nad kuulevad temast kunagi jälle. Asjaolu, et ta pole seni kirjutanud ega midagi, näib talle päris loomulik olevat, sest ta ise ei kirjuta kunagi. Bryan on päris armas. Just nagu koer, kes tahab, et teda jalutama viidaks.»

«Ja sa viid teda jalutama, kallis?» küsis miss Marple. «Võib-olla sigalate suunas?» Lucy heitis talle lõikava pilgu.

«Majas on nii palju härrasid, tulevad ja lähevad,» heie-tas miss Marple.

Kui miss Marple lausus sõna «härrasid», siis andis ta sellele tõelise Victoria-aegse kõla — järelkaja müütilisest ajastust, milleni ei küündinud isegi tema mälestused. Otse-kohe kerkisid ta silme ette täisverelised (arvatavasti põsk-habemega) mehed, vahel pahelised, kuid alati galantsed.

«Te olete nii kena neiu,» ei jätnud Lucyt takseeriv miss Marple järele. «Küllap nad osutavad teile tõsist tähelepanu, mis?»

Lucy punastas kergelt. Peast käisid tal läbi katkendlikud mälestused. Sigala seina vastu nõjatuv Cedric. Troostitult köögilaual istuv Bryan. Ta kätt puudutavad Alfredi sõr-med, kui too tal kohvitasse ära aitas koristada.

«Härrad on mõneti kõik väga ühesugused, isegi siis, kui nad päris vanad on ...» ütles miss Marple häälega, millega räägitakse mõnest võõrast ja kardetavast loomaliigist.

«Kullake,» hüüatas Lucy. «Saja aasta eest oleks teid kui nõida kindlasti ära põletatud.»

121

... Ja ta rääkis neile vana mr. Crackenthorpe'i tinglikust abieluettepanekust.

«Tegelikult on nad kõik mulle omamoodi lähenemiskatseid teinud,» ütles Lucy. «Haroldi oma oli väga korrektne: majanduslikult soodus koht Citys. Ma ei usu, et põhjuseks ori mu silmahakkav välimus — ilmselt arvavad nad, et ma midagi tean.»

Ta naeris.

Kuid inspektor Craddock ei naernud. «Olge ettevaatlik,» ütles ta. «Lähenemiskatsete asemel võivad nad teid mõrvata.»

«Küllap see olekski lihtsam,» oli Lucy nõus. feda läbistas kerge külmavärin.

«Inimene unustab,» ütles Lucy. «Poistel on nii lõbus olla, et hakkad peaaegu arvama — see kõik on mäng. Aga mängu siin ei ole.»

«Ei,» ütles miss Marple. «Mõrv pole mäng.»

Ta vaikis mõne hetke ja küsis siis:

«Eks poistel alga peagi jälle kool?»
«Jah, tuleval nädalal. Homme lähevad nad James Stoddart-Westi vanematekoju, et veeta koolivaheaja lõpp seal.»
«Mul on sellest hea meel,» ütles miss Marple surmtõsiselt. «Mulle ei meeldiks, kui sel ajal, mil nad veel seal on, midagi juhtuks.»
«Te mõtlete vana mr. Crackenthorpe'i? Kas arvate, et tema on see, kes järgmisena mõrvatakse?»
«Oh ei,» ütles miss Marple. «Temaga ei juhtu midagi. Ma mõtlesin poisse.»
«Poisse?»
«Nojah, Alexanderit.»
«Aga küllap...»
«Nuusivad ringi ja otsivad jälgi, teate küll. Sellist asja poisid armastavad, aga see võib väga hädaohtlikuks osutuda.»
«Te ei ole siis valmis uskuma, miss Marple, et tegemist on tundmatu mehe poolt mõrvatud tundmatu naisega? Te seostate seda kindlalt Rutherford Halliga?»
«Jah, usun, et mõrva ja Rutherford Halli vahel on kindel side.»
«Kõik, mida me mõrvarist teame, on see, et ta on pikk, tumedate juustega mees. Nii ütleb teie sõbratar, ja see on kõik, mida ta öelda saabki. Rutherford Hallis on kolm pikka tumedajuukselist meest. Kohtuistungi päeval läksin välja ja nägin kolme venda kõnniteel autot ootamas. Nad

seisid seljaga minu poole, ja oli lausa hämmastav, kuidas nad paksudes mantlites kõik ühesugused välja nägid. Kolm pikka tumedajuukselist meest. Ja tegelikult ometi kolm täiesti erinevat inimtüüpi.» Ta ohkas. «See teeb asjaloo väga raskeks.»
«Ma mõtlen, olen kogu aja mõtelnud,» pomises miss Marple, «kas kõik pole märksa lihtsam kui me oletame. Mõrvad on ju sageli väga lihtsad — silmanähtava räpase motiiviga .. .»
«Kas te usute saladusliku Martine'i olemasolusse, miss Marple?»
«Olen päris nõus uskuma, et Edmund Crackenthorpe kas abiellus või kavatses abielluda Martine'i-nimelise neiuga. Nagu ma aru sain, näitas Emma Crackenthorpe teile jü Edmundi kirja, ning selle põhjal, mida ma ise olen näinud ja Emma kohta Lucylt kuulnud, ütleksin ma, et Emma Crackenthorpe pole kuidagi suuteline sellist lugu ise välja mõtlema — tõepoolest, miks peakski ta seda tegema?»
«Lähtudes Martine'ist, o n teatud motiiv olemas,» ütles Craddock mõtlikult. «Martine'i ja ta poja väljailmumine vähendaks Crackenthorpe'ide pärandusosa, aga vaevalt sel määral, et mõrva põhjustada. Neil on kõigil kitsas käes...»
«Isegi Haroldil?» küsis Lucy uskumatult.
«Isegi näiliselt jõukas Harold Crackenthorpe pole selline kaine ja vanamoeline rahamees, nagu ta pealtnäha paistab. Ta on vägevalt võlgu teinud ja paari kaunis tumedasse, riskantsesse tehingusse sekkunud. Kohe saadav rahasumma võiks krahhi ära hoida.»
«Aga sel juhul..alustas Lucy ja vaikis.
«Jah, miss Eyelesbarrow...»
«Ma tean, kallis,» ütles miss Marple. «Tahate ütelda, et mõrvati vale inimene.»
«Jah. Martine'i surmast poleks Haroldil ega ka kellelgi teisel mingit kasu. Seni mitte, kuni...»

«... kuni sureb Luther Crackenthorpe. Täpselt. Seda mõistsin minagi. Ja mr. Crackenthorpe-seenioris, nagu ma tema arstilt olen kuulnud, on rohkem elu sees kui keegi kõrvaline ette võiks kujutada.»

«Ta peab veel aastaid vastu,» ütles Lucy kulmu kortsutades.

«Jah?» küsis Craddock julgustavalt.

«Jõulude ajal oli ta kaunis haige,» lausus Lucy. «Ütles,

423

et doktor oli sellest palju kära teinud. «Kära järgi, mis ta tegi, oleks igaüks võinud arvata, et mind mürgitati.» Nii ta ütleski.»

Ta heitis Craddockile küsiva pilgu.

«Jah,» ütles Craddock. «Seda ma tegelikult tahangi Quimperilt küsida.»

«Olgu, ma pean minema,» ütles Lucy. «Taevas, kell on juba palju.»

Miss Marple pani kudumistöö kõrvale ja võttis osaliselt lahendatud ristsõnamõistatusega «Timesi».

«Ma tahaksin, et mul siin mõni sõnastik oleks,» pomises ta. «Tontiin ja tokaj — need kaks sõna ajan ma alati segamini. Üks neist on vist ungari vein?»

«See on tokaj,» ütles Lucy ukse vahelt tagasi vaadates, «kuid ühel on viis ja teisel seitse tähte. Kuidas nad ristsõnades antud on?»

«Oh, ristsõnades neid ei olnud,» ütles miss Marple ebamääraselt. «Lihtsalt — tulid meelde.»

Inspektor Craddock silmitses miss Marplelt väga teraselt. Siis jättis ta hüvasti ja lahkus.

17. peatükk.

Craddockil tuli mõni minut oodata, kuni Quimper oma õhtuse vastuvõtu lõpetas, siis astus arst ta juurde. Ta ilme oli väsinud ja rusutud.

Ta pakkus Craddockile napsi, ja kui too ei keeldunud, segas endale samuti ühe.

«Vaesed kuradid,» ütles ta, vajudes kulunud pehmesse tugitooli. «Nii hirmu täis ja rumalad, aru pole peas. Täna õhtul oli raske juhtum — naine, kes oleks juba aasta eest pidanud minu juurde tulema. Kui ta siis oleks tulnud, oleks võinud teda edukalt opereerida. Nüüd on liiga hilja. See ajab mind vihale. Kui tõtt öelda, siis on inimesed tehtud isevärki kangelaslikkuse ja arguse segust. Tal on põrguvalu, ja ta talub seda sõna lausumata, sest liiga suur on ta hirm tulla ja teada saada, et see, mida ta on kartnud, võiks tõeks osutuda. Teise äärmuse moodustavad inimesed, kes tulevad ja mu aega raiskavad, sest nende väikesel sõrmel on valus turse, mida nad kasvajaks peavad, aga mis tegelikult on lihtlabane külmamuhk! Noh, ärge mind nüüd tõsiselt võtke! Olen oma südame tühjaks puistanud. Mis küsimuses te mind näha soovisite?»

124

«Kõige esmalt pean teid tänama, et miss Crackenthorpe'le nõu andsite oletatavasti ta venna leselt saadud kirjaga minu juurde tulla.»

«Ah selle eest? Kas seal oli midagi? Täpsemalt öelda, mina seda nõu talle ei andnud. Ta ise tahtis tulla. Oli mures. Kõik kallid vennad muidugi proovisid teda taeasi hoida.»

«Mis põhjusel?» Arst kehitas õlgu.

«Ju nad kartsid, et naine osutub õigeks.»

«Kas arvate, et kiri polnud võltsitud?»

«Pole aimugi. Ma ei ole seda kirja üldse näinudki. Ütleksin, et keegi, kes asjaolusid teadis, lihtsalt tahtis veidi teenida. Lootis Emma tunnete pealt teenida. See oli jäme viga. Emma pole tobu. Ta poleks oma rüppe tundmatut vennanaist võtnud, ilma et poleks talle varem paari olulist küsimust esitanud.»

Teatava uudishimuga lisas ta:

«Aga miks minu arvamust pärida? Minul pole ju sellega midagi tegemist?»

«Tulin teie käest hoopis midagi muud küsima, aga ma ei tea, kuidas oma küsimust formuleerida.»

Dr. Quimperi pilk reetis huvi.

«Olen kuulnud, et hiljuti — vist jõulude ajal — oli mr. Crackenthorpe'il kaunis tõsine haigushoog.»

Ta nägi, kuidas arsti ilme silmapilkselt muutus. See oli karm.

«Jah.»

«Arvatavasti mõni maohäire?»

«Jah.»

«See on tõsine ... Mr. Crackenthorpe hooples oma tervisega, ütles, et kavatseb elada kauem kui suurem osa tema perest. Ta nimetas teid kord — kui te mind vabandate, doktor...»

«Oh, ärge tehke minust välja. Mina pole selles suhtes hell, mida mu patsiendid minu kohta ütlevad!» «Ta nimetas teid vanaks pabistajaks.» Quimper muheles.

«Ta ütles, et te esitasite talle igasuguseid küsimusi se'le kohta, mida ta oli söönud, ja pärisite ka, kes söögi oli teinud ja lauale toonud.»

Arst ei muhelnud enam. Ta nägu oli jälle tõsine.

«Jätkake.»

«Ta kasutas umbes selliseid sõnu: «Rääkis, nagu usuks ta, et keegi oli mind mürgitanud.»»

Tekkis vaikus.

«Kas teil oli mingeid selliseid kahtlusi?»

Quimper ei vastanud kohe. Ta tõusis, sammus edasi-tagasi. Lõpuks pöördus ta ja vaatas Craddockile otsa.

«Mis kuradi vastust te minult ootate? Kas arvate, et arst tohib vasakule ja paremale mürgitamissüüdistusi pilduda, ilma mingeid paikapidavaid tõendeid omamata?»

«Ma tahaksin lihtsalt teada, täiesti mitteametlikult, kas niisugune mõte käis teil peast läbi?»

Dr. Quimperi vastus kõlas põiklevalt:

«Vana Crackenthorpe elab suhteliselt vähenõudlikult. Kui pere külla tuleb, teeb Emma paremat toitu. Tagajärg: äge mao- ja sooltekatarrihoog. Sümptoomid klappisid diagnoosiga.»

Craddock ei andnud järele.

«Mõistan. Kas te meel oli täiesti rahulik? Ega te ei olnud kuidagi, öelgem, hämmeldunud?»

«Nõus. Olgu. Jah, lubage teile kinnitada: olin siiralt hämmeldunud! Kas teil on nüüd hea meel?»

«See asi huvitab mind,» ütles Craddock. «Mida te tegelikult kahtlustasite või kartsite?»

«Maohaigusi on mitmesuguseid, kuid teatavad sümptoomid viitasid rohkem arseenimürgitusele kui tavalisele mao-sooltekatarrile. Ärgem unustagem, need kaks asja on väga sarnased. Paremad mehed kui mina pole suutnud arseeni-mürgitust ära tunda ja on puhta südamega surmatunnistuse välja andnud.»

«Ja mis te uuringute tulemus oli?»

«Näis, et see, mida mina kahtlustasin, ei võinud tõenäoliselt paika pidada. Mr. Crackenthorpe kinnitas mulle, et tal on selliseid hoogusid enne olnud, kui mina ta oma patsiendiks võtsin, ja samadel asjaoludel. Need olid alati esinenud siis, kui laual oli liiga palju vägevaid roogasid olnud.»

«Mida juhtus siis, kui majas oli rahvast? Perekonnaringis? Või külalistega?»

«Jah. See näis küllalt loomulik olevat. Aga ausalt, rttr. Craddock, ma polnud rahul. Läksin niikaugele, et kirjutasin vanale dr. Morrisele. Ta oli minu vanem kaastööline ja jäi varsti pärast seda, kui ma temaga koos töötama hakkasin, pensionile. Crackenthorpe oli esmalt tema

patsient. Ma pärisin nende eelmiste hoogude kohta, mis vanamehel olid olnud.»

«Ja mida teile vastati?» Quimper muigas.

«Sain kõvasti nahutada. Mulle öeldi enam-vähem nii, et ärgu ma kuradi lolli mängigu. Olgu,» kehitas ta õlgu, «nähtavasti mängisin ma kuradi lolli.»

«Kes teab.» Craddock vajus mõttesse.

Siis otsustas ta siiras olla.

«Kui peenetundelisus kõrvale jätta, doktor, siis leiduks ju inimesi, kellele Luther Crackenthorpe'i surm päris tunduvat kasu tooks.» Arst noogutas. «Ta on vana mees, aga kõbus ja terve. Võib elada üle üheksakümne?»

«Hõlpsasti. Ta on oma elu enda eest hoolitsemisele pühendanud ja ta kehaehitus on tugev.»

«Ta pojad ja tütar aga jäävad üha vanemaks ja kõigil neil on peenike peos.»

«Emma jätke mängust välja. Tema pole mürgisegaja. Need hood esinevad ainult siis, kui teised kohal on, mitte siis, kui tema ja vanamees kahekesi on.»

«Elementaarne ettevaatus, kui süüdlane oleks Emma,» mõtles inspektor, kuid tal oli taipu seda mitte kuuldavalt ütelda.

Ta vaikis, et sõnu hoolikalt kaaluda.

«Muidugi, neis asjus olen ma võhik, aga oletagem just hüpoteesi korras, et talle oli arseeni antud. Kas Crackenthorpe'il polnud üksjagu õnne, et ta ära ei surnud?»

«Nüüd tabasite küll selle, mis on veider,» sõnas arst. «See just ongi fakt, mis mind järeldama paneb, et ma kuradi lolli mängisin, nagu Morris ütles. Nagu näete, pole siin ilmselt tegemist juhtumiga, kus korrapäraselt väikesi arseeniannuseid manustatakse, mis on arseeniga mürgitamise nn. klassikaline meetod. Crackenthorpe'il pole kunagi mingeid kroonilisi seedehäireid olnud. See laseb neid järske ägedaid hooge kuidagi ebatõepärastena paista. Kui oletada, et nende põhjus polnud loomulik, tuleb välja, nagu oleks mürgitajal iga kord kõik vussi läinud — see on aga vaevalt usutav.»

«Mis seisneb ebapiisava koguse andmises, tahate öelda?»

«Jah. Teiselt poolt on Crackenthorpe'il tugev kehaehitus, ja see, millest teisele inimesele küllalt oleks, teda ei tapa. Alati tuleb ka füüsilise omapäraga arvestada. Aga

127

võib arvata, et nüüdseks oleks mürgitaja annust suurendanud, välja arvatud juhul, kui ta ebatavaliselt arg on. Miks ta seda pole teinud? See oleks nii sel korral,» lisas ta, «kui mürgitaja eksisteeriks, aga nähtavasti pole mürgitajat olemas. Kõik on otsast lõpuni minu neetud fantaasia.»

«See probleem on imelik,» nõustus Craddock. «Siin puudub loogika.»

II

«Inspektor Craddock!»

Äge sosin pani inspektori võpatama.

Ta oli just tahtnud peasissekäigu kella helistada.

Alexander ja ta sõber Stoddart-West hiilisid hämarusest ettevaatlikult esile.

«Me kuulsime teie autot tulemas ja tahtsime teid kätte saada.»

«Hüva, astugem sisse.» Craddocki käsi tõusis jälle kella poole, kuid Alexander sikutas teda manguva koera ägedusega mantlist.

«Me leidsime asitõendi,» sosistas ta.

«Jah, me leidsime asitõendi,» kordas Stoddart-West kajana.

«Neetud tüdruk,» kirus Craddock mõttes.

«Tore,» ütles ta silmakirjaks. «Läki majja ja heitkem sellele pilk peale.»

«Ei,» käis Alexander peale. «Keegi tuleb kindlasti segama. Lähme rakmekuuri. Me näitame teile teed.»

Veidi vastutahtmist lasi Craddock ennast ümber majanurga ja edasi tallidevahelisse õue juhtida. Stoddart-West lükkas lahti raske ukse, sirutas käe kõrgele ja pani nõrgukese elektripirni põlema. Rakmekuur, see Victoria ajastule omase nühkimise ja läikimahõõrumise ülim sümbol, oli nüüd tarbetuks jäänud asjade troostitu panipaik. Seal olid lagunenud aiatoolid, vanad, roostes aiatööriistad, päratu suur purunenud niidumasin, roostes vedrumadrat-sid, võrkkiiged ja kõdunenud tennisevõrgud.

«Me käime siin tihti,» ütles Alexander. «Siin saab päriselt omaette olla.»

Võiski mõningaid asustatuse tunnuseid märgata. Kõdunenud madratsid olid virna laotud, moodustamaks midagi sohvataolist, vanal, roostetanud laual aga lebas suur plekkkarp

128

šokolaadiküpsistega, seal oli õuntetagavara, koore-kompvekke ja piltmosaiikmõistatus.

«Sir, see on tõesti asitõend,» ütles Stoddart-West aganalt, silmad säramas prilliklaaside taga. «Me leidsime selle täna pärast lõunat.»

«Oleme otsinud päevade kaupa. Põõsastest...» «... ja puuõõntest...» «Ja me sobrasime kõik prüginõud läbi...»

«Seal oli palju jube huvitavaid asju, uskuge meid...»

«Ja siis läksime katlamajja ...»

«Vanal Hillmanil on seal terve tsinkplekist vann vanapaberit täis...»

«Kui katel kustub ja ta uuesti tuld alla tahab teha ...» «Kõik maas vedelevad paberitükid. Ta korjab need üles ja paneb sinna...»

«Ja sealt me selle leidsimegi...»

«Mida te leidsite?» katkestas Craddock poiste kõne-koori.

«Asitõendi. Stodders, ettevaatlikult, pane kindad kätte!»

Tähtsust tulvil, tõmbas Stoddart-West parimas kriminaalromaanistiilis kaunikesti räpased kindad kätte ja võttis taskust Kodaki fotovoldiku. Sealt tõi ta kinnastatud käsi ülima ettevaatusega esile määrdunud ja kortsus ümbriku, mille ta tähtsalt inspektorile ulatas.

Ärevusega hoidsid poisid hinge kinni.

Craddock võttis ümbriku vastu asjakohase pühalikkusega. Poisid talle meeldisid ja ta oli valmis samas vaimus kaasa mängima.

Kiri oli tulnud postiga, kuid sees polnud midagi, oli vaid paljas katkine ümbrik — adresseeritud mrs. Martine Cra-ckenthorpe'ile 126 Elvers Crescent, London, N. 10.

«Näete?» ütles Alexander hingetult. «See näitab, et onu Edmundi prantslannast naine o 1 i siin, — tahtsin öelda, see, kelle pärast kogu see kära on. Oli tegelikult siin ja kaotas selle kuhugi. Nii see paistab olevat, eks. ..»

Stoddart-West sekkus vahele:

«Paistab, et tema oligi see, kes tapeti. Kas teie, sir, ei arva, et see lihtsalt pidi olema tema seal sarkofaagis?»

Põnevusega ootasid nad vastust.

Craddock mängis kaasa.

«Võimalik, vägagi võimalik,» ütles ta.

«See on ju tähtis, eks?»

129

«Te ju lasete sellelt sõrmejäljed võtta, eks, sir?» «Muidugi,» ütles Craddock. Stoddart-West õhkas sügavasti.

«Meil oli ropult õnne, ah,» ütles ta. «Just ine viimasel päeval siin.»

«Viimasel päeval?»

«Jah,» vastas Alexander. «Homme lähen ma paariks viimaseks koolivaheajapäevaks Stoddart-Westide juurde. Stoddersi rahval on äge maja — kuninganna Anne'i* stiilis, eks ju!»

«Williami ja Mary** stiilis,» ütles Stoddart-West. «Sinu ema ütles ju, et...»

«Mams on prantslanna. Inglise arhitektuuri ei tunne ta üldse.»

«Äga su isa ütles, et see ehitati...» Craddock uuris ümbrikku.

Kui kaval Lucy Eyelesbarrow'st! Kuidas tal küll õnnestus postitemplit võltsida? Ta pingutas silmi, kuid valgus oli liiga nõrk. Poistel muidugi oli lõbu laialt, aga temal oli kaunis täbar tunne. Pagana Lucy, selle faktiga polnud ta arvestanud! Kui see oleks ehtne, viiks see asja teatud suunas edasi. Oli ju ...

Tema kõrval kees äge arhitektuurialane vaidlus. Tema oli selle suhtes kurt.

«Läki, poisid,» ütles ta, «lähme tuppa. Teist on palju kasu olnud.»

18. peatükk.

Poisid eskorteerisid Craddocki köögiukest majja. Sealtkaudu näiski nende tavaline sissepääsutee kulgevat. Köök oli särav ja valgusküllane. Suur valge põll ees, rullis Lucy tainast. Bryan Eastley seisis köögipuhveti vastu, nõjatu-nult ja jälgis Lucyt, pilgus koeralik kiindumus. Ühe käega näppis ta oma suuri heledaid vurrusid.

«Hallo, papa,» ütles Alexander soojalt. «Sa oled jälle siin?»

«Mulle siin meeldib,» vastas Bryan ja lisas: «Miss Eyelesbarrow ei vaidle vastu.»

«Ah, minul ükskõik,» ütles Lucy. «Tere õhtust, inspektor Craddock.»

* 1702—1714.
** 1689—1702.

«Tulite kööki detektiivikohuseid täitma?» küsis Bryan huviga
LjMitte päris. Kas mr. Cedric Crackenthorpe on veel
«Cedric on siin jah. Kas tahate teda näha?» «Jah, ma tahaksin temaga paar sõna rääkida, kui paluda tohib.»
«Ma lähen vaatan, kas ta on kodus,» ütles Bryan. «Ta võib lokaali läinud olla.» Ta ajas end puhveti najalt sirgu.
«Tänan teid väga,» ütles talle Lucy. «Kui mu käed poleks üleni jahused, läheksin ma ise.»
«Mida te teete?» küsis Stoddart-West agaralt.
«Virsikukooki.»
«Hüva-ah,» ütles Stoddart-West. «Kas õhtusöök on varsti?» küsis Alexander. «Ei.»
«Tohoh! Ma olen hirmus näljane.» «Sahvris on ingverikoogi riismeid.» Poisid pistsid ühekorraga jooksu ja põrkasid lävel kokku.
«Nad on nagu rohutirtsud,» ütles Lucy. «Lubage teid õnnitleda,» ütles Craddock.
«Mille puhul nimelt?»
«Teie leidlikkuse puhul — selle puhul!»
«Mille puhul?»
Craddock osutas voldikule, milles kiri oli.
«Väga ilusti tehtud,» ütles Craddock.
«Millest te räägite?»
«Sellest, mu kallis neiu, sellest.» Ta tõmbas ümbriku pooleldi voldikust välja. Lucy vahtis teda taipamatult. Craddock tundis äkilist peapööritust. «Te ei võltsinud seda asitõendit... ega pannud katlamajja poistele leidmiseks? Öelge mulle, ruttu!»
«Mul pole vähimatki aimu, millest jutt on,» ütles Lucy. «Kas tahate öelda, et...?»
Bryan saabus tagasi ja Craddock torkas voldiku kähku taskusse.
«Cedric on lugemistoas,» ütles Bryan. «Astuge edasi.» Ta võttis jälle sisse oma koha köögipuhveti najal. Inspektor Craddock läks lugemistuppa.

II

Cedric Crackenthorpe'il näis inspektori nägemisest hea meel olevat.
«Jälle luurasite meie pool ringi?» küsis ta. «Kas mingit edu on?»
«Usun, et võin öelda, et oleme natuke edasi jõudnud, mr. Crackenthorpe.»
«Kas olete avastanud, kelle laip see on?»
«Me pole saanud kindlaid tõendeid, aga meil on päris konkreetne idee.»
«Teil veab.»
«Viimaste andmetega seoses on meil mõningaid seletusi vaja. Ma alustan teist, mr. Crackenthorpe, sest olete parajasti siin.»
«Mind pole enam kauaks. Päeva või paari pärast lähen Ivizale tagasi.»
«Siis paistab, et tulin just õigel ajal.» «Laske käia!»
«Kui tohib, sooviksin üksikasjalist aruannet, kus te täpselt olite ja mida tegite reedel, 20. detsembril.»

Cedric vaatas inspektorile korraks otsa. Siis nõjatus ta tugitoolis tagasi, haigutas, manas näole ülima ükskõiksuse ilme ja näis meenutamisse süüvivat.

«Nojah, nagu ma teile juba jutustasin, olin Ivizal. Häda on selles, et üks päev on teisega nii sarnane. Hommikul maalimine, kolmest viieni siesta. Võib-olla mõned visandid, kui valgus sobiv on. Siis väljaku ääres kohvikus üks aperitiiv, mõnikord linnapea, mõnikord doktori seltsis. Seejärel juhuslik eine, Õhtust suurem osa Scotty baaris koos mõne sõbraga lihtrahva hulgast. Kas see rahuldab?»

«Mr. Crackenthorpe, ma kuulaksin meelsamini tõtt.»

Cedric ajas end sirgu.

«See märkus on äärmiselt solvav, inspektor.»

«Kas teie meelest? Mr. Crackenthorpe, te ütlesite, et lahkusite Ivizalt 21. detsembril ja jõudsite samal päeval Inglismaale?»

«Ütlesin küll. Em! Hei, Em!»

Emma Crackenthorpe tuli vaheukse kaudu väikesest buduaarist. Küsivalt rändas ta pilk Cedric'ilt inspektorile.

«Kuule, Em! Ma jõudsin siia jõulueelsel laupäeval, eks? Kas tulin otse lennuväljalt?»

«Jah,» ütles Emma järele mõtelnult. «Sa jõudsid siia umbes lantšiks.»

«Olge lahke,» ütles Cedric inspektorile.

«Mr. Crackenthorpe, te peate meid väga rumalateks,» ütles Craddock leebelt. «Me võime neid asju järele kontrollida, teate küll. Kui te mulle oma passi näitaksite...»

«See kuradi pass on mul kadunud,» ütles Cedric. «Seda ma täna hommikul otsisin. Tahtsin Cooki reisibüroosse saata.»

«Ma loodan, et leiate selle üles, mr. Crackenthorpe. Aga vajadust selleks pole. Dokumendid näitavad, et tegelikult saabusite Inglismaale üheksateistkümnenda detsembri õhtul. Võib-olla annate nüüd mulle aru oma käikudest, alates sellest ajast kuni lantšini kahekümne esimesel detsembril, mil te siia jõudsite.»

Cedric näis tõesti üsna tige olevat.

«See on see praeguse aja needus,» ütles ta vihaselt. «Kõikjal bürokraatia ja paberimäärimine. Sinna see bürokraatlik riigikord viib! Enam ei saa minna, kuhu tahad, ega teha, mida soovid! Ikka on keegi, kes küsimusi esitab. Mis jama see selle kahekümnendaga lõpuks on? Mis eriline päev see kahekümnes on?»

«Juhtumisi see päev, mil meie arvates mõrv sooritati. Muidugi võite vastamast keelduda, kuid ...»

«Kes väidab, et ma vastamast keeldun? Andke inimesele aega. Aga kohtus olite mõrvapäeva suhtes küllaltki ebamäärane! Mida uut vahepeal päevavalgele on tulnud?»

Craddock ei vastanud.

Emma poole kõõritades ütles Cedric:

«Kas me ei läheks teise tuppa?»

«Ma jätan teid üksi,» sõnas Emma kähku. Lävel peatus ta ja vaatas tagasi: «Lugu on tõsine, Cedric. Kui kahekümnes oli mõrvapäev, siis pead inspektorile täpselt kõik ära rääkima, mida sa tegid.»

Ta läks kõrvaltuppa ja sulges enda järel ukse.

«Em on täitsa,» ütles Cedric. «Hästi, hakkame pihta. Jah, ma lahkusin Ivizalt tõesti üheksateistkümnendal. Kavatsesin, teha Pariisis vahepeatuse ja veeta mõned päevad Seine'i vasakul kaldal vanu sõpru külastades. Kuid juhtus nii, et lennukis oli väga võluv

naine .. . Päris kompvek. Lühidalt — tulime mõlemad koos maha. Ta oli teel Ühend-riikidesse, aga pidi paar ööd Londonis veetma, et ühtteist korraldada. Saabusime Londonisse üheksateistkümnendal. Peatusime Kingsway Palace'is, kui te nuhid seda veel pole avastanud! Võtsin enda nimeks John Brown, sellistel puhkudel ei kõlba ealeski oma õiget nime kasutada.»

133

«Ja kahekümnendal?» Cedric krimpsutas nägu.

«Terve hommiku vaevas mind kohutav pohmelus.»

«Ja pärastlõunal? Alates kella kolmest?»

«Las ma mõtlen. Noh, triivisin ringi, kui nii võiks öelda. Läksin Rahvusmuuseumi — see on küllalt sünnis koht. Vaatasin üht filmi, «Rohumaade Rowennat». Olen alati kirglik kauboifilmide vaataja olnud. See oli lausa pärl.'.. Siis sai baaris võetud naps või paar, numbris natuke tukas-tatud, ja kella kümne paiku läksin tüdrukuga välja — lasime ringi mööda igasuguseid põnevaid urkaid, ei suuda enamikul isegi nime meenutada — üks oli vist «Kargav Konn». Tema tundis neid kõiki. Trimpasime päris tublisti ja tõtt-öelda ei mäleta ma vahepealsest eriti midagi, kuni järgmisel hommikul ärkasin veel hullemas pohmeluses. Tüdruk lippas minema, et jõuda lennukile, mina valasin endale külma vett pähe, läksin apteeki ja lasin endale üht kuradi mikstuuri segada^Siis hakkasin siiapoole astuma — teesklesin, et olin just saabunud Heathrow' lennuväljalt. «Pole vaja Emmat ärritada,» arvasin ma. Teate ju, millised need naised on, alati solvuvad, kui te otse koju ei tule. Mul tuli temalt raha laenata, et takso eest maksta. Olin täiesti lage. Vanamehelt küsida pole mõtet. Tema juba kukrut ei kergenda. Vana ihne tõbras. Noh, kas olete rahul, inspektor?»

«Mr. Crackenthorpe, kas midagi sellest on tõestatav, ütleme, pärast lõunat kolmest seitsmeni?»

«Minu meelest võimatu,» ütles Cedric reipalt. «Rahvusmuuseum, kus valvurid sind tuima pilguga vahivad, ja rahvast täis kino. Ei, see pole võimalik.»

Emma astus uuesti sisse. Tal oli käes väike kalendermärkmik.

«Te soovite teada, mida keegi meist 20. detsembril tegi, kas ma mõistan õieti, inspektor Craddock?»

«Nojah — hm — jah, miss Crackenthorpe.»

«Ma just vaatasin oma kalendermärkmikust järele. Kahekümnendal läksin Brackhamptoni kiriku restaureeri-misfondi koosolekule. Koosolek lõppes kell kolmveerand üks ja ma einetasin Cadena kohvikus koos leedi Adingtoni ning miss Bartlettiga, nemad on samuti komitee liikmed. Pärast lantši käisin kauplustes, ostsin jõuluks söögipoolist ja kingitusi. Käisin Greenfordi juures, Lyalli ja Swifti juures, Bootsi juures ja veel mitmes teises äris. Umbes kell kolmveerand viis jõin «Ristikheinalehe» teemajas teed ja

134

Läksin siis jaama Bryanile vastu — tema tuli rongiga. Kella kuue paiku joudsm koju ja leidsin, et isa on väga tujust ära. Oim talle lantsi valmis pannud, aga mrs Hart kes pidi tulema pärast lõunat talle teed keetma, oli tulemata. Isa oli nii vihane, et oli enda oma tuppa lukutanud, ei lasknud mind sisse ega rääkinud minuga sõnagi. Talle ei meeldi, et ma pärastlõunati väljas käin, aga ajuti teen ma seda sihilikult.»

«See on teist arvatavasti tark. Tänan teid, miss Crackenthorpe.»

Ta ei saanud talle kuidagi ütelda, et kuna ta oli naine, vaevalt viis jalga ja seitse tolli pikk, polnud tema käikudel suurt tähtsust. Selle asemel küsis ta:

«Teie teised vennad saabusid mõlemad hiljem kohale, nagu ma olen kuulnud?»

«Alfred tuli laupäeva õhtul hilja. Ta ütles mulle, et oli proovinud helistada sel päeval pärast lõunat, kui ma väljas olin, aga kui isa on pahas tujus, ei võta ta kunagi telefoni vastu. Vend Harold ei saabunud enne jõuluõhtut.»

«Tänan teid, miss Crackenthorpe.»

«Ma kardan, mul pole õigust küsida,» — ta kõhkles — «mida uut on ilmsiks tulnud, mis selliseid pärimisi põhjustab?»

Craddock tõi taskust voldiku esile. Sõrmeotstega võttis ta sealt välja ümbriku.

«Ärge puudutage, palun, aga kas see on teile tuttav?»

«Aga . . .» Emma vaatas talle jahmunult otsa. «... see on ju minu käekiri. See on kiri, mille ma Martine'ile kirjutasin.»

«Ma arvasin, et see võis seda olla.»

«Aga kust te ta saite? Kas Martine .. .? Kas te leidsite ta?»

«Näib võimalik olevat, et oleme ... ta üles leidnud. See tühi ümbrik leiti siit.»
«Majast?» «Ümbrusest.»

«Siis — ta tuli siia! Tema ... Te tahate öelda, et see oli ikkagi Martine seal... sarkofaagis?»

«Paistab väga sedamoodi, miss Crackenthorpe,» ütles Craddock leebelt.

Kui Craddock linna tagasi jõudis, paistis see isegi märksa rohkem sedamoodi. Teda ootas sõnum Armand Dessinilt.

135

«Üks sõbratar sai Anna Stravinskalt postkaardi. Ilmselt oli laevareisilugu õige! Ta on Jamaikale jõudnud, ja teie sõnu kasutades on tal vägev olemine!»

Craddock kägardas sõnumi kokku ja viskas selle paberi-korvi.

III

«Pean ütlema, et see on ülepea kõige vahvam päev,» lausus Alexander voodis kükitades ja mõttesse vajunult šokolaadibatooni hävitades. «Leida päris tõeline asi-tõend!»

Ta hääletoon oli otse pühalik.

«Tegelikult on terve see koolivaheaeg vahva olnud,» lisas ta rõõmsalt. «Ma ei usu, et sellised lood kunagi enam korduvad.»

«Loodan, et minuga enam mitte,» ütles Lucy, kes põlvili Alexanderi rõivaid kohvrisse pakkis. «Kas sa tahad kõik need kosmosejutud kaasa võtta?»

«Kahte pealmist mitte. Neid olen ma lugenud. Jalgpalli ja jalgpallisaapad küll, aga ketsid võib eraldi panna.»

«Kui rasked pakid teil küll on, poisid!»

«See on ükspuha. Nad saadavad meile «Rollsi» järele. Neil on äge «Rolls». Üks uuem «Mercedes-Benz» on neil kah.»

«Nad peavad siis rikkad olema.»

«Püherdavad rahas. Jube vahva, eks? Aga pigem sooviksin, et me ära ei sõidaks. Võib ju uus laip ilmsiks tulla.»

«Ma loodan siiralt, et seda ei juhtu.»

«Aga raamatutes juhtub seda tihti. Keegi, kes midagi on näinud või kuulnud, tehakse samuti külmaks. See võiksite olla teie,» lisas ta uuelt šokolaadibatoonilt paberit koorides.

«Ma tänan!»

«Ma ei taha, et see oleksite teie,» kinnitas talle Alexander. «Te meeldite mulle väga, ja Stoddersile ka. Kui kokk olete te taevalik! Absoluutselt priima lobi teete. Ka olete te väga mõistlik.»

See viimane oli selgesti kõrgeima tunnustuse avaldus, millena Lucy seda ka võttis.

136

«Tänan väga, aga ma ei kavatse lasta ennast sinu rõõmuks ära tappa.»

«Noh siis oleks teil parem ettevaatlik olla,» sõnas Alexander.

Ta vaikis, et veel kehakinnitust võtta, ja ütles siis kui kuidagi nagu muu seas:

«Kui paps mõnikord tuleb, hoolitsege ta eest, eks?»

«Jah, muidugi,» lubas Lucy veidi üllatunult.

«Papsiga on see häda,» informeeris teda Alexander, «et Londoni elu talle kasuks ei tule. Ta satub, teate, sobimatut sorti naiste kampa.» Ta vangutas murelikult pead.

«Ma armastan teda väga,» lisas ta, «aga talle on kedagi hoolitsejat vaja. Ta kolab ringi ega käi läbi õigete inimestega. Jube kahju, et mams tollal suri. Bryanile on õiget kodu vaja.»

Ta vaatas Lucyle surmtõsiselt otsa ja küünitas järgmist šokolaadibatooni võtma.

«Neljandat pole enam vaja, Alexander,» palus Lucy. «Sa jääd haigeks.»

«Ah, ei usu. Ma sõin ükskord järjest kuus tükki ära ega jäänud kah. Ma pole nii viletsa kõhuga.» Ta vaikis ja lausus siis:

«Te meeldite Bryanile, teate.»

«See on temast väga kena.»

«Mõne koha pealt on ta natuke eesel,» ütles Bryani poeg. «Aga ta oli jube hea hävituslendur. Ta on kohutavalt julge. Ja kohutavalt hea südamega.»

Ta jäi vait. Siis, üles lakke vahtides, lausus ta õige kohmetult:

«Teate, tõesti oleks hea, kui ta uuesti abielluks ... kellegagi, kes oleks vahva ... minul poleks midagi võõrasema vastu ... ei oleks tõesti, see tähendab, kui ta vahvat sorti oleks ...»

Lucy taipas ehmatusega, et Alexanderi jutul on kindel siht.

«Kogu see plära võõrasemadest on päris ajast ja arust,» jätkas Alexander ikka veel laele kõnet pidades. «Paljudel poistel, keda Stodders ja mina tunneme... on võõrasemad . .. lahutatud ja nii edasi... ja nad saavad päris hästi läbi. Oleneb muidugi võõrasemast. Muidugi pole alati päris selge, kes just sind külla kaasa võtab või kooli kevadistele spordivõistlustele tuleb, ja palju muud. See tähendab, kui on kaks komplekti vanemaid. Aga vastuoksa, kui on taskuraha tarvis, saab lihtsamalt.» Tänapäeva

137

eluprobleemid sundisid ta vaikima. «Kõige toredam on siis, kui on oma kodu ja omad vanemad ... aga kui ema on surnud ... noh, te taipate, mida ma mõtlen? Kui oleks vahvat sorti...» ütles Alexander kolmandat korda. Lucyt valdas meeleliigutus.

«Ma usun, et sina oled küll väga mõistlik, Alexander,» ütles ta. «Me peame ringi vaatama ja su isale toreda naise leidma.»

«Jah,» ütles Alexander erapooletult.

Nagu muu seas lisas ta:

«Ma arvan, et ma ainult nimetan. Te meeldite Bryanile väga. Ta ütles mulle nii...»

«Tõepoolest,» mõtles Lucy endamisi. «Siin käib kosja -sobitamine liiga ägedalt. Alguses miss Marple ja nüüd ka Alexander!»

Mingil põhjusel meenusid talle sigalad.

Ta tõusis püsti.

«Head ööd, Alexander. Hommikuks jäävad sisse pakkida ainult pidžaamad ja sinu pesu. Head ööd!»

«Head ööd,» soovis Alexander. Ta puges voodisse, pani pea padjale ja sulges silmad, luues täiusliku illusiooni magavast inglist, ning uinus otsekohe.

19. peatükk.

«Mitte midagi niisugust, mida saaks küsimust lahendavaks pidada,» ütles seersant Wetherall tusaselt nagu ikka.

Craddock luges parajasti raportit Harold Crackenthorpe'i 20. detsembri alibi kohta.

Umbes kell 15.30 oli teda nähtud Sotheby juures, kuid arvati, et õige varsti seejärel oli ta lahkunud. Russelli teemajas ei tuntud teda foto järgi ära, ent arvestades, et neil oli sel kellaajal rahvast palju ning Harold Cracken-thorpe polnud alaline külastaja, võis seda vaevalt imeks panna. Tema teener kinnitas, et ta oli saabunud Cardigan Gardenisse lõunasöögiks ümber rõivastuma kell kolmveerand seitse — kaunis hilja, sest lõunasöök oli kell pool kaheksa — ja sel põhjusel oli mr. Crackenthorpe natuke närviline olnud. Teener ei mäletanud, et oleks sel õhtul tema tagasitulekut kuulnud, kuna aga aega oli möödas palju, ei osanud ta midagi täpsemat ütelda, pealegi ei kuulnud ta mr. Crackenthorpe'i saabumist sageli. Tema ja ta naine armastasid vara magama heita, kui selleks võimalust

139

oli. Garaaž, kus Harold oma autot hoidis, oli omaette üüriboks, seal ei olnud kedagi tulemisi-minemisi nägemas ega olnud ka põhjust üht õhtut eriti mäletada.

«Kõik on eitav,» ütles Craddock ohkega.

«Restoraatorite lõunasöögil oli ta päris kindlasti,» kuid lahkus varakult, enne lauakõnede lõppu.»

«Mida te raudteejaamades kuulsite?»

Aga targemaks ei saadud sealgi, ei Brackhamptonis ega Paddingtonis. Oli möödunud ligi neli nädalat ning oli äärmiselt ebatõepärane, et keegi oleks midagi mäletanud.

Craddock ohkas ja sirutas välja käe, võtmaks Cedricl kohta käivaid andmeid. Need olid samuti eitavad, kuigi üks taksojuht oli ta kõheldes ära tundnud — tema oli tol päeval pärast lõunat mingil kellaajal viinud Paddingtoni sõitja, «kes oli sedamoodi välimusega nagu see vennike. Räpased püksid ja sassis juustepuhm. Kirus ja vandus, sest sõidutariif oli sellest ajast tõusnud, kui ta viimati Inglismaal oli.» Juht oli mäletanud päeva, sest hobune, nimega Venivillem, oli võitnud 14.30-se jooksu, temal aga oli hobuse peale ilus summa pandud. Kohe pärast tolle saksa mahaminekut oli ta kuulnud seda oma auto raadiost ning läinud jalamaid koju võitu pühitsema.

«Jumal õnnistagu võiduajamisi!» ütles Craddock ja pani ettekande ära.

«Ja siin on Alfred,» ütles seersant Wetherall.

Mingi varjund ta hääles sundis inspektorit järsult üles vaatama. Wetherallil oli sellise inimese mõnulev ilme, kes on maiuspala kõige lõpuks jätnud.

Üldjoontes'oli kontroll ebarahuldavaid tulemusi andnud. Alfred elas oma korteris üksi ning tuli ja läks ebakorra-pärastel kellaaegadel. Ta naabrid polnud uudishimulike killast, pealegi olid nad kontoriametnikud, kes kogu päeva ära olid. Kuid ettekande lõpu poole osutas Wetheralli suur sõrm viimasele lõigule.

Seersant Leakie, kellele olid antud lahendada vargused kaubaautodest, oli viibinud Paddington—Brackhamptoni maantee ääres asuvas autojuhtide trahteris, nimega «Tellisekoorem», kus pidas silma peal mõningatel juhtidel. Kõrvallauas oli ta märganud Chick Evansit Dicky Rogersi jõugust. Temaga koos oli olnud Alfred Crackenthorpe, keda ta välimuse järgi tundis sest ajast, mil oli näinud teda tunnistajana esinemas Dicky Rogersi protsessil. Ta oli imestanud, mida nad seal koos sepitsevad. Aeg — reede,

kahekümnes detsember kell 21.30. Mõni minut hiljem oli Alfred Crackenthorpe Brackhamptoni suunas minevasse bussi astunud. William Baker, Brackhamptoni jaama piletikontrolör, oli vahetult enne 23.55-se Paddingtoni rongi väljumist piletit kontrollinud härral, keda ta nägupidi tundis kui üht Crackenthorpe'i veljedest. Päev oli meeles, sest kuulu järgi olevat üks totakas vana daam tõendanud, et oli just tol pärastlõunal näinud, kuidas keegi rongis mõrvati.

«Alfred?» küsis Craddock ettekannet käest pannes. «Alfred? Ma kahtlen.»

«See seab ta kenasti paika,» nentis Wetherall.

Craddock noogutas. Jah, Alfred võis sõita 16.33-sega Brackhamptonisse ja teel mõrva sooritada. Siis võis ta bussiga edasi minna «Tellisekoormasse», kell pool kümme sealt ära tulla, ning tal jäi veel küllalt aega Rutherford Halli minna, tassida laip raudteetammilt sarkofaagi ja jõuda Brackhamptonisse parajasti siis, kui väljus 23.55-ne Londoni rong. Mõni Dicky Rogersi jõugu meestest võis teda laiba tassimisel isegi aidata, kuigi Craddock selles kahtles. Vastik kamp, aga mitte mõrvarid.

«Alfred?» kordas ta vaagides.

II

Perekond oli Rutherford Halli kogunenud. Harold ja Alfred olid Londonist kohale tulnud, ja õige pea hääled valjenesid ning mindi ägedaks.

Lucy segas jäätükkidega kokteili kannus ja läks sellega lugemistoa poole. Hääled kostsid selgesti halli, andes tunnistust sellest, et parasjagu sappi oli sihitud Emma vastu.

«Täiesti sinu süü, Emma,» müristas vihaselt Haroldi sügav bass. «Ma ei taipa, kuidas sa võisid nii lühinägelik ja rumal olla. Kui sa poleks seda kirja Scotland Yardi viinud ega alustanud seda ...»

«Sa pidid arust ära olema!» kuulutas Alfredi hele hääl.

«Kuulge, ärge teda kiusake,» ütles Cedric. «Mis tehtud, see tehtud. Oleks hulga täbaram olnud, kui nad selle naise kadunud Martine'iks oleksid tunnistanud ja me kõik oleksime suud pidanud, et Emma kaudu seda enne teadsime.»

«Sinul, Cedric, pole ju häda midagi,» ütles Harold vihaselt.

«Sina olid 20-ndal välismaal, see paistab olevat päev, mida nad uurivad. Aga Alfredile ja mulle on asi väga ebameeldiv. Õnneks suudan mina meenutada, kus ma sel pärastlõunal olin ja mida tegin.»

«Vean kihla, et suudad,» ütles Alfred. «Kui sina, Harold, peaksid mõrva ette valmistama, siis hangiksid sa endale alibi väga hoolikalt, selles olen ma kindel.»
«Nagu ma aru saan, pole sinul nii hästi vedanud,» ütles Harold jäiselt.
«Kuidas võtta,» lausus Alfred. «Miski pole pahem politseile antud kaljukindlast alibist, mis ei osutugi kaljukindlaks. Neil on nuppu selliste asjade paljastamiseks.»
«Kui sa kaudselt mõista annad, nagu oleksin mina selle naise tapnud ...»
«Oh, jätke järele, te kõik!» hüüdis Emma. «Muidugi pole teist keegi seda naist tapnud!»
«Ja et sa nimelt teaksid, mina polnud kahekümnendal välismaal,» ütles Cedric. «Ning politseil on see teada! Nõnda oleme kõik kahtluse all.»
«Kui poleks Emmat olnud ...»
«Oh, Harold, ära hakka uuesti peale!» hüüdis Emma.
Dr. Quimper ilmus töötoast, kus ta oli olnud mr. Crackenthorpe'iga omaette. Ta pilk langes kannule Lucy käes.
«Mis see on? Tähistatakse midagi?»
«Pigem vesi tulle. Nad on seal nagu kassid ja koerad.»
«Süüdistavad üksteist vastastikku?»
«Võtavad peamiselt Emma kallal.» Dr. Quimperi kulmud kerkisid.
«Tõesti?» Ta võttis Lucy käest kannu, avas lugemistoa ukse ja astus sisse. «Tere õhtust!»
«Ah, doktor Quimper, ma sooviksin teiega paar sõna rääkida!» See oli Haroldi hääl, kõrgendatud ja pire. «Ma tahan teada, mis teil mõttes oli, kui perekonna ning isiklikesse asjadesse vahele segasite ja mu õel Scotland Yar-dis ära käia käskisite?»
«Miss Crackenthorpe küsis minult nõu,» ütles dr. Quimper rahulikult. «Seda ma talle andsin. Minu arvates talitas ta täiesti õigesti.»
«Te julgete ütelda ...»
«Tüdruk!» See oli vana mr. Crackenthorpe'i tuttav tervitus. Ta vahtis välja otse töötoa ukse vahelt Lucy selja taga. Vastutahtmist pöördus Lucy ringi,
«Jah, mr. Crackenthorpe?»
141
«Mida te meile täna lõunaks annate? Ma tahaksin raguud riisiga! Teie raguu riisiga on väga hea. Raguud pole meil ammuaega olnud.»
«Poisid ei hooli eriti raguust, teate küll.»
«Poisid, poisid! Mis poistel ütlemist on? Mina olen see, kellega tuleb arvestada. Ja, muuseas, poisid on läinud, hea, et neist lahti saime. Tahan head kuuma raguud, kas kuulete?»
«Olgu, mr. Crackenthorpe. Te saate seda.»
«Nii on õige. Te olete tore tüdruk, Lucy. Teie hoolitsege minu eest, mina jälle hoolitsen teie eest.»
Lucy läks tagasi kööki. Loobunud kavatsetud kanafri-kasseest, hakkas ta kokku otsima raguu valmistamiseks vajaminevaid toiduaineid. Välisuks paukus ja aknast paistis majast auto poole sammuv vihane dr. Quimper, kes ära sõitis.
Lucy ohkas. Poistest tundis ta puudust. Ja ka Bryan oli nagu puudu.
Oh, olgu! Ta istus maha ja hakkas seeni puhastama. Igatahes, pere saab vahva ja vägeva lõuna. Las õgivad!

III

Kui dr. Quimper oli auto garaaži ajanud, sulges ta värava ja astus ust enda järel väsinult kinni tõmmates majja. Kell oli kolm hommikul. Hästi, Hosh Simpkinsi kaasal oli ta kaheksaliikmelises peres tore terve kaksikutepaar lisaks. Mr. Simpkins polnud kaksikute ilmaletuleku puhul erilist vaimustust ilmutanud. «Kaksikud,» oli ta mornilt öelnud. «Mis kasu neist on? Oleks veel, et nelikud — nendest on vähemalt kasu. Sulle läkitatakse kõiksuguseid kingitusi, ajakirjanikud tulevad ja lehes on pildid, ja kuninganna saatvat telegrammi. Aga kaksikud! Ainult ühe asemel kaks suud toita! Ei minu ega naise perekonnas pole kaksikuid varem kunagi olnud. Justkui polekski ilmas õigust.»

Dr. Quimper astus oma magamistuppa ülakorrusel ja hakkas lahti rõivastuma. Ta vaatas kella. Viis minuiit kolm läbi. Nende kaksikute ilmaletoomine oli äärmiselt keerukaks osutunud, aga kõik oli hästi läinud. Ta haigutas. Ta oli väsinud, väga väsinud. Sooja pilguga vaatas ta oma voodit.

142

Telefon helises.

Dr. Quimper vandus ja võttis toru hargilt.

«Dr. Quimper?»

«Kuuleb.»

«Räägib Lucy Eyelesbarrow. Rutherford Hallist Ma arvan te peaksite siia tulema. Paistab, nagu oleksid kõik haigeks jäänud.»

«Haigeks jäänud? Kuidas? Millised on sümptoomid?» Lucy kirjeldas neid.

«Ma tulen otsekohe. Seni.. .» Ta andis Lucyle kiiresti lühidaid juhtnööre.

Siis haaras ta runu oma riided, pistis paar asja esma-abipauna lisaks ning ruttas alla auto juurde.

IV

Oh möödunud umbes kolm tundi, kui doktor ja Lucy, mõlemad üksjagu väsinud, köögilaua taha istusid ja suured tassid musta kohviga ette võtsid.

«Ooh,» jõi dr. Quimper oma tassi tilgatumaks ja pani selle kolksudes alustassile tagasi. «See kulus mulle ära. Asugem nüüd asja juurde, miss Eyelesbarrow.»

Lucy silmitses arsti, kelle näos selgesti paistsid väsimus-kurrud, mis teda väljanägemise poolest vanemaks tegid kui ta nelikümmend neli eluaastat, ta tume juus oli oimukohtadel segatud halliga ja silmade all olid varjud.

«Nii palju, kui mina otsustada suudan,» ütles arst, «on nüüd nendega kõik korras. Aga kuidas see juhtus? Seda ma tahangi teada. Kes tegi lõuna?»

«Mina,» ütles Lucy.

«Ja mis see oli? Üksikasjaliselt.»

«Seenesupp. Hautatud kana riisiga. Veinitarretis vahukoorega. Eelroaks kanamaks peekoniga.»

«Canapés Diane,» ütles dr. Quimper ootamatult.

Lucy naeratas jõuetult.

«Jah, Canapés Diane.»

«Olgu pealegi. Arutame läbi. Seenesupp — arvatavasti konservidest, jah?»

«Sugugi mitte. Ise tegin.»

«Tegite ise. Millest?»

«Pool naela seeni, kanaleem, piim, pruunistatud või jahuga ja sidrunimahl.»

143

«Ahah! Ja oodatakse, et öeldaks: «See pidi olema seentest.»»

«Seentest see ei olnud. Ma sõin ise ka natuke suppi, aga olen terve.»

«Jah, teie olete ju päris terve. Ega ma seda ei unustanud.» Lucy punastas. «Kui tahate öelda ...»

«Ei, ma ei taha öelda. Te olete äärmiselt armas tüdruk. Kui ma oleksin mõelnud seda, mida ma ütlesin, siis oleksite te samuti magamistoas oianud. Lõppude-lõpuks tean ma teist kõik. Ma võtsin vaevaks välja uurida.»

«Taevapärast, miks te seda küll tegite?»

Dr. Quimperi suujoon tõmbus karmiks:

«Sest ma kannan hoolt, et saaksin andmed inimestest, kes siia tulevad ja end siin sisse seavad. Teie olete bona fide noor neiu, kes selsinasel kohal endale tööga leiba teenib, ja paistab, et enne siiatulekul pole teil Cracken-thorpe'ide perega mingit kokkupuudet olnud. Seega pole te ei Cedricl, Haroldi ega Alfredi kallike, kes neil räpast tööd ära aitab teha.»

«Kas te tõesti usute ...»

«Ma usun päris paljusid asju,» ütles Quimper. «Aga ma pean ettevaatlik olema. See on arsti elukutse halvim külg. Vaadakem nüüd edasi. Hautatud kana riisiga. Kas te sõite ka seda?»

«Ei. Kui seda valmistada, siis saab kõht lõhnast täis. Ma muidugi maitsesin. Ma sõin suppi ja natuke tarretist.»

«Kuidas te tarretise lauale andsite?»

«Omaette nõudes.»

«Ja nüüd, kui palju ära on koristatud?»

«Kui te nõusid mõtlete, siis kõik on pestud ja ära pandud.»

Dr. Quimper laskis kuuldavale oige. «Küll ollakse vahest üliagar,» ütles ta. «Jah, nüüd on see selge, aga kardan, et parata pole enam midagi.»

«Mida veel alles on?»

«Kana riisiga on veel natuke järel — sahvris kausi sees. Kavatsesin seda õhtul india supi hakatisse kasutada. Natuke seenesuppi jäi ka üle, tarretist ega eelrooga üldse mitte.»

«Ma võtan kana riisiga ja suppi. Aga puuviljakaste? Kas neil oli sinna juurde puuviljakaste?»

144

«Jah. Ühes savinõus.» «Sealt võtan ma kah natuke.»

Ta tõusis. «Ma lähen üles ja vaatan neid veel. Kas te suudate hommikuni vastu pidada? Neil kõigil pilku peal hoida? Kella kaheksaks võin põhjalikult instrueeritud põe-taja saata.»

«Ma tahan, et te mulle otse tõtt ütleksite. Kas arvate, et see oli toidumürgitus — või — või — noh, mürgitamine?»

«Ma juba ütlesin teile. Arstid ei tohi arvata, nad peavad kindlad olema. Kui toiduproovid annavad positiivsed tulemused, võin asjale käigu anda. Vastasel korral...»

«Vastasel korral?» kordas Lucy.

Dr. Quimper pani talle käe õlale.

«Kahe inimese eest hoolitsege eriti,» ütles ta. «Kõigepealt Emma eest. Ma ei kavatse lubada, et Emmaga midagi juhtuks...»

Tema hääles oli tundeid, mida ei saanud varjata. «Tema elu pole isegi veel alanud,» ütles ta. «Ja te teate, et sellised inimesed, nagu Emma Crackenthorpe, on maa sool... Emma, jah, Emma tähendab mulle palju. Ma pole talle seda kunagi ütelnud, aga kord ma ütlen. Hoolitsege Emma eest.»

«Olge täiesti rahulik, seda ma teen,» ütles Lucy.

«Ja vanamehe eest. Ma ei ütleks, et ta oleks iial mu lemmikpatsient olnud, aga minu patsient ta on, ja olgu ma neetud, kui ma lasen teda siit ilmast teise saata sellepärast, et mõni ta vastikutest poegadest või nad kõik kolm teda tee pealt.eest ära tahavad koristada, et tema raha käsutada saaksid.»

Ootamatult heitis ta Lucyle kelmika pilgu.

«Näete,» ütles ta, «ma olen oma suud liiga palju paotanud. Hoidke aga silmad lahti, olge hea tüdruk, ja, muuseas, pidage oma suu kinni.»

V

Inspektor Bacon näis jahmunud olevat.

«Arseenik?» küsis ta. «Arseenik?»

«Jah. Kanas riisiga. Siin on selle ülejääk, teie mehe jaoks vaevanägemiseks. Ma tegin väga väikese jaoga ligikaudse proovi, äga tulemus oli päris selge.»

145

«Niisiis, ametis on mürgitaja?» «Paistab sedasi,» ütles dr. Quimper kuivalt. «Ja te ütlete, et mõjus neile kõigile, välja arvatud miss Eyelesbarrow?»

«Välja arvatud miss Eyelesbarrow.» «Näib, et temaga on lood täbarad ...» «Milline motiiv temal võiks olla?»

«Ta võib hull olla,» sõnas Bacon. «Mõnikord paistab, nagu oleks inimene normaalne, aga tegelikult on tal kruvid päris lahti.»

«Miss Eyelesbarrow'l pole kruvid lahti. Kui arst kinnitan ma teile, et miss Eyelesbarrow on niisama normaalne nagu teie või mina. Kui miss Eyelesbarrow söödab perele kana ja riisiga sisse arseenikut, siis on tal selleks põhjus. Veel enam, kuna ta on äärmiselt arukas noor daam, siis hoolitseks ta selle eest, et mitte ainukeseks jääda, kes ei mürgitu. Ta talitaks nagu iga teine arukas mürgitaja, nimelt sööks veidi mürgitatud kana ja liialdaks siis sümp-! oomidega.»

«Ja te ei saaks sellest aru?»

«Et ta sai vähem mürki kui teised? Arvatavasti mitte. Inimesed ei reageeri kõik mürkidele ühteviisi — üks ja seesama annus viib mõne rohkem rivist välja kui teise. Muidugi,» lisas dr. Quimper lootusrikkalt, «kui patsient on surnud, saab päris täpselt hinnata, kui palju sisse oli võetud.»

«Siis võib ju olla .. .» Inspektor Bacon tegi pausi, korraldamaks oma mõtet. «Võib ju olla, et praegu teeb mõni perekonnaliige suuremat kisa kui põhjust oleks, — on haige koos teistega, et vältida kahtluste tärkamist. Mis te sellest arvate?»

«Selline mõte mul juba pähe tuli. Seepärast ma ette kan-nangi. Asi on nüüd teie käes. Ma panin ametisse põetaja, keda ma võin usaldada, aga ta ei saa korraga kõikjal olla. Minu arvates ei saanud keegi mürki sel määral, et tagajärjeks oleks surm.»

«Kas mürgitaja tegi vea?»

«Ei. Minu meelest oli mõte panna kana ja riisi sisse mürki nii palju, et tekiksid toidumürgituse tunnused, mis seente arvele kirjutataks. Seenemürgitusekartus on inimestel veres. Siis arvatavasti ühe inimese seisund halveneb ja ta sureb.»

«Sest talle antakse teine annus?»

Arst noogutas.

146

«Seepärast teatasin otsekohe teile ja panin ametisse spetsiaalse põetaja.»

«Kas põetaja teab, et see oli arseenik?»

«Muidugi. Tema teab, ja teab ka miss Eyelesbarrow. Te teate ise muidugi kõige paremini, mida teha, aga kui ma oleksin teie asemel, läheksin nende juurde ja teeksin neile kõigile selgeks, et neil on arseenimürgitus. See ajaks mõrtsukale hirmu naha vahele ja ta ei julgeks oma plaani ellu viia. Ilmselt rajas ta kõik toidumürgituseteooriale.»

Telefon inspektori laual helises. Inspektor võttis toru ja lausus:

«Hea küll. Ühendage.» Quimperile ütles ta: «Helistab teie põetaja. Jah, hallo, mina räägin... Kuidas? Tõsine pööre halvema poole ... Jah ... Dr. Quimper on praegu minu juures ... Kui tahate temaga paar sõna rääkida ...»

Ta ulatas telefonitoru arstile.

«Quimper kuuleb ... Taipan . .. Jah ... Täiesti õige . .. Jah, tehke nii... Me tuleme kohale.»

Ta pani toru hargile ja pöördus Baconi poole.

«Kellega see juhtus?»

«Alfrediga,» vastas dr. Quimper. «Ja ta on surnud.»

20. peatükk.

Läbi telefonigi oli Craddocki üllatust tunda. «Alfred?» imestas ta. «A1 f r e d?»

Kuuldetoru paremini kõrva äärde nihutades küsis inspektor Bacon: «Seda te ei oodanud?»

«Muidugi mitte. Õigupoolest olin ta äsja mõrvariks tunnistanud!»

«Ma kuulsin, et piletikontrolör oli teda näinud. Paistis, et tema lood on täbarad. Jah, paistis, nagu oleks meil õige mees peos!»

«Jah,» ütles Craddock lamedalt. «Me eksisime.»

Korraks valitses vaikus. Siis küsis Craddock:

«Seal valvas ju põetaja. Kus ta silmad olid?»

«Teda ei saa süüdistada. Miss Eyelesbarrow oli gma-dega täiesti läbi ja heitis natukeseks magama. Põetaja hoole all oli viis patsienti: vanamees, Emma, Cedric, Harold ja Alfred. Ta ei saanud kõikide juures samaaegselt olla. Näib, et vana mr. Crackenthorpe hakkas kisa

147

tegema. Ütles, et on suremas. Põetaja astus tema tuppa sisse, rahustas teda ja tuli jälle tagasi — viis Alfredile teed glükoosiga. See jõi seda, ja tagajärg oligi käes.»

«Jälle arseenik?»

«Nähtavasti küll. Muidugi võis tegemist olla ka seisundi halvenemisega, aga Quimper nii ei arva, ja Johnstone on temaga nõus.»

«Mina arvan,» ütles Craddock kahtlevalt, «et Alfred oli pettuse ohvriks mõeldud.»

Baconi häälest kostis huvi. «Kas te tahate ütelda, et kui Alfredi surmast poleks kellelgi penni võrra kasu olnud, siis vanamehe surmast oleksid nad kõik ühteviisi tulu saanud? Mina oletan, et see võis eksitus olla: keegi arvas, et tee oli vanamehe jaoks valmis pandud.»

«Kas nad on kindlad, et mürk just niiviisi sisse anti?»

«Ei, kindlad nad muidugi ei ole. Põetaja, nagu hea põetaja ikka, pesi kogu värgi puhtaks. Tassid, lusikad, teekannu, kõik. Aga see paistab ainuke mõeldav võimalus olevat.»

«Mis tähendab, et üks patsientidest polnud nii haige kui teised?» arutles Craddock mõtlikult. «Kasutas juhust ja pani tee sisse mürki?»

«Noh, enam seal hulle tükke ei tehta,» ütles inspektor Bacon mornilt. «Meil on nüüd kaks põetajat ametis, miss Eyelesbarrow'st rääkimata, ja mul on seal ka paar meest. Kas tulete kohale?»

«Nii kähku kui suudan!»

II

Lucy Eyelesbarrow tuli inspektor Craddockile hallis vastu. Ta näis kahvatu ja võõras.

«Olete teie aga vatti saanud,» ütles Craddock. «See kõik on olnud nagu üks õudne pikk luupainaja,» ütles Lucy. «Eelmisel ööl mõtlesin ma tõesti, et nad surevad kõik!»

«Mis puutub kanasse ja riisi...»

«See oli siis kana riisiga?»

«Jah, kenasti arseenikuga vürtsitatud — päris Borgia stiilis.»

«Kui nii,» ütles Lucy, «siis pidi see, kindlasti pidi... keegi omast perest olema.»

148

«Teisi võimalusi ei ole?»

«Ei. Näete, ma hakkasin seda neetud kana riisiga valmistama päris hilja — pärast kella kuut, sest mr. Cracken-thorpe soovis just kana riisiga. Ja ma pidin avama uue purgi india vürtse, järelikult ei saanud seda keegi torkida. Vürtsid oleksid maitset varjanud.»

«Arseenikul pole üldse maitset,» ütles Craddock mõtlikult. «Nüüd, mis võimalusse puutub, — kellel oli võimalus sel ajal, kui veel süüa tehti, kana ja riisi mürgitada?»

Lucy mõtles järele.

«Tegelikult võis igaüks kööki hiilida, kui ma söögitoas lauda katsin,» ütles ta.

«Taipan. Nüüd, Lucy, kes sellal kodus olid? Vana mriCrackenthorpe, Emma, Cedric ...?»

«Harold ja Alfred. Nad jõudsid õhtupoolikul Londonist kohale. Ah, ja Bryan — Bryan Eastley. Aga ta läks just enne lõunasööki ära. Pidi Brackhamptonis ühe mehega kokku saama.»

«Siin on seos vanamehe haigusega möödunud jõulude ajal,» lausus Craddock mõtlikult. «Quimper kahtlustas, et see oli arseenik. Kas möödunud ööl paistsid nad kõik võrdselt haiged olevat?»

Lucy jäi mõttesse. «Minu arust oli vana mr. Cracken-thörpe kõige raskemini haige. Dr. Quimper nägi temaga rängasti vaeva. Pean ütlema, et ta on kohutavalt hea arst. Cedric tegi kõige rohkem lamenti. Tugevad, terved inimesed reageerivad muidugi alati nii.»

«Ja kuidas lugu Emmaga oli?»

«Temal oli päris paha.»

«Miks Alfred, küsin ma?» ütles Craddock. «Ma tean,» sõnas Lucy. «Ma oletan, et see pidigi Alfred olema?»

«Imelik! Ka mina esitasin endale selle küsimuse!»

«Tundub kuidagi ebaloogiline olevat.»

«Kui ma ainult selle afääri motiivid kätte saaksin,» ütles Craddock. «Siin ei paista sisemist loogikat olevat. Kägistatud naine sarkofaagis oli Edmund Crackenthorpe'i lesk Martine. Oletagem nii. Praeguseks on see päris ilusti tõestatud. Alfredi ettekavatsetud mürgitamise ja Martine'i vahel peab side olema. Kõik on siin, kuskil omas perekonnas. Isegi kui me ütleksime, et keegi neist hull on, poleks sellest kasu.»

«Tõesti mitte,» nõustus Lucy.

149

«Hästi. Olge ise ettevaatlik,» hoiatas Craddock. «Pidage meeles, et siin majas on mürgitaja ja et üks teie patsiente pole nii haige, nagu ta seda teeskleb.»

Pärast Craddocki äraminekut läks Lucy aeglaselt ülakorrusele. Kui ta möödus vana mr. Crackenthorpe'i toast, hüüdis teda käskiv hääl, mida haigus oli nõrgestanud

«Tüdruk! Tüdruk! Kas see olete teie? Tulge siia!»

Lucy astus tuppa. Mr. Crackenthorpe istus kenasti patjade najal voodis. Nagu Lucyle näis, oli ta haige inimese kohta üllatavalt reibas.

«Maja on neetud haigepõetajaid täis,» kaebas mr. Crackenthorpe. «Sekeldavad, teevad end tähtsaks, mõõdavad mul palavikku, ei anna mulle süüa seda, mida ma tahan, — see kõik peab ilusa summa maksma. Ütelge Emmale, et ta nad minema saadaks. Te suudate minu eest ise hästi hoolitseda.»

«Kõik on haigestunud, mr. Crackenthorpe,» ütles Lucy. «Kõigi eest ei suuda ma hoolitseda.»

«Seened on kuradi ohtlikud asjad,» ütles mr. Crackenthorpe. «See oli see meie eileõhtune supp. Selle keetsite teie,» lisas ta etteheitvalt.

«Seentega, mr. Crackenthorpe, oli kõik täiesti korras.»

«Seda ei pane ma teile süüks, tüdruk, mitte teile. Seda on varemgi juhtunud. Üks kuradi tatikas satub sekka ja teeb oma töö. Ei või keegi ette arvata. Ma tean, te olete hea tüdruk. Ei teie nii meelega tee! Kuidas Emmaga on?»

«Pärast lõunat tunneb ta ennast üsna hästi.» «Ahah. Ja Harold?» «Ka temal on parem.»

«Mis jutt see on, et Alfred on vedru välja visanud?» «Seda polnud kellelgi luba teile ütelda, mr. Crackenthorpe.»

Mr. Crackenthorpe naeris pireda häälega, kiunuvalt ja kahjurõõmuga. «Mina kuulen kõike. Vanamehe eest varjata ei saa! Küllap nad püüavad! Alfred on siis surnud, eks? Tema minult enam ei pumpa, enam ta neid rahasid ka ei saa. Nad kõik ootavad, et mina sureksin, teate küll, eriti aga ootas seda Alfred. Nüüd on ta ise surnud! Minu silmis on see hoopis võllanali!»

«See pole teist ilus, mr. Crackenthorpe,» ütles Lucy tõsiselt.

150

Mr. Crackenthorpe naeris uuesti. «Mina elan neist kõigist kauem,» kraaksus ta. «Seda saate veel näha, tüdruk! Saate näha!»

Lucy läks oma tuppa, võttis sõnastiku ja otsis üles märksõna «tontiin». Ta sulges raamatu mõtlikult ja jäi enda ette vahtima.

III

«Ma ei taipa, miks te mind näha tahate!» ütles dr. Morris ärritunult.

«Teie tunnete Crackenthorpelde perekonda kauemat aega,» alustas inspektor Craddock.

«Jajah, ma tunnen Crackenthorpe'e kõiki. Mäletan vana Josiah Crackenthorpe'!. Tema oli alles juurikas, igapidi nutikas mees. Tegi palju raha.» Eakas mees kehitas ennast tugitoolis mugavamasse asendisse ja silmitses inspektor Craddockit puhmaskulmude alt. «Tähendab, te kuulate seda noort, tobu Quimperit,» ütles ta. «Oh neid agaraid noori arste küll! Ikka tuleb neil mõni idee! Võttis pähe, et keegi püüab vana Luther Crackenthorpe'i mürgitada! Melodraama! Muidugi, seedehäireid tal ju oli. Mina ravisin. Väga tihti neid ette ei tulnud, ka polnud nendes midagi imelikku.»

«Dr. Quimper näib arvavat, et oli küll,» ütles Craddock.

«Arvamine ei tule arstile kasuks. Lõppude-lõpuks loodan ma, et tunnen arseenimürgituse ära, kui seda näen.»

«Paljud kuulsad arstid pole seda ära tundnud,» väitis Craddock. «Oli,» — ta luges peast — «Greenbarrow' juhtum, mrs. Reney, Charles Leeds, Westburyde perest kolm inimest, kõik nad maeti kenasti maha, ilma et neid ravinud arstidel vähimatki kahtlust oleks olnud. Need arstid olid kõik tublid ja reputatsiooniga inimesed.»

«Olgu, olgu,» soostus dr. Morris, «te ütlete, et ma võisin eksida. Nõus, aga mina ei arva, et ma eksisin.»

Ta vaikis hetke ja küsis siis: «Kes seda Quimperi arvates tegi — kui üldse tehti?»

«Ta ei teadnud ja oli mures,» ütles Craddock. «Lõppudelõpuks,» lisas ta, «on seal suur hulk raha mängus.»

«Jajah, ma tean, mis nad Luther Crackenthorpe! surma puhul saavad, ja seda läheb neil hädasti vaja. Küllap see

nii on, aga sellest ei järeldu, et nad vanamehe ta raha pärast ära tapaksid.»

«Mitte ilmtingimata,» oli inspektor Craddock nõus.

«Olgu kuidas on,» ütles dr. Morris. «Minu põhimõtteks pole huupi, ilma piisava põhjuseta, kõiki kahtlustada. Piisava põhjuseta,» kordas ta. «Möönan, et see, mida te mulle äsja rääkisite, vapustas mind veidi. Arseenik, ilmselt tubli annus, aga ma ikkagi ei taipa, miks te minu juurde tulite. Et mina seda ei kahtlustanud, on kõik, mis ma teile öelda võin. Võib-olla oleksin pidanud kahtlustama. Luther Crackenthorpe'i seedehäireid palju tõsisemalt võtma. Aga sellest pole teil enam sooja ega külma.»

Craddock nõustus. «Tegelikult tahtsin ma Cracken-thorpe'ide suguvõsast veidi rohkem teada saada,» lausus ta. «Kas neil on mingeid imelikke iseloomujooni, mõningaid veidrusi?»

Puhmaskulmude alt uuris teda terane pilk.

«Jah, ma mõistan, — te mõtted võivad sinnapoole kalduda. Noh, vana Josiah oli vaimselt päris terve. Painudumatu kui raudnael, nagu nad kõik. Tema naine oli neurootik, kalduvusega raskemeelsusele. Põlvnes veresugulaste-vahelisest abielust. Suri varsti pärast teise poja sündi. Ma ütleksin, et Luther päris temalt teatud . . . labiilsuse. Noore mehena oli ta samasugune nagu kõik teised, ainult isaga sõdis alati. Isa oli temas pettunud ja küllap see oli Lutherile valus, ta võttis seda südamesse ja lõpuks kasvas see üle

mingiks maaniaks. See painas teda ka abielupäevil. Pange tähele — millal te ka iganes temaga räägite, talle on kõik ta pojad südamepõhjast vastumeelt. Oma tütreid ta armastas. Mõlemat, Emmat ja Edie't — toda, kes suri.»

«Miks ta oma poegi nii vihkab?» küsis Craddock.

«Selle teadasaamiseks tuleb teil mõne moodsa psühhiaatri juurde minna. Ütleksin ainult, et Luther on alati alaväärsuskompleksi põdenud ja tunnetab väga teravalt oma majanduslikku seisukorda. Kapitali kasum kuulub talle, kuid kapitali kasutamise õigust tal ei ole. Kui tal oleks õigus poegi pärandusest ilma jätta, ei vihkaks ta neid niiviisi. Sellisest õigusest ilmaolemine tekitab temas alaväärsustunde.»

«Seepärast pakubki talle niisugust lõbu mõte kõigist kauem elada?» küsis inspektor Craddock.

«Nähtavasti küll. Ilmselt selles ta koonerdamise juurgi peitub. Kindlasti on tal oma suurtest sissetulekutest õnnestunud

nimetamisväärne summa kõrvale panna, enamasti enne, kui maksud praegusele peadpööritavale kõrgusele tõusid.»

Inspektor Craddockile tuli pähe uus mõte. «Võib-olla on ta oma säästud testamendi teel kellelegi pärandanud? Seda ta ju teha saa b.»

«Oh jaa, aga jumal teab, kellele ta selle pärandab. Küllap Emmale, aga ma kahtlen ka selles. Igatahes Emma saab oma osa vanamehe rahadest. Võib-olla Alexanderile, lapselapsele.»

«Ta armastab teda, eks?»

«Minu ajal küll. Poiss on muidugi tütre, mitte poja laps. See on vahest määrav. Ja Bryan Eastley, Edie abikaasa vastu tunneb ta tõsist sümpaatiat. Muidugi, Bryanit ma hästi ei tunne, sellest, kui ma sealt perest kedagi nägin, on juba mõni hea aasta möödas. Aga ma sain aru, et pärast sõja lõppemist pole tal õiget pealehakkamist. Tal on omadusi, mis sõja ajal vajalikud on, — vaprust, uljust ja võimet mitte muretseda homse pärast. Aga ma ei usu, et temas raasugi püsivust oleks. Ilmselt tuleb temast tuuletallaja.»

«Niipalju kui teile teada on: ega noorema põlvkonna hulgas pole kellelgi mõnd isevärki veidrust?»

«Cedric on ekstsentriline tüüp, sündinud mässaja. Ma ei saaks väita, et ta täiesti normaalne on, aga öelge mulle, kes on? Harold peab üldtunnustatud tavadest kinni, kuid tema pole selline, keda ma väga meeldivaks inimeseks peaksin, — ta on kalgi südamega ja omakasu peale väljas. Alfredis on annus seaduserikkujat. Tema on sohk, on seda alati olnud. Nägin, kuidas ta kord raha võttis misjonikor-janduskarbist, mis neil tavaliselt hallis seisis. Sedasorti vend. Ah, nojah, vaene mees on surnud, temast ei tohi halba rääkida.»

«Kuidas...» — Craddock kõhkles — «Emma Crackenthorpe'iga on?»

«Kena naine, rahulik, alati pole võimalik ütelda, mida ta mõtleb. Tal on omad kavad ja omad ideed, kuid ta hoiab need enda teada. Temal on rohkem karakterit kui üldpildi põhjal arvata võiks.»

«Arvatavasti tundsite Edmundit, seda poega, kes Prantsusmaal surma sai?»

«Jah, minu meelest oli tema sellest kambast parim. Hea iseloomuga, lõbus, kena poiss.»

«Kas olete juhtunud kuulma, et just enne langemist

kavatses ta abielluda — või abielluski — ühe prantsuse tüdrukuga?»

Dr. Morris kortsutas kulmu. «Tundub, nagu mäletaksin ma midagi taolist,» ütles ta, «aga sellest on palju aega möödas.»

«Päris sõja alguses, eks?»

«Ja1 Noh, julgen öelda, et kui ta ellu oleks jäänud, siis oleks küll kahetsenud, et abiellus välismaalannaga.» «On alust arvata, et selline oligi asjade käik,» ütles

Craddock.

Mõne lühikese lausega andis ta hiljutistest sündmustest ülevaate.

«Tuleb meelde, et nägin ajalehes midagi sarkofaagist leitud naisest. See oli siis Rutherford Hallis!»

«Ja on põhjust arvata, et naine oli Edmund Cracken-thorpe'i lesk.»

«Nojah, see tundub eriskummaline. Pigem romaan kui elu. Aga kes seda vaest hinge tappa tahtis, see tähendab, mis seos on sellel Crackenthorpe'ide pere mürgitamisega arseeniku abil?»

«On üks võimalus kahest,» ütles Craddock, «aga mõlemad võimalused on väga ebamäärased. Võib-olla on mõni ahneks läinud ja tahab tervet Josiah Crackenthorpe'i varandust.»

«Siis on ta neetud loll,» ütles dr. Morris. «Tema osaks jääb ainult neid kohutavaid, varandusest saadavate sissetulekute pealt võetavaid makse maksta.»

21. peatükk.

«Seened on jälgid asjad,» ütles mrs. Kidder.

Viimase paari päeva jooksul oli mrs. Kidder seda umbes kümme korda öelnud. Lucy ei vastanud.

«Mina ise neid ei puuduta,» ütles mrs. Kidder, «nad on liiga ohtlikud. Saatus oli armuline, et on ainult üks surnu. Nad oleksid võinud kõik surra, ja teie, miss, samuti. Te pääsesite ime läbi.»

«Seened ei olnud süüdi,» ütles Lucy. «Need olid täiesti head.»

«Ärge uskuge,» ütles mrs. Kidder. «Need seened on ohtlikud. Üks sitaseen teiste hulgas, ja ongi kuri karjas. Naljakas,» jätkas mrs. Kidder valamust kostva taldrikute ja

154

vaagnate kilina saatel, «kuda õnnetused uksest ja aknast sisse tulevad, nagu nüüdki. Öe vanem laps jäi leetritesse, meie Ernie aga kukkus ja murdis käeluu, ja mehele tulid mul paised. Kõik selle nädala sees! Kohe raske uskuda, eks ju? Siin on sama lugu,» lasi mrs. Kidder edasi, «algul see kole mõrv, ja nüüd mr. Alfred seenemürgitusesse surnd. Tahaks teada, kes on järgmine!»

Lucyt valdas ärevileajav soov seda ka ise teada saada.

«Mu mehele enam ei meeldi, et ma siin käin,» ütles mrs. Kidder. «Ta arvab, et see toob õnnetust, aga mina ütlen, et olen miss Crackenthorpe'i vana tuttav ja et ta on kena inime ja et temal on mind vaja. «Ja ma ei saa lubada,» ütlesin ma, «et vaene miss Eyelesbarrow teeks majas kõik üksi.» Teil, miss, on ju päris raske kõikide nende kandikutega.»

Lucy oli sunnitud nõustuma, et antud hetkel näis elu koosnevat peamiselt kandikutest. Ta ladus neile parajasti süüa haigete jaoks.

«Mis põetajatesse puutub, siis need ei liiguta iial sõrmegi,» ütles mrs. Kidder. «Muud ei tee kui ainult nõuavad kanget teed, kann kannu järel. Ja söök olgu neil olla. Ma ütlen, ma olen surmani väsinud.» öeldutuli otse südamepõhjast, kuigi naine polnud teinud eriti rohkem kui oma tavalise igahommikuse töö.

«Te ei säästa ennast ka iialgi, mrs. Kidder,» lausus Lucy aupaklikult.

Mrs. Kidderil näis hea meel olevat. Lucy võttis esimese kandiku ja hakkas trepist üles minema.

«Mis see on?» küsis mr. Crackenthorpe halvustavalt.

«Lihapuljong ja munapuder,» ütles Lucy.

«Viige see minema,» ütles mr. Crackenthorpe. «Sellist kraamima ei puuduta. Ma ütlesin põetajale, et tahan biifsteeki.»

«Dr. Quimper arvab, et te ei peaks veel biifsteeki sööma,» ütles Lucy.

Mr. Crackenthorpe turtsatas. «Ma olen niisamahästi kui terve. Homme tõusen ma üles. Kuidas teistel läheb?»

«Mr. Haroldil on palju parem,» ütles Lucy. «Ta sõidab homme Londonisse tagasi.»

«Lasku jalga!» ütles mr. Crackenthorpe. «Kuidas Cedric'iga on — kas võib loota, et ta homme oma saarele tagasi sõidab?»

«Tema veel ei lähe.»

155

«Kahju, Mida Emma teeb? Miks ta siia mind vaatama ei tule?»

«Ta on alles voodis, mr. Crackenthorpe.»

«Naised poputavad ennast alati,» ütles mr. Crackenthorpe. «Aga teie olete tore tugev tüdruk,» lisas ta kiitvalt. «Kogu päeva jalul, eks?»

«^ee on mulle heaks treeninguks,» ütles Lucy.

Vana mr. Crackenthorpe noogutas kiitvalt pead. «Teie olete tore tugev tüdruk,» kordas ta, «ja ärge arvake, et ma unustanud olen, mis ma ennist teile rääkisin. Tuleb päev, ja siis. te alles näete, mis juhtub. Alati ei jää ka Emma sõna peale. Ja ärge kuulake neid, kes teile ütlevad, et ma kitsi olen. Olen ainult ettevaatlik oma rahadega. Mul on paras patakas kõrvale pandud, ja ma tean, kelle peale ma selle kulutan, kui aeg tuleb.» Ta vahtis teda himuralt.

Lucy lahkus kähku toast, et vanamehe kobavat kätt vältida.

Järgmine kandik oli määratud Emmale.

«Ah; tänan teid, Lucy. Ma tunnen, et ma olen jälle ma ise. Mul on isu, ja see on ju hea tundemärk, eks? Kallis,» jätkas Emma, kui Lucy kandikut ta põlvedele seadis, «ma olen tõesti teie tädi pärast väga mures. Kardan, tema külastamiseks pole te üldse mahti saanud?»

«Jah, tõepoolest, seda aega pole ma leidnud.»

«Kindlasti tunneb ta teist puudust.»

«Ärge muretsege, miss Crackenthorpe. Tema mõistab, milliseid hirmsaid päevi me näinud oleme.»

«Kas te talle helistanud olete?»

«Ei, viimasel ajal mitte.»

«Helistage siis ometi. Helistage talle iga päev. Vanainimesele on nii tähtis uudist kuulda.»

«Te olete väga vastutulelik,» ütles Lucy. Kui ta alla läks järgmist kandikut tooma, piinas südametunnistus teda veidi. Majas haigestumistega tekkinud segadus oli hõivanud

ta täielikult ega lasknud teda millegi muu peale mõtelda. Ta otsustas, et helistab miss Marple'ile kohe, kui on Cedric'ile ta eine viinud.

Majas oli nüüd ainult üks põetaja, ja trepimademel kohtudes tervitasid nad teineteist.

Cedric, kes nägi välja uskumatult kena ja klanitud, istus voodis ja kirjutas usinalt.

«Hallo, Lucy!» ütles ta. «Mis põrgu körti te täna mulle toote? Oleks tore, kui te selle jubeda põetaja minema kihutaksite, ta on kirjeldamatu eputis. Millegipärast kõnetab

156

mind «meie». «Ja kuidas me end täna hommikul tunneme? Kas me magasime hästi? Ah, sa armas aeg, me oleme väga üleannetud olnud, kas võib nõnda tekki pealt ära ajada!»» Ta falsett osatas põetaja peenutsevat kõnemaneeri.

«Te tundute väga reibas olevat,» ütles Lucy. «Millega te ametis olete?»

«Pean plaani,» ütles Cedric. «Plaani, mida selle kohaga peale hakata, kui vanamees kõngeb. Siin on ilus tükk maad, teate küll. Ma ei suuda otsustada, kas hakkan seda osaliselt ise kasutama või müün kõik ühe raksuga kruntideks. Tööstusele väga väärtuslik. Maja kõlbab sanatooriumiks või kooliks. Võiks pool maad ära müüa ja kasutada raha selleks, et teise poolega midagi pöörast ette võtta. Mida teie arvate?»

«See maa pole teil veel käes,» ütles Lucy kuivalt.

«Kord saan ta ikkagi,» ütles Cedric. «Seda ei jagata nagu muud vara. Mina saan ta täielikult endale. Ja kui ma ta soolase hinna eest maha müün, siis pole see raha sissetulek, vaid kapital, mille pealt makse ei pea maksma. Raha jalaga segamiseks. Kujutage ette!»

«Mina arvasin kogu aja, et te raha põlgate,» ütles Lucy.

«Muidugi, kui mul raha pole, põlgan ma teda jah,» ütles Cedric. «See on ainuke viis väärikust säilitada. Küll te olete kena tütarlaps, Lucy, või tundub see mulle nii sellepärast, et ma pole ilusaid naisi kaua näinud?»

«Eks ikka sellepärast,» ütles Lucy.

«Ja muudkui ametis kõige ja kõigi kasimisega?»

«Keegi on nähtavasti teid kasinud,» mõõtis Lucy teda silmadega.

«See oli see neetud põetaja,» kostis Cedric südamepõhjast. «Kas kohtuistung Alfredi surmapõhjuse kindlakstegemiseks on juba olnud? Kuidas läks?»

«Lükati edasi,» vastas Lucy.

«Politsei põikleb. Selline massiline mürgitus lööb ju inimese veidi roopast välja, eks? Vaimselt, tahan ma öelda. Ma ei räägi asja muudest, silmatorkavamatest aspektidest.» Ja lisas siis: «Hoidke parem iseennast, kulla tüdruk!»

«Küll mina ennast hoian,» ütles Lucy.

«Kas noor Alexander on juba kooli tagasi läinud?»

«Tema on vist veel Stoddart-Westide juures. Kool algab ju alles ülehomme.»

Enne kui Lucy oma lantši sööma hakkas, läks ta telefoni juurde ja helistas miss Marple'ile.

157

«Mul on kohutavalt kahju, et ma ise tulla pole saanud, aga mul on tõesti väga palju tööd olnud.»

«Muidugi, mu kallis, muidugi. Pealegi pole praegu võimalik midagi ette võtta. Peame lihtsalt ootama.»

«Jah, aga mida?»

«Elspeth McGillicuddy peaks õige varsti tagasi olema,» ütles miss Marple. «Ma kirjutasin talle, et ta otsekohe koju lendaks. Ütlesin, et see on tema kohus. Niisiis, ära tunne liiaks muret, mu kallis!» Ta toon oli soe ja julgustav.

«Kas te ei karda ...» alustas Lucy, kuid vaikis.

«. .. et mõni veel sureb? Ma loodan, et ei, mu kallis. Aga ei või iial teada. Ma mõtlen siis, kui keegi on püsti kurjus ise. Ja ma arvan, et siin on mängus suur kurjus.»

«Või hullumeelsus,» ütles Lucy.

«Ma muidugi mõistan, et selline on moodne ellusuhtumine. Mina ise sellega nõus ei ole.»

Lucy lõpetas kõne, läks kööki ja võttis kandiku oma einega. Mrs. Kidder oli põlle eest ära võtnud ja asutas lahkuma.

«Ma loodan, et te hakkama saate, miss,» ütles ta hoolitsevalt.

«Muidugi,» vastas Lucy lühidalt.

Ta ei viinud kandikut suurde hämarasse söögituppa, vaid läks sellega väikesesse töötuppa. Ta oli just einet lõpetamas, kui uks avanes ja sisse astus Bryan Eastley.

«Hallo,» ütles Lucy. «Teie tulek on üsna ootamatu!»

«Paistab sedamoodi jah,» vastas Bryan. «Kuidas teie käsi käib?»

«Oh, palju paremini. Harold sõidab homme Londonisse tagasi.»

«Mis te kõigest sellest arvate? Kas see oli tõesti arseenik?»

«See oli tõepoolest arseenik,» ütles Lucy.

«Lehes pole seda veel olnud.»

«Ei, politsei hoiab vist kõike praegu veel enda teada.»

«Kellelgi peavad olema perega tõsised arved õiendada,» ütles Bryan. «Kes võis küll sisse lipsata ja toidu mürgitada?»

«Kõige tõenäolisemalt olen see mina ise,» ütles Lucy. Bryan silmitses teda murelikult. «Aga teie ju ei teinud seda, ega?» küsis ta. Ta hääl kõlas veidi hämmeldunult. «Ei. Mina mitte,» ütles Lucy.

Keegi ei olnud saanud kana riisiga mürgitada. Ta oli selle valmis teinud köögis üksinda ja lauale viinud, ja

ainuke inimene, kes sinna mürki võis panna, oli üks neist viiest, kes istusid söögilauas.

«Ma tahan öelda: ja miks oleksitegi pidanud seda tegema?» lausus Bryan. «Teil pole ju nendega midagi pistmist? Kuulge,» lisas ta, «ma loodan, teil pole midagi selle vastu, et ma sedasi siia tagasi tulin?»

«Ei, ei, muidugi mitte. Kas tulite kauemaks?»

«Noh, jääksin hea meelega, kui see teile tüli ei teeks.»

«Ei. Ei, küll me saame hakkama.»

«Näete, ma olen praegu ilma tööta ja mul on kõigest kõrini. Kas olete tõesti kindel, et teil midagi mu siinoleku vastu ei ole?»

«Oh, igatahes pole mina see, kelle arvamine siin loeb. Perenaine on Emma.»

«Oh, Emma on täitsa,» ütles Bryan. «Emma on minu vastu alati väga kena olnud. Omamoodi. Omi kaarte ta enamasti ei ava, see meie Emma on veidi kinnine. Siin elamine ja vanamehe eest hoolitsemine ajaks suurema osa inimesi hulluks. Kahju, et ta pole seni abiellunud. Nüüd on juba liiga hilja, arvan ma.»

«Ma küll ei usu, et hilja oleks,» ütles Lucy.

«Nojah...» jäi Bryan mõttesse. «Vahest mõni vaimulik,» sõnas ta lootusrikkalt. «Temast oleks kogudusel abi ja tema käituks Emade Ühinguga peenetundeliselt. Ma ju ütlesin õieti — Emade Ühing, eks? Mitte, et ma päriselt teaksin, mis see on, aga mõnikord raamatutes tuleb ette. Ja pühapäeviti läheks ta kirikusse, kübar peas,» lisas ta.

«Eriti meeldiv perspektiiv ei paista see ju olevat,» ütles Lucy tõustes ja kandikut kätte võttes.

«Laske mind,» ütles Bryan kandikut enda kätte haarates. Nad läksid koos kööki. «Kas aitan teil nõusid pesta? See köök meeldib mulle,» lisas ta. «Ma tean, et see pole just niisugune, mis praegusel ajal inimestele meeldib, aga ma armastan kogu seda maja. Kohutav maitse, arvan ma, aga mis teha. Pargis võiks lennukiga päris hõlpsasti maan-duda,» jätkas ta vaimustusega.

Bryan võttis nõuderätiku ja hakkas lusikaid ning kahvleid kuivatama.

«Et see Cedric'i kätte läheb, on ilmselt kurjast,» nentis ta. «Esimene asi, mis ta teeb, — müüb kogu kupatuse maha ja laseb uuesti jalga välismaale. Mina ei suuda taibata, miks Inglismaa igamehele küllalt hea ei ole. Harold samuti ei taha seda maja, ja Emmale on see muidugi liiga suur. Noh, kui see ainult Alexanderile saaks, siis elaksime

siin lõbusasti koos nagu lõokesed. Muidugi oleks tore, kui majas naine oleks.» Mõtlikult vaatas ta Lucyle otsa. «Nojah, hästi, mis kasu on juttudest? Et Alexanderist selle kinnisvara omanik saaks, selleks peaksid nad kogu kupatusega enne surema, ja see pole enam tõenäoline, ega? Selle põhjal, mis mina näinud olen, võib vanataat saja-aastaseks elada paljalt selleks, et neid kõiki kiusata. Ma ei usu, et ta Alfredi surmast eriti löödud oli, eks?» «Ei, ei olnud küll,» kostis Lucy lühidalt. «Vana saatana kiusupunn,» ütles Bryan Eastley mõnuga.

22. peatükk.

«Kohutav, milliseid jutte inimesed räägivad,» ütles mrs. Kidder. «Pange tähele, ma ei kuula neid rohkem, kui ma just pean. Ega teie neid jutte ei usuks.» Lootusrikkalt jäi ta vait.

«Jah, seda minagi,» ütles Lucy.

«Sellest laibast, mis pikkrehe alt leiti,» jätkas mrs. Kidder, liikudes köögipõranda küürimisel ise põlvili tagurpidi nagu vähk, «räägitakse, et see oli mr. Edmundi sõjaaegne kallike, ja tuli siia, ta armukade mees aga hiilis talle järele ja tegi talle otsa peale. See on sihuke tegu, mida välismaalased võivad teha küll, aga pärast kõiki neid aastaid pole see enam tõenäoline!»

«Minu meelest kõlab see täiesti võimatuna.»

«Aga nad räägivad hullemaidki asju kui see,» ütles mrs. Kidder. «Inimesed räägivad mida tahes. Te päris üllatuksite, kui kuuleksite. Mõned ütlevad, et Harold oli kuskil välismaal abiellund, naine tuli nüüd siia ja leidis, et Harold on kahenaisepidaja — on too ju abielus selle leedi Alice'iga —, ja tahtis Haroldit kohtusse kaevata, Harold aga sai siin temaga kokku, tegi talle otsa peale ja peitis laiba sarfaagusesse. Kujutage ette!»

«Kohutav!» ütles Lucy hajameelselt, mõtted mujal.

«Muidugi, mina neid jutte ei kuula,» ütles mrs. Kidder väärikust rõhutades. «Selliseid jutte ma tõeks ei pea. Ma kohe ei taipa, kuda inimesed oskavad selliseid asju välja

mõelda, rääkimata edasilatramisest. Loodan ainult, et ükski jutt Emma kõrvu ei jõua. Emmale teeksid need haiget, ja see mulle ei meeldiks. Ta on väga kena inimer miss Emma on tõesti kena, ja tema kohta pole ühtki sõna öeldud,

160

mitte ainustki. Ja nüüd, kus mr. Alfred surnud on, ei ütle keegi temagi kohta midagi halba. Isegi mitte seda, et see oli Issanda karistus, — nii oleks neil ju õigus ütelda. Aga need on ju kohutavad, kurjad kuulujutud, miss.»

Mrs. Kidder jahvatas ääretu naudinguga.

«Teil peab päris valus olema kõiki neid jutte kuulata,» ütles Lucy.

«Oh jah,» sõnas mrs. Kidder. «Tõepoolest. Ma räägin oma mehele, räägin, et kuda nad küll võivad.» Uksekell helises.

«See on arst, preili. Kas lasete teie ta sisse või lähen mina?»

«Ma lähen ise,» ütles Lucy.

Aga see ei olnud arst. Lävel seisis elegantne sihvakas naine naaritsakasukas. Kruusatatud sissesõiduteel müdises tasa «Rolls», mille rooli taga istus autojuht.

«Palun, kas ma võiksin miss Emma Crackenthorpe'i näha?»

Hääl oli kaunis, veidi põriseva r-iga. Ka naine ise oli kaunis, umbes kolmkümmend viis aastat vana, tumedate juustega ja hinnaliselt, kuid maitsekalt rõivastatud.

«Mul on kahju,» ütles Lucy. «Miss Crackenthorpe on haigevoodis ega võta kedagi vastu.»

«Ma tean, et ta haige on, aga asi on väga tähtis ja ma pean teda nägema.»

«Ma kardan ...» alustas Lucy.

«Küllap te olete miss Eyelesbarrow, eks ole?» katkestas teda külaline. Ta naeratas ja ta naeratus oli võluv. «Tunnen teid, mu poeg on teist rääkinud. Ma olen leedi Stod-dart-West ja Alexander on praegu meil.»

«Oh, ma mõistan,» ütles Lucy.

«Ja on tõesti tähtis, et ma miss Crackenthorpe'i näeksin,» jätkas külaline. «Olen ta haigusest teadlik ja kinnitan teile, et see pole paljas viisakusvisiit. Mu tuleku põhjustas see, mida poisid mulle rääkisid, mida mu poeg mulle ütles. See on minu meelest ülimalt tähtis ja ma sooviksin miss Crackenthorpe'iga sellest rääkida. Võib-olla olete nii lahke ja palute teda?»

«Astuge sisse.» Lucy juhatas külalise halli ja sealt elutuppa. Siis lausus ta: «Ma lähen räägin miss Crackenthor-pe'iga.»

Ta läks trepist üles, koputas Emma uksele ja astus sisse. «Leedi Stoddart-West on siin,» ütles ta. «Ta tahab tungivalt teid näha.»

161

«Leedi Stoddart-West?» Emma näis üllatunud olevat. Ta näole ilmus ärevuse vari. «Ega poistega, Alexanderiga midagi halba pole juhtunud?»

«Ei, ei,» rahustas teda Lucy. «Olen kindel, et poistega on kõik korras. Näib, et see on midagi, mida poisid on talle ütelnud või rääkinud.»

«Ahah. Hästi...» Emma kõhkles. «Siis peaksin teda va^tu võtma. Kas mu välimus on korras, Lucy?»

«Te näete väga kena välja,» ütles Lucy.

Emma istus voodis, õlgadele võetud pehme roosa rätik, mis ta põskede õrna jumet kenasti toonitas. Põetaja oli ta tumedaid juukseid harjanud ja need meeldivasse soengusse

kohendanud, Lucy aga eelmisel päeval madalasse vaasi tualettlaual sügisesi lehti asetanud. Emma kamber oli hubane ega meenutanud põrmugi haigetuba.

«Ma olen tõepoolest küllalt terve, et üles tõusta,» lausus Emma. «Dr. Quimper ütles, et ma võin seda homme teha.»

«Te olete tõesti jälle oma nägu,» ütles Lucy. «Kas juhatan leedi Stoddart-Westi üles?» «Jah, palun.»

Lucy läks taas trepist alla. «Kas te ei tuleks üles miss Crackenthorpe'i tuppa?»

Ta saatis külalise trepist üles, avas tjlle ukse ja sulges selle. Leedi Stoddart-West lähenes voodile väljasirutatud käega.

«Miss Crackenthorpe? Ma tõesti vabandan, et sel moel teie poole sisse tungisin. Olen teid vist kooli spordivõistluste ajal näinud?»

«Jah,» ütles Emma. «Mäletan teid päris hästi. Palun istuge.»

Leedi Stoddart-West istus mugavasti voodi kõrvale paigutatud toolile. Rahuliku, vaikse häälega seletas ta:

«Te kindlasti arvate, et minust on väga imelik nii siia tulla, aga mul on oma põhjus. Teate, poisid rääkisid mulle igasuguseid asju. Pole raske taibata, et siinne mõrv neid väga erutas. Tunnistan teile, et algul oli kõik mulle väga vastumeelt. Läksin närviliseks. Tahtsin Jamesi otsekohe koju tuua. Aga mu mees naeris. Ta ütles, et ilmselt pole sel mõrval mingit seost ei maja ega perekonnaga, ja veel arvas ta, et niipalju kui tema oma poisipõlve järgi mäletab, samuti Jamesi kirjade põhjal, on kogu lugu Alexan-derile ja Jamesile mõlemale ülimalt põnev, nii et olnuks lausa õel neid ära kutsuda. Seetõttu andsin ma järele ja

162

nõustusin nende jäämisega kuni varem kokkulepitud ajani, kui James pidi Alexanderi kaasa tooma.»

«Kas arvate, et oleksime pidanud teie poja varem koju saatma?» küsis Emma.

«Ei, ei, mitte seda ei tahtnud ma öelda. Ah, mulle on see kõik nii raske! Aga mida vaja on ütelda, seda tuleb ütelda. Teate, poisid on nii mõndagi kõrva taha pannud. Nad rääkisid mulle, et see naine — mõrvatud naine ... et politseil on idee, et võib-olla see on prantslanna, keda Prantsusmaal tundis teie kõige vanem vend, kes sõjas surma sai... Kas see on nii?»

«See on üks võimalusi,» ütles Emma, kelle hääl kergelt värahtas, «mida me oleme sunnitud silmas pidama. Nii see ju võis olla.»

«Kas on põhjust arvata, et see oli selle neiu laip, Martine’i laip?»

«Nagu ma teile ütlesin, on see üks võimalusi.»

«Aga miks nad peaksid arvama, et see oli Martine? Kas tema juurest leiti kirju või dokumente?»

«Ei. Mitte midagi selletaolist. Ometi, teate, ma sain kirja Martine'ilt.»

«Te saite kirja — Martin e'ilt?»

«Jah. Kirja, kus öeldakse, et ta on Inglismaal ja tahab tulla ja minuga kokku saada. Ma kutsusin ta siia, aga sain siis telegrammi, mis teatas, et ta sõidab Prantsusmaale tagasi. Võib-olla ta läkski Prantsusmaale tagasi. Meie ei tea. Kuid siis leiti siit vahepeal talle adresseeritud ümbrik. See näib tõestavat, et ta siia tuli. Aga ma ei taipa ...» Ta jättis lause pooleli.

«Te ei taipa, mis see minusse puutub?» ütles leedi Stoddart-West kiiresti vahele. «Teil on täiesti õigus. Teie seisukohalt ei peaks see minusse puutuma. Kui ma seda

kuulsin, või pigem lünklikku versiooni sellest, pidin ma tulema, et teada saada, kas see tõesti nii oli, sest kui see nii on .. .»

«Jah?» ütles Emma.

«Siis pean ma teile rääkima midagi sellist, mille rääkimiseks mul polnud kunagi kavatsust. Nimelt, mina olen Martine D u b o i s.»

Emma vahtis oma külalist pärani silmi, nagu ei suudaks ta öeldu tähendust mõista.

«Teie!» ütles ta. «Teie olete Martine?»

Külaline noogutas energiliselt. «Jah. Olen kindel, et see teid üllatab, aga see on tõsi. Ma tutvusin teie venna Edmundiga sõja esimestel päevadel. Ta oli tegelikult meile

163

koju majutatud. Kõike muud te teate. Me armusime. Otsustasime abielluda, aga siis tuli taganemine Dunkerque'i suunas ja Edmund kuulutati kadunuks. Hiljem teatati, et ta on langenud. Ma ei taba teile seda lugu meenutada. See oli ammu ja nüüd on kõik möödas. Aga teile kinnitan ma, et armastasin teie venda väga . ..

Siis saabus sõja sünge argipäev. Sakslased okupeerisid Pra-rtsusmaa. Ma võtsin osa vastupanuliikumisest. Olin üks neid, keda määrati inglasi läbi Prantsusmaa Inglismaale tagasi aitama. Niiviisi kohtasingi oma praegust meest. Ta oli lennuväeohvitser, Prantsusmaale läkitatud langevarjurina, täitma eriülesandeid. Kui sõda lõppes, abiellusime. Kord või paar ma kaalusin, kas ma ei peaks teile kirjutama või teid vaatama tulema, aga otsustasin teisiti. «Sellest ei tule midagi head,» arvasin, «kui vanu mälestusi üles soojendada.» Mul oli uus elu ja ma ei tahtnud vana meelde tuletada.» Ta vaikis ja ütles siis: «Aga mul oli omamoodi hea meel, kui leidsin, et mu poja Jamesi parimaks kooli-sõbraks osutus poiss, kes on Edmundi õepoeg. Lubage ütelda, et Alexander on väga Edmundi moodi, küllap olete seda isegi märganud. Mulle tundub see õnneliku kokku-sattumisena, et James ja Alexander nii head sõbrad pn.»

Ta nõjatus lähemale ja pani käe Emma käsivarrele. «Näete, kallis Emma, te ju taipate, et siis, kui ma seda mõrvalugu kuulsin ja seda, et toda surnud naist peetakse Edmundi Martine'iks, pidin ma tulema ja teile tõtt rääkima. Kas teil või minul tuleb see fakt politseile teatavaks teha. See surnud naine võib olla kes tahes, aga Martine ta küll ei ole.»

«Ma suudan vaevu harjuda mõttega,» ütles Emma, «et teie oletegi Martine, kellest kallis Edmund mulle kirjutas.» Ta ohkas pead vangutades ja kortsutas siis hämmeldunult kulmu. «Aga ma ei saa aru, kas see olite siis teie, kes mulle kirjutas?»

Leedi Stoddart-West raputas energiliselt pead. «Ei, muidugi mitte, mina pole teile kirjutanud.»

«Siis ...» ütles Emma kõhklemisi.

«Siis leidus keegi, kes ütles, et ta on Martine, ja võibolla teilt raha tahtis. Nii see nähtavasti pidi olema. Aga kes see võis olla?»

«Tähendab, leidub inimesi, kes teie lugu teadsid?» ütles Emma aeglaselt.

Ta külaline kehitas õlgu. «Võib-olla. Aga mul polnud ühtki südamesõpra ega olnud keegi mulle liiga lähedane.

164

Ja pärast seda, kui ma Inglismaale saabusin, pole ma sellest kunagi rääkinud. Ja miks nii kaua oodata? See on imelik, väga imelik.»

«Ma ei saa sellest aru,» ütles Emma. «Oodakem, mis inspektor Craddockil öelda on.» Ta vaatas oma külalisele järsku soojalt silma: «Olen nii rõõmus teid lõpuks tundma õppides, mu kallis.»

«Ja mina teid ... Edmund rääkis teist sageli. Ta armastas teid väga. Minu praegune elu on väga õnnelik, sellest hoolimata pole ma kõike päriselt unustanud.»

Emma nõjatus tagasi ja ohkas sügavalt. «See on kohutav kergendus,» ütles ta. «Nii kaua, kui me kartsime, et see surnud naine võib olla Martine, näis mõrval perekonnaga seos olevat. Aga nüüd on mul lausa kivi südamelt. Ma ei tea, kes see vaene hing oli, kuid meiega ei võinud tal midagi tegemist olla!»

23. peatükk.

Saledajooneline sekretär tõi Harold Crackenthorpe'ile ta igapäevase pärastlõunatee.

«Tänan, miss Ellis, täna lähen ma varakult koju.»

«Olen kindel, et te poleks üldse pidanud tulemagi, mr. Crackenthorpe,» lausus miss Ellis. «Te näete ikka veel päris haige välja.»

«Ma olen täiesti terve,» ütles Harold Crackenthorpe, aga ta tundis end haigena. Polnud kahtlust, et ta oli üle elanud üsna vastiku vapustuse. Ah olgu, see oli möödas!

«Erakordne,» mõtiskles ta, «et Alfred pidi surema, aga vanamees pidas vastu. Lõppude-lõpuks, kui vana ta on — seitsekümmend kolm? Seitsekümmend neli? Aastaid invaliid!» Kui keegi tema arvates oleks pidanud kõngema, siis pidanuks see vanamees olema. Aga ei! See oli Alfred! Alfred, kes, niipalju kui Harold teadis, oli tugeva tervisega, sitke sell. Tal polnud mingeid erilisi hädasid.

Ohates nõjatus ta vastu tooli seljatuge. Tüdrukul oli õigus. Tal polnud veel jaksu asjaajamiseks, kuid oli bürroosse kippunud. Tahtis ülevaadet saada, kuidas asjad lähevad. Rippus ju kõik juuksekarva otsas. Kogu see jõukalt sisustatud büroo (ta vaatas ringi), läikiv hele puu, kallid moodsad tugitoolid — kõik nägi välja küllaltki hiilgav, ja see oli tore! Selles oli Alfred alati vea teinud. Kui nägid

jõukas välja, siis arvati, et oledki jõukas. Veel ei liikunud mingeid kuuldusi ta majanduslikust olukorrast. Sellest hoolimata ei saanud krahhi väga kaugele edasi lükata. Nojah, kui ainult isa oleks Alfredi asemel vedru välja visanud, nagu see kindlasti, kindlasti oleks pidanud juhtuma! Aga teda arseenik nähtavasti hoopis turgutas! Jah, kui.|sa oleks hingusele läinud, poleks enam mingit põhjust muretseda.

Siiski, tähtis oli mitte lasta muret välja paista. Tuli näidata ennast majanduslikult õitsevana! Mitte nagu Alfred vaeseke, kes nägi alati armetu ja räbal välja, kelle välimus täpselt reetis seda, kes ta oli. Väikesekaliibriline spekulant, kes kunagi ei mänginud julgelt suurtele panustele. Kord mestis kahtlaste tüüpidega, kord sooritamas musta tehingut, otseselt küll mitte kunagi kohtuliku karistuse ohus, kuid alati kuristiku serval. Ja mis ta sellest oli saanud? Põgusad küllusehetked, ja jälle langus tagasi vaesusesse ja viletsusesse. Alfredil polnud silmaringi avarust. Kui kõike arvesse võtta, ei saanud just ütelda, et Alfredi kaotus suur löök oleks olnud. Talle polnud Alfred kunagi eriti meeldinud, aga kui Alfred nüüd mängust väljas oli, siis pidi summa, mis temal endal oma koonerist vanaisalt saada oli, järelikult suurenema — hoopis nelja, mitte viide ossa jaotatama. Seda parem.

Haroldi nägu selgines veidi. Ta tõusis, võttis mantli ja kübara ning lahkus büroost. Parem lasta päev või paar rahus mööda minna. Ta ei tundnud end veel küllalt tugevana. Auto ootas teda all ja õige pea laveeriski ta läbi Londoni liikluse kodu poole.

Teener Darwin avas ukse ja ütles:
«Armuline proua saabus äsja, sir.»
Hetkeks tunnistas Harold teda pärani silmi. Alice! Taevane aeg, kas täna oli see päev, mil Alice koju pidi tulema? Selle oli ta täielikult unustanud. Hea, et Darwin teda ette hoiatas. Oleks kaunis näotu olnud, kui ta trepist üles oleks läinud ja teda nähes liiga üllatunud olnud. «Aga ega sest ka midagi eriti poleks olnud,» arvas ta. Ei Alice'il ega temal polnud erilisi illusioone nendevaheliste tunnete suhtes. Võib-olla Alice armastas teda, kindlalt ta seda ei teadnud.
Ülepea oli Alice talle suur pettumus olnud. Muidugi polnud ta Alice'it armastanud, ent kuigi mitte ilus, oli ta ometi päris meeldiv naine. Ja ta perekond ning sidemed olid kahtlemata kasulikuks osutunud. Mitte vahest nii kasulikuks,
166
nagu oleksid võinud olla, sest Alice'it näides oli ta silmas pidanud võimalike laste positsiooni. Tema poegadel oleksid toredad sugulased olnud. Aga poisse ei olnud ega tüdrukuidki mitte, ja kõik, mis üle jäi, oli Alice'il ja temal üheskoos vananeda, ilma et neil teineteisele eriti midagi ütelda oleks olnud või ilma et nad teineteise seltskonnast erilist naudingut tunda oleksid saanud.
Naine elas päris palju sugulaste pool ja viibis talvel tavaliselt Rivieras. Selline elu sobis talle ega häirinud ka Harbldit.
Harold läks üles elutuppa ja tervitas teda kombekohaselt.
«Oled siis tagasi, kallis! Kahju, et ma sulle vastu ei saanud tulla, olin Citys kinni. Tulin nii vara koju kui pääsesin. Kuidas St. Raphaelis elatakse?»
Alice jutustas talle, kuidas St. Raphaelis elati. Ta oli kõhn, liivakarva juustega naine, kellel oli ilus nina ja päh-kelpruunid silmad. Ta rääkis hästikoolitatud, monotoonse, veidi loiu häälega. Kojusõit oli hästi läinud, La Manche veidi tormine olnud. Tollikontroll Doveris tüütu nagu alati.
«Sa oleksid pidanud lendama,» ütles Harold nagu tavaliselt. «See on palju lihtsam.»
«Küllap vist, aga mulle õhusõit tõesti ei meeldi. Pole kunagi meeldinud. Teeb mind närviliseks.»
«Hoiab palju aega kokku,» ütles Harold.
Leedi Alice Crackenthorpe ei vastanud. Võimalik, et tema eluprobleemiks polnud aja kokkuhoid, vaid aja sisustamine. Viisakalt päris ta oma abikaasa tervise järele.
«Emma telegramm lausa hirmutas mind,» ütles ta. «Nagu ma aru sain, jäite te kõik haigeks.»
«Jah, jah,» ütles Harold.
«Lugesin kunagi lehest neljakümnest inimesest, kes kuskil hotellis ühel päeval toidumürgitusse haigestusid,» ütles Alice. «Minu arust on need külmutuskapid kõik hädaohtlikud. Inimesed hoiavad seal toitu liiga kaua.»
«Võib küll olla,» ütles Harold. Kas ta pidi arseenikust rääkima või mitte? Alice'it silmitsedes tundis ta millegipärast, et ei suuda seda teha. Tal oli tunne, et Alice'i maa-ilmas polnud arseenimürgitustele kohta. See oli fakt, mida loeti üksnes lehest. Omas perekonnas seda ette ei tulnud. Aga Crackenthorpe'ide perekonnas küll.
Ta läks üles oma tuppa ja heitis enne lõunasöögiks ümberrõivastumist tunniks-paariks pikali. Lõunalauas,
167

nelja silma all, vestlesid nad üldiselt samas vaimus. See oli pealiskaudne viisakusvestlus. Puudutati tuttavaid ja sõpru St. Raphaelis.

«Sulle on esikus laual üks väike pakk,» ütles Alice.

«Kas tõesti? Ma ei märganud.»

«Oli selline erakordne lugu, et keegi rääkis mingisugusest küünist leitud mõrvatud naisest või millestki selletao-life^st. Tema teada oli see olnud Rutherford Hallis. Aga küllap see oli mõni teine Rutherford Hall.»

«Ei,» ütles Harold. «Ei olnud. See oli tõepoolest meie rehealune.»

«Kas tõesti, Harold?! Rutherford Hallis rehe all mõrvatud naine — ja sa pole mulle sellest kunagi rääkinud!»

«Noh, pole nagu eriti aega olnud,» ütles Harold, «ja see oli küllaltki ebameeldiv lugu. Meiega polnud sel mõistagi mingit sidet. Ajakirjanikud sagisid päris agaralt ringi. Muidugi tuli meil politseiga tegemist teha ja muudki.»

«Väga ebameeldiv,» ütles Alice. «Kas nad avastasid, kes seda tegi?» lisas ta üpris pealiskaudse huviga.

«Veel mitte,» vastas Harold.

«Mis naine see oli?»

«Keegi ei tea. Prantslanna nähtavasti.»

«Ah prantslanna,» ütles Alice, ja hoolimata seisusevahest polnud ei tema ega inspektor Baconi hääletooni erinevus suur. «Väga tülikas teile kõigile,» nõustus ta.

Nad lahkusid söögitoast ja astusid väikesesse kabinetti, kus nad istusid tavaliselt siis, kui polnud külalisi. Harold tundis end juba päris roidununa. «Ma lähen aegsasti voo-disse,» mõtles ta.

Ta võttis esikust laualt pakikese, millest ta naine oli rääkinud. See oli väike, korralikult pitseeritud ja pedantse hoolega pakitud karp. Kamina ette tugitooli oma tavalisele kohale istuma minnes harutas Harold selle lahti.

Sees oli karp tablette, mille etiketil seisis: «Kaks tabletti õhtuti». Samas oli Brackhamptoni apteekri pealdisega lipik. «Saadetud dr. Quimperi korraldusel,» oli sinna kirjutatud.

Harold Crackenthorpe kortsutas kulmu. Ta avas karbi ja silmitses tablette. Jah, need paistsid samad tabletid olevat, mida ta varem oli võtnud. Kuid Quimper oli ju kindlasti, üsna kindlasti ütelnud, et temal pole enam vaja neid võtta. «Teil pole neid enam vaja,» oli Quimper öelnud.

«Mis on, kallis?» küsis Alice. «Sa oled mures?»

168

«Ah, on mingid tabletid. Varem võtsin neid vastu ööd. Aga nagu ma aru sain, keelas arst mul neid võtmast.»

«Arvatavasti ütles ta, et ära unusta neid võtmast,» lausus naine leebelt. «Viimaks oligi see nii,» vastas Harold kaheldes. Ta vaatas Alice'ile otsa. Alice'i pilk viibis temal. Vaid mõne hetke murdis ta pead — Alice'i puhul ta seda enamasti ei teinud —, mida viimane õieti mõtles. Alice'i leebe pilk ei reetnud midagi. Ta silmad olid nagu elutu maja aknad. Mida Alice temast arvas, millised ta tunded olid? Kas naine oli teda kunagi armastanud? Ta oletas, et oli. Või abiellus Alice temaga selle tõttu, et uskus, nagu käiks mehe käsi Citys hästi, ja oli tüdinenud rahapuuduses virelemisest? Noh, kokku võttes oli tal kenasti vedanud. Ta sai auto ja maja Londonis — kui tuju tuli, võis välismaale reisida ja endale kalleid rõivaid osta, ehkki, tulgu taevas tunnistajaks, Alice'i seljas polnud neil tegu ega

nägu. Jah, üldkokkuvõttes oli naisel kenasti vedanud. Ta kahtles, kas ta ise ka nii arvab. Alice ei armastanud teda muidugi tõeliselt, aga ega tema ise Alice'it samuti tõeliselt ei armastanud. Neil polnud midagi ühist, neil polnud millestki rääkida, polnud ühiseid mälestusi. Kui oleksid lapsed olnud, aga lapsi ei olnud — imelik, et kogu perekonnas polnud lapsi, välja arvatud Edie poiss. Nooruke Edie ... Ta oli rumal tüdruk olnud, et oli ülepeakaela selle tobeda sõja-abielu sõlminud. Noh, ta oli talle head nõu andnud.

«Need uljad noored lendurid on kõik väga toredad, romantilised, julged ja nii edasi,» õlita öelnud, «aga rahuajal ei ole neist asja, tead ise. Arvatavasti suudab sind vaevalt ülal pidada.»

Ja Edie oli öelnud, et see ei loe midagi. Tema armastas Bryanit ja Bryan teda, ja kes teab, viimaks saab ta varsti surma? Miks ei tohiks neil mõned õnnehetked olla? Mis mõte oli tuleviku pärast muretseda, kui iga minut võis pommirünnak tulla? Ja lõppude-lõpuks ei teinud tulevik erilist muret, oli Edie öelnud, sest ühel ilusal päeval saavad nad kogu vanaisa raha. Harold niheles tugitoolis rahutult. Tõesti, see vanaisa testament oli ülekohus! Pani nad kõik tema lõa otsa! Testament polnud meeldinud kellelegi, ei lastelastele ega lastelaste isale — too oli vihaga näost päris siniseks läinud. Vanamees oli absoluutselt pähe võtnud surmale mitte alla vanduda. See oligi põhjus, mis teda enese eest väga hoolitsema sundis. Kuid ta surm pidi kindlasti peatselt saabuma. Päris kindlasti. Vastasel korral.. .

169

Uuesti võtsid mured Haroldi üle võimust ja panid teda tülpimust, peapööritust ning iiveldust tundma.

Alice jälgis teda veel ikka, märkas ta. Need heledad mõtlikud silmad tegid teda kuidagi rahutuks.

«Lähen heidan pikali,» ütles ta. «Täna oli mul esimene päev Citysse tööle minna.»

«Ja ära unusta oma tablette võtmast, kallis,» ütles Alice. Tfsyvõttis karbi ja ulatas mehele.

Harold soovis head ööd ja läks trepist üles. Jah, tablette oli talle vaja. Oleks viga olnud nende võtmine liiga vara pooleli jätta. Ta võttis kaks tabletti ja neelas need klaasi veega alla.

24. peatükk.

«Paremini kui mina seda olen teinud, poleks ilmselt keegi asja untsu osanud keerata,» ütles Dermot Craddock mornilt. Ta istus pikki koibi välja sirutades truu Florence'i mõnevõrra mööbliga ülekuhjatud võõrastetoas, kus ta tundus kuidagi kohatuna. Ta oli surmani väsinud, roopast väljas ja tujust ära.

Miss Marple muisutas tasa vastuväiteks. «Ei, mu kallis poiss, te olete väga hästi töötanud. Tõesti, väga hästi.»

«Ma olen väga hästi töötanud, eks? Olen kogu perekonna ära lasknud mürgitada, Alfred Crackenthorpe on surnud, ja nüüd ka Harold. Mis põrgu seal lahti on? Seda tahaksin ma väga teada!»

«Mürgitabletid. ..» ütles miss Marple mõttessevajunult.

«Jah. Lausa kuratlikult kaval. Nad nägid välja just sellised, nagu need, mida ta seni võttis. Neile oli kaasa pandud masinal kirjutatud sedel «Doktor Quimperi korraldusel».

Nojah, Quimper neid ei tellinud. Kasutati apteegilipi-kut. Apteeker ei teadnud samuti midagi. Ei. See karp tab-. lette tuli Rutherford Hallist.»

«Kas te teate seda kindlasti, et see tuli Rutherford Hallist?»

«Jah, me tegime põhjaliku juurdluse. Tegelikult oli see sama karp, kus olid Emma jaoks väljakirjutatud rahustus-vahendi tabletid.»

«Ah, taipan. Emma jaoks ...»

«Jah. Ma leidsin karbilt tema ja mõlema põetaja sõrmejäljed,

179

samuti tabletid valmistanud apteekri sõrmejälje. Muid sõrmejälgi muidugi ei olnud. See, kes nad saatis, oli ettevaatlik olnud.»

«Ja rahustustabletid visati ära ja pandi teised asemele?»

«Jah. See on see kuradi lugu nende tablettidega. Üks tablett on täpselt teise sarnane.»

«Teil on õigus,» nõustus miss Marple. «Ma mäletan hästi oma noorusaega: olid mustad tilgad ja pruuti i d tilgad (need oli köhatilgad) ja olid valged tilgad ja doktor nii ja niisuguse punased tilgad. Neid inimesed nõnda kergesti segi ei ajanud. Õigust-öelda on minu kodu-alevis St. Mary Meadis sellised rohud veel praegu au sees. Pudel on see, mida nõutakse, mitte tabletid. Mis tabletid need olid?» küsis ta.

«Akonitiin. Need on tabletid, mida tavaliselt hoitakse mürgipudelis ja lahustatakse üks sajale välispidiseks tarvitamiseks.»

«Ja Harold võttis neid ja suri,» ütles miss Marple mõtlikult. Dermot Craddock tõi kuuldavale midagi oigetaolist.

«Ärge pange pahaks, et ma teie juures oma südant puistan,» ütles ta. «Mul on hirmus tahtmine oma südamelt kõik tädi Jane'ile ära rääkida!»

«See on teist väga-väga armas,» ütles miss Marple, «ja ma oskan seda hinnata. Sir Henry ristipojana olete minu silmis hoopis keegi teine kui tavaline kriminaalpolitsei inspektor.»

Dermot Craddock naeratas talle põgusalt. «Aga fakt jääb faktiks, et ma olen asjad algusest lõpuni kõige koledamal kombel sassi ajanud,» ütles ta. «Kohalik politseiülem kutsus Scotland Yardi appi, ja kes neile saadeti? Mina, kes ma siin viimast tola mängin.»

«Ei, ei,» ütles miss Marple.

«Jah, jah. Ma ei tea, kes Alfredi mürgitas, ma ei tea, kes Haroldi mürgitas, ja kõige krooniks pole mul vähimatki aimu, kes see alguses mõrvatud naine oli! Too Mar-tine'i-lugu näis täielikult kindel versioon olevat. Kogu asi paistis klappivat. Ja mis juhtus? Ilmus õige Martine, osutudes vastu igasuguseid ootusi sir Robert Stoddart-Westi abikaasaks. Niisiis, kes on siis nüüd see naine rehe alt? Taevas teab! Esialgu panin kõik lootused selle peale, et ta on Anna Stravinska, aga seegi võimalus on nüüd mängust väljas...» Teda sundis katkestama miss Marple, kes tõi kuuldavale

171

oma tavalise kerge, iseäralikult tähendusrikka köhatuse.

«Kas ikka on?» heietas miss Marple. Craddock vahtis talle otsa. «Noh, see postkaart Jamaikalt...»

«Jah,» ütles miss Marple. «Aga see pole piisav tõend, eg^, ju? Ma tahan öelda, et igaüks võib lasta kust tahes kohast postkaarte saata. Ma mäletan mrs. Brierlyt — temal oli nii raske närvivapustus. Lõpuks öeldi, et ta peab minema uurimisteks närvihaiglasse, ja ta oli väga mures, et lapsed saavad seda teada, seetõttu kirjutas ta valmis neliteist postkaarti ja leppis kokku, et need lastakse välismaal mitmel pool posti, lastele aga ütles

ta, et memm läheb välismaale puhkama.» Dermot Craddockile otsa vaadates lisas ta: «Näete, mis mul mõttes oli.»

«Jah, muidugi,» ütles Craddock pärani silmi. «Me oleksime seda postkaarti loomulikult kontrollinud, kui see tolle Martine'i-looga nii hästi kokku poleks sobinud.»

«Kui kasulik mõnele,» pomises miss Marple.

«See klappis,» ütles Craddock. «Meil oli siiski olemas Martine Crackenthorpe'i allkirjaga kiri, mille Emma sai. S^da leedi Stoddart-West ei saatnud, aga keegi ju saatis! Keegi, kes kavatses Martine'i osa mängida, keegi, kes kavatses, kui võimalikuks osutub, Martinel pähe raha saada. Seda te ju eitada ei saa.»

«Ei, ei.»

«Ja veel selle kirja ümbrik, mille Emma talle kirjutas, Londoni aadress peal. Leiti Rutherford Hallis tõestamaks, et ta tegelikult seal oli olnud.»

«Kuid mõrvatud naine polnud seal käinud!» nentis miss Marple. «Mitte selles mõttes, nagu teie ütlesite. Tema sattus Rutherford Halli alles siis, kui oli juba surnud. Heidetuna rongist välja raudteetammile.»

«Ah jaa.»

«Ümbrik tõestab õieti vaid seda, et mõrvar oli seal olnud. Arvatavasti võttis ta temalt ümbriku ära koos teiste paberite ja asjadega ja pillas selle siis kogemata maha, või, ma peaaegu kahtlen, kas see oli kogemata. Kindlasti otsisid inspektor Bacon ja samuti teie mehed maa-ala põhjalikult läbi, aga seda nad ei leidnud. Tuli alles hiljem katlamajas päevavalgele.»

«See on arusaadav,» ütles Craddock. «Vana aednik korjas kokku ja toppis sinna igasugust rämpsu, mida tuul aias lennutas.»

172

«Kust poistel väga hõlpus seda leida oli,» ütles miss Marple mõtlikult.

«Kas usute, et ümbrik oli mõeldud meile leidmiseks?»

«Nojaa, ma ainult kaalun seda. Lõpuks oli ju päris kerge arvata, milline on järgmine koht, kust poisid otsivad, või isegi neile nõu anda . . . Jah, ma kahtlen ... Eks ole, see sundis teid Anna Stravinskaga edasitegelemisest loobuma?»

«Ja teie arvate, et see oli tõesti tema, algusest peale?» küsis Craddock.

«Ma arvan, et keegi võis ärevile minna, kui hakkasite tema kohta andmeid koguma, — see oligi kõik.. . Küllap leidus keegi, kes ei soovinud, et te neid andmeid kogute.»

«Jäägem põhilise fakti juurde, et keegi kavatses Martine'! osa mängida,» ütles Craddock. «Ja siiski mingil põhjusel ei teinud seda. Miks?»

«See on väga huvitav küsimus,» ütles miss Marple.

«Keegi saatis telegrammi teatega, et Martine läheb Prantsusmaale tagasi, aga läks siis ise koos tüdrukuga reisima ja tappis ta sõidu ajal. Kas te selle oletusega nõustute?»

«Mitte päriselt,» ütles miss Marple. «Ma hästi ei usu — olete osanud selle loo nagu liiga lihtsaks teha.»

«Lihtsaks!» hüüatas Craddock. «Te ju ajate mul kõik sassi,» süüdistas ta.

Miss Marple ütles solvunud toonil, et midagi seesugust ei tule tal mõttessegi.

«Laske nüüd tulla,» ütles Craddock, «kas te arvate teadvat, kes see tapetud naine oli, või ei!»

Miss Marple ohkas. «On nii raske seda õigesti sõnastada,» lausus ta. «Ma tahan öelda, et ma ei tea, kes ta oli, samal ajal aga tean päris kindlasti, kes ta o 1 i, kas saite minust aru?»

Craddock tõstis silmad lakke. «Kas mina sain teist aru? Mitte õhkagi.» Ta vaatas aknast välja. «Teie Lucy Eyeles-barrow tuleb teile külla,» ütles ta. «Hästi, ma hakkan minema. Praegu on mu arvamus enesest väga madal, aga näha noort daami, keda paneb särama võimekus ja edu, on rohkem, kui ma suudaksin taluda.»

173

25. peatükk.

«Ma vaatasin sõnastikust, mis tontün on.» ütles Lucy.

Tered olid öeldud ja Lucy sammus sihitult mööda tuba, silitas portselankoera, kohendas tooli seljatuge katvat linikut, katsus plastmassist käsitöökarpi aknalaual.

«Olin kindel, et te seda teete,» ütles miss Marple rahulikult.

Aeglaselt tsiteeris Lucy sõnahaaval: «Lorenzo Tonti, itaalia pankur, kes 1653 esmakordselt rakendas dividendi-süsteemi, kus surnud osanike kapital liidetakse elusolevate osanike kapitali kasumiga.» Ta vaikis. «See on ju nii, eks? Klapib päris hästi, ja teil oli see juba enne kaht viimast surmajuhtumit mõttes.»

Uuesti hakkas ta jälle rahutult, peaaegu sihitult mööda tuba kõndima. Miss Marple istus ja jälgis teda. See oli hoopis teine inimene kui see Lucy Eyelesbarrow, keda ta varem oli tundnud.

«Minu meelest see kohe kutsub selliseid tegusid tegema,» ütles Lucy. «Seesugune testament, mis lõpeb nii, et kui elus on perekonnast viimane, saab tema kõik. Kuid raha on siiski päris palju, eks? Võiks arvata, et on ikkagi küllalt, kui ka jaotatakse...» Ta vaikis, lause lõppu alla neelates.

«Häda seisneb selles,» ütles miss Marple, «et inimesed on ahned. Selliseid leidub, teate, need asjad hakkavad päris sageli niiviisi peale. Algul pole ei mõrva ega mõrvaplaani ega isegi selliseid mõtteid. Algul ollakse ahne, tahetakse rohkem kui on õigus saada.» Ta pani kudumistöö põlvedele ja vaatas enda ette tühjusesse. «Nii kohtasingi ma esmakordselt inspektor Craddockit. Juhtum maakohas. Medenhami kuurordi lähedal. See hakkas peale samal moel, just meeldiv, nõrga iseloomuga isik, kes hästi palju raha tahtis saada. Raha, mille peale sellel inimesel õigust ei olnud. Ja paistis lihtne võimalus olevat seda saada. Mõrva siis ei toimunud. Vaid midagi nii hõlpsat ja lihtsat, et selles vaevalt paistis midagi kurja olevat. Niimoodi need asjad algasid .. . Lõppesid aga kolme mõrvaga.»

«Just nagu nüüd,» ütles Lucy. «Praegu on meil kolm mõrva olnud. Martine'ina esinenud naine, kes oleks võinud nõuda oma poja jaoks üht osa varandusest, ja siis Alfred, seejärel Harold. Ja nüüd on neid järele jäänud ainult kaks, eks ole?»

174

«Kas teie arust ainult Cedric ja Emma?» küsis miss Marple.

«Mitte Emma. Emma pole ju pikka kasvu tumedajuukseline mees. Ei. Ma mõtlesin Cedric'it ja Bryan Eastley't. Algul ma Bryani peale ei mõtelnud, sest ta on blond. Tal on hele habe ja sinised silmad, aga teate, ühel päeval...» Ta jäi vait.

«Jah, jätkake,» ütles miss Marple. «Rääkige mulle ära. Miski on teid roopast välja viinud, eks?»

«See juhtus siis, kui leedi Stoddart-West minema hakkas. Ta oli juba jumalaga jätnud, kui ta autosse istus ja mult küsis: «Kes see pikk brünett mees oli, kes siis terrassil seisis, kui ma sisse astusin?»

Esmalt ei mõistnud ma arvata, keda ta mõtles, sest Cedric oli veel pikali. Siis küsisin ma üpris hämmastunult: «Ega te Bryan Eastley't ei arva?» Ja tema vastas: «Muidugi, see oli tema, eskadronikomandör Eastley. Tema oligi Prantsusmaal vastupanuliikumise päevil meie pööningul redus. Mulle jäi meelde ta rüht, samuti ta kuju,» ning lisas: «Oleksin tahtnud temaga uuesti kohtuda, aga me ei suutnud teda leida.»»

Miss Marple ei öelnud midagi, ta lihtsalt ootas.

«Ja siis ma vaatasin teda .. .» ütles Lucy. «Ta seisis minu poole seljaga ja ma nägin kõike, mida varem oleksin pidanud märkama. Et isegi siis, kui mehel on heledad juuksed, paistavad nad tumedatena, kui neid õlitada ja pea ligi sugeda. Minu meelest on Bryani juuksed vahepealsed pruunid, aga nad võivad paista tumedad. Niisiis, vaadake, see võis olla Bryan, keda te sõbratar rongis nägi. See võis ...»

«Jah,» ütles miss Marple. «Selle peale olen ma mõtelnud.»

«Ma näen, te mõtlete kõige peale!» ütles Lucy kibedalt.

«Jah, seda tuleb teha, kallis.»

«Ainult et ma ei taipa, mis kasu Bryanil sellest oleks. Raha saaks ju Alexander, mitte tema. Küllap see teeks nende elu kergemaks, nad võiksid elada luksuslikumalt, aga tal ei oleks õigust kasutada kapitali oma kavade realiseerimiseks ega midagi taolist.»

«Ometi — kui Alexanderiga enne kahekümne esimest eluaastat midagi juhtuks, siis saaks Bryan kui isa ja lähim sugulane raha endale,» selgitas miss Marple.

Lucy heitis talle õudusest küllastunud pilgu.

175

«Seda ei teeks ta ealeski. Ükski isa ei teeks seda, et lihtsalt — raha saada.»

Miss Marple ohkas. «Tehakse, mu kallis. See on väga kurb ja väga jube, aga tehakse. Inimesed teevad väga jubedaid tegusid,» jätkas miss Marple. «Ma tean naist, kes mürgitas oma kolm last, et ainult veidi kindlustusraha saada. Ja siis leidus üks vana naine, pealtnäha'päris kena vanainimene, kes mürgitas oma poja, kui see koju puhkusele tuli. Siis oli too vana mrs. Stanwich. Tema lugu oli ajalehtedes. Olen kindel, et te seda lugesite. Ta tütar ja poeg surid, ja ta ütles, et ka teda on püütud mürgitada. Kördis oli mürki, aga selgus, et ta oli sinna selle ise pannud, oli kavatsenud ka oma teist tütart mürgitada. Ta ei teinud seda otseselt raha pärast. Tema oli nende peale kade, et nad temast nooremad olid ja täis elurõõmu, ja ta kartis — seda on lausa kohutav ütelda, aga see on tõsi —, et nad hakkavad pärast tema surma hästi elama. Ta istus alati oma rahakasti otsas. Jah, tõesti, ta oli pisut veider, nagu öeldakse, aga ma pole kunagi avastanud, et selles võiks mõni tõeline vabandus peituda. Ma tahan öelda, et veider võib ju mitut moodi olla. Mõnikord käiakse ringi ja jagatakse kogu oma varandus laiali ning kirjutatakse välja pangatšekke arvetelt, mida üldse pole olemas, ainult selleks, et inimestele rõõmu teha. See näitab, et vähese veidrikkuse varjul peitub kaunis hea iseloom. Aga muidugi, kui te olete veidrik ja teil on halb iseloom, — noh, näete siis! Kas teil oli sellest veidi kasu, mu kallis Lucy?» «Millest mul kasu oli?» küsis segadusse aetud Lucy. «Sellest, mida ma teile rääkisin,» kostis miss Marple. «Teate, ärge muretsege,» lisas ta malbelt. «Ärge tõesti muretsege. Elspeth McGillicuddy võib nüüd iga päev saa-buda.»

«Ma ei taipa, mis seos sellel kõigega on.»

«Ei, kallis, teie võib-olla ei taipa. Aga mina i s e pean seda tähtsaks.»

«Ma ei suuda lakata muretsemast,» ütles Lucy. «Mõistate, ma olen hakanud perekonna saatusest osa võtma.»

«Ma tean, kallis, et teil on väga raske, sest nad mõlemad on teile väga kallid, eks ole, kuid hoopis erineval viisil.»

«Mida te ütelda tahate?» küsis Lucy. Ta hääl kõlas teravalt.

«Ma mõtlesin kahte perepoega,» ütles miss Marple. «Või pigem poega ja väimeest. Läks halvasti, et surid kaks

176

vähem sümpaatset pereliiget ja kaks sümpaatsemat jäid järele. Ma saan aru, et Cedric Crackenthorpe on väga köitev. Tal on kombeks lasta oma halvemaid külgi välja paista ja ta käitumine on noriv.»

«Ta ajab-mu mõnikord vihale,» ütles Lucy. «Jah,» ütles miss Marple, «ja see teile meeldib, eks? Teie olete särtsakas tüdruk ja teile meeldib kakelda. Jah, ma taipan, milles see külgetõmbavus seisneb. Ja mr. East-ley on kaunis kurb kuju, pigem nagu väike õnnetu poisike. Selles on muidugi ka külgetõmbavust.»

«Aga üks neist on mõrvar,» ütles Lucy kibedusega, «ja esimene võib olla mõrvar niisamahästi nagu teinegi. Üht pole võimalik teisele kuidagi eelistada. Cedric suhtub oma vendade Alfredi ja Haroldi surmasse täiesti ükskõikselt. Ta lihtsalt istub hea näoga, käed rüpes, ja teeb plaane, mis Rutherford Halliga peale hakata, ja seletab aina, et tal on selle väljaehitamiseks oma soovi kohaselt hulga raha vaja. Ma muidugi tean, et tema on sedasorti inimene, kes teeb oma naha paksemaks kui see on, ja üldse selline. Aga see võib olla niisamahästi ainult silmakirjaks. See tähendab, et igaüks ütleb, et sa pole nii paksu nahaga, nagu sa välja näitad. Aga see ei pruugi nii olla. Võid olla isegi paksema nahaga kui sa välja näitad!»

«Kallis Lucy, mul on teist nii kahju.»

«Ja siis Bryan,» jätkas Lucy. «See on imelik, aga Bryan näib tõesti tahtvat seal elada. Ta arvab, et temal ja Alexan-deril oleks seal kohutavalt vahva, ja ta pea on kavasid tulvil.»

«Ta pea on neid või teisi kavasid alati tulvil, eks ole?»

«Jah, vist küll. Kavasid, mis kõlavad kõik kaunis kenasti, aga mul on kahtlane tunne, et neil pole päriselt iialgi mingit väärtust. See-tähendab, nad ei ole teostatavad. Mõte kõlab üsna kenasti, kuid minu meelest ei võta ta kunagi tegelikke raskusi arvesse.»

«Need on — nii-öelda — õhulossid?»

«Jah, paljuski. Ma tahan öelda, et need hõljuvad sõna otseses mõttes taeva all. Need on kõik õhulossid. Võib-olla tõeliselt hea hävituslendur ei lasku iialgi lausa maakamarale ...»

Ta lisas: «Ja Rutherford Hall meeldib talle väga, sest see meenutab talle nii väga suurt Victoria-aegset maja-mürakat, kus ta lapsena elas.»

«Mõistan,» ütles miss Marple mõtlikult. «Jah, ma mõistan ...»

177

Lucyle ootamatut kõrvalpilku heites tulistas ta sõnad välja otsekui kuulipildujast: «Aga see pole ju kõik, kallis, eks? On veel midagi muud.»

«Jah, on ka muud. Midagi, mida ma ei taibanud enne kui alles paari päeva eest. Bryan võis tolles rongis tegelikult olla.»

«Paddingtonist kell 16.33 väljuvas?»

«Jah. Teate, Emma arvas, et tal tuleb põhjalikult aru anda oma liikumistest 20. detsembril, ja luges kõik üksikasjaliselt üles — hommikul ühe komitee koosolek, siis sisseostude tegemine ja pärast Jõunat tee «Rohelises Ristikheinalehes» ja siis läks ta

Bryanile jaama vastu, nagu ta ise kinnitab. Rong, millele ta vastu läks, väljus Paddingtonist 16.50, aga Bryan võis tulla eelmise rongiga ja teha näo, nagu oleks ta tulnud hilisemaga. Bryan nimetas mulle päris muu seas, et ta auto oli saanud müksu ja viidud parandada, seepärast oli ta tulnud rongiga, — tohutult tüütu, ütles ta, sest ta lausa vihkavat ronge. Rääkis ta seda kõike päris omal algatusel. Kõik võib ju korras olla, aga ikkagi soovin ma, et ta poleks rongiga tulnud.»

«Oli tegelikult rongis,» ütles miss Marple mõtlikult.

«Ega see iseenesest midagi ei tõesta. Kogu see kahtlustamine ori kõige kohutavam. Nimelt teadmatus, ja võib-olla ei saagi me iialgi tõtt teada!»

«Muidugi saame, kallis,» sõnas miss Marple elavnedes. «See tähendab, me ei jää sellesse punkti pidama. Üks asi, mida ma mõrvaritest täpselt tean, on see, et nad ei suuda asja iial rahulikult jumala või õigemini kuradi hooleks jätta. Igatahes kui kord juba on teise mõrvani mindud, siis enam mitte,» ütles miss Marple vastuvaidlemist keelaval toonil. «Ärge laske ennast vaost välja viia, Lucy! Politsei teeb kõik, mida suudab, ja hoiab kõigil silma peal, aga kõige tähtsam on see, et Elspeth McGillicuddy nüüd õige pea siin on!»

26. peatükk.

«Kuule, Elspeth, on sulle nüüd täiesti selge, mida ma tahan, et sa teeksid?»

«On küll,» vastas mrs. McGillicuddy, «aga ma ütlen sulle, Jane, et see kõik paistab mulle väga imelik.»

«Pole üldse imelik,» ütles miss Marple.

178

«Minu meelest siiski. Tulla majja ja peaaegu otsekohe küsida, kas ma võin — hm — ülakorrusele minna.»

«Ilm on väga külm,» seletas miss Marple, «sa võisid ju midagi sellist süüa, millest seedimisrikke said, ja sa pead vabandust paluma, et sul on vaja ülakorrusele minna. Selliseid asju juhtub ikka. Ma mäletan, kuidas vaene Louisa Felby mulle kord külla tuli ja ühe üürikese poole tunni jooksul viis korda vabandust pidi paluma, et ülakorrusele minna. See oli halvaks läinud lihapasteet,» lisas miss Marple õpetlikult.

«Kui sa mulle vaid ütleksid, mida sa kavatsed, Jane,» palus mrs. McGillicuddy.

«Just seda ma ei tahagi teha,» vastas miss Marple.

«Küll sa oled kiuslik, Jane. Esiteks lased mul nii pika maa pealt Inglismaale tagasi tulla, ja seda enneaegu ...»

«Mul on kahju,» ütles miss Marple, «aga teisiti ma ei saanud. Nagu näed, võidakse iga hetk kedagi ära tappa. Ah, ma tean küll, nad on ise valvel ja politsei on rakendanud kõik ettevaatusabinõud, mis nad oskavad, aga ikkagi on teatav võimalus, et mõrvar neist kavalam on. Nagu näed, Elspeth, oli otse sinu kohus tagasi tulla. Lõpuks oleme me ju mõlemad kasvatatud oma kohust täitma, eks ole?»

«Muidugi,» ütles mrs. McGillicuddy, «meie nooruspäevil korralagedust ei sallitud.»

«Siis on ju kõik korras,» ütles miss Marple, «ja takso ongi kohal,» lisas ta, kui väljast nõrk signaal kostis.

Mrs. McGillicuddy pani selga oma paksu tähnilise kos-tüümikuue ja miss Marple mähkis enda vägevasti rättidesse ning sallidesse. Siis istusid mõlemad daamid taksosse ja sõitsid Rutherford Halli.

II

«Kes need küll võivad tulla?» küsis Emma aknast välja vaadates, kui takso mööda sõitis. «See on vist Lucy vana tädi.»

«Milline tüütus!» ütles Cedric.

Ta lebas pehmel lamamistoolil, jalad kaminaserval puhkamas, ja lehitses «Country Life'i».

«Teata talle, et sa pole kodus!»

«Kas sinu käsk seda talle teatada tähendab, et ma pean

179

ise talle vastu minema ja nii ütlema? Või pean ma käskima Lucyl oma tädile nii ütelda?»

«Selle peale ma ei mõtelnud,» ütles Cedric. «Küllap mul oli tunne nagu lakeide ja majordoomuste ajal, kui sellist aega meil üldse on olnud. Ma nagu mäletaksin sõjaeelsest ajast üht lakeid. Tal oli köögitüdrukuga romaan ja sellest tuli kohutav skandaal. Kas mõnda vanaeite pole täna küürimas?»

Kuid ukse avas mrs. Hart, kelle kord sel pärastlõunal messingit oli puhastada, ja sisse astus üleni kohevil, sallija rätipuntras miss Marple, tema kannul teine, pikem jäik kogu.

«Ma tõesti loodan,» ütles miss Marple Emma kätt surudes, «et me teie rahu ei häiri. Näete, ma sõidan ülehomme koju ja ma ei suutnud jätta sisse astumata ning teid külastamata, et teid veel kord tänada teie headuse eest Lucy vastu. Ah, ma unustasin! Kas ma võin teile tutvustada oma sõbratari mrs. McGillicuddyt, kes mul külas on?»

«Tervist,» ütles mrs. McGillicuddy, silmitsedes Emmat jäägitu tähelepanuga ning suunates seejärel oma pilgu Cedric'ile, kes püsti oli tõusnud. Samal hetkel astus tuppa Lucy.

«Tädi Jane, mul polnud aimugi...»

«Ma pidin tulema, et miss Crackenthorpe'iga hüvasti jätta,» seletas miss Marple ja lisas Emma poole pöördudes: «Ta on sinu vastu, Lucy, nii kena olnud.»

«See on Lucy ise, kes meie vastu väga kena on olnud,» ütles Emma.

«Jah, tõepoolest,» kinnitas Cedric. «Me oleme ta tööle pannud nagu galeeriorja. Haigeid põetama, trepist üles ja alla jooksma, tõbistele süüa tegema ...»

Miss Marple katkestas teda. «Mul oli nii kahju, kui teie haigusest kuulda sain. Loodan, et olete nüüd päris terve, miss Crackenthorpe?»

«Oh, me tunneme ennast juba päris hästi,» ütles Emma.

«Lucy rääkis mulle, et olite kõik väga haiged. Jah, toidumürgitused on nii ohtlikud! Seened, nagu ma aru sain?»

«Haigestumine on praeguseni mõistatuseks,» ütles Emma.

«Ärge teda uskuge,» lausus Cedric. «Vean kihla, et olete seda kumu kuulnud, mis ringi liigub, miss ... ee ...»

«Marple,» ütles miss Marple.

«Nojah, nagu ma ütlesin, vean kihla, et olete seda kumu

180

kuulnud, mis ringi liigub. Mis veel naabrid raasuke kihevile ajab kui mitte arseenik!»

«Cedric,» ütles Emma, «ma soovin, et sa jätaksid. Tead ju, mis inspektor Craddock ütles ...»

«Päh,» ütles Cedric, «kõik teavad nagunii. Isegi teie olete üht-teist kuulnud, eks?» pöördus ta miss Marple'i ja mrs. McGillicuddy poole.

«Mina isiklikult saabusin üleeile välismaalt,» ütles mrs. McGillicuddy.

«Ahah, nojah, teie siis veel meie kohalikke skandaale ei tea,» ütles Cedric. «Arseenik kanaraguus, seda see oli. Lucy tädi teab kõike täpselt, võin kihla vedada.»

«Noh,» ütles miss Marple. «Olen tõepoolest kuulnud — ma tahan öelda, see oli vaid vihje, aga ma ei tahtnud teid, miss Crackenthorpe, kuidagi riivata.»

«Ärge pange mu venda tähele,» sõnas Emma. «Tal lihtsalt meeldib inimesi šokeerida.» Kõneldes naeratas Emma Cedric'ile soojalt.

Uks avanes ja sisse astus mr. Crackenthorpe, toksides kepiga vihaselt vastu põrandat.

«Kus tee on?» nõudis ta. «Miks tee valmis ei ole? Sina! Tüdruk!» pöördus ta Lucy poole. «Miks tee serveerimata on?»

«Tee saab kohe valmis, mr. Crackenthorpe. Ma toon silmapilk lauale. Katan juba lauda.»

Lucy läks jälle toast välja ning miss Marple'ile ja mrs. McGillicuddyle tutvustati mr. Crackenthorpe'i.

«Mulle meeldib süüa õigel ajal,» ütles mr. Crackenthorpe. «Täpsus ja kokkuhoid. Selline on minu lipukiri.»

«Kahtlemata väga vajalikud asjad,» ütles miss Marple, «eriti praeguste suurte maksude ja muu selletaolise ajal.»

«Maksud!» turtsatas mr. Crackenthorpe. «Ärge mulle seda röövimist nimetagegi! Vilets kerjus — vaat kes ma olen. Ja taga targemaks asi läheb. Sa oota mul, poiss,» pöördus ta Cedric'i poole, «kui sa selle koha enda kätte saad, siis kümme ühe vastu, et sotsialistid võtavad ta sinult ära ja teevad sellest hoolekandekeskuse või midagi muud. Ja kogu su sissetulek kulub selle ülalpidamiseks!»

Lucy ilmus uuesti teekandikuga, kannul Bryan Eastley, kandikul võileivad, leib, või ja kook.

«Mis see on? Mis see on?» uuris mr. Crackenthorpe kandikut. «Glasuuritud kook? Kas meil on täna pidu? Mulle pole sellest keegi rääkinud!»

Emma lõi näost kergelt õhetama.

181

«Isa, dr. Quimper tuleb teed jooma. Tal on täna sünnipäev ja . ..»

«Sünnipäev?» turtsatas vanamees. «Mis sünnipäeva tal vaja on? Ainult lapsed peavad sünnipäevi! Mina oma sünnipäevade arvet ei pea ega luba ka kellelgi teisel pidada!»

«Tuleb palju odavam,» nõustus Cedric. «Sa hoiad oma sünnipäevatordi küünalde raha kokku.»

«Nüüd aitab, poiss!» põrutas mr. Crackenthorpe. Miss Marple surus Bryan Eastley kätt. «Ma olen teist Lucylt muidugi kuulnud,» ütles ta. «Kallis aeg, kuidas te mulle üht inimest meenutate, keda ma St. Mary Meadis tundsin! See on alev, kus ma palju aastaid elasin, teate küll. Nimelt Ronnie Wellsi, meie advokaadi poega. Võttis oma isa äri üle, aga ei osanud kuidagi toime tulla. Siis sõitis ära Ida-Aafrikasse ja pani seal järvede peal kaubalaevad käima. Viktooria Njansa või oli see Alberti järv, mis nende nimed olidki. Pean igatahes kurbusega ütlema, et ka seal polnud tal edu ja ta kaotas kogu oma kapitali. Äärmiselt kahju! Ega ta kuidagi teie sugulane ei olnud? Sarnasus on nii suur!»

«Ei,» ütles Bryan. «Ma ei usu, et mul Wellsi-nimelisi sugulasi oleks.»

«Ta oli väga toreda neiuga kihlatud,» jätkas miss Marple. «Väga mõistliku neiuga. See neiu püüdis teda keelata, aga ta ei võtnud teda kuulda. Selles tegi ta muidugi vea. Naistel on ju palju praktilist meelt, kui asi rahasse puutub. Mitte kõrget finantspoliitikat, sellest pole ühelgi naisel lootust aru saada, nagu mu kallis isa ütles. Aga igapäevased naelad, šillingid ja pennid — selles osas küll. Milline suurepärane vaade siit teie aknast avaneb!» lisas la akna poole liikudes ja välja vaadates. Emma astus ta kõrvale.

«Missugune ääretu park! Kui maaliline on kari puude taustal! Ei tuleks nagu mõttessegi, et keset linna ollakse!»

«Me oleme lausa anakronism,» ütles Emma. «Kui aknad lahti oleksid, võiksite kauget liiklusmüra kuulda.»

«Oh, muidugi,» sõnas miss Marple, «praegusel ajal on kõik kohad müra täis. Isegi St. Mary Meadis. Meil on nüüd päris lähedal lennuväli, ja kas teate, kuidas need reaktiiv-lennukid meist üle kihutavad! Lihtsalt õudne! Ühel päeval oli mu väikesel kasvuhoonel kaks ruutu katki. Murravad helibarjäärist läbi, nagu olen kuulnud öeldavat, ehkki ma ei taipa, mis see on.»

182

«See on tegelikult päris lihtne,» ütles Bryan 'vastutulelikult ligemale astudes. «Näete, see käib nii...»

Miss Marple pillas oma käekoti maha ja Bryan tõstis selle viisakalt üles. Samal hetkel astus mrs. McGillicuddy Emma juurde ja sosistas piinatud häälel — piin oli päris ehtne, sest täidetav ülesanne oli mrs. McGillicuddyle täiesti vastumeelne:

«Palun vabandust, kas ma võiksin korraks ülakorrusele minna?»

«Muidugi,» ütles Emma.

«Ma juhatan teid,» pakkus Lucy.

Lucy ja mrs. McGillicuddy lahkusid toast üheskoos.

«Täna oli autoga väga külm sõita,» ütles miss Marple otsekui ebamäärast seletust andes.

«Mis helibarjäärisse puutub,» ütles Bryan, «siis see, teate, käib nii... Oh! Hallo, Quimper tuleb!»

Arst sõitis oma autoga ette. Sisse astudes hõõrus ta käsi ja temast õhkus külma.

«Hakkab vist lund sadama,» ütles ta. «Hallo, Emma, kuidas teil läheb? Taevane aeg, mis siin sünnib?»

«Me küpsetasime teile sünnipäevatordi,» ütles Emma. «Kas teile ei meenu? Ütlesite ju mulle, et teil on täna sünnipäev.»

«Kõike seda poleks ma küll oodanud,» ütles Quimper. «Sellest on aastaid, oi, tõesti, oodake — jah, kuusteist aastat, mil viimati nsu sünnipäeva tähistati.» Ta paistis otse piinlikkuseni liigutatud olevat.

«Kas te tunnete miss Marple’it?» tutvustas Emma arsti.

«Oh jaa,» ütles miss Marple. «Ma olen dr. Quimperit siin varem näinud, ja ühel päeval, kui olin õudselt külmetanud, käis ta mind vaatamas ning oli äärmiselt kena.»

«Nüüd olete loodetavasti jälle terve?» küsis arst.

Miss Marple kinnitas talle, et tema on nüüd päris terve.

«M i n d, Quimper, pole te viimasel ajal vaatamas käinud,» ütles mr. Crackenthorpe. «Teie poolest võiksin ma kas või suremas olla.»

«Ma ei näe, et te veel surema hakkaksite,» sõnas dr. Quimper.

«Ja ei kavatsegi,» vastas mr. Crackenthorpe. «Hakakem teed jooma. Mida me ootame?»

«Oh, palun!» ütles miss Marple. «Ärge mu sõbratari oodake. Tal oleks väga piinlik, kui te seda teeksite.»

183

Nad istusid lauda ja hakkasid teed jooma. Miss Marple'ile pakuti algul leiba ja võid, siis asus ta võileibu maitsma.

«Kas need on . ..?» küsis ta kõhklemisi. «Kalaga,» ütles Bryan. «Ma aitasin neid teha.» Mr. Crackenthorpe kraaksatas naerda. «Mürgitatud kalapasteet,» ütles ta. «Küllap on. Sööge ja surge!»

«Isa, palun!»

«Siin majas peab ette vaatama, mida süüa,» tähendas mr. Crackenthorpe miss Marple'ile. «Mul tapeti kaks poega nagu kärbsed! Kes selle taga on, tahaksin ma teada!»

«Ärge laske ennast heidutada,» ütles Cedric miss Marple'ile uuesti taldrikut ulatades, «öeldakse, et raasuke arseenikut annab hea näovärvi, kui ainult liiga palju ei võeta.»

«Söö ise üks võileib, poiss,» ütles vana mr. Crackenthorpe.

«Sa tahad, et ma oleksin elukutseline toiduproovija?» küsis Cedric. «Vaata siis!»

Ta võttis võileiva ja pistis selle tervenisti suhu. Miss Marple lõkatas; daamilikult peenelt naerda ja võttis võileiva. Ta hammustas suutäie ja ütles:

«Küllap seesugune naljatamine nõuab teilt kõigilt suurt vaprust. Jah, tõesti, väga suurt vaprust. Ma austan vaprust väga.»

Järsku vedas ta sügavasti hinge ja hakkas läkastama. «Kalaluu läks kurku,» ütles ta köhides.

Quimper tõusis ruttu püsti. Ta läks miss Marple'i juurde, keeras ta seljaga akna poole ja käskis tal suu avada. Siis võttis ta taskust karbi ja valis sealt paar pintsetti. Vilunud liigutusega vaatas ta vana daami kurku. Sel hetkel avanes uks ja sisse astus mrs. McGillicuddy, tema kannul Lucy. Mrs. McGillicuddy ahmis õhku, kui enda ees avanevat pilti nägi: miss Marple, pea kuklas ja kõri doktori käte vahel, kes ta pead veel rohkem tagasi kallutas.

«See on tema!» hüüdis mrs. McGillicuddy. «See on see mees rongist...»

Miss Marple lipsas arsti käte vahelt uskumatult väledasti välja ja astus oma sõbratari kõrvale.

«Ma teadsin, Elspeth, et sa ta ära tunned,» ütles ta. «Ei! Ära lausu enam ainustki sõna!» Võidurõõmsalt pöördus ta dr. Quimperi poole. «Doktor, te ei teadnud, et siis,

184

kui te rongis selle naise ära kägistasite, keegi pealt nägi, kuidas te seda tegite. See oli mu sõbratar siin. Tema nägi teid. Kas taipate? Nägi teid oma silmaga. Ta oli teises rongis, mis teie rongi kõrval sõitis.»

«Mis põrgu?» Dr. Quimper astus kärmesti sammu mrs. McGillicuddy suunas, kuid miss Marple astus nende vahele.

«Jah,» ütles miss Marple. «Ta nägi teid ja tundis teid ära, seda tunnistab ta kohtus vande all. Ma arvan, seda ei juhtu sageli, et keegi lausa pealt näeb, kuidas mõrv toimub,» jätkas miss Marple oma leebe nukra häälega. «Tavaliselt on muidugi vaid kaudsed tõendid. Aga antud juhul on olukord väga ebatavaline. Mõrva vaatas teine inimene pealt.»

«Sa kuradi vanamoor!» hüüdis dr. Quimper. Ta sööstis miss Marple'i poole, aga nüüd oli Cedric see, kes arstil õlast kinni haaras.

«Sina siis oledki see kuradi mõrvar!» hüüdis Cedric arsti hooga ümber pöörates. «Ma ei ole teid iialgi sallinud ja pidasin teid alati kaabakaks, aga, jumal olgu tunnistajaks, mõrvas ei kahtlustanud ma teid kunagi.»

Bryan Eastley tuli Cedric'ile kähku appi. Teisest uksest astusid tuppa inspektor Craddock ja inspektor Bacon.

«Dr. Quimper,» ütles Bacon, «ma pean teid hoiatama, et...»

«Võite oma hoiatusega põrgusse sõita,» ütles dr. Quimper. «Kas te arvate, et keegi usub ka, mida kaks põrunud vanaeite räägivad? Kes sellest rongijaburdusest varem on kuulnud?»

«Elspeth McGillicuddy andis mõrva otsekohe 20. detsembril politseile üles ja lisas mehe kirjelduse!» ütles miss Marple.

Dr. Quimper lasi pea järsku norgu. «Küll võib ühel inimesel kuradi kehvasti vedada!» ütles ta.

«Aga ...» alustas mrs. McGillicuddy.

«Ole rahul, Elspeth,» ütles miss Marple.

«Miks mul vaja oleks olnud absoluutselt tundmatut naist mõrvata?» küsis dr. Quimper.

«Ta ei olnud teile tundmatu,» ütles inspektor Craddock. «Ta oli teie enda naine.»

27. peatükk.

«Näete nüüd,» ütles miss Marple, «nagu ma juba kahtlustama hakkasin, osutuski kõik väga lihtsaks. Kõige lihtsamaks roimaks. Paljud mehed on oma naise mõrvanud.»

Mrs. McGillicuddy vaatas miss Marple'ile ja inspektor Craddockile otsa. «Ma oleksin tänulik, kui te mind natuke rohkem valgustaksite,» ütles ta.

«Ta nägi võimalust abielluda rikka naisega, Emma Crackenthorpe'iga,» ütles miss Marple. «Aga ta ei saanud temaga abielluda, sest tal oli juba naine. Nad elasid aastaid lahus, kuid naine ei andnud lahutust. See klappis väga hästi kõigega, mida inspektor Craddock mulle oli rääkinud tollest tüdrukust, kes ennast Anna Stravinskaks nimetas. Tal oli ju olnud inglasest mees, nii oli ta jutustanud ühele oma sõbrataridest, ja räägiti ka, et Anna oli väga harras katoliiklane olnud. Dr. Quimper ei võinud riskeerida mitmenaisepidamisega, abielluda veel Emmaga, niisiis otsustas see väga halastamatu ja külmavereline mees oma naisest lahti saada. Mõte teda rongis tappa ja laip hiljem rehe alla sarkofaagi panna oli tõesti üpris kaval. Vaadake, tema kava oli seostada kuritegu Crackenthorpe'ide perega. Enne oli ta kirjutanud Emmale kirja, mis näis olevat sellelt tüdrukult MartineTlt, kellega abiellumisest oli rääkinud Edmund. Emma oli dr. Quimperile oma vennast kõik ära rääkinud. Siis, kui soodne juhus tuli, õhutas ta Emmat selle looga politseisse minema. Ta soovis, et surnud naist peetaks Martine'iks. Ma usun, ta võis teada saada, et Pariisi politsei Anna Stravinskat taga otsis, ja lasi siis Jamaikalt tema allkirjaga postkaardi saata.

Oma naisega oli tal kerge Londonis kohtumise suhtes kokku leppida ja talle ütelda, et loodab ära leppida ning soovib teda külla kutsuda, «tema perega tutvuma». Järgnevatest sündmustest, millest on väga ebameeldiv mõteldagi, me ei räägi. Enesestki-mõista oli ta

ahne. Kui talle meelde tulid maksud ja see, kui palju need ta sissetulekuid vähendaksid, hakkas ta mõtlema, et kena oleks veelgi rohkem kapitali saada. Võib-olla oli ta selle peale mõelnud juba enne, kui oma naise mõrvata otsustas. Igatahes hakkas ta pinna ettevalmistamiseks kuulujutte levitama, nagu tahaks keegi vana mr. Crackenthorpe'i mürgitada, ja lõpetas kogu perele arseeniku sisseandmisega. Muidugi mitte üleliia, sest ta ei tahtnud, et vana mr. Crackenthorpe sureks.»

186

«Aga ma ikka veel ei taipa, kuidas ta seda tegi,» ütles Craddock. «Kui keedeti kana riisiga, polnud teda ju majas.»

«Oh, siis polnud seal ka mingit arseenikut,» ütles miss Marple. «Ta lisas arseeniku hiljem, kui kanaraguu uurimisele viis. Kokteilikannu pani ta arseeniku arvatavasti varem. Siis oli temal kui raviarstil enesestki-mõista Alfred Crackenthorpe’i päris kerge ära mürgitada ja ühtlasi Haroldile Londonisse tablette saata, olles ennast varem kindlustanud ütlemisega Haroldile, et viimasel pole enam vaja tablette võtta. Kõik, mis see jultunud, õel ja ahne mees tegi, oli hulljulge, ja mul on tõesti väga ja väga kahju,» lõpetas miss Marple nii raevukalt kui üldse üks tagasihoidlik vana daam jaksab, «et nad surmanuhtluse on kaotanud, sest kui üldse keegi võllas peaks rippuma, siis on see dr. Quimper!»

«Braavo, braavo!» hüüdis inspektor Craddock.

«Mul tuli mõte, teate,» jätkas miss Marple, «et isegi siis, kui näete kedagi n.-ö. tagantpoolt, o n see tagantvaade ikkagi iseloomulik. Ma mõtlesin, et kui Elspeth näeks dr. Quimperit täpselt samas poosis, nagu ta seda meest rongis nägi, see tähendab, seljaga tema poole ja kummargil naise kohal, keda ta hoiab kõrist, siis —: ma olin peaaegu kindel — tunneks ta mehe ära või karjataks kuidagi ehmatusest. Sestap tuligi mul mõte Lucy abil see väike stseen lavastada.»

«Pean ütlema, et ehmusin päris tõsiselt,» sõnas mrs. McGillicuddy. «Enne, kui suutsin oma keelt valitseda, hüüatasin ma: «See on tema!» Aga ikkagi — nagu te teate, polnud ma selle mehe nägu tegelikult üldse näinud ja . . .»

«Elspeth, ma kartsin kohutavalt, et sa hakkad seda ütlema,» ütles miss Marple.

«Ma hakkasingi,» sõnas mrs. McGillicuddy, «hakkasin ütlema, et muidugi polnud ma ta nägu näinud.»

«See oleks päris saatuslikuks saanud!» kostis miss Marple. «Näed, kallis, tema arvas, et sa ta tõepoolest ära tundsid. Ma tahan öelda, et tema ei võinud ju teada, et sina polnud ta nägu näinud.»

«Hea, et ma siis oma suu pidasin,» ütles mrs. McGillicuddy.

«Muidugi poleks ma lasknud sind ainustki sõna rohkem öelda,» ütles miss Marple.

Craddock puhkes järsku naerma. «Te olete võrratu paar!» hüüdis ta. «Te mõlemad! Mis edasi tuleb, miss

187

Marple? Kus õnnelik lõpp on? Mis saab näiteks vaes Emma Crackenthorpelst?»

«Ta muidugi toibub sellest arstiloost,» ütles miss Marpl «ja ma julgen arvata, et kui ta isa kord sureb, ja ma usu, et too nii tugev oleks, nagu ta ise arvab, siis tee Emma puhkusereisi merel või läheb välismaale elam nagu Geraldine Webb, ja ma julgen öelda, et sellel või" oma lahendus olla. Loodetavasti toredam mees kui dr. Quimper.»

«Kuidas Lucy Eyelesbarrow'ga jääb? Kas temale ka pulmakella lüüakse?»

«Võib-olla,» ütles miss Marple. «Ma ei imestaks.»

«Kumma ta neist kavatseb valida?» küsis Dermot Cra dock.

«Kas teie ei tea siis?» küsis miss Marple. «Ei, mina ei tea,» ütles Craddock. «Kas teie teate?» «Oh jah, ma usun küll,» ütles miss Marple. Ja miss Marple pilgutas talle silma.

AGATHA MARY CLARISSA CHRISTIE,

kelle neiupõlvenimi oli Miller, sündis 1891. aastal Torquay's, Inglismaal. Meie arusaamade kohaselt polnud tal mingit haridust (teda õpetas ainult ta ema); kahekümne kolme aastaselt abiellus ta sõjaväelase Archibald Christie'ga; 1928. a. see abielu lahutati ja Agatha Christie abiellus uuesti 1930. a. professor Max Mallowan'iga, arheoloogiga.

Kirjutama ajendas Agatha Christie't õieti juhus. Kord väitis ta õde, et on võimatu kirjutada head kriminaalromaani. Selle väite kummutamiseks (mitte trükis avaldamiseks) kirjutas Agatha Christie 1918. a. «Saladusliku juhtumi Stylesis» («The Mysterious Affair ai Styles»). Kirjastajad selle romaani vastu esialgu huvi ei tundnud, kuid 1920. a. avaldas selle siiski kirjastus «.Bodley Head». Sellest ajast kuni surmani publitseeris Agatha Christie 77 kriminaalromaani, hulga lühijutte ja näidendeid ning Mary Westmacott'i varjunime all ka 6 sentimentaalset romaani, viimased aga pole tähelepanu äratanud.

Agatha Christie lõi rea meeldejäävaid tegelaskujusid, nagu belglasest detektiiv Hercule Poirot ja vanapiiga miss Marple, kes lahendavad keerulisi kriminaalasju Kirjanik suutis konstrueerida üllatuslikke lõpplahenduse mis on jäänud ületamatuks tänapäevani, näiteks romaanides «Roger Ackroydi mõrvalugu» («T/ie Murder oi Roger Ackroyd») ja «Ja siis polnud enam kedagi» («And Then There Were None»).

Kriminaalromaanist tegi Agatha Christie populaarse ajaviitežanri, asendades vägivalla, sadismi ja seksi teravmeelse ülesehituse ning probleemilahenduse põnevusega.

Oma vaadetelt oli A. Christie küll konservatiivne, aga vihkas fašismi ja vägivalda üldse (eitas alkoholi, suitsetamist, raadiot ja televisiooni); tagasitõmbunult elas ta maal või viibis koos abikaasaga arheoloogilistel väljakaevamistel Lähis-Idas.

Kirjanik suri 12. jaanuaril 1976 Wallingfordis Inglismaal.

M. Sinisoo

Агата Кристи.
ПАДДИНГТОН, 16.50
На эстонском языке.
Переводчик: М. Синисоо.
Обложка: М. Торим.
Оформление: Э. Пальмисте.
Таллин, изд-во «Ээсти раамат».
Toimetaja E. Valdna.
Kunstiline toimetaja M. vannas-Orupõld.
Tehniline toimetaja V. Kohv.
Korrektor M. Sepp.
Laduda antud 26. IV 1976.
Trükkida antud 9. VII 1976.
Trükipaber nr. 3, 84X108/32.-
Trükipoognaid 6,0.
Arvestuspoognaid 10,98.
Tingtrükipoognaid 10,08.

Trükiarv 100 000.
«Eesti Raamat», 200090 Tallinn,
Pärnu mnt. 10.
Tellimuse nr. 302.
Trükikoda «Punane Täht»,
Tallinn, Pikk t. 58.
Hind 56 kop.